

UKUSANGA

KUTI TWA SUMINA MULI LESA

Inshita imo Jim aipwische umuntu uushasumina ngacakuti alitalile alwishanyapo, netontonkanyo lyakuti limbi Lesa eko aba, nangu fye ni pakashita akanono.

Kucakusungusha Jim, uyu muntu atile cine cinefye nalitontonkanyapo. "Imyaka yapita iyakunuma ilyo umwana wesu uwantansi afyelwe, nalifye mupepi nokuba uwasumuna muli Lesa. Ilyo nalolekeshe kalya kantu akanono sana nomba akamuntu akapangwa bwinobwino apo kalele, Ilyo namwene ifyo kaleylola utuminwe elyo nokushininkisha ukwisha ifyo kalemona, cansendele imyeshi ingi umo napaleme mupepi nokuleka bukukana cetekela kwandi. Ukulolekesha pali ulya mwana kwa lengele ukuti mpalamine kukushininkisha ifyo kulingile ukubako Lesa.

1. FYONSE IFYA LENGWA KWALIBA UWAFILENGELE

Imipangilwe yamubili isokolola ifyo kwalibako umo uwaupangile.

Abamano yamucalo batweba ati bongobongo wamuntu alasunga nokwibukisha amakana namakana ayafikope fya mumatontonkanyo, alakuminkanya nokusobolola amabwafya, alakumbwa nefisuma, nomuntu umwine alaishiba, elyo nokufwaisha ukufungulula ifisuma fyonde ifyaba pamuntunse. Ukubomba konse ukwa mibili yesu kutungululwa nensase shamulilo wa mumubili isho ishfuma kuli bongobongo.

Fi mashini fyashino nshiku (Kompyuta) nafyo fine fibomba ukupitilila mumulilo wa malaiti. Lelo nangu cibe fi, casendele umuntu nokutontonkanya kwakwe pakuti ifi firma kompyuta fibombe mumusango fibombelamo.

Emulandu kalemba wamalumbo alembelie ifyo; umubili wamuntu ubilisha bwinobwino ukuti kalenga wauko wakupapa.

"Nakutotela pantu napangilwe uwakupapisha kabili uwakutinya; imilimo yobe yakupapisha, ico nalishiba bwino bwino." - Amalumbo 139:14.

Pakusanga "imilimo" yakwa Lesa teti tuye nokutali. Imilengelwe ya bongobongo wamuntu elyo nefilundwa fyamibili yesu fimbii, ifi fyonde milimo yakwa Lesa, kabili filangilila ukushika kwa mano yakwa kalenga wafiko.

Cimashini conse icipompa, icapangwa no muntu teti cifiike kumibombele yamutima wamuntu. Intambo sha muma shini yanomba (kompyuta) nangu shinga kolobana shani teti shifike pafyo imishipa ya muntu yaba. Imibombele yafimashini fya fitunshitunshi (TV) teti ifike pafyo ishiwi, ukutwi elyo nelinso lyamuntu fibomba. Ifipuuta umwela nafyo nangu fibe shani teti fifiike pamibombele ya moona, bapwapwa elyo nenkanda yamuntu. Ubwile bwaba pa mipangilwe ya mubili wa muntu bulanga ukuti cine cine palibapo umo uwa tontonkenye palici, noyo umo ni Lesa.

Umubili wamuntu waba nefilundwa ifingi ifyapangwa bwino bwino ukubomba pamo. Bapwapwa nomutima, imishipa nensafu, fyonde fibomba imilimo iyakupapisha mukwampana pamo nefilundwa fimbii ifyo nafyo ifibomba imilimo iyakupapisha.

Ngacakuti walibulile indalamu shamuseke nokubika imoimo mwitumba nokushitobenkanya pamo, elyo wafumya nokutila ati bwekehamo nakabili lomo lomo, bushe kuti washikonkanya muli ilya ine nkonka wacibalilapo? Ngakukonka nabapenda insamushi (amapendo), cintu cayafya sana ukubwekeleshapo, limbi mukufye umo panuma yakwesha imintapendwa ikana limo. Nomba mutontonkanye pamibombele yamumala, bongobongo, umutima, ilibu, imishipa, utushipashipa, imfyo, amatwi, amenso elyo nameno, fyonde ukukulila pamo nokubomba pakashita kamo kene nokufkilisha.

Kanshi bulondoloshi nshi bwingapelwa pafyo umubili wamuntu wapangwa?

"Elyo Lesa atile, 'natupange umuntu mucata cesu, mucipasho cesu,'.... EICO LESA ALENGELE UMUNTU MUCATA CAKWE,... umwaume no mwanakashi efyo abalengele." - Ukutendeka 1:26, 27.

Umwaume nomwanakashi abantansi taba iishiile abene beka iyo. Icipingo cishininkisha ukuti Lesa atulengele mucata cakwe. Atutontonkenyepo nokutupanga ukuti tubepo.

UKUSANGA

2. FYONSE IFYA PANGWA KWALIBA UWAFIPANGILE

Nomba ubunte bwa pali Lesa tabwa imininafye mukulengwa kwa mibili yesu; bumonekela namumyulu. Fumeni mumisumba nokusha amalaiti, elyo muye lolesha mumulu mulwelele. Ukubuta kwantanda ishafulisha kwati kasuba. Kibili nakasuba kene elyo nefyalo fimbri ifimoneka fyonsepamo fipela ukubengeshima. Fimbi nafyo ifyamu ntanda fyaba ukutali sana ukwakuti pakumona kano mwabomfyam bamashini bakumwena apatali abakosa.

Emulandu kalemba wamalumbo asosele ati intanda shishimika ululumbi lwakwa kabumba:

"Imyulu isokolola ululumbi lwakwa Lesa; ulwelele lubilisha imilimo yaminwe yakwe." - Amalumbo 19:1-3.

Kanshi kuti twatilapo shani ilyo twalolesha pamilengelwe nobukalamba bwabubumbo ifyayafya ngefi?

"Mukutendeka Lesa alengele imyulu ne calo." - Ukutendeka 1:1.

"(Lesa) ewaba pantansi yafyonse, kibili muli wene emo ifintu fyonde fyaikatanina." - AbenaKolose 1:17.

Ububumbo bonse bushimika palwakwa Lesa nga kalenga mukalamba kibili kabumba uwapulamo. Mumashiwi aya ayanono, "mukutendeka Lesa," tusangamo icankama ica mweo Kwaliba Lesa uwapangile fyonde. Illelo abengi abamano yapano nse nabasumina muli Lesa.

Shing'anga uweshina lya Arthur Compton, uyo uwasendele necilambu mufyamasambililo yapatali aya pafintu ifimoneka (physicist), ena mukulanda palwa ici cilembelo atile:

"Palwa ine, icicetekelo citampila pakwisha ifyo amano ayapulamo eyaletele ububumbo bonse kukubako elyo yabumba no muntunse. Ine tacankosela ukuba neci icicetekelo, pantu cintu cayanguka ukwisha ukuti apo ponse apali ubwanshiko ninshi pali nokucenjela ukwa londoloka. Inkonka iyaba mububumbo bwe sonde nayo ishimika ubukata nabucishinka ubwaba mwishiwi ilyo ilya soselwe - 'mukutendeka Lesa.'"

Icipingo tacesha ukushininkisha ngacakuti Lesa ekwaba - lelo cibilisha ukubako kwakwa Lesa. Shing'anga uweshina lya Arthur Conklin, nao alembele ati: "ukutontonkanya ati umweo waishilebakofye mukukana teyanya cimofye nokwesha ukubikapamo icitabo icifumine muncende iyo balishishemo akapata.

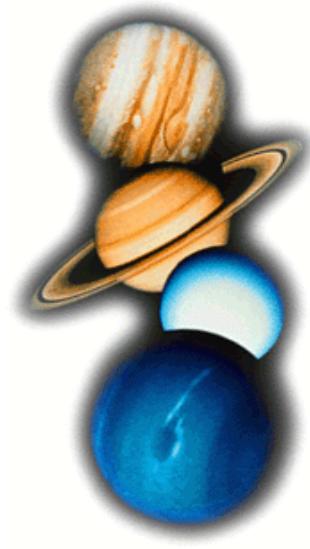
Twalishiba ukuti umuntu teti apange icintu apashili nangu cimo. Kuti twakuula, kuti twasanga, kibili kuti twalundinkanya nomba tatwatala atu letapo akantu nangu kamo kukubako apo apashili, nangufye nika cuula kacepa shani nangula nika liluba. Fyonde ifyabapo fibilisha ukuti Lesa ewalengele, Lesa ewapangile, Lesa eusunga. Ubwasuko fye bumo ubwinga suminishiwa pakufwaya intulo ya bubumbo, icalo elyo nabantunse - ni Lesa.

3. LESA ESA NOKWAMPANA NABANTU

Uyo Lesa uwa lengele imyulu, uwalengele nobubumbo bonse, awaya fwaya ukwampa naifwe. Alyampene na Mose "Lesa alesosa kuli Mose... ngafilya umuntu asosa kucibusa" (Ukuftuma 33:11). Kibili Lesa alefwaya ukwampa pamo naiwe nokuba cibusa obe. Yesu alaile bonse abamukonka: "Muli ba cibusa" (Yoane 15:14).

Bonse natulwishanya neli ilangulushi lya kwa Lesa, pantu umuntunse apangwafye uwakupepa. Takwaba inama iikuula ulufuba lwakupepelapo. Lelo, konse konse kuti mwasanga abaume nabankashi balepepa. Mukati ka mutima wa muntu onse mwaliba ukufwaisha kwakupepa, ukwisha Lesa, ukwafwaisha ukuba cibusa wakwa Lesa. Illo twayasuka ukufuluka kwesu nokusanga Lesa, ukutwishiwa konse kulapwa palwa kukabila kwesu elyo nokubako ukwakwa Lesa.

Mumyaka yamu ma 1990 imintapendwa yabantu baku Russia balya aba shasumine muli Lesa bapilibukile kuli Lesa. Kafundisha mukalamba pesukulu lya masambililo ya pamulu mumusumba wa St. Petersburg asosele amashiwi ayo ayapalene pamofye nabengi abo aba pilibukile kuli Lesa ku Russia, atile: "Muku fwaya fwaya ifyamasambililo yandi nalyesha ukufwaya ubupilibulo mumweo, lelo nshasanga ico ninga cetekelamo. Abamasambililo abanandi nabo bene

UKUSANGA

cimo cine. Ilyo naloleshe ukukula kwa bubumbo bonse mukusambilila kwandi elyo namu kupelelwa kwa mupashi wandi, nashininkishe ifyo kufwile ukubako ubupilibulo bumo mumweo. Nomba ilyo napokelele icipingo nokutendeka ukubelenga, calengele ukwisusha cilya cipunda nokupelelwa ifyali mu mweo wandi. Ninsanga icipingo nge cintu cimo ico umupashi wandi winga cetekelamo. Nalipokelela Yesu ngo mupusushi wandi kibili nali sanga umutende uwa cine nokwikushiwa mu mweo wandi.

Umwina Kristu asumina muli Lesa pantu alimukumanya nokusanga ukuti ewikusha ukukabila kwa pansi ya mutima. Lesa untu abena Kristu basansamukilamo, alatupela ukumona kupya, ubupilibulo bupy, imifwaile ipya elyo nensansa ishipya.

Lesa talaya ubwikashi umushaba kucula nempika, lelo atulaya akututungulula nokutusunga ngacakuti twa ampana pamo nankwe. Elyo nemintapendwa ya bena Kristu kuti basosa nokushininkisha ukuti cawama ukupeela icili conse ukucila ukubwelela kubwikashi ubwabulamo Lesa.

Ici ecakupapisha icacilamo. icakuti Lesa uwamaka yonse uwa pekenye, uwa pangile, noku sunga kibili afwaisha ubwampano pakati muntu uuli onse, umwaume, umwanakashi, umulumendo elyo nomukashana. Davidi ici calimusungwishe, ilyo alembale:

"Nganalolesha imyulu yenu, iyo mwabumbile kuminwe yenu, umweshi nentanda, ifyo mwabika mumulu, awe nati: nga umuntu wansi uyo usakamana?" - Amalumbo 8:3, 4.

Kabumba wesu alisakamana umuntu umoumo. Abika ukusakamana pali iwe kwati niwefye umo mpo abumbile. Kanshi kuti twsumina muli Lesa: (1) Pamulandu wamibele iya yafya mumusango alengelomo nokupanga umuntunse. (2) Pamulandu wakufuluka Lesa uko ukwaba muli ifwe, uko ukulenga imibili yesu ukuba iya pamfiwa kanofye ilyo wasanga ukutusha muli wene. Elyo kibili, (3) Nipamulandu wakuti ilyo tufwaya Lesa nokumusanga, alesushisha ukukabila nokufuluka kwesu konse bwinobwino.

4. KANSHI NI LESA WAMUSANGO NSHI?

Cintu fye icisuma ukuti uyu Lesa uwa cilamuntu enga isokolola kufibumbwa fyakwe filya fine umufyashi (wishi) afwaisha abna bakwe ukmwishiba. Eico mu cipingo Lesa ali isokolola kuli ifwe nokulondolola imibelete yakwe.

Kanshi cipasho nshi cintu Lesa abomfeshe pakupanga abantu?

"Eico Lesa abumbile umuntu mucipasho cakwe, mucipasho cakwa Lesa amubumbile." - Ukutendeka 1:27.

Apo twapangilwe mucipasho cakwa Lesa, amaka yakutontonkanya nokumfwa, ukwibukisha nokucetekela, ukulanguluka nokupelulwila, ifi fyonse twapoka ukufuma kuli wene.

Kanshi umubelo wacilamo uwakwa Lesa ninshi?

"Lesa kutemwa." - 1 Yohane 4:8.

Lesa abombela pabantu ukufuma kukutemwa ukwa mumutima wakwe. Tapali akantu nelyo kamo ako aacita nelyo ako akacita akashifuma mukutemwa kuntu aba nako umushaba ukutemwa lelo kano fye ukupela nge lambo.

5. INSHILA INTU YESU ASOKOLWELAMO IMIBELE YAKWA LESA

Imiku nemiku mucipingo Lesa asosa palwakwe nga tata.

"Bushe tata teumo bonse twkwata? Bushe bonse te Lesa umo watupangile?" - Malachi 2:10.

Pali fimo ifi pascho fya bu tata ifyo tumona ilelo nelyo fibe shani, fyena filafwaikwa. Mubuntunse mwaliba bashifwe abamulekelesha na ba mucushisha. Ifi tefyo Lesa aba. Ena nishifwe uusakamana nokukuntikila. Aba ni tata ulya uwatemwa ukwangala nabana bakwe, uwatemwa uksumikila abana bakwe imilumbe pakabalalikisha.

UKUSANGA

Lesa wesan uwatutemwa, alefwaisha ukuisokolola kuli ifwe ukucila napafyo acita ukupitilila mu malembelo (icipingo). Aishibe ifyo umuntu twikala nao aleshibikwa bwino ukucila uwa kumfwapo fye nangu uwa kubelenga fye mucitabo. Eico aishile mucalo cesu ngo muntunse - umuntu wa Yesu.

"(Yesu) ecipasho cakwa Lesa uushimonwa." - Abena Kolose 1:15.

Eico nga walimona Yesu, ninshi walimona Lesa. Aishile ilinganya naifwe - Aishileba nga ifwe - pakuti enga tufundisha imikalile nensansa, elyo nokwishiha ifyo Lesa aba mucine. Yesu emimonekele yakwa Lesa. Umwine asosele ati, "Uyo onse uwamona ine alimona tata" (Yohane 14:9).

Ilyo mulebelenga palwakwa Yesu mu malembelo yantanshi yane ayamucipingo cipy, muli nokusanga icikope icisuma sana ica kwa Tata uwa mumulu. Abalondo be sabi ba posele amasumbu yabo nokukonka Yesu, elyo notwana utunono twa mukolongene kukupokelela amapalo. Aale sansamusha abampulumushi abachushiwa nokupususha abaleimona ubololoke babumbi munda. Aundepe amalwele yonse ukufuma ku bupofu akufika ku fibashi.

Mumi citile yakwe yonse Yesu alangishe ukuti Lesa kutemwa! Afikilishe ukukabila kwa muntu munshila imo iishatalile aicitwapo! Inshila yalulumbi iya kulekeleshako iyo Yesu asokolwelelemo imibele yakwa Lesa, yacitike palupanda.

"Pantu Lesa atemenwe icalo, ukutemwa ukwakuti aapeele amwana wakwe uwalyfe umo, ukuti uyo onse uwasumina muli wene eonaika, lelo abe nomweo wa tuyayaya." - Yohane 3:16.

Yesu tafwilefyne ukutupela umweo wansansa ilelo lyeka, lelo ukutupela umweo uwa tuyayaya. Ukwa myaka iyingi abantu baalepapa, kibili baalesubila, kibili baalelota palwakwa Lesa. Baalemona imilimo yaminwe yakwe mulwelele elyo namufisuma ifya bubumbo bwakwe. Elyo palupanda, Yesu aishile sokolola icankama, elyo abantu baishile isanga balelolesha pacinso chakwa Lesa wine, ukumumona ifyo aba - Kutemwa; ukutemwa ukwa tuyayaya, ukushifwa!

Pali ino ine nshita kuti mwasanga Lesa ilyo Yesu amusokolola kuli imwe. Uko kusanga kuti kwamutungulula kuku shininkisha noku sumina mwebene: "Nalimutemwa mwe Tata!"

KUTI TWA CETEKELA ICIPINGO

Utupondo tulya utwaishibikwa sana atwabunshishe icibwato cabena Bulaya icaleitwa Bounti baikeli pa cilila ca Pitcairn mulibemba wa Pacific kukapinda katali. Muli ilibumba mwali abangeleshi abaume cine lubali, abaume mutanda nabananakashi ikumi abaku Tahiti, elyo nomukashana uwamyaka ikumi limo naisano. Umo awamuli aba abantu asangile inshila yakukumba ubwalwa, mu nshita iyinono abantu basambilile bucakolwa elyo ba tampie ukulalwa.

Panshita inono bonse abantu balifwile pashelefye umo. Uyuwine muntu, Alexander Smith, asangile icipingo mumbokoshi iyo bayabwile mucibwato. Atampile ukubelenga nokusambilisha abantu ifyo alebelenga. Muli iyyine shinta, umweo wakwe walipilibwike, elyo nakumpela nemweo yabantu pacilila nayo yalipilibwike.

Akakacilila takaishibikwe ku calo conse mpaka elyo Topaz ubwato bwa bena America bwafikileko mumwaka wa 1808. Ilyo aba bantu baishile basangile abantu ba pacilila baleikala bwino abakankala ukwabula ubwalwa, ififungo kibili ukwabula imisoka. Icipingo calipilibwile ici cilila ukufuma ku gehena ukuba icilila ngefyo Lesa awaya icalo ukuba. Nalelo line icicilila efyo caba.

Bushe Lesa na nomba alalandia na bantu ukupitilila mu cipro? Ca cine acili aletwalilila muli iyi yine nshila. Ili line ndelemba, ninkwata icipepala icaumo uwabantu abalesambilila icipingo. Pesamba alembeli ati 'Ndi mucifungo, ndelolela ukwipaiwa, bampingula ukwipaiwa pamulandu untu nacita. Ilyo nshali shilatampa ukusambilila icipingo, nail uwaluba, nomba ninkwata ubucetekelo, ninsanga nokutemwa. Mucipro mwaliba amaka ayakupapa ayanga pilibula umuntu. Elyo abantu batampa ukusambilila nokukonka icipingo, imyeo yabo ilapilibuka munshila iyakupapa.

1. IFYO LESA ALANDA NEFWE UKUPITILA MUCIPINGO

Panuma Lesa abumbile Adamu na Eva, abantu bantashi, Lesa alelanda nabo icinso necinso. Lelo lintu Lesa abatandalile panuma nabolungana, cinshi Adamu na Eva bacitile?

"Nomba iyo baumfwile ulushindo Iwa kwa Yehova Lesa aleenda mwi bala iyo akasuba kafukile, epa kufisama uyo muntu no mukashi mufimuti fya mwibala." - Ukutendeka 3:8.

Ubupulumushi bwalengela ukuti Lesa elalandia nabantu icinso ne cinso. Panuma yakulungana, ninshila nshi intu Lesa alelanda nabantu?

"Pantu shikulu Yehova uwamushilo tacita akantu nelyo kamo, kano abala asokolola inkama kubabomfyi bakwe bakasesema." - Amosi 3:7.

Lesa alisokolola ifyankama pamulandu wamweo wamuntu. Ukupitila muli bakasesema, Lesa alisokolola ifya nkama yamyeo yesu ukupitila mu nsoselo namalemblo yabakasesema.

2. NIBANANI BALEMBELE ICIPINGO?

Bakasesema ebalettele imfila mukushimika namalembelo, balembele iyo bali nomweo, elyo bafwile, amalembelo yali shele. Imfila shaba kasesema bashibikile pamo ukupitilila mu butungulushi bwa kwa Lesa no ku panga icipingo.

Bushe ayamalembelo kuti twaya cetekela?

"Ufwile ukwishibila ici, ica kutila ukusesema konse ukwalembwa, takwaba ukwa kuiila. Ubusesemo tabwafumine ku bufwayo bwa muntu, lelo abantu balandile na Lesa namupashi ewa batungulwile." - 2 Petro 1:20, 21.

UKUSANGA

Abalembele icipingo batungulwilwe na mupashi wa mushilo, uyo uwabaputilemo. Icipingo citabo cakwa Lesa. Lesa ali isokolola mu cipingo nokusokolola ifyo Lesa afwaya abantu ukuba nokucita. Cilangilila ifyo Lesa ali no kusokolola ifya kuntanshi, nokutweba ifyo ububi bukapwishiwa nokuleta umutende pa calo.

Bushe icipingo coonse nimbila yakwa Lesa?

"Amalembelo yonse yantu yaputwamo kuli Lesa, kibili yaba ne ncito ku kufunda, ku kwebaula, ukulungika, ukusambilisha ubololoke ukuti umuntu wakwa Lesa abe uwawililika, uwaba waiteyanya kuku cita imilimo isuma." - 2 Timote 3:16, 17.

Icipingo camushilo cilatukumya "bonse" munshila iya kupapa, pantu cintu "caputwamo" na Lesa, icitabo icapalwa kabili icakwa Lesa umwine. Bakasesema balelanga ifyo bamwene nokumfwa kuli Lesa. Onse ulefwaya ukwishiba ifya buntunse, afwile ukubelenga Icipingo icamushilo. Ukubelenga Icipingo kupilibula umweo wamuntu. Lyonse ilyo Icipingo cabelengwa mukucefy, cileta icibote mumweo wamuntu.

Umupashi umo wine uwatangilile bakasesema ukulemba Icipingo, ukalenga ubufundisho bwa cipingo nembila yabamo ipilibule umweo obe nga cakuti wasuminisha mupashi ukwisa muntu uli ilyo lyonse ulebelenga icipingo.

3. UBWAMPANO BWA CIPINGO

Icipingo fitabo ifingi 66 ifyabikwa pamo. Ifitabo 39 ifyaba mu cipingo cakale fyalembelwe ukufuma mu mwaka wa 1450 BC ukufika mu 400 BC, elyo ifitabo 27 fya mucipingo cipyfa fyalembelwe ukufuma mu AD 50 ukufika AD 100.

Moses kasesema ewalembele ifitabo fisano ifyantanshi mu cipingo elyo umwaka wa 1400 BC taulapwa. Umusambahi Yohane alembelie icitabo caku shalikisha mu cipingo, Ukusokolola mumwaka wa AD 95. Pamyaka umwanda umo namakana yasano cabulile ukulembwa icipingo, bakalemba amakumi yatatu nacine konse konse abatungulwilwe na Lesa nabo bali bulilemo ulubali mu kulemba Icipingo. Aba bantu bali abapusana, bambi bali bashimilimo, bambi bakakumba, abalondo besabi, abashilika, bashinganga, bakashimikila, ishamfumu nabantu abalandye abalandia bene bene. Baleikala munkulo nemitononkanisho iya pusana.

Lelo icintu icakupapisha nici: Illo ifitabo fyonse 66 nama capita 1,189 ayo ayapanga ama verse 31,173 bayaletele pamo, yali ampana pamo mumbila yintu Icipingo cibila. Utale utontonkanye nga kwaishile umuntu uwa ku mu tandalila, lilya fye aingila, abika itafwali ilya ibela pansi munganda ukwabula ukulanda nelyo kamo. Panuma nabambi amakumi yane nabo bakonkapo balebika amatafwali ayalembwapo ama nambala.

Lilya uwakushalikisha aya, elyo wasanga ati aya matafwali yapanga icilubi icisuma. Elyo panuma waumfwa ati abantu ababumbile ici cilubi tabaishibana kibili tabatala abakumanapo, bafumine ku South America, China, Russia, Africa nencende shimbi ishapusana, Kuti watontonkanya shani? Nalimo kuti watila kwali umuntu umo uwa bumble ici cilubi elyo apautaula mufipandwa ifyakumanina no kupela aba bantu ukuti bakabumbe icilubi nakabili. Umuntu umo ewapekenye ici cintu, noyu muntu ni Lesa. Amalembelo yamu cipingo yalangafye apabuta ati nelyo abalembele bantunse, ni Lesa e wale batungula nokubaputa mo umupashi wamushilo.

4. KUTI WACETEKELA ICIPINGO

(1) Icipingo casungwa munshila iyakupapa. Ifipabi atemwa amapepala yantashi ayo cipingo calembelwepo balelembafye kuminwe, ninshi amashiwi yakulembelako takwali. Abalembele icipingo balelembafye kuminwe noku sabankanya ifi fine fitabo. Nalelo line fimo ififitabo nemballi shaiffine fitabo epo ficili panuma yamyaka iingi. Mumwaka wa 1947, balisangile amelelebo ya cipingo cakale mululimi lwa ci Hebere, aya malembo yalembelwe imyaka ili 150 - 200 elyo Yesu talati afyalwe. Cakupapa pakusanga ati ifitabo ifyakale ifili imyaka amakana yabili tafipusene ne cipingo ico tulebomfyia ilelo. Ici cilelanga ifyo ishiwi lyakwe Lesa lyamaka.

UKUSANGA

Abasambi balembele Icipingo cipyा nga makalata yantu balelembela ku filonganino ifya tendeke lilya Yesu bamutanike nokufika lilya atutubwike. Pali lelo, ifitabo imyanda ine namakana yasano aya malembelo balayalangisha mufikulwa mulya balangishe fintu ifyakale ku bulaya. Fimbi fi fitabo papita imyaka amakana yabili apo fyalembelwe. Ngatwapalanya ifi fitabo ne cipro cipyा ilelo, kuti twasanga ati tapali bupusano iyo. Lelo, Icipingo nelyo imbali sha cipro calipilibulwa mundimi amakana yabili namakumi mutanda. E citabo ico abantu bashita sana mucalo. Imintapendwa umwanda umo namakumi yasano aya cipro nangu imbali sha cipro yalashitwa cila mwaka.

(2) Ifyo icipro calembwa elyo nabu cishinka bwa ciko fyakupapa. Abengi balya abemba ifyakale balishininkisha ukuti icipro ca cishinka. Balya basambilila ifyakale, balisanga amaseleti na mabwe apaba amashina nefifulo ifisangwafye mu cipro. Ngatwati tumone, mu kutendeka 11:31, Abramu nabanganda yakwe "bafumine nabo mu Uri wabakaldi nokuya ku calo ca kanaani." Pamulandu wa kuti icipro ecalandafye pa musumba wa Uri, bambi abantu abasambilila batila takwali umusumba wa Uri. Lelo balya bantu balisangile I Timpele mu Irag umwali ilibwe apo basangile ishina iya Uri iyalembelwe. Panuma abantu basangile ifyo Uri wali musumba ukalamba ukwali namakwebo. Lelo mukupita kwanshita, uyu musumba bali ulabile paka elyo balya abemba ukufwaya fintu fya kale baishile shininkisha ukuti uyu musumba wa Uri eko wali. Uri musumba umo ushininkisha ifyo icipro cilande cishinka.

(3) Ifintu ifingi ifyo icipro casobele fyali critika, ici kuti calenga ukuti tusumine ati icipro cisosa cishinka. Icipingo calisobela ifintu ifingi ifyo ifya critikila munkulo yesu. Tukasambilila ubu busesemo bwa ku papa mu fisambililo fili kuntashi.

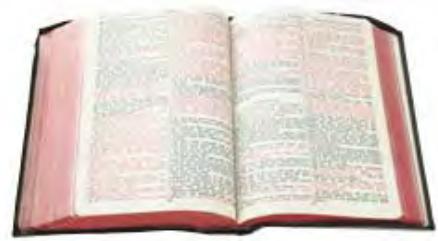
5. IFYO WINGOFWIKINSHA ICIPINGO

Lyonse ilyo ulebelenga imbila nsuma iya cipro, ufwile ukwibukisha ifi:

(1) Sambilila Icipingo mukuicefyा mu mapepo, ilyo Lyonse ilyo waipela mwipepo ilyo ulesambilila ishiwi lyakwe Lesa, ulelanda na Yesu (Yohane 16:13-14).

(2) Belenga Icipingo cila bushiku. Ukusambilila icipro Lyonse cilasumbula imweo yesu, ici lenga ifwe ukulanda na Lesa (Abena Roma 1:16).

(3) Illo Lyonse ilyo ulebelenga icipro, leka icipro ciyilondolole icine. Wipushe: Cinshi uwalemba icipro apilibwile? Nga twaishiba ifyo amelembelo yapilibula, kuti twasanga amalembelo yatutungulula na nomba line.

(4) Sambilila icipro ukupitila kufyo umutwe wa cisambililo ulelanda. Palanya amalembelo ku malambelo yambi. Yesu alibomfeshe iyi nshila pakutulango kuti mulubushi.

"Ukutampilafye kuli Mose nabakasesema bonse, alilandile ifyo icipro camusobele." - Luka 24:27.

Ngatwabika pamo fyonse ifyo icipro casosa, kuti twaishiba bwino ifyo amalembelo yalandia.

(5) Sambilila icipro ukuti ukwate amaka yakwenda na Yesu. Ishiwi lyakwa Lesa lyaba ngolupanga ulwatwila kubili kubili (Aba Hebre 4:12). Lyali cila pamalembelo yalembwa, ninkwela ya kwansha amatunko yonse.

(6) Kutika lintu Lesa alelanda nobe ukupitila mu malembelo yakwe. Umuntu onse ufwaya ukwishiba cishinka ukufuma mu icipro, afwile ukula konka ifyo icipro cilanda. (Yohane 7:17), tefintu umuntu atontonkanya atemwa ifyo ifilonganino fimbi fi fundisha.

6. ICIPINGO KUTI CAPILIBULA UMWELO OBE

UKUSANGA

"Ukulondola ifyebo fyakwa Lesa kuleta ulubuto, kulenga abapelwa amano ukwiluka." - Amalumbo 119:130.

Ukusambilila icipingo cikosha "ubwishibilo" cipela amaka akwansha imisango iya bipa, nokulenga ukukula mubupanda, mumano, mumisango iyisuma na mu mupashi.

Icipingo cikata kampingu nokulonda no mutima. Cipita mumfyalwa yamuntu, ukutemwa, icupo nenganda, ubufyashi ne mfwa. Cilondapa ifilonda fya bucushi, ubupulumushi nefyo buleta panuma. Ishiwi lyakwa Lesa telya muntu umo, inkulo imo, umutundu umo nangu imbela imo. Nangu lyalembelwe kukabanga, likumafye abantu bonse umo babela. Liya kuba busu naba kankala. Abana banono balitemwa imilumbe iyi suma iyabamo. Impalume shalembwamo shilakoselesha abapungwe. Abelwele, abankumba bulili, nabakalamba balasangamo icubo nobucetekelo bwa bwikashi busuma.

Pantu Lesa abombela ukupitila mu icipingo, calikwata amaka ayakalamba. Cilanasha imitima iyabula kampingu, ukuinasha nokubikamo ukutemwa.

Twalimonapo icipingo ukupilibula intala misoka nangu kapepa we bange ukuba kashimikila uwamaka. Twalimonapo umuntu uwa bufi nabukabepa apilibuka ukuba kafundisha uwacine uwa ololoka. Twalimonapo icipingo ukufumya umuntu kukufwaya ukuikulika nokumupela intendekelo iyipy a mbumi bwakwe. Icipingo cileta ukutemwa paba Iwani. Cilenga abacilumba ukuicefy a nabakaso ukuba bakapekape. Icipingo cilatukosha mubunake bwesu, cilatu sansamusha ilyo twanashiwa, ukututalalika ilyo tuli nobulanda, ukututungulula ilyo tuletwishika, nokutukoselesha ilyo twanashiwa. Citulangilila ifya kwikala ukwabula umwenso elyo nokufwa ukwabula ukutina.

Icitabo cakwa Lesa, icipingo, kuti capilibula umweo wenu. Mukamona ifyo cilesokololwa lintu mwatwalilila ukusambilila aya masambililo yakusanga ubutungulushi.

Cinshi batulembele icipingo? Yesu ayasuka ati:

"Lelo ifi fyalembwa (ifishinka fyamu icipingo) ukuti musumine ati Yesu Kristu emwana wakwa Lesa, nokuti mube no mweo mwishina lyakwe ngamwacetekela." - Yohane 20:31.

Tufwile twabelesha icipingo pantu emo wingasanga ifishinka ifisokolola Yesu Kristu kibili kuti twasanga umweo wamuyaya mwishina lyakwe. Ngaatwalolesha pali Yesu ukupitila mu icipingo, kuti twapilibuka nokuba ngawene. Cinshi teti utampile ukasanga amaka yakwa Lesa ukupitila mumalembelo yakwe aya ayakakulenga ukuba nga Yesu?

BUSHE LESA ICINE CINE ALISAKAMANA UMWEO WANDI

Inshiku shimo icalo cilamoneka ubusuma kwati ulifye mu mulu. Ngawashibuka akacelo, wa pupwa ko no mwela uwalucelo, ilyo wa funya umutwe pansolokoto, wamona ne myengelele yakasuba ilebengeshima pamabula ya fimuti. Inshita shimo nasho shilenga umweo ukuba uwa sangalala kwati cibusa obe untu ulelaya ukuti mune shalapo, elyo wa umfwa nakalwimbo akasuma ako aka yana nefyo lulemoneka uwa nsansa ngo mwana umunono.

Lelo inshiku shimbi nasho shilenga icalo ukuba kwati caisulamofye ama chusho. Ilyo washibuka walolesha pafyo balemba muli mutende (amapela ya malyashi) wasa nga umutwe welyashi uleti nalelo abalwani nangu utupondo na ba pusha ama bomba, nabaise bamo na ba putuka amolu nangu ifilundwa fimbii ifya mibili, limbi wa umfwa ukuti umwaice umo natulika amenso. Umutwe welyashi umbi uleti kalya kapondo kaleipaya abantu na kepaya naumbi uwalenga ikumi. Imbi nayo aiti insala nangu mulamba nangula icikunkuma nacicitika kuli uyu musumba nangula icalo. Ishi nshita isho takuba nangu cimo icimoneka bwino.

Ngefi fyonse fipilibula nshi Bushe kuti twatila ati icalo cesu cisuma nangula iyoo Nga kansi cinshi twabelapo Bushe ica cine Lesa alisakamana umweo wandi, nangula nalimo nabafye ngelino lya munshimbi limo ilyaba muli ci mashini.

1. LESA ABUMBILE ICALO ICA BULAMO UBUBI

Lesa nika bumba, kalenga wafintu fyone ukutendeka kuntanda ishibengeshima nga kasuba ukufika naku mapindo ya cipepelya Kwishiwi lya Mfumu umulu nafyonse ifyabamo fya pangilwe, ku mupu wakwe, pantu asosele nafyo fya citika, akambishe nafyo fya iminine ndi (Malumbo 33:6-9). Lesa ena alandilefyen na fyonse fya konkele ubu fwayo bwakwe.

2. UKU BUMBA ICALO MUNSHIKU MUTANDA

"Munshiku mutanda imfumu yapangile imyulu ne calo, na bemba, nafyonse ifyabamo, lelo atushishe pa bushiku bwalenga cinelubali (7). Eico imfumu ya palile ubushiku bwe Sabata no ku bushisha." - Ukufuma 20:11.

Uwa tuyaya, uwa maka yonse kabumba nga a pangile calo mukashitafye akanono Ukupitila kumupu wakanwa kakwe; Lelo Lesa asalile ukuti enga senda inshiku mutanda (6) ngalefwaya nga acitile muliba mineti mutanda nangu ba sekondi mutanda pantu kuli wene nga yali ninshita iya linga. Ibuku ilya kubalilapo muchipingo UKUTENDEKA lilanda pa fya bubumbo ifyo bwa lecitika cila bushiku mu mulungu wa bu bumbo. Chinshi Lesa ashalikisheko ukubumba munshiku mutanda?

"LESA APANGILE UMUNTU MU CATA CAKWE, mucata ca kwa Lesa emo ababumble UMWAUME NO MWANAKASHI." - Ukutendeka 1:27.

Lesa apangile umuntu ukuba nga wene, abafwile ukutontonkanya, ukumfwa no kutemwa pamo nga wene. Umuntu onse abumbilwe mu cata cakwa Lesa.

UKUSANGA

Munshiku mutanda icalo caiswilemo nefimuti nefitwalwa fyonse pamo ne nama, elyo Lesa aletele Adamu, ukulingana no kutendeka 2:7 uwa maka yonse apangile Adamu ukufuma kwi loba. Ilyo Lesa aputilemo umupu wa bumi mu myona umuntu atendeke ukupema no kuba no mwelo. Lesa apele umuntu apangile mu cata cakwe ishina lyakuti Adamu ilyo ilipilibula ukuti Umwaume. No mwanakashu uwa kubalipo amupele ishina ilya kuti Efa ilipilibula ukuti UBUMI (Ukufuma 2:20, 3:20) kabumba mukalamba acimwene icayana ukuti umuntu abe no wa kumfwana nankwe.

Ukufuma fye mu minwe ya kwa kabumba, Adamu na Efa bonse balangilile icata cakwe (Lesa). Lesa nga lefwa ya nga apangile abantu aba pamo nga fimashini ifyta kuti file enda no kulanda lelo ukwabula ukutontonkanya. Nga bala enda mwibala lya Edeni no kumulumbanya. LELO Lesa alefwaya ukwampana no kumfwana ukwa pwiliika. Fimashini ifyo beta ati amaloboti; filalandia, filamwentula no kubomba incito ishalekana lekana, lelo tafya kwata ukutemwa. Lesa atupangile ifwe mu cata cakwe, no kutubikamo amaka ya kutontonkanya elyo no kusala; elyo no kwibukisha, ukumwibukisha pamo no kumutemwa. Adamu na Efa bali abana bakwa Lesa abo abali abatemwikwa kuli wene.

UMULUNGU WA BUBUMBO

Ubushiku bwa kubalilapo: Lubuto, ukukonkapo akasuba no bushiku

Ubushiku bwa cibili: Ulwelele

Ubushiku bwa citatu: Umushili pamo ne finsabwansabwa

Ubushiku bwa cine: Akasuba pamo no mweshi

Ubushiku bwa cisano: Ifyoni pamo ne sabi

Ubushiku bwa mutanda: Umushili pamo nenama elyo no muntu

Ubushiku bwa cine lubali: Isabata

3. UBUBI BWAISA MUCHALO ICALI ICISUMA

Adamu na Efa bali kwete fyonse ifyo ifya ku ba sansa musha. Bali no bumi ubusuma, imikalile yabo mwibala lya Edeni iyali enganda yabo mu calo cilya (Ukutendeka 2:8, 1:28-31) Lesa alibalaile abana pamo namano ya kcita ifintu ifyalekana lekana, pakuti bena bengaba abasangalala muncinto shabo shonse isha maboko yabo (Ukutendeka 1:28; 2:15) Inshita nenshita balemonana na kabumba wabo icinso ne cinsio. Tabakwete ubulanda, uku sakamana, umwenso nangula amalwele tayalipo munshiku shabo shilya isha kubalilapo mu bwikalbo bwabo.

Nge calo caishile pilibuka shani munshita fye inono, pa kuti kube ukucula na masanso? Nga twa belenga Ukufuma 2 ne cipande ca citatu (3) twalasanga umulembe wafyo ububi bwaingile mucalo cesu. Mubelenge ama capitala aya munshita yenu. Mu bwipi ifi efilimo. Ilyo Lesa na pange calo icisuma, umulwani aishile mwibala lya Edeni mukwsisa tunka Adamu pamo na Efa ukuti bena baleke ukumfwila Lesa kabumba wabo. Lesa aebele Adamu na Efa ukuti bekalya ko ku cimuti icali pakati kebala lya Edeni ico icali no kubelenga ukwishiha ubusuma no bubi nga balileko. Kibili bafwile no kataluka ko, pantu ubushiku bakalyako bakafwa.

Lelo ubushiku bumo Efa aile aleyendauka mwibala mupepi na ku cimuti babindilweko. Umulwani bwangu bwangu atendeke ukulanda kuli Efa atile Lesa alibepele ubufi; Kibili nga cakuti walyako ta wafwe walaba nga Lesa wine. Ukuba na mano elyo walaishiba icisuma pamo no bubi. Iceshamo ba Efa balya elyo na Adamu wine nao alile; uyo uwaishibe ubusuma bweka bweka, asuminishe shetani uku mubepa, elyo bonse balile icitwalo icabindwa - icilepili bula ukuti ba pulile ubwampano ici cetekelo ne cumfwilo kuli Lesa.

Lesa apekenye ukuti Adamu na Efa bakateke pamo nga ba kasunga bakwa Lesa pafintu fyonse ifyo apangile (Ukutendeka 1:26) Lelo pa mulandu wakuti bali lufishe ici cetekelo muli Lesa no kusala umulwani ukuba intungulushi yabo, balufishe umupaka wabo. Illelo umulwani aleti icalo cakwe kibili ale esha namaka yonse ukuti enga lenga abantu ukuba abasha bakwe. Kwalibe inshita ishingi ilyo tusangwa tulecit ifintu ifya kuisekesha, nangula uku itemwa, limbi nalyo tulaba abankalwe ilyo tufwile ukuti twinga ba abantu abasuma; chinshi? Mulandu wakuti

UKUSANGA

uyu umulwani ushimoneka chibanda, abomba ukuti alenge ifwe tufilwe mumisango iisuma.

Lintu mwalabelenga capitala ca 3, mwibuku lya Kutendeka, mwalasanga ukuti ubupulumushi bwalengele Adamu na Efa ukufisama ukufuma kuli Lesa pa mulandu wa kutina. Ubupulumushi bwa yandatile pa cibumbwa conse. Imyunga ya moneka pamo na maluba. Umushili watendeke ukulangauka pamulandu wakukana kwata amensi ayengi, nenchito nayo ya tendeke ukuba icisendo. Amalwele yatendeka ukulapona pansiita mushenekele. Umufimbila, ubukanami ubupondo, fya fula no kulenga yafula amacusho pa muntunse. Necakubipisha icaponene pamulandu wa bupulumushi nimfwa.

4. UYU WINE MULWANI NANI UWALENGELE CALO CANDATILWE NO BUPULUMUSHI?

Ali ni KEPAYA UKUFUMA PABUTENDEKO,... tamwaba icine muliwene. Nga abepa ena alanda ubufi aishiba, pantu wabufi kibili TATA WABUFI John 8:44. Ukulingana na Yesu, Satana entuntuko ya bupulumushi pano isonde Tata wa bululumushi eico e payila no kabepa. Thomas Carlyle, injishi kweba ya chingeleshi, bushuku bumo asendele Ralph Waldo Emerson mumisebo ino iyabela ku kabanga kumpela ya musumba wa London. Ilyo lintu baleyenda umutalalila, ukumona ubupulumushi no bubi ubo ubwabashingulrike, Carlyle aimishe ishiwi no kwipusha umubiye ati Bushe wa sumina mu mulwani nomba?

5. BUSHE LESA ALIBUMBILE UMULWANI?

Awe Lesa musuma tenga bumba umulwani. Lelo icipingo cilanda aciti umulwani (shetani) pamo na bangeli abo abepele, balufishe incende yabo mumulu, no kwisa pano calo cesu.

Elyo mwali ubulwi mumulu. Mikaeli naba ngeli bakwe ba lwile ne chiswango, elyo ICISWANGO NABANGELI BACIKO balwisheshe. Lelo ta cawkete amaka, elyo ba LUFISHE INCHENDE MUMULU. Icisiwango caposelwe pansi, iyo nsoka nkote iitwa umulwani nangula Satana, uyo ulenga icalo conse ukuluba. Aposelwe pa calo pamo nabangeli bakwe, (Busokolo 12:7-9).

Nga shetani (Satana) aisangile shani ku mulu?

Wali uwasubwa pamo ngo mungeli wakulonda, eico na kusubile (ubikwapo iminwe). Wali pa lupili ulwa mushilo lwa kwa Lesa; Tawakwete UBUBI MUMWEO OBE ukufuma pabushiku wa pangilwe ukufika ilyo UBUBI BWASANGILWE MULI IWE (Esekele 28:14,15).

Lesa tapangile umulwani iyo, apangile Lucifer umungeli uwawililika uwabulamo ububi, umo uwabangeli uwali intungulushi, yabangeli uwa leiminina mupepi ne cipuna cakwa Lesa. Lelo acitile ubupulumushi ububi bwasangilwe muli wene; Atamfiwe mu mulu no kwisa ilenga ukuba ifibusa fya kwa Adamu pamo na Efa asangwike umulwani uwabipisha ku muntunse.

6. CINSHI CALENGELE LUCIFER UMUNGELI UWAOLOKA UKU CITA UBUPULUMUSHI?

"Nga WAWA SHANI UKUFUMA KUMULU, O welutanda lwa ka celo we mwana wa ku macha WA POSWA PANSHI PACALO.... Watile mu mutima obe, nalaimina umulu no kusumbula icipuna candi pa mulu wantanda sha kwa Lesa; NKABA PAMO NGO MUKULU WINE." - Esaya 14:12-14.

Ico cibumbwa icaishileba shetani, pakutendeka ali ni Lusifa icilepilibula ukuti ULUTANDA LWA KASUBA; nangu uwabengeshima. Mu mutima wa uyu mungeli mwaissile ifilumba elyo atendeke na mapange yakwe. Ulubuto lwa filumba lwa tendeke ukukula ukuti enga poka icipuna ca kwa Lesa. Lusifa alibombeshe na maka sana pakuti engongola ifibumbwa fimo ifya mu mulu. Cintu cayanguka ukwelenganya ifyo Satana alecita ifikansa ukuti Lesa paliba fimo ifyo afisa, ukukana beba, no kutila uyu Lesa tafwaya ukubapela insambu, elyo kabilni Lesa ushisakana mu mitekele yakwe. Asalwile uyo uo imibebe yakwe ilanga ukutemwa.

UKUSANGA

Bushe ubulwi bwine ubu bwapwile shani kumulu?

Umutima obe waiswilemo ifilumba.... Eico na kuposele pa calo Esekele 28:17 Ifilumba fya pilibwile uwali umungeli mukalamba ukwaluka umulwani nangu Satana. Nomba pa kumona ukuti umutende no bwampano mumulu bwa sungwa bali muposele pansi pamo neciputulwa cimo icabangeli abo aba mukonkele mu kwimina ubufumu bwa kwa Lesa, eco ba mu tanfishe (Busikololo 12:4, 7-9).

7. CHIBINDA WABUPULUMUSHI NINANI

Chinshi icho Lesa tabumbile umuntu uu shingolungana? Pantu abumba uwamusango uyo ngatakwaba bupulumushi mwisonde lyonse. Kwena Lesa alefwaya abantu abo engampa na nabo mukufumaluka ukwafikapo. Echo Lesa abumbilyo muntu muchipasho chakwe (Ukutendeka 1:27). Ichi chilapilibula ukuti tuli bantungwa mumitontonkanishishe. Kuti twasalo kutemwa Lesa nelyo kushimutemwa.

Lesa apala abangeli nabantunse abamunkulo shonse umupashi wachifyalilwa pamo na maka yakwisalila icho umwine alefwaya. Saleni ilelo untu mulefwayo kubombela (Yoswa 24:15).

Lesa alekambisha abantu, bantu abumbile muchipasho chakwe, kusalo kuchita chisuma pantu balikwata amaka yabwishibili ayabebe ifyo inshila yakwa Lesa yaba iya wama elyo no kubeba ukufuma kumichitile yabubi, pantu bali sokwa nokwishiba ifya chilambu cha bupulumushi pamo nabuchintomfwa. Kano fye ilyo twakwata amaka yabwishibili, elyo twingasala chisuma kabilo elyo twingaba nobwishibili ubwashika ubwakutemwisha Lesa. Umuntunse eka uwakwata amaka yakutontonkanya no kusala eungomfwikisha icitemwiko icacine Leza Lesa akabile ukubumba abantu abangomfwikisha no kutasha imibebe yakwe, ukuya kuli Wene no kutemwa, no kwi sula ukutemwa bambi. Lesa alefwaya ukwakanya ubutemwe bwakwa cakutila tasakamene ukuti enga bumba abangeli nabantu, no kubapela amaka ayakusala. Alishibe ukutila kambi akasuba umo pali abo yabumbile alino kusala ukukana mubombela. Satana ali ecibumbwa cakubalilapo muchalo chonse ukusala chintu icishaibipila chakupondokela Lesa. Eicho ulubembu Iwatapile pali ena (Yohane 8:44,

1 Yohane 3:8).

8. ULUPANDA LWALIBA NAMAKA YAKONAUZA UBUPULUMUSHI

Chinshi icho Lesa taonawilila Lucifer ilyo ubulwele bwabupulumushi tabula andatila? Lucifer alisushishe ubusuma bwabuteko bwakwa Lesa. Ali bepeshe Lesa ubufi: Nga Lesa alipeye Lucifer palya pene, abangeli ngabatumikila Lesa mumwenso, Ukuchila mukutemwa. Ichi nga chalyanshishe ubufwayo bwakwa Lesa buntu akwete pakupanga muntu, ubwakumupelo kwisalila. Nga abantu baishibe shani ubusuma bwa kwa Lesa? Lesa alipele Satana inshita yakuchita ifyo alefwaya umwine. Emulandu wine amusuminishe ukutunka Adamu na Efa.

Chino chalo chaba apakumwena uwabulamba apo imisango yakwa Satana nemibebe yabuteko bwakwe pamo nemibebe nemisango yabuteko bwakwa Lesa fyabikwa palwalala mukupashanya ukumonapo uwachishinka ninani? Kabili ninani afwilyo kuchetekelwa? Kamfutu ni Lucifer. Nachibule nshita iyitali sama ku bantu bapanwesonde ukushininkishomupwilapo ifyabonaushi bwakwa Satana ifyo bwaba. Lelo mukupelekesha umuntu onse akaimwena ukuti ichilambu chalubembu nimfwa elyo icha bupe chakwa Lesa mweo wa muyaya ya muli Yesu Kristu shikulwifwe (Bena Roma 6:23).

Umuntu onse pano isonde alesumina ukuti ikulu kabilo yakupapa imichitile ya mnfumu Lesa mukulu. Ya cine kabilo ya chishinka inshila shobe, imfumu ya nkulo ne nkulo, inko shonse shikesa tota iwe pantu imichitile yobe iya bololoke naimoneka (Busokololo 15:3, 4).

Ilyo abantu bakapwa ukwishiba ubusungu bwa bupulumushi, pamo na mapange aya bonaushi aya kwa Satana lyena Lesa akonaula Satana pamo no bupulumushi. Lesa akonaula na bonse abatalama no kukana ichikuku cakwe, no kwikatilila mu mibebe ya kwa Satana. Lesa ali uwa fwaisha ukuti enga fumyapo ubu bwafya bwa bupulumushi, pamo no kuchula, nga cakuti twa fwaya ifwe ukuti achite ifyo. Nomba alelindilila ukufikala akachita ichi umupwilapo, elyo no ku mona ukuti ubuntungwa buntu twakwata bwa chingililwa kabilo

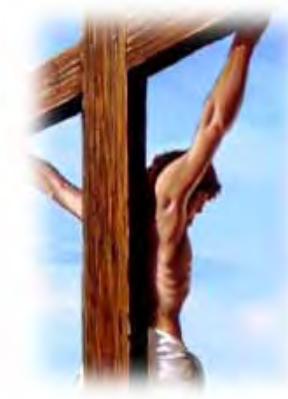

UKUSANGA

no kumona ukuti ububi tabubwelele na kibili. Lesa alilaya ukonaula ubupulumushi umuyayaya na suka umulu pamo no chino calo no mulilo Mukusuna ubulayo bwakwe kuti twa lolesha kuntanshi ya mulu upya ne calo icipya, umushi wa abo abololoke (2 Peter 3:10, 13) ububifi bonse ta bwakasangwe mo muli cilye icalo. Icilambu ca bupulumushi chikamoneka apabuta tutu, kibili uku kanaba ne chumfwilo kuli Lesa chikalenga ukuti cikabe entuntuko ya bonaushi bwakwa Satana pamo no bupulumushi umupwilapo.

"Apo abana ba kwata umubili no mulopa uyo untu (Kristu) afyelweko mu buntunse pakuti enge sa uyo uwakwata amaka yamfwa, uli mulwani no kwisa lenga bonse babe abantungwa mu myeo yabo abo abali abasha pa mulandu wakutina imfwa." - Ba Hebele 2:14, 15.

Pa Lupanda abangeli, elyo nefyalo fimbri shakumineko kubupulumushi, bamwene imitukuto yakwa Satana iya bukabepa, na bukepaya. Palya (Satana) asokolwele imibele yakwe apabutatutu ilyo a ongwele abantu pakuti bengimina umwana wakwa Lesa uwakaele pakuti benga mwikata no ku mwipaya. Abekashi ba pano isonde nabo ba mwene bumpelwa amano, nobumkalwe bwa bupulumush ifyo bwaba. Ulupanda kibili lwa sokolwele imilimo yakwa Satana kibili nefyo Lesa akesa onaula Satana nabo bonse aba ikaikatilila kubupulumushi bakeshiba no kulanda ukuti Lesa wa chine. Imfwa yakwa Yesu pa lupanda ya sikolwele amapange yakwa Satana nafintu alefwaya uku cita ku muntunse (Yohane 12:31, 32). Ulupanda lwasokolwele Kristu ifyo aba ukuti ni kapususha wa calo conse. Pa gologota epo amaka ya kutemwa yamoneke ukulwishanya namaka yakutemwa ukuteka. Ulupanda lwaletelie ubwishibilo bwa kutemwa kwa kuipela ukwa kwa Lesa nefyo achita pamitukuto ya kwa Satana, ubupulumushi elyo naba mpula mafunde bonse abaume na banakashi.

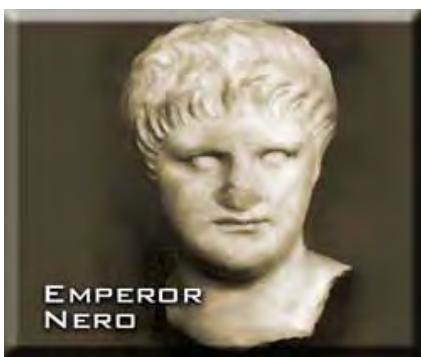
Nipalupanda epo Kristu atulangilila apabuta ifyo Lesa atutemwa nefyo achimfishe Satana. Inkondo yalipo yakutila nani alateke icalo ni Kristu nangu Satana. Elyo ulupanda lwa kakulwile ulu lubuli ukwanshita shonse afwile ukuba ni Kristu uku cila pali fyonsen. Bushe nausanga ubwampano no mupusushi uwa fwile ukuti engesa tulanga ukutemwa kwakwe uko ukushinga pashinishiwa nangula ukupilbulwa.

Bushe uleumfwa shani pali uyo uwaishile pano isonde no ku fyalwa ngo muntu, no kufwa imfwa iyo twali no kufwako, no kwisa pususha iwe ukufuma ku cilambu cabupulumushi? Bushe kuti wakonteka icinso cobe nomba line no kutasha Yesu, elyo no kumwipusha ukuti engesa muli iwe noku tendeka ukutungulula umweo obe?

UBUPEKANYO BWA MWEO OBE

Panuma shimapopo nalanda pa mulandu wa "Ico na suminina muli Yesu," umulumendo umo uwafwele bwino amutandalile ilyo alebelenga no kutila, "Ukulanda kwenu ukwa muno bushiku kwa ciwama, nomba fyonse ifyo wacilanda pali Kristu fya chifuma muli Baibebe yobe. Njeba nga cakuti yesu aikele pano calo, nishi ico amasambililo ya muchalo taya mulandilapo?

"Lipusho ilya linga." Shimapepo ayaswike ninshi aleplibuka no kubula amabuku ayengi. "Nomba mucishinka, amasambililo yacalo yala mulandapo Yesu Kristu. "Ifyo kuti natemwa ukuimwena," umulumendo ayaswike. "Cawama kalata iyi iyalenga 97 iya mwibuku lyalenga 10 pa makalata yakwa Pliny Mwaice, kemina wa bena Roma mu Bithynia. Icitungu ca Asia wa kale. Pliny alembele kuli kateka wa ku Roma, Trajan, ukumwebako ifyalecetika mu citungu cakwe. Mona, apa aleipusha ko ifya kusunga ibumba lipya ilya bena Kristu. Alelanda ifyo ili bumba lyalekula bwangu nefyo baleimba inyimbo shakwa katungulula wabo, Kristu. Pliny atumine kalata yakwe mu A.D. 110. Kalata yakwa Pliny ilelanga icishininkisho ca uyu muntu, Kristu, elyo no kusabankanishiwa kwa busumino mu nshiku sha ba postole.

Capapusha, umulumendo atile, "njebeniko na fimbii!" Illo shimapopo alepita mwibuku nalmibi, alundilepo, "Naumbi kalolekesha nangu kasambilila wa lyashi lyachitike kale, uwalingana na Pliny, ali Tacitus. Mu mabuku yakwe (Ibuku lya 15. Chapita 44) alandile pa lupato lwa kwa Nero, no kucushiwa kwa bena Klistu pa nshita ya koewa umusumba wa Rome. Tacitus alondola ukuti ishiwi lya Kristiani lya fuma kwishiwi lya 'Kristu'. Alanda no cuti Yesu Kristu uwa sangile amapepo ya cina Kristu ba mwipeye kuli Pontius Pilate (Pilate), uwali kapingula wa milandu mu Yudeya, mu nshita lya Tiberius ali kateka. Ili lyashi Tacitus atupela fyalinga na fye na mashina, nefifulo elyo na fyonse ifya citike ifyalembwa mu Bbaibebe.

"Ba Pasta, ine nshaishibe ukuti ifi fyonse filasangwa mu masambililo ya calo!" Umulendo apapwike. Shimapepo alundilepo, "Ndefwaya umwenekeshe ukuti mu A.D. 180 Celsus alembele icitabo ica kususha abena Kristu, ukulanga ukuti nabafulisha kabili bali na maka.

"Nga ucili uletwishika, ibukisha ukutila yalya amabuku yane ayelandwe nayo yene yalande fye pafya citike akale pamo nga mabuku ya Calo. Illo uyumulumento ailwike ukuti icipingo na masambililo ya calo yalisumina ukuti Yesu Kristu aikele pano calo ngo muntu, ailefye uwa sumina ukuti Yesu Kristu ali uwa cine.

1. KLISTU ALIBAPO UKUFUMA KU MUYAYAYA

Yesu tali fye umuntu umusuma, ali ni Lesa. Finshi Yesu asosele umwine ukulingana na bu Lesa bwakwe,

"Nga mwaishiba ine, na tata wine kuti mwamwishiba. Ukutampa nomba mwamwishiba no kumumona mwa mumona. Onse uwa mona ine ninshi amona na tata." - Yoane 14:7-9. (Kano fye nga na fisoswa, yonse amalembo yalefuma mu Baibebe ya New INTERNATIONAL VERSION (NIV).

Nga ulefwaya ukwishinga amasuko ya kumepusho "Lesa ninani? Aba shani?" Lolesha fye pali Yesu uwatile,

"Ine na tata tuli umo." - Yoane 10:30.

Lesa tata na Yesu umwana baikala pamo ukutula ku mu yayaya (Bahebele 1:8). Takwatala akubako akashita nelyo kamo ilyo Yesu tali na wishi. Wishi batemwana fye cimo chine no kusakama umunanke ngefyo Yesu aishile tulanga mu bwikashi bwa buntunse pa no calo.

UKUSANGA

2. KRISTU, U MUTIMA WA MULUMBE NO BUSESEMO

Pamulandu umulumbe wa mweo wa kwa Kristu bufikilisho bwa busesemo, ilyashi ly a mweo wakwe lyalembelwe ninshi talafyalwa. Ama busesemo ya mu cipingo ca kale yatulangisha ko ubwanshiko bwa mweo, imfwa no bututubuko bwa kwa Kristu muku taangisha. Icipingo cipy mulumbe wa mweo wakwe uwalembwa mukufikilisha.

Ukwikala ukufuma pa myaka 500 ukufika pa myaka 1500 ilyo Yesu talafyalwa, ba kasesema ba kale basobele ifintu ifyacine ifingi ifya pa mweo wa kwa mesaya. Elyo napantampilo fye ya butumikishi pano calo iya kwa Kristu, ilyo abantu bale palanya umweo wakwe nefya sobelwe mu cipingo cakale, Finshi ifyo basangile?

"Natusanga limo lintu Mose alembelopo mwifunde kabili napali uyo balembelepo kasesema - Yesu waku Nazareti, Mwana YUSUFU." - Yoane 1:45.

Umupusushi wesu ale tusontela ku busesemo ubwafikilishiwe pa kuti twinga mwishiba:

"Elyo ukutampila kuli Mose na ba kasesema bonse alibalondolwelele ifya landilwe mu cipingo ca kale pali wene!" - Luka 24:25-27.

Ubusesemo ubwa fikilishiwa bupela icisininkisho icakweba ati Yesu e mesaya wa sobelwe.

3. UMWEO WA KWA KRISTU EKUFIKILISHA KWA BUSESEMO

Natuloleshepo pa malembelo yamo aya busesemo Ukufuma mu cipingo cakale - kufilikisha kwayako mu cipingo cipy.

Icifulo cakwe icakufyalilwamo

Ubusesemo bwa mu cipingo cakale:

"Nomba iwe Betelemu Efulata,... Nimulifwe emukafuma uwakwisa teka israeli, uo intuntuko yakwe yaba iyakale nakale, iya myaka mikungule." - Mika 5:2.

Ubufikilisho bwa mu cipingo cipy:

"Yesu afyalilwe mu Betelemu ya mu Yudea." - Mateyo 2:1.

Ukufyalwa kuli nacisungu

Ubusesemo bwa mu cipingo cakale:

"Nacisungu umo akaba no mwana kabili akafyala umwana mwaume, akamwinika imanweli (Lesa ali naifwe)." - Esaya 7:14.

Ubufikilisho bwa cipingo cipy:

"Yusufu mwana Davidi, witina ukubula Maria abe umukashi obe, pantu ico emite cha mupashi wa mushilo. Ali no kufyala umwana umwaume, elyo muka mwiniika ishina ati Yesu (Lesa alapususha)." Mateyo 1:20-23.

Umutante wa kufyalwa kwakwe mu lupwa lwa kwa Yuda

Ubusesemo bwa mu cipingo cakale:

"Inkonto ya bufumu tayakatale aifuma mu Juda, mpaka akese umwine." -

Ukutendeka 49:10.

Ubufikilisho bwa mu cipingo cipy:

"Pantu caba icishafisama ukuti imfumu Yesu yafumine mulupwa lwa ci Yuda." Abaebele 7:14.

Ukukanwa kwakwe

Ubusesemo bwa mu cipingo cakale:

"Alisulilwe elyo no ku kanwa ku bantu." - Esaya 53:3.

Ubufikilisho bwa mu cipingo cipy:

"aishile kuli ico icalo cakwe, lelo abakwe taba mupokelele." - Yoane 1:11.

Ukubembwa kwakwe namalipilo balipile uwa mubembele

Ubusesemo bwa mu cipingo cakale:

UKUSANGA

"No munandi unto nacetekele, uwalelya naine, nao nansanukila." - Amalumbo 41:9.

"Nalibebele ati nga mwasaanga chilibino, ndipileni, nomba nga tefyo sungeni: Kanshi epa kundipila silufa amakumi yatatu." - Sekalia 11:12.

Ubufikilisho bwa mu cipingo cipyta:

"Elo umo uwapa basambi ikumi na babili uwe shina lya Yuda Iskalioti - aile kuli bashimapepo bakalamba no kwipusha, 'finshi ifyo mulempela nga na muleta mu maboko yenu? Elyo ba mupendele silufa amakumi yatatu." - Mateyo 26:14-15.

Imfwa yakwe pa lupanda

Ubusesemo bwa mu cipingo cakale:

"Nabatula ifisansa fyandi elyo na makasa." - Amalumbo 22:16.

Ubufikilisho bwa mu cipingo cipyta:

"Ilyo baishile ku cifulo ico beta ati pa cipanga, epo ba mutanikile." - Luka 23:33 (monene na Yoane 20:25).

Ukufyuka kwakwe munshishi

Ubusesemo bwa mu cipingo cakale:

"Pantu tamwakanshe munshishi, nangula mukaleke uwa mushilo wenu akabole." - Amalumbo 16:10.

Ubufikilisho bwa mu cipingo cipyta:

"Ilyo amwene ifyali ku ntansi, alandile pa fya bututubuko bwa kwa Kristu, ukuti taba mushile munshishi, nangu umubili wakwe tawabolele. Lesa na imya uyu Yesu ukuba no mweo, na few bonse tuli baka mboni baici cishinka." - Imilimo 2:31, 32.

Ifishininkisho na fifulisha ifya kweba ati Yesu tacitilwe fye ukulingana no ku sobelwa kumo kumo. Ilyashi lya mweo wakwe cine lyalembelwe ninshi talafyalwa namaka eyo tatwishibe. Icine Yesu ni mwana Lesa.

Panuma yakulolesha pa fishinka, tulingile ukusala ukupitila mwipepo nganinani akaba imfumu mu myeo yesu. Nga cakuti tamwacitefyo, bushe mwalabika umweo wenu mu maboko ya kwa Yesu?

4. UMWEO UWA TANTIKWA NA LESA

Yesu aikele umweo uwa pekanishiwa na Lesa, uwa tantikwe imyaka iingi ninshi talafyalwa. Lyonse aleibukisha uyu mulandu, anakilile ubutungulushi bwa kwa Lesa. Kristu atile:

"Ine nshichita po akantu nelyo kamo palwandi lelo nanda fye ifyo tata amfundile... pantu lyonse nchita fye ifya kumusekesha." - Yoane 8:28, 29.

Lesa apekenye umweo wa buntunse uwa kwa Yesu ninshi talafyalwa. Kibili Lesa alikwata ubupekanyo bwa cilamuntu. Alishiba ifyo cilamuntu engafikilishisha ubufwayo bwakwe no kusanga umweo uwafulisha.

Ray taishibe nga alefwaya ukuipela ku bu pekanyo bwa kwa Lesa; Nomba ilyo afikilwe no bwafya bwa kusala isukulu lya kuya ko, aipingwile ukwipusha Lesa umuku uwa kubalilapo. Apepele inshiku ishingi no kweshaa ukumfwa ubwasuko. Panuma ya kashita akanono amwene ubwasuko. Panuma ya kashita akanono amwene ubwasuko ubwatambalala ichallengele ukuti asale isukulu lya B: ili shali namutengo lelo lyali ilikalamba. Pakanshita fye akanono panuma ya kutampa isukulu aishibene po na bena Klistu aba mu kabungwe ka Campus Crusade for Christ. Panuma ya kuilundanya kuli ili bumba pamyaka ibili umweo wakwe wali pilibuka.

"Ilelo Ray ngaalolesha kunuma, amona ukutila inshita yonse ilyo akwata ubwafya epusha Lesa," Lesa aiswile inshila imbi iipyia mu mweo wakwe.

Kuti waishiba shani ubupekanyo bwa kwa Lesa pa mweo obe? Lesa alatungulula munshila ishingi.

UKUSANGA

(1) BAIBELE

Ukulingana na Malumbo, libuku nshi litungulula imyeo yesu?

"Ishiwi lyobe elampi ku makasa yandi kabili elubuto mu nshila yandi." - Amalumbo 119:105.

Ishiwi lya kwa Lesa lipela amano ayapya no ku lolekesha (Abena Loma 12:2, Amalumbo 119:99). Ukulapepa lyonse no kubelenga amalembelo enhsila isuma iya kutambalikilamo ifyo tukefwaya.

(2) IFINTU IFITUPONENA IFYA LUSE

Lesa kabili alatutungulula mufintu fimo ifi tuponena. Amalumbo 23 ya langa Lesa nga kacema musuma. Kacema atungulula impanga shakwe mu mikonko ya mulemfwe na mu mikonko ya mabwe. Twalikwata kakumba uwikala mupepi naifwe inshita shyonse.

(3) UKULANDA KWAKWA LESA KUMUTIMA

Lesa kabili ala tutungulula mukulanda ku mano yesu. Mupashi alangusha "amenso ya mutima obe" (Ba Efeso 1:18). Ilyo lyonse twa twalilila ukulanda na Lesa nao elyo atwalilila ukututungulula. Apanga bwino amano yesu ayomukati na ma tontonkanyo elyo ne mipingwile pakuti tulemona bwino ifilekonka po

5. BAKALANGILILA BALINGILE UKUBA CIMO

Caliba icanaka ukutontonkanya ati ule ikala umweo wa bwina Lesa nelyo ulekonda fye ama tontonkanyo yobe (Amapinda 16:25). Ukumfwa kwesu kulingile kwa ampana pamo no bufundisho bwa cipingo. Tecisuma ukusuminisha ati Lesa aletutungulula kano intungulushi shonse shitatu shile ampana. Natubule Jake, abe cakumwenako. Alikwete umukashi umusuma nabana bibili, nomba aliulungene na namayo umbi. Aebele abanankwe ati: "Nachiba ni mpepelapo elyo ndeumfwa kwati bufwayo bwa kwa Lesa."

Imyumfwile ne mitontonkanishe ya kwa Jake ya mufumishe mu nshila. Ale elenganya ifyo ni mu bufwayo ba kwa Lesa emo akumanishe uyu namayo elyo kabili tailwike ukuti aloleshe pamakambisho ya cipingo pa buchende. Elyo ne cipingo. "Ifunde elyo na bukambone," ebuku lya suminisha ukutungulula, kapingula wa kulekelesha. (Esaya 8:20). Twila suminisha ukuitukumuna nangula ifintu fimbì ukutufumya ku fikomo fya cipingo.

6. UKUIPELA KU BUPEKANYO BWA KWA LESA

Ilyo Satana aishile mu kutunka Yesu mu chiswebobe, atile, "Nga chakutila wa sulileko ukupita mu ma cusho ya kuipela ilambo ukulingana ngefyo wiso apekanya, ndinokukupela icalo muminwe yobe, ukwishesibika, ubukankala elyo no bwikashi ubwa chikata." Satana ayaswike ne chapita mukwesha ati afumye Yesu munshila. Nomba cila nshita Yesu alemulwisha na mashiwi yakuti "calilembwa" (Mateyo 4:1-11).

Icisambililo ca maka twingasambilila ku mweo wa kwa Yesu kuipela ku bufwayo bwa kwa tata. Nangu fye ni pakati ka kukalipwa mu Getiseman, alilile ati "Tata wandi, nga cingabe icayanguka, lekeni ulukombo ulu lumpite. Nomba tebufwayo bwandi kano ubufwayo bwenu" (Mateyo 26:39). Panuma ya myaka itatu mu mulimo wa butumikishi, ukwikala cilabushiku mu bu pekanyo bwa kwa Lesa, amashiwi asosele pakufwa yali: "Nacipwa" (Yoane 19:30). Yesu mucacine aletila, "Umweo wandi uwa pekanishiwe na Lesa nomba wapwa no kufikilishiwa."

Intuntuko ye lyashi tulelonda po elyo ne lyashi limbi iyashika lisangwa mu ma buku aya: Amapepala ya cilonganino ca ba Kristu (Documents of the Christian Church), ayasalilwe elyo no ku lembwa na Henry Bettenson (London, Oxford University Press); Joseph Cullen Ayer. Ibuku lya ntuntuko ye lyashi lya cilonganino ca kale (New York: Abana ba kwa Charles Scribner, 1930, 1941); Origen: Contra Celsum, lyapilibwilwe na Henry Chadwick (Cambridge: University Press, 1965); F.F. Bruce, Amapepala ya mu cipingo cipyia (The New Testament Documents): Bushe ya cishinka? 5th edition, ilyalembulwilwe (Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1960 na R. T. France).

Icishininkisho ca kwa Yesu (The evidence for Jesus) (Downers Grove, Illinois: Intervarsity Press, 1986). Aya ma buku yabili aya kulekelesha tayakosa mutengo elyo yelasangwa mu ma shitolo umo bashitisha ama buku ya bwina Kristu. Nga ama buku ya kubalilapo yatatu tayale moneka mu ma laibulale (library), abo abali ku America kuti ba oda ukupitila muli ba Laibulale (Library).

UBULALO BWAKUMWEO USUMA

Basangile umusakalala wakwe mupepi chimana ca Atlantic. Uyu choba ushaishibikwe muntu alembel iyo acucutike pa myeshi ine banankwe abafumine kuchalo cha Holland cinechi ica Ascension mumwaka wa 1725. Ba pali ici icifulo pamulandu wa misoka iyo acitile. amenshi ayakunwa, aishile yamba ukunwa Mumimonekele fye ya mubili, uyu muntu ubwachilile po nyubo buntu alembel mukatabo kakwe. Ukuyumfwilo bulanda apakalamba. Alembel amashiwi aya cililishi ayakwebati: "Bukalinshi buntu abantunse abo abafuma munshila yabololoke bomfwa. Elyo lintu bafuma munshila ya bololoke baba cilundwa kuli abo abakonaika". Bunkumbabibilili bwa uyu choba bwakula pantu aisanga ukuti ataluka kuli Lesa. Ici icakatalushiwa kuli Lesa wakwe cena calimucusha mumutima. Abantunse baba abakucula mumatontonkanyo yabo pafya Katalushiwa kwa mitima yabo ukufuma fye apo Adam na Eva "babeleme kuli Lesa mu miti ya mwibala" lintu balile ifisabo Lesa akenye ukulya (Genesis 3:8). Lintu baumfwile insoni, pamulundu wa nsoni, buchintomfwa elyo no mwenso, aba abafyashi besu babutwike ukufuma kuli Lesa lintu shikulu abeta. Ifyo fine baumfwile efintu nefwe bene tumfwa nanomba. Bushe chinshi chilenga ati paleba ukulekana pali ifwe na Lesa.

nensakwe pa chilila pakati ka ne shina, akwete akatabo umo ilyo talafwa. Ba choba ebamuposele pa chishi muposele nangu ukumusha Pamulandu wakuti tapali imilopa ya ba fulwe. alicula sana, lelo ubuchushi

"Lelo amampulu yesu e yatapatulanya pakati ka ifwe na Lesa wesu, imembu a mampulu shenu e shafise cinsos cakwe kuli imwe." - Esaya 59:2.

Ukupatulula kwa babi ukufuma kuli Lesa te Lesa walenga iyoo. Lesa tabutwike ukufuma kuli Adam na Eva, lelo nibo ebabutwike ukufuma kuli Lesa wabo.

1. UKUKABILA IFYO IFYABA KUMITIMA YESU

Apo Imembu tashilatishilete ichimfulunganya, Adamu na Eva baikeli pamo nokumfwana na kabumba mwibala lya Edeni. Kucheshamo, baishile bepwa na Satana ukuti bakaba nga Lesa wine ngabalya ifisabo ifyabindwa. Mukucite fi, baonaula icumfwano bakwete na Lesa (Ichtendekelo 3).

Lintu babatamfishe mwibala lya Edeni, Adamu na Eva basangile ukuti imikalile awe yayafya kunse. Ubuwyashi no kulima fyakulaisa mukcululuka. Fyakulaisa no mulopa, ilibe ne filamba. Ukupalama kwabo kuli Lesa kwaonaika; nokuisanga baba baku cicutika no kukanasanga ifyo fintu balekabilo ukuipatulula kwisa ne membu.

Apo Adamu na Eva bacitile ulubembu lwakutampilapo, abantu bonse (isonde lyonse) baponene mulubembu. Nolu lubembu lutwala kumfwa pantu impela ya lubembu ni mfwa.

"E ico filya ulubembu lwaingile mumuntu umo pano isonde, nemfwa yaingile mulubembu, efyo ne mfwa yayambukile ku bantu bonse. Pantu bonse balibembwike." - Abena Roma 5:12.

Bonse tulakabilo ifyo fintu twalufya, nokufuluka nangu ukufwayo kukwato mutende uyo uwingsangwa fye na Lesa. Limbi tumona kwati mukushite fintu, nangula mukukwate fifulo fya pamulu mu nchito shesu nangu mukuitumpa mu fya kukolwa, ifyakuisansamusha, nabuchilalelale emo twingasanga ifyo fintu tukabilo. Nakalya. Ifi fyonse ifyakucitacita no ku fwailishya, mulandu wakuti Lesa tali mu myeo yesu. Elyo takuli nangu cimbi ico twingacita icingatusansamushya kano fye ifwe ukusango ukutemwa kwakwa Lesa mu myeo yesu.

UKUSANGA

"Mulenengo kwishiba mwa kuyila ku mweo, ku cinsó cenu kwabo kusekelela ukwafikapo, mukuboko kwenu ukwakulyo mwabe fya muilemeno pe." - Amasamo 16:11.

Ukusansamuka kwa cine kukesha fye lintu paba ukukumana pakati kesu na Lesa nokukwata insambu shakwingila muncende umuli Lesa.

2. UKUFUMYAPO ULUBEMBU NEMFWA, IFINTU IFYALENGA UMUNTU UKUTALUSHIWA KULI KABUMBA

Ulubembu lulenga umuntu ukuba inkumbabulili. Elyo temuntu eka uumfwe fi. Na Lesa wine mumutima mwali icililishi ubushiku Adam na Eva bamufutatile. Na Lesa achili ne cililishi pafyo abantu balecula. Lesa ali uwaipamfya ukuti ifyo fyonse fintu tukabila fyapelwa kuli ifwe ukubika po no kutundapa imitima yesu iya bongoloka. Lesa tasekela mukutumfwila fye luse lintu ulubembu lwatupatula kuli ene; lelo afwaile inshila iyakuti engachimfya ulubembu nemfwa.

"Pantu Lesa atemenwe aba pano isonde ukutemwa kwakuti apele umwana wakwe uwafyalwa eka, ukuti onse umutetekela eonaika lelo abe no mweo wa muyayaya. Pantu Lesa tatumine umwana wakwe ese pano isonde ku kipingula aba isonde, lelo ukuti (pakuti) abapano isonde bapusuke muliwene."

- Yoane 3:16, 17.

Lesa apele umwana wakwe, Yesu nao apele umweo wakwe nokuipolesha pamulandu wa lubembu. Yesu wine ewaba ...uwalubembu. Umweo imfwa nokushikuka kwakwa klistu kwalengo kuti Yesu eka akakwate amaka yakwelela imembu shonse ukwabula no kutwiskika. Nakabili, Yesu alangisha isonde Lyonse ifyo ifyaba Satana nefyo nao aba. Ukupitilila mu mibili wakwe uyo uwachenekwe na mumulopa wakwe uwasumine, Yesu atalusha umuntu kulubembu nokumuleta apepi nankwe. Ichitemwiko cakwa Kristu cipalamika abantu uko ali nokulenga ati abo abachetekela muli wene nga katula no mupusushi bengile kumweo wamuyayaya.

3. IFIKOMO FIKALAMBA CINELUBALI IFYO TUFWILE UKWISHIBA PALI YESU

Takwatala akuba umuntu nangu umo pano isonde uwali nga Yesu Moneni ifikomo ifyatantikwa.

(1) Yesu afumine kumulu no kwisa pano isonde

Bushe Yesu alandile ati shani pabubumbo bwakwe?

"Yesu atile kuli bene, ndemwebe cine cine nati ilyo Abraham acili talabako, ine ninshi ekondi." - Yoane 8:58.

Yesu acinkwile isonde ati: Nine. Ukufuma nakale eko naba nakabili nkaba ko. Nangu cingaba ati Yesu afyelwe ku mwanakashi (Mateyo 1:22, 23), Yesu ni Lesa - Lesa ukupitila mu buntu.

Kashimikila mukalamba Dwight L. Moody uyo uwaishile ntashi apo bakashimika ba Billy Graham tabalaisa alandile aya mashiwi pali Yesu, "Nangula chingaba ati. Yesu afyelwe no kumubika mumulimba wa siliva nokulelewa no mungeli no kumulisha na supuni wa Ngolide, nalyo line ngacali chakuipela sana ku mwana wakwa Lesa. Nomba moneni kabumba wa mulu necalo aishile ngo muntunse, aishile fyalwa mumulimba nabafyashi bakwe bali bapina teti afyalilwemo.

Umungeli aebele Joseph pansiha Yesu ali nokufyalwa:

"Uyu (Maria) akafyala umwana umwaume naiwe ukamwinika ishina lyakwe Yesu, pantu WENE E UKAPUSUSHYA ABANTU BAKWE KUMEMBU SHABO." - Mateo 1:21.

Yesu, kabumba wa mulu necalo John 1:1-3, 14), ali uwaipela ukwisa pano isonde no kwisa tufumya ku membu shesu ne mfwa.

(2) Yesu takwete masambi

"Yesu umwana wakwa Lesa... ayeshiwe munshila shonse, ngefyo nefwe bene tweshiwa lelo tabembwike po iyoo." - Abena Hebere 4:14, 15.

UKUSANGA

Lesa alyeseshe ukuti engatufumya mu myeo ya bupulumushi no kututwala mumyeo isuma. Yesu mukwikala naifwe mu buntunse, atulangishe imikalile iyabula akabi ukuchila nefyobushimikilo bwingalondolola. Satana, icipondo cakwa Kristu akseshe inshila shonse lintu Yesu ali pa calo ukuti amubembushe. Muchiswebbe, Satana alilwisha ukuti onaule ubuchindami bwakwa katula (Mateo 4:1-11). Mu Gethasamane apo tabalamutanika. Yesu aliba mukulunguluka na amabe yakwe yaba nga matoni yakalamba ya mulopa ayaleponena pansi (Luke 22:44).

Lelo Yesu aiminine ndi ku fintu fyonse fintu umuuwlani aposele pali wene - " elyo ukwabula isambi." Pantu Yesu uwaeshiwe kuli fyonse ifyo umuntunse eshiwa nafyo, alishiba amafya tupidamo. Eicho ena alomfwa nokwishiba ubunake bwesu (Abahebere 4:15).

Mulandushi Yesu alingile ukwikala umweo uwabula imembu?

"Lesa uushaisibe ulubembu, amucitile ukubo lubembu pa mulandu waifwe, ukuti ifwe tube ubulungami bwakwa Lesa muli wene." - 2 Abena Korinti 5:21.

(3) Yesu afwile pakuti afumye ububi

Bushe bantu banga ababembuka?

"Pantu BONSE nababembuka, kibili bapelebelu kubukata bwakwa Lesa" - Abena Roma 3:23.

Bushe chilambunshi caba mu membu?

"Ichilambu ca lubembu ninfwa, lelo icabupe chakwa Lesa mweo wa tuyayaya muli Yesu Kristu shikulufwe." - Abena Roma 6:23.

Bushe cinshi Yesu afwilile?

"Moneni umwana wa mpanga wa kwa Lesa ULESENDO LUBEMBU lwa pano isonde" (Yohane 1:29).

Bonse twalibembuka elyo twalikandwa kumfwya yamuyayaya. Lelo Yesu ewasendele icifulo chesu nokutufwila. Ewaishileba "e lambo lyesu", Afwile pakuti ifwe tube no mweo. Imfwa yakwe bupe elyo "UBUPE bwakwa Lesa mweo wa tuyayaya muli Yesu Kristu shikulu wesu" (Abena Roma 6:26).

Yesu aposele umweo wakwe uwabulo lubembu ukuba ubupe kukturtemwa. Ukutemwa ukwaba ngoku, kutemwa uko umuntu ashi ngomfwikisha. Na pamulandu wamfwa yakwe "Natukwata umutende kuli Lesa" (Abena Roma 5:1).

(4) Yesu Abushiwe kubafwa

Imfwa yakwa Yesu pa Lupanda tayali empela Yakwa Yesu. Yesu akana ukubushiwa ngatali mupusushi.

"Lelo Kristu nga tabushiwe, icitetekelo cenu ca fye, muchili mumembu shenu. Ninshi na balalila muli Krsitu baliloba." - 1 Abena Korinto 15:17, 18.

Muhammed na Buddha balanga ku calo amatotonkanyo yamo ayashika elyo ayacishinka. Balenga nabantu abengi ukukwata icisumino lelo tabakwata amaka ayakupelo mweo pantu bachili mu nshinshi shabo. Pantu abushiwe ukufuma munshinshi pa bushiku bwa citatu ukufuma apo afwilile, bushe bulayonshi buntu engatupela.

"Pantu ine ndi no mweo, naimwe bene mukaba no mweo." - Yohane 14:19.

Yesu ali no mweo! Epo ena alikwata amaka pamfwa, kuti atupusushya ku mfwa nokutupelo mweo uusuma kibili uwamuyayaya. Yesu akekala mumitima yesu ngatwa mukabila. Katula ubushiwe epwali na fyonse ifyo tukabila ena kuti atupela.

"Kibili moneni ine nakulaba na imwe ukufika na pakupwa kwanshita." - Mateo

UKUSANGA

28:20.

Abantu bonse, abaume nabanakashi icalo conse baleshimike fyo Klistu abapususha ku misango yabipisha iyakonaula imibili yabo ne mitontonkqanishishe yabo.

Umo pabana be sukulu besu abakale ilyo aleyasuka amepusho mumashindano alembeleaya mashiwi ya kutasha: "Nali cakolwa. Ubushiku bumo ninshi ninwa, namwene akapepala mumbali ya nganda kalebilisha ifya fisambililo fyenu ifya baibebe. Nali kabulile no kulemba mo ifyalefwaikwa elyo naishile pokelela ilandwe ilyachishinka pali Yesu. Panuma yakupwishaaya amasambililo yacipingo, nalipela umutima wandi kuli Lesa nalaba nefyo wisiki (ifyakunwa) yumfwika palulimi. Ilyo Yesu abulile umweo wa uyo muntu waba wakwe, aliisakwata amaka chipyacipyayakucimfyaifibwalwa. Epo Kristu u mupusushi, onse uyo uwaisa kuli ene kuti apokela ubwafwilisho.

(5) Yesu aya kumulu

Lintu Yesu talabwelelamo kuli tata apo ninshi nabushiwa (Imilimo ya Batumwa 1:9) aile ku nkonkani shakwe.

"Mwileka imitima yenu isakamikwe, cetekeleni Lesa, tetekeleni naine pamo, mun'ganda yakwa Tata Mwaliba imiputule iingi... Ndeya mukumupekanisho bwikal... nkesha kabi no kumupokelela kuli ine mwine. Pakuti uko ndi..." Johane 14:1-3.

(6) Yesu Shimapepo Mukalamba Mu mulu

Yesu aiminina pakutupekanishisha icifulo ku mulu.

"Eico afwaile ukupalana na bamunyina mufintu fyonse, ukuti abe shimapepo mukalamba uwaluse kabili wacishinka mu fyakwa Lesa, ku kukonsolole membu sha Bantu. Pantu umo achulile umwine pakweshiwa emo aishibilo kwafwa abeshiwa." - Abena Hebere 2:17-18.

Yesu nga shimapepe mukalamba "abumbilwe nga bamunyina munshila yonse". Pali kano kashita ekala mucinso chakwa Tata inshita yonse nga keminina. Yesu umo Yesu uwaelele impupu pa lupanda, palikano kene kashita ali kumulu uko alelolesha pafyo tulekabila" Pakuti afwe abo abali nokweshiwa.

(7) Yesu Akesa

Ilyo Yesu talaya kumulu, bulayonshi buntu apangile?

"Kabili nga naya nokumupekanisho bwikal, nkesha kabi, nokumupokelela kuline mwine, ukuti ukondi, eko naimwe mukabe." - Yohane 14:3.

Ilyo Yesu akesa, akesa tu pokolola ku membu shesu, namalwele, na fyonse ifibi ifitucitikila elyo nemfwa iyo iya cushe calo. Elyo akatusengela mu calo umo umwaba fye nsansa no mweo wa tuyayaya.

4. UKUTEMWA UKWAPAPUSHA

Kwaliba akamulumbi ka cupo ico icapekanishiwe ku calo ca Taiwan. Umulumendo we shina lya U-Long bamusalile ukuti engopa umukashana we shina ilya "Iluba lya golide" Ilyo U-Long afimbwile nabwinga lintu bwinga bwapwa, ifyo amwene tafyamusekeshe. Impumi yakwa nabwinga yali iyaonaika pantu alwele kansakala. Panuma yakumone fi, awe shibwinga tamwene po busuma mumukashi. Umukashi aliyesha inshila shonse ishakusekesha umulume, alebombesha sana pang'anda ati limbi kuti bamutemwe. Awe U-Long talefwaya ukutemwa umukashi nangu pananon. Lintu papitile imyaka ikumi na ibili mu cupo, U-Long atampile ukukana lolesha bwino. Ba shing'anga bamwebele ati ali nokupofula ngatabamundape. Ne chalefwaikwa kukambatula akapalinso no kubikapo kambi; Uyu mulimo walino kusenda indalamia shingi bana elyo nabalwele abalelololela ifi fine nabo bali bengi. Uyo umukashi ayambile ukubombesha sana ukupanga ifisote fya fyani pakuti akwate indalamia. Ubushikubumo, uyu namayo aebele umulume ati ka cornea akakukambatika pa linso nakamoneka kumuntu uwali mu mubusanso. U-Long abutukile ku hospital ukuti baye bamubomele po. Lintu U-Long apolele, aipatikishe ati amone ukukashi pakuti amusashe pandalama asangile pakuti bamubombele. Ilintu aimishe umutwe wamukashi uyo uwakanteme, aishile papa. Umukashi aishile lolesha kumulume lelo amenso tayalemona, pantu ka cornea tapali. Pakuloleshe fyo, aishile ponena pa nkasa sha mukashi no kwambo kulosha. Ukufuma apo baupanine aishile ita umukashi umuku wakubalilapo ati "we luba lya Golide."

UKUSANGA

Yesu alafwaisha sana ukukuminkana nabantu abamukana pansiita iyitali. Alafwaisha ukuti ubushiku bumo, muku lekelesha tuka mwite no kutepelesha ishina lyakwe ngo mupusushi wesu. Ali uwaipelesha ukuipela bulilambo tebwa ciputulwafye cimo ica mubili pamo ngelinonfyre lyeka iyoo, lelo, umubili onse, pakuti engatulanga uluse lwakwe ulushi filwa kantu. Uluse lwakwe lwalikwatisha maka echalengaele Kristu "ukwisa muno calo kukupususha ababembu" (1 Timote 1:15).

Ukuipelesha bulilambo ukukalamba ukwakwa Kristu kwalipanga nangu ukukula ubulalo ubo ubwa chiluka no kucila pa kuluba nokuulungana kwakulekana nangu ukupusana kwesu, kabilis Kulafimba pamampula yakufyuka nokumusangukila.

YESU

AISHILE nga Lesa mabantunse.

AIKELE umweo uwabule membu pano calo.

AFWILE pamulandu wa membu shesu.

AIMINE ku bafwa pakuti atupusushe kumfwa.

ANININE ku mulu ukuya tupekanishisha apakwikala mumulu.

ALETUPEPELA ko cila bushiku nga shimapopo mukalamba.

ALI NO KUBWELA BWANGUBWANGU no kutusenda pakuti tukabe nankwe.

UKUBA NO BUMI NAKABILI

Panuma yakwikala umweo uutali ngo mu Buddist, shibantu umo uwa ku Singapore uwa ishile ba umwina Kristu bamwipushi ati, "Shikulu Lim, kansi bupusano nshi bwaba mu kuba umu Budi elyo namukuba umwina Kristu. Ayaswike ati ico cintu cintu cayanguka ukwasuka. Ukufumafye ilyo nasangile Yesu ngo mupushushi wandi nalisanga umutende nokutusha mumutima wandi."

Ici ecicitika lyonse ilyo twabika ubumi bwesu muli Yesu Kristu.

"Abo bonse imitima yabo yashintilila kuli imwe Lesa, mubalinda mumutende, pantu bali micetekela (pantu ba cetekela muli imwe)." - Esaya 26:3.

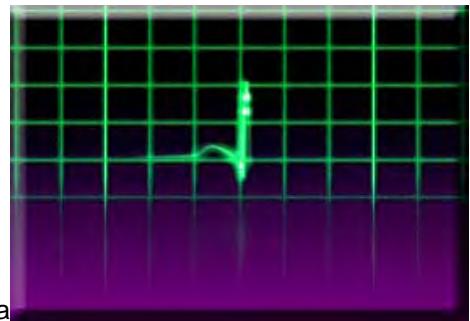
Ukwikala umweo wa ci Kristu kuleta umutende uwafikapo no ku cingililwa ukwa cine no kwikala bwino kabil mucibote. Abo abasanga ubusokololo nangu ayamano balisanga inshila iyaba fye imo mpoo kubumi umuku walenga bubili - Yesu!

1. IFYO CIPILIBULA UKUPUSUSHIWA KWA MUNTU UWALUBA MU MPULUMUSHI

Ala tecipapo ukusanga umuntu uwabumi uulekwata ne nshita nsuma mumalila ya calo lelo unto wafwa kumupashi.

"Imwe mwali abafwa mumampulu na mu membu, umo mwaenda kale umwabelo bwikashi bwa calo cino, umwabela kateka wabufumu nangu bucibinda bwa mulwelele, imipashi iyabipa iya fibanda iyo ilebomba na mubana ba bucintomfwa." - Abena Efese 2:1, 2.

Satana cibanda atungulula abafwa kumupashi ukutwalilila mukucito bupulumushi no ku kana nakila. Lelo icine icawamisha icelandwe lisuma cakuti Lesa alitemwisha aba Bantu abalebela pamulandu wakucito ulubembu nempulumushi. Lesa alibatemwa nelyo bacili abafwa mu membu nangu mubupulumushi bwabo. Kabili Lesa alabapela ubupususho ubwamupwilapo kabili abapusushya ukubafumya mu bwafya bwamfwa. Lelo pamulandu wakuti Lesa alitatemwisha, Lesa uwakwatisha uluse ne cikuku nokutemwakwakwe ukwingi uko atututemwa nako ilyo twalifye abafwa mu mampulu na mubupulumushi bwesu, ena a tulengele abamweo pamo na Kristu (nangu atututubwile muli Kristu Yesu)... mukulanga ukupitila muluse Iwakwe ulukalamba kuli ifwe muli Kristu Yesu (abene Efese 2:4-7).

Lesa atutemenwe ilyo twalifye ababula nangu cimo cinga lenga uku tutermwa. Icikuku cakwe caletele muli ifwe ubumi bupya muli Kristu. Teti tuipilibule nokuiwamya fwebene fweka nakalya. Lelo Lesa wena kuti atu wamya nokutupilibula. Ilyo twaisa kuli wene nokuichefya nokunakillila kuli wene mubusumino, alatupela ishuko ilya muku wacibili ilya bumi nomweo ukubafye icabupe icapelwa fye kuli ifwe.

2. BUSHE KUFUMA KUNSHI TUFWILE UKUPUSUSHIWA?

1) Tu fwile ukupusushiwa ukufuma ku lubembu, nangu ubupulumushi. Pantu bonse nababembuka, kabili bapelebela ku bukata bwakwa Lesa, nangu pantu bonse bali bembuka noku pelebela ku lulumbi Iwakwa Lesa (Abena Roma 3:23). Mukulanda ukwa ku kana pita mumbali, tatwikala umweo mumulinganya no bwishibilo bwesu. Umufyashi uwatitikishiwa, muchipyu kuti abomfyia amashiwi ayashilingile ku mwana. Umuntu kuti akalipa nokuba nechipyu pamulandu wa kwa namutekenya munankwe icengalenga nokuti akalipa nangu afulwa no kula landa landa amashiwi yamiponto kumunankwe. Shimakwebo kuti atontonkanya no kupingauku "laba"; pashita ya kulipila umusonko. "Bonse twalibembuka," ifi efyo akabelo kamuntu kaba.

UKULINGANA NE CIPINGO BUSHE ULUBEMBU NANGU UBUPULUMUSHI CHINSHI?

"Ukulungana konse lubembu." - 1 Yohane 5:17.

UKUSANGA

Tulekabila ukupokololwa no kupusushiwa ukufuma kumisango yonse iyabipa na kumaka yonse aya tutwala kuku cita ifyabipa: ukubepa ubufi, ubukali ubwa busobololo, ulunkumbwa, icipyu, ekulumbulapofye tunono.

"Uyo onse ubembuka alapulefunde no kutobe funde, nakuba ulubembu nobupulumushi kushisunga no kushikwata amafunde." - 1 Yohane 3:4.

Eicho tulekabila ukupusushiwa ukufuma ku membu nobupulumushi bonse - uko kuli kutoba amafunde yakwa Lesa.

2) Tufwile nangu tulekabila ukupusushiwa ukufuma kukutoba nangula ukuputula kwa kwikatana kwesu na Lesa. Lelo **"amampulu no lubembu lwenu e yampatukanya pakati kenu na Lesa wenu, imembu nobupulushi bwenu e fyafisa icinso cakwe ukufuma kuli imwe."** - Esaya

59:2.

Ubupulumushi nangu imembu ishi shaheelwa no kufumyapo ukwikatana kwesu na Lesa. Kristu aishile mukubweke shapo ubucetekelo Lesa akwete kale mabantuse ubo Satana a sushishe nokonaula.

3) Tufwile uku pusushiwa ukufuma kumfwa ya mu yayaya - iyo ecilambu chabupulumushi **"Ubupulumushi nangu ulubembu Iwaingile mucalo ukupitila mumuntu umo, nemfwa ukupitila mu lubembu, na munshila iyi ine imfwa yaishile kumuntu onse, pantu bonse balibembuka."** - Abena Roma 5:12.

4) Tufwile ukupusushiwa ukufuma kumu sango wabubi no walubembu, ukushikwata ubuseko, no mweo uwabulamo nangu kamo. Pantu kumubembu, umweo teti ausange kuli ena chilikwati ninshila iya chipelesha iyishinga twala muntu nelyo kumo.

5) Tufwile uku pusushiwa ukufuma mu calo ca mpulumushi pamopene nokufuma kubupulumushi bwamu calo. Tufwile ukupokololwa ukufuma kucalo ica isulamo ulubembu no bupulumushi na kumalipilo ayo ayali, bulanda, ukulwala kwa mutima, ukuba uwankumba bulili, nobulanda, inkondo, amalwele ne mfwa!

3. BUSHE NANI ENGA TUPUSUSA?

Yesu fye eka ewinga tupususha ifwe.

1) Yesu kuti atupokolola nokutupususha ku lubembu nangu ubu pulumushi.

"Ukamwinika ishina lyakwe Yesu; pantu wene akapusha abantu bakwe ukufuma kumembu shabo." - Mateyo 1:21.

Umu Hindu ayebele umu nankwe umwina Kristu ati, "Ine nsanga ifuntu ifingi mu buhindu ifishi sangwa mu bu Kristu, lelo kuli icintu cimo ico ubu Kristu bwa kwata ico ubu Hindu tabwa kwata - umupusushi." Ubu Kristu eci sumino fye ceka mu calo icipela abantu umupusushi.

2) Yesu kuti atupususha ukufuma kukwikatana kwesu na Lesa uko Satana aputwile.

"Imwe mwali apa patuka ukufuma kuli Kristu... ukwabula icichetekelo nakabili ukwabula Lesa mu calo. Lelo nomba muli Kristu Yesu, imwe mwebali ukutali bamileta apepi ukupitila mumulopa wakwa Kristu." - Abena Efese 2:12, 13.

Yesu e chibusa uwawililika uwakusansamuka nankwe muli buchibusa. Alitemwisha ukusokolola no kufumya ifya wamisha mukati kesu. "Ukupitila mumulopa wakwa Kristu" ubumi bwesu ubwakale kabilo ubwalubembu nempumushi ala twelela, kabilo a latupokelela ubushiku nobushiku no kutupa amaka ayakwansha imembu nobupulumushi kabilo atufwika nobololoke bwakwe. Twalishiba ukuti abafye mupepi naifwe kukutwimya lyonse ilyo twawila mumatunko yakwa ciwa. Ukumutemwa kuntu twa mutemwa kuleta muli ifwe ubufwayo ubwa kwikala munshila iyisuma intu yesu afwaya kabilo iyi musekesha.

UKUSANGA

3) Yesu kuti atupususha ukufuma kumfwa yamuyayaya, amalipilo nangu icilambu ca lubembu. Pantu icilambu calubembu nimfwa; lelo icabupe icapelwafye icakwe Lesa mweo wamuyayaya muli Yesu Kristu shikulwi fwe (nangu imfumu Yesu) (Abena Roma 6:23). Tuli bakatoba wamafunde aba pingilwa ukuya kumfwa (nangu ukufwa). Amalipilo ne cilambu ca membu nimfwa. Yesu alitupususha ukufuma kumfwa no kutupela umweo wa muyayaya.

"Lelo Lesa asokolola ukututemwa kwakwe ukwa cine, pakuti ilyo twali tucili ababembu Kristu atufwilile." - Abena Roma 5:8.

Pa mulandu wa citemwiko chakwe, Yesu a "tufwilile." Na pakuti alitufwilile no kucula ama cusho yonse aya lubembu. Lesa nomba alatwelele no kupokelela uwampulumushi ukwabula ukulolekesha pa membu shakwe.

4) Yesu alatupususha ukufuma ku mweo wa lubembu, nakabili ushakwata insansa.

"Eico ngo muntu ali muli Kristu, abe cibumbwa cipy. Ifyakale nafiya; moneni fyayalulwa ifipy." - 2 Abena Korinto 5:17.

Teti tuyalule fwebene nangula ukipanga cipy cipy fwebene fweka ukufuma kumembu nelyo ukupilibula imibebe yesu fwebene fweka pamongefyo inkalamo teti iipilibule iine yeka ukuba impanga (aneba Roma 7:18). Ulubembu lwa likosa ukucila amaka yabufwayo bwa muntu. Lelo Kristu aliba namaka a "yakutukosha no kutupa maka ukupitila mumupashi uyo apela (mukati kesu) muli ifwe (Abena efeso 3:16). Alafumyamo imibebe yesu iyi tonaula nokubikamo imikalile yakwe iyisuma iyabumi: ukutemwa, umutende no mutekatima, insansa, icitemweko no luse, ukuyikanya (Abena Ngataliya 5:22, 23). Kristu abika ubumi bwakwe muli ifwe elyo tupokelela ubumi ubwamupashi ukufyalwa cipy cipy mu mweo uupya.

Harold Hughes alyeseshe pamiku iyingi ukuleka ukunwa ubwalwa lelo alifiliwe asuka anaka asulanako. Lelo icatwalilile ukumu cusha cakuti alishibe ifyo umukashi na bana bakwe bibili abakashana tabale fwaya nelyo panono imisango yabwalwa. Ici camulengele ubushikubumo ilyo aingile mumuputule wakusambilamo abulile imfuti no kusonta umusoli mukanya kakwe. Illo talati alishe atontonkenye ukulondolwela Lesa mwipepo. Na Lesa alyaswike iepolyakwe ico calengele Harod Hughes ukipela kuli Yesu no kusanga amaka yamupashi. Alekele nokunwa ubwalwa mumweo wakwe onse nokuba uwakwafwa, katungulula kuba nganda yakwe, elyo ici calengele wena ukusalwa munganda yamafunde (Senate) mulya mu America. Hughes, muli Yesu asangile amaka yakumupilibula.

5) Yesu kuti atupusha ukufuma mu calo ca lubembu. Ifisambililo fine, ifyakonkapo filelondolola ifyo Yesu engatupususha.

4. TWAPUSUSHIWA MUKUBULE INTAMPULO SHITATU ISHA YANGUKA

Icakubalilapo, ipusha Kristu ukubombela palubembu lwaba mu mweo obe. Lubalinshi tubulamo mukufumya ulubembu lwa mu myeo yesu?

"Lapila no kuyebelela, elyo pilibukila kuli Lesa, ukuti imembu shobe shifumishwe." - Imilimo yabatumwa 3:19.

Bushe chinshi citwala umuntu kukulapila?

"ULUSE LWAKWE LUTWALA UMUNTU KUKULAPILA," - Abena Roma 2:4.

"UBULANDA EBUKUTWALA KUKULAPILA." - 2 Korinto 7:9.

Ukulapila mubwipi kuyumfwila ubulanda pamibebe yobe iyakale, cena icilenga ukuti upilibuke nokutaluka kumembu, elyo nokukana bwelanuma kumicitle nemisango nakabili nemibebe yakale. Tekumfwa ubulanda pamulandu wakutina ukupanikwa iyoo. Lelo bwasuko bwesu kuluse lwa kwa Lesa, ulo lwatwele Yesu kukutufwila. Tulakana ulubembu pantu elwatanike Yesu kibili lulakalifya Lesa. Illo twapokelela umweo upya muli Yesu Kristu tufwile namaka yonse ukuleka imembu nokolola imibebe yesu iyabipa iyakale (Esekle 33:14-16).

UKUSANGA

Bushe lubalinshi luntu Lesa abulamo mukufumya nokupwisha umweo wesu uwa lubembu? Fyonse fibili, ukuyebelela no kwelelwa kwesu bupe ukufuma kuli Lesa.

"Lesa asumbwile Yesu nokumubika kukuboko ukwakukulyo, inga Mulopwe nakabili katula mukutila ena apele ukuyebelela, elyo nobwelelo bwa membu shesu." - Imilimo yabatumwa 5:31.

Kabili ilyo twalapila, umupusushi wesu uwatutemwa alatwelela imembu shesu, ukutusangulula kukulungana kwesu konse, nokuposa imembu shesu shonse pansi muli bembu.

"Nga cakuti twayebelela imembu shesu wene wa cishinka kabilu umulungami kukutulekelela imembu, nokutusangulula ukufuma ku kulungana kwesu konse." - 1 Yohane 1:9 (moneni na muli Mika 7:18, 19).

Takwaba ulubembu ulwabipisha ulo Umupusushi wesu uwafwilile imembu shesu palya palupanda Iwa Kalifale enga filwa ukwelela. Pamo ngo mwana wakwa Lesa, na mukwata "insambu" isha kupokelela umweo uupya ukufuma kuli Yesu. Pamo ngefyo tusosele kale teti mukumanishe ukucita ici imwe mweka mumaka yenu - cabupefye ukufuma kuli Shifwe uwamumulu! Yesu alipela amalayo aya cishinka ukuti enga fumya umwenso nokutwishiwa kwesu konse.

Ishiwi lyafikile ku mbutushi, cilumendo ukutila banyina nimfwa fye. Ili ishiwi lyaletele amatontonkanyo mu bwikashi bwakwe nabanyina. Mukwangufyanya, abutukile kunganda nokuiposa ba busanshi bwabanyina. Nefilamba filelukuta, alombele ubwelelo kulibanyina. Mukuipalamika kuli wene, mukantepe ntepe banyina batile, "We mwana wandi umwaume, awipusha fye, Ine nga kale nakwelela."

Inga cakuti walifuma kucinso cakwa lesa-nangula taulamwisha bwino ingo mupusushi obe, tontonkanyeni efyo ena akutemwa elyo nefyo alepekanisha ukukusengele ku mwenu. Ala alefwaisha iwe ukupokelela ubwelelo bwakwe. Yesu alikutemwa. Afwilile iwe. Inshita iyili yonse, ena alepekanya ukukwelela. Kanshi mune, asuka kubwite na kucikuku cakwe. Uyebelele imembu shobe. Iwe, cetekela fye ukuti Lesa nakwelela, ala calaba ifyofine. Mu cetekela no bulayo bwakwe.

Icacibili: Pokelela ubumi bupya kuli Yesu.

Ulubali lobe ku pokelela umweo upya muli Yesu, nokusumina ukuti icine cine, Yesu ekapususha obe. Sumina ukwabula ukwipusha ukutila ena alikwelela nokukuwamya elyo nokusenda imikalile yobe iyamulubembu nokukupela umweo upya.

"Abo bonse... abasumina pe shina lyakwe, ena abapela amaka, ayakuba ba mwana Lesa." - John 1:12.

Bushe lubalinshi Lesa abulamo mukutupela umweo uupya?

"Yesu atile, nde mweba icine cine nati takuli nangu umo uwinga mona nokwingila mubufumu bakwa Lesa kanofye afyalwa cipaya cipy." - Yohane 3:3.

Ukulingana nokulanda kwakwa Yesu, umubi onse uwasumina nokuleka ifibi ninshi nafyalwa mumweo uupya. Ici cipeshamano ico Lesa fye eka ewinga cicita. Alilaya ukuti:

"Nkapela kuli imwe umutima upya nokubika mu nda shenu umupashi upya, nkafumya umutima webwe mumibili yenu no kupela kuli imwe umtima wa munofu." - Esekiele 36:26.

Yesu alapilibula imitima yesu, ukumfwa kwesu nemibeles yesu kabili esa mukwikala muli ifwe (Abene Kolose 1:27). Ububumi no mweo upya, tekumfwa fye nangu ukukwata amatontonkanya ayasuma capwa iyoo, ici cikomo icituntulu kabili icakosa, bututubuko ukufuma kumfya yakumupashi nokupelwa umweo umbi uupya nemikalile yabumi bupya.

Ulutampulo Iwa citatu: Ukuba nomweo muli Yesu cilabushiku. Ubumi no mweo bwa ci Kristu kufuma kulibukaitemwe nokwampana na Yesu nga chibusa wesu uwatemwika. Ukukula muli uyu mweo uupya kukosha bucibusu no kwikatana na Yesu. Ici cipilibula, ukwikala nankwe inshita iyili suma iyalinga nokuyana, ukukuula buchishinka no kulanda nankwe umwipwilapo. Lesa alitupela ifya kutwafwilisha ifyabu Lesa fisano mukukula kwesu ukwa kumupashi: Ukusambilila kwa

UKUSANGA

cipingo - amashiwi yakwa Lesa; Amapepo - ukupepa, kuli Lesa; Ukutontonkanya nokupituluka mufya bu Lesa; Ukulongana noku sansamushanya na bena Kristu banensu; elyo no kupela bukamboni pafintu Lesa alemicitila mubumi bwenu u bupya.

Ukwikala muli Yesu tacipilibula ukuti teti tupangepo icilubo, iyo, lelo ilyo twa ipununa nokuwa mulubembu, tulalomba ubwelelo kuli Yesu, nokutwalilila ubulendo bwesu nankwe.

5. INSANSA SHA KUPELWA ISHUKO LYA CHIBILI

Harold Hughes balimupele umucinshi wakufukwa imendulo pamiku iyingi munshita ya milimo yakwe iyabu shimu cindikwa munganda yamafunde kulya ku calo ca America (U.S Senator). Lelo icintu cimofye icamuchinshi uwa pulamo kuli wene cacitike panumafye ilyo aipeleshe ukuba na Kristu.

Harold, ubushikubumo mucungulo bushiku ilyo alesambilila icpingo eka mumuputule wa kutushishamo aumfwile cimo camwikata pa cipeya. Ilyo aloleshe, amwene abana bakwe babili abakashana nabeminina mupepi balimufyakufwala fya bushiku ifya kusendamanafyo. Elyo aloleshe pali bene tondolo pakashita akalinga, balipilibwike nganshi mumibebe yabo, ici tacabalile acicitika nakalya pamyaka iyingi iyo Harold aposele mubwalwa. Elyo Carol uwalipo umwaice, atile "Batata twaisa ukuti tumitomone nokumikumbatila." Ici calisekeshe bawishi apakalamba pantu ta cabalile acicitika pansiha iyitali. Abana nomba tabakwete umwenso nge lyo baletina bawishi ilyo bali mu misango ya kunwa ubwalwa. Mumenso yabo tamwali umwenso nakalya. Batata mucine nababwela munganda nakabili. Yesu ala cacine ala pele shuko lya cibili. Ena asenda abasuulwa no kubalengulula cipyaplya cipyaplya nakabili.

Umupusushi aletupapatila nokufwaisha umo naumo uwamulifwe ukubwelela munganda yakwe pakulekelesha.

Bushe iwe nausumina nokupokelela ubwite ubwakwisa kuli Yesu, ubwite bwakwe ubwa luse nokutemwa? Bushe na upokelela Yesu ngo mupusushi obe? Ukupokelela ubwelelo nokusambwa kuli Lesa cinto icayanguka nganshi kwati kufungulula amaboko yenu nokukumbata umwana mama boko yenu. Nga chakuti taulati upokelele nokusumina muli Kristu ngo mupusushi obe, kuti wacite fyo nombaline nangu ililinefye. Mwipepo pamo ngeli:

"Mwe Lesa tata napapata mumbelele uluse pamulundu wa bumi ne mikalile ya mweo wandi uwa lubembu munshita yonse iyi iya pita nangu iyakale. Na mutasha noku mutotela pantu mwatumine umwana wenu Yesu muli cino calo ukwisafwa muchifulo chandi. Mwe Yesu namupapata mbeleleni uluse kumembu shandi, kibili iseni mwingile mu mweo na mubumi bwandi ilelo no kumpususha. Ndekabila nokufwaisha ukupelwa ishuko ilya muku wacibili no kumpususha. Ndekabila nokufwaisha ukupelwa ishuko ilya muku wabubili ku mweo nakubumi - ndefwaisha ukufyalwa cipyaplya. No kuchila mwe mfumu, ndefwaya ukutampa ukwenda nokwikala naimwe ubushiku no bushiku nokwikatana naimwe ukufume lelo. Namutotela nokumutasha pakupanga ici chisungusho muli ine. Nalomba ukupitila mwishina iyakwa Yesu umupusushi wandi, Amen."

Ala lenga ukuti uku ukufwailisha ukusuma kupelwe kuli iwe: Iwe nga wa bwela, Yesu alapele ipusukilo.

IFYO TUPOKELELA UMWEKO UPYA UKUFUMA KULI KRISTU

1. Tusumina muli wene no kumupokelela nge mfumu nomupusushi wesu.
2. Tukula buchibusa mukwikatana nankwe. (Amapepo nokubelenga kwa cipingo ukwanshita nenshita kulafwaikwa kibili cikankala ngashi.)
3. Kristu abombela ukupitila mu mupashi wakwe, ukufumya imibele nemi sango yesu iya bipa nokubikamo imbele yakwe iyisuma.

PALWANSHIKU SHOBE ISHAKUNTANSI

Bashing'anga Patricia na David Mrazek bamwene ifintu ifikalamba ifyakukalifa no kuleta ubulanda kumutima mu milimo yabo. Pamonga aba ishibisha amalwele yabana banono babombe pa baice abengi abalecula lelo ica basungwishe cakuti tumbi utwana tunono twale pusuka ukupita mufinkunka ilyo tumbi twalefwa. Mulandu nshi? Cinshi cilenga bambi abaiche batampe ukunwa, nokupepa ibange no kunwa imiti iya bipa ne ikola? Lelo bambi ba mukusambilia kuma sukulu ayakalamba? Cinshi abantu bambi bonawila abana banono ukubifya nabo nelyo ukuba cusha munshila isha lekana lekana. Cinshi cilenga abana bamo abo bonafulwa munshileyi ilyo bakula nabo ukuba aba konaula abana banono? Lelo bambi besa mukuba abafyashi abasuma?

Ba Mrazek balifwailishe apakalamba ukuti bengasanga ubwasuko kuli aya mepusho. Mukufwailisha kwabo ico balesanga libili libili cakuti abapuswike muli ubu bucushi namasanso nokukula ukuba abantu abasuma balikwete ciketekelo ne subilo. Isubilo elya lengele ubupusano. Isubilo, ukucila ifintu fyonse elitwafwilisha ukucimfyi ifintu ifyo tucitile akale ilyo filetutitikisha. Isubilo cintu cimo ici fwaikwa nganshi kubantu bushe kuti twa kwata shani isubilo? Isubilo lintu lyayafya ukukwata nangu ukusanga muli cino calo. Mpakafye ukupitila muchebo cakwa Lesa Baibele, nobusesemo bwa mucipingo. Ubu bwishibilo ebututungulula nokutwafwa ukubebeta no kufwailisha mubusesemo ubwawamisha ubo ubwafwilisha abantu abengi ukuputwamo nesubilo ilikalamba nganshi.

1. UBUSESEMO BWACIPINGO UBWAKUPAPUSHI

Mupepi imyanda isano elyo Kristu talafyalwa Lesa apele icalo nangu abantunse icimonwa ica kutinya nangu ica kusungusha ica munshita ileisa kuntansi ukupitila muli Daniele kasesema. Lesa alangile icakumwenako nangu ifikomo ifya fintu ifikesa citika mucalo intansi ya nshita pa myaka amakana yabili ne myanda isano, iya kuntansi ukufuma pa nshita yakwa Daniele kasesema ukufika fye kunshita yakwa Yesu. Ubu busesemo bwatuntwike muciloto ico Lesa apele kuli Nebukadnesari imfumu ya Babele, ukufuma imyaka amakana yabili ne mwanda isano iyapita.

Icimonwa cacushishe imfumu apakalamba nganshi lelo ta ibukishe elyo abukile mutulo! Panuma ilyo abamano bonse abamu Babele bafililwe ubulondoloshi bwaciko, umulumendo wa chihebere uwali umunkole uwitwa Daniele ayishile ipela, nokulanda ukuti Lesa uwamumulu ena kuti asokolole ifyashika nefya fisama. Ificushishe umutima wamfumu, efyo Daniele ayebele imfumu ukwabula ukutina (uwashipa):

"Waloleshe, wemfumu, kibili pantansi yobe paiminine icilubi icikalamba icapulamo icakutinya mukumoneka. "Umutwe uwacilubi wali uwagolide usuma wapwililika, Icfuba namaboko fya silvere, ulufumo namatanta fyali ifya mukuba, amolu yali aya cela, amakasa mwali icela lubali, lubali ibumba." "mwamwene, lyasuka ilibwe lyaputulwa apabula iminwe, kibili lyapole icilubi pamakasa yaciko aya cela ne bumba, no kuyatobaula; "Elyo fyatobawililwe pamo, icela, ibumba, umukuba, silvere na golide nokuba nge misunga ya pa pipulilo fya kumwela; elyo umwela wafisendele, fyasuka tafyasangilwe apa kwikalala. NE LIBWE ILYAPOLELE ICILUBI LYAISABO LUPILI LUKALAMBA, NO KWISUSHA PANON ISONDE PONSE." - Daniele 2:31-35.

Ici cilubi, nangula icimpashanya. Mukumona kwa pa mulu kuti kwamoneka kwati tacikwetemo isubilo, lelo, tekanyeni panono.

2. UBUSESEMO BWALONDOLOLWA

Panuma ya kweba Nebukadnesari ukulingana nefyo icimonwa cakwe cali ali uwa sangalala, kasesema Daniele alondolwele ati;

"ici cali eciloto, nomba twalondolwela imfumu ubulondoshi bwaciko." - Daniele 2:36.

UKUSANGA

UMUTWE WA GOLIDE: Bushe bufumu nshi ubwamucalo ubo Daniele ayebele imfumu ati umutwe wa golide waleiminina?

"Imwe mwemfumu nimwe imfumu ya shamfumu lintu Lesa mumulu apelako ubufumu, amaka, abana babantu nenama shampanga ne fyuni fyamulu apela muminwe yenu, nokulenga mube kateka muli fyonse fine: UMUTWE WA GOLIDE NIMWE." - Verses 37, 38.

Daniele alelanda kumfumu ya buteko ubukalamba ubwamucalo: "Nebukadinesari, Lesa alekweba ati ubufumu bobe, ubwa Babele buleimininwa nomutwe wa golide kucilubi."

ICIFUBA NAMABOKO AYA SILVERE:

Kumano ya bantunse Babele amoneke kwati bufumu ubu kekala umuyayaya. Lelo cinshi ubusesemo bulesosa ati ecikacitika ukukonkapo?

"Panuma yobe, ubufumu bumbi bukema ubwacepako panono kubufumu bwenu." - Verse 39.

Mukwisushisha efyo Lesa asobele kabela, ubufumu bwakwa Nebukadinesari bwaliwile noku pokololwa ilyo Sailasi umushilika mukalamba uwa ku Persia apokolwele ubufumu ubwabena Babiloni mumwaka wa 539 B.C. Icifuba na maboko aya Silvere fike minina ubufumu ubukalamba ubwa Medo-Pesia na cimbi ichalo ica maka aya pulamo nganshi.

IFUMO NA MATANTA IFYA MUKUBA:

"Bushe cinshi iciputulwa cacilubi icacela cikalamba cileiminina icakonkapo ubufumu ubwacitatu, ubwamukuba, bukema nangu bukateka icalo conse." - Verse 39.

Ifumo namatanta aya mukuba aya cilubi yale iminina ubufumu ubwa Greece. Alekisanda kacimfyia mukalamba uwa bene Medo-na-Pesia, apilibwile Greece ukuba ubuteko bukalamba ubwesonde lyonse. Bwatekelwe ukufuma umwaka wa 331 ukufika 168 B.C.

AMOLU AYACELA:

"Mukulekelesha kukaba ubwacine (efyo asosele kasesema) ubwakosa ngecela pantu icela cilatoba no ku shonaula ifintu fyonse pamonga fye icela citoba ifintu tu pimfyia tu pimfyia, efyo cikashonaula cikatoba bonse fye." - Verse 40.

Panuma ya kwa Alekisanda bwali nenwike (ukupwa amaka) nokwakanika kubene beka umusango waku shumfwana mpaka fye kuli pelepele mumwaka wa 168 B.C. mubulwi bwa Pudna "ubufumu bwacela" ubwacilamo bwapokolwele Greece amaka.

Kaisala-Augustus (Caeasar) Atekele ubufumu bwa Ciloma munshita eyo Yesu afyelwe mupepi imyaka amakana yabili ayapita (Luke 2:1). Kristu naba sambi bakwe baikeli munshita ileiminimwa na makasa ayacela. Giboni:, 18th c. kalemba uwafintu ifyapita, uwamu myaka iyalenga imyanda ikumi na cine konse konse. (C 18th) ukwabula ukutwishi aletontonkanya pa masesemo yakwa Daniele elyo alembele ati: "Icilubi ica golide, nangula silvere, nangula umukuba ifi fileiminina amafumu nemfumu shafiko, shalitobawilwe muku konkana kubufumu ubwacela ubwabena Roma." Edward Gibon kalemba wa fintu ifyapita uwali munshita ya kuwa kwabufumu bwacina Roma. (John D Morris and Company), Volume 4, p.89.

Tontonkanyeni pakashita panono panono palwa ifi ifyalandilwe kabela elyo tafilati ficitikwe mukutontonkanya kwa bantunse Daniele uwaikele munshita iyabena Babele ifyo engakwata ubwishesibilo bwama bufumu yalekonkamo buru nobunankwe imyanda ya myaka kuntanshi? Tulakwata ubwafya ukutontonkanya ifikacitika mumakwebo ya mu maliketi mucalo conse mumulungu umofye uleisa kuntashi! Lelo Babiloni, Merdo-Pesia, Greece na Roma fya akanike umo no munankwe pamo nga fyasabololwe ukukonkana fye nga abana abesukulu abacimfwilo mumulongo.

Bushe Lesa ali namaka ya kutungulula ifyakuntanshi kuti twakwata isubilo mukupekanya kwakwe ukukalamba. Ubwasuko tamuli noku twishikamo iyo ni eeee...

UKUSANGA

AMAKASA NEFIKONDO IFYA CELA YATOBENKANISHIWA NEBUMBA:
Bushe kukaba ubufumu bumbi ubwalenga yasano kukonka pa bufumu bwa ci Roma?

"Pamo fye nga efyo mwamwene amakasa nefikondo fyali ifya tobenkana lubali ibumba nalubali icela ubu bukaba ifi. UBU BUKABA UBUFUMU UBWAPATUKANA Lelo bukabamo namaka ayacela pamo ngefyo wamwene icela nafisankana ne bumba. Pamo ngefyo ifikondo fyali lubali fyela lubali ibumba. Efyo ubu bufumu bukaba lubali ubutobaika nangu ubushakosa (ubwanenuka)." - Daniele 2:41, 42.

Kasesema Daniele tasobelepo ubufumu ubwalenga yasano ubwakuteka isonde Lyonse. Lelo ukulekana kwa bufumu ubwabena Roma. Ubufumu bwa ci Roma buka putaulwa mumfumu ikumi pamo nga efyo buleimininwa nefikondo ikumi ifya nkasa sha cilubi.

Bushe ici calicitike? Eee ukwabula ukutwishi calicitike. Munshita yamyaka imyanda ine ne myanda isano (c 4th and 5th) mu nshita yabu Kristu ifipondo ukufuma ku kapinda katali fyasanshile ubufumu bwa chi Roma ubwali nabupwa amaka. Na mukulekelesha imishobo ikumi yakene Roma ku mboshi namabufumu ikumi ayaibela yatampile ukuyiteka mumipaka yonse ya kufyallo fya basungu. Ifi ifikondo fileiminina amabuteko yamu fyalo fya basungu ilelo.

3. INSHIKU SHESU MUBUSESEMO BWACHIPINGO

Bushe ubusesemo bwakwa Daniele bwalisobele ukuti cikeshiwa namaka yonse ukukumbinkanya pamo aya amafumu ya Europe ukuba mwisamba mwamuntu umo?

"Pamo nga efyo wamwene icela na cisankana nebumba efyo abantu bakaba abasankana kibili taba kekatane pamo, nge icela tafingekatana nebumba." - Daniele 2:43.

Imiku iyingi abantu abamaka bale esha ukulundanya Europe mubuteko bumo, lelo Lyonse fye balafilwa. Napoleon alyeshesheko ukucila fye bonse kukulundanya amafumu ya Europe, limbi aletontonkanya pali ubu ubusesemo elyo abutwike ukufuma mukuchinfya munkondo ya Waterloo, alilile ati, "Lesa uwapulamo kumaka ancilamo ukuchila!"

Kaiser Wilhelm II na Adolf Hitler bali nefita ifya kosesha ifya pali ilye inshita. Lelo cila umuntu alifililwe uku lundanya amabuteko aya mu Europe. Mulandu nshi? Pantu ishiwi lyakwa Lesa lyali mu kweshiwa. "Ati abantu bakaba aba tobenkana taba kekatane nakalya." Ifyacitike munkondo shonse shibili ishacalo conse file shininkishiwa ukuti Lesa ewa kwata amaka mu maboko yakwe; ayafintu ifya kuntansi fyonse fyaba mu bufwayo bwakwe. Ici cishininkisho icinga tupela isubilo no muteka tima, necicetekelo muku pekanya kwakwe kwabumi bwa mikalile yesu.

4. UKUTONTA AMENSO KUNTANSI YA NSHITA

Kushele fye iciputulwa cimo mu busesemo bwakwa Daniele ici shila fikilishiwa. Bupilibulo nshi ubwa libwe lilya ilyatobele icilibi pamakasa no kicipelaula ngu bunga, elye lyasangwike ulupili ulukalamba ukwisula icalo conse?

"MUNSHITA YA MFUMU ISHI (IMFUMU ISHILETEKA MU EUROPE PALI NOMBA)" Lesa wa mumulu akaleta ubufumu bwakwe ubu sha konaulwe, nelyo ukushilwa ku bantu bambi. Buka tobaula ama bufumu yonse noku yapwisha, bwena bukekalilila umuyayaya." - Daniele 2:44.

"Aya mabufumu" yale iminina nenkasa ne tukondo utwa cilubi ba kateka ba nomba abali mu Europe cilesontela mu nshiku shesu. Icililwe ico icaputwilwe ukwabula iminwe noku ponera pacilubi noku citobaula mutupinfya tupinfya. Elyo cikesula icalo conse (verses 34, 35, 45) Nomba line Yesu akekila ukufuma kumulu nokwisa bika ubufumu bwakwe ubwansansa nomutende. Elyo Kristu ilibwe ilya kale ne mfumu ya shamfumu ikateka isonde umuyayaya! Ifintu fyonse ifyasobelwe muli Daniele 2 fyali citika ukufumyako fye icakulekelesha ukutobwa kwa cilubi kulibwe ukulingana no bwanshiko bwa kwa Lesa. Nomba tulepalamina ukupwilikisha kukalamba ukubwela kwakwa Kristu mu calo. Yesu Kristu umwana wa kwa Lesa

UKUSANGA

alimupepi no kwisa pwisha ubulwi ubwa kwitila umulopa mumikalile ya bantunse. No kubika ubuteko bwakwe ubwa muyayaya kibili ubwakutemwa ne cikuku.

5. ICILOTO CAMFUMU NAIWE (NANGU IWE NE CILOTO CAMFUMU)

Ubusesemo bule sokolola ukutungulula kwakwe mukubikapo ubufumu kibili nokufumyapo ubufumu. Lesa alishiba ifya kunuma, kibili ubu busesemo bwa mu cipingi butulangilila fye apabuta ukuti Lesa alishiba nefya kuntanshi fyonse. Nga cakuti Lesa eutungulula ubuteko bwa bantunse muli tonse kibili na mufikomo fyonse, cine cine kuti atungulula no bumi nangu imikalile ya cila muntu. Yesu alitweba mucishinka ukuti: "lelo ne mishishi ya kumitwe yenu yalipendwa yonse. Eico mwitina" (Mateo 10:30-31). Ubupe bwakwa Lesa ubwa busumino nangula icichetekelo kuti bwatwafwilisha ukufumya amalangulushi no mwenso. Isubilo nangu icilolelo ico atupela nangu ukutuputamo kuti chatwafwa nangu uku bomba nge ng'anda yamutima iishinga sendwa (Abahebere 6:19).

Erasmus umusamba (uwamasambililo) uwaikele mu myaka imyanda ikumi namutanda alondolwele ica citike nangu ubusano bwacitike mulwendo lwabo lumo ulwa pa menshi ubo buntu aleibukisha fye inshita shonse isha mweo wakwe. Ubwato bwabo bwatampile ukulakusa napansi muchipupu icikalamba. Ilyo amabimbi ayakalamba yatampile ukuma mu chibwato icakuti chatampile no kutobaika, naba choba bonse balisungwike nokusakamikwa nganshi kibili baiketwe no mwenso uukalamba. Abantu abalimu chibwato batampile uku nokupingula nangu ukumfwe chitu. Abengi batampile ukupunda mutule kubatakatifu babo, no kwimba inyimbo no kubilikisha mumapepo nokupapata.

Erasmus amwene po umuntu umo pakati kabo basendele mu chibwato ena ali uwaibela mumichitile yakwe. Erasmus alembele ati: "Pakati kesu palifye umukashana umo ushatinine nangu ukusunguka iyoo uyu mukashana ali nomwana muminwe nokonsha ale monshya. Ewalimofye eka ushalepunda nangu ukulila talechita nangu chimo alepepelafye mumutima no kwikatishafye umwana wakwe uwalele pamatanta. Erasmus asangile ukweba ati ukukupepa kwauyu mukashana kwalikwakutwalilila mumusango wakwe uwakupepa fye lyonse ngefyo umusango wakwe waba pamo ngefyo achetekela muli Lesa wakwe tepamulandu wamwenso iyoo. Elyo ichibwato chatendeke ukwibila uyu mukashana aisangile ali pa mulu walubao nangu ipulanga elyo bamupele icimuti echo atampile ukubomfyne nge nkafi ukuboko kumo eko aikatile umwana elyo ukukumbi eko aleobela. Kibili chamoneke fye apabuta ati tali nokupusuka lelo pamulandu wa cichetekelo chakwe muli Lesa alifye uwashipa no kuteko mutima. Uyu mukashana no mwana wakwe ebali abantanshi ukufika kunse. Icichetekelo muli Lesa uwachine cileta ubulekano nokushipa nangufyeloy ichalo camoneka nge chilelepauka mupepi naifwe nangu ukushinguluka ifwe. Tatuba fweka nokuyobela fwebene fweka. Ukuboko ukukalamba ukwakwa Lesa mukulu eukututungulula no kutwikatilila.

Ngacakuti waishile nangu nga waipela kuli Yesu mucishinka ena akupela icisumino nangu icicetekelo icinga kupususha no kukupusha muma cusho yonse. Isa sosange umutende nangu icibote icapulamo ico Yesu atulaya nga twasumina muli wene umutende namunshila; umutende wandi na mipela.... Mwilenga imitima yenu isakamane kibili mwiba nomwenso (Yohane 14:27). Bushe namukwata uyu mutende? Nga cakuti na mukwata amatotelo yabe kuli Yesu umupusushi wenu. Nga cakuti tamulakwata uyu mutende bushe cinshi cinga milesha ukupokelela Yesu Kristu mumitima yenu ilelo?

ELYO YESU AKESA PAMULANDU OBE

Panuma yamyaka iingi iyakucushiwa, Armando Vallandares aishileisanga ukuba umuntu umo uwakupata kibili no kumfwa ubulanda pafyo imibebe yakwe yali mumyaka yakunuma mumweo wakwe. Pali iyinshita ali mucifungo cimo pafifungo fyakwa Castro pamyaka amakumi yatatu iyo ali nokwikalamo pa mulandu wakupepela mucilonganino pa bushiku bwa cimishimishi (Christmas day). Abakalamba ba mucifungo balemucusha sana apakalamba ukupitila mukutaniwa ifyakulya, ukumwa elyo no kulekeleshiwa, lelo umulumendo uyu talekele kucisumino cakwe.

Pali chimo icale mutangilila pantanshi, iici: Bwali bulayo apangile kumukashana uweshina lya Martha. Bakumene nomukashana uyu nokukwata icitemwiko ilyo ali mucifungo, Martha alikwata ukwitatana kucicetekelo icakosa icawkete Armando. Panuma yakupana mulya mwine mucifungo ukwabula ukufwala ifyakufwala fyabwinga, Martha aliisa patikishiwa ukuya ku Miami uko aile.

Ukulekana kwabo kwali kalifya imitima yabo bonse babili. Lelo Armando ali kumanishe ukufwayako akalipepala akafungana akakalamba nokulembapo icipangano nangula ubulayo kumutemwika wakwe nokutila, "Nkesa kuliiwe." Ifilonda fyamembia munuma tafyali kantu, uyu mufungwa alesubila nokushininkisha ukutila ubushiku bumo bakalaya amalayo yabo mu chilonganino pamenso yakwa Lesa wamweo. Ubushiku bumo ukwisa kwabo pamo kukapwililika. "Uliffe lyonse naine," efyo amwebele.

Amalayo yakwa Armando yalengele ukuti apite mubucushi ubo ubwali nokonaula imipashi yabantu abengi. Ububwine bulayo bwalengele na Martha ukushipikisha, icho aleomba ukwabula ukutusha ukutila engongola abakalamba bacifungo ukuti benga lekako wiba wakwe. Taposele isubilo lyakwe.

1. UBULAYO

Inshita shimo kuti twatunkwa ukutwishiwa ukutila, Bushe Yesu akesa ubushiku bumo ukufuma mumakumbi ukwisa pano pacalo ukwitatana nakibili capamo na Yesu, uotwalekana nankwe pansiha itali sana. Ii mpela isuma iyalyashi ilitali ilyabipa ilya calo cino kutiyaumfwika iisuma kibili iyawama ukufikilishiwa. Lelo kuli cintu cimo icinga kosha nokusunga icisumino mumitima yesu, nechi tapali nacimbi bulayo bwakwa Yesu kwisa nakibili. Ilyofye talaya kumulu ukufuma pabasambi bakwe Yesu alaile ubulayo ubu:

"Imitima yenu isakamikwa, cetekeleni muli Lesa, cetekeleni naine wine. Mung'anda yakwatata tamwaba apakwikala apengi achikana befyo nganalimwebele nati naya mukumupekanisha apakwikala, Kibili nganapekanya apakwikala, nkabwela nakibili nokwisa musenda ukuti mukabe naine uko nkaba." - Yohane 14:1-3.
(Fyonse ifyapitala filefuma mucipinga ca NIV).

Ilyo Yesu talasendwa mumulu, ali shininkishe abasambi bakwe ukutila, "Nkabwela nakibili" Alilaya ukubwela no kwisasenda bonse abamucetekela kuncende iyaibela iyo apekanishisha ifwe. Amalembo yalande pakwisa kwakwe ukwacibili ukufika ne miku 2,500. Icishinka icakutila Yesu akesa cacine pamo ngefyo cacine ukweba ukutila alifyelwe no kwikalala pano pacalo papitafye amakana yabili (2000) aya myaka. Akale sana Lesa alilaile ukutila Messiah akesa, kapususha uuksa bula ububi bonse ubo tucita nokutufwaila ubwelelo ubwa mpulumushi sha muntunse. Ubu ubulayo bwalyumfwikile ubusuma ukufikilisha kubengi pansiha yapakale abalelandauka cilanshita mubumibwabo bonse. Lelo Yesu alishile no kufwa palupanda. Ubulayo bwalisa fikilishiwa babili ubwa citaka nolulumbi ukucila ifyo abantu bale tontonkanya. Ubulayo bwakwe ubwakubwela nabobwine bukacitika. Ifwe kuitwashintililafye pa watutemwa, ukwisa nokutukolonganika pamo bonse fwebo alipilako umutengo ukalamba.

Ilyo lyonse ali mucifungo Armando akonkenyepofye ukulemba imishikakulo (poems), nefikope mubumfisolo kuli Martha lubali lumbi Martha aleesha ukulembulula amashiwi yamo yamo ayalefuma kuli Armando. Ukumfwanne ne citemwiko cabu caongwele calo.

UKUSANGA

Ifyalo fimbì fyatendeke ukweba Castrol ukulekako abafungwa abashakwete milandu. Kateeka waku France nao alishile iposamo muliline ilyashi icakutila mumweshi wa October umwaka wa 1982 Armando alishile bikwa mu ndeke lyaleya ku Paris. Tashininkishe ukuti ali ba umuntungwa nangula indeke ya nyantile pansi mu Paris. Nomba panuma ya myaka amakumi yabili (20) iyakucula, ukufwaisha no kulolela, Armando abutukile mu maboko yakwa Martha. Panuma yamyenshi iinono Armando na Martha baiminine mu chilonganino ca Miami St Kiereu nokubwekesha amalayo yabo. Kwipelepele abantu baishileba pamo nakabili. Ubulayo bwakwa Armando bwaliisa fikilishiwa, "Nkesa kuli iwe." Bushe kuti mwaelenganya ubusuma bwakuba pamo nakabili ifyo bukaba ilyo pakushalikisha tukesamona Yesu icinso necinso? Ukwisa kwakwe ukwa lulumbi kukesa mina ukucula kwesu konse no mwenso elyo no kufumyapo ukukalipa konse uko twasunga mumitima. Ukwisa kwakwa Yesu kuka fikilisha ukufwaisha kwesu no kusekela ukukulu uko tungafwaya. Kibili tukakwata ukwikatana pamo ukwacine babili ukwamuyayaya no buntunse ubwapwililika mulwelele.

Yesu aleisa bwangu bwangu bushe uli uwafwaisha ukumukumanya?

2. BUSHE YESU AKESA MUMUSANGO NSHI?

(1) Bushe Yesu akesa munkama?

"Moneni nalimyebela kabela eico ngacakuti umuntu uuli onse amyeba ati, uyo alimu ciswebebe, mwiyako, uyu ali umu mumuputule wa mukati mwisumina. Pantu ngefyoinkuba iifuma kukabanga imoneka na kumbonshi efyo no kwisa kwamwana wamuntu kukaba." - Mateo 24:25-27.

Inkuba ibeke no kumone pa ntamfu ikulu eico ukwisa kwakwa Yesu Kristu takwakabe mukufisa nangula icintu cimo icankama.

(2) Bushe Yesu akesa nakabili ngo muntu umutuntulu?

"Balebolekesha apakalamba mumulu ilyo aleya, ilyo ukwabula nangu kumo kwamonekele abantu babili mu fyabuta kumbali yabo. Nokutila kuli bene, mwe bena Galilea, bushe cinshi mwaiminina pano no kulolekesha mumulu? Uyu Yesu umo wine uwasendwa ukufuma kuliimwe nokuya mumulu, akabwela mumusango umo wine mumumwene aililemo kumulu." - Imilimo yabatumwa 1:10-11.

Pabushiku bwa kufuma pano chalo abangeli baliyebele abasambi ukutila, "umo wine Yesu uwasendwa mumulu - temuntu umbi iyo - akesa nakabili mubuntu nge mfumu yasha mfumu. Yesu umo wine uwaposeshe abalwele no kwisula amenso yapofula, Yesu umo wine uwa landile ifisuma kulinamayo uo baikete mubulalelale, Yesu umo wine uwa kumwine ifilamba kubalelosha no kupokelela abana banono nokubalela. Yesu umo wine uwafwile palupanda Iwapa Kalifali no kutusha munshishi, no kubuka kubafwa pa bushiku bwalenga citatu.

(3) Bushe Yesu akesa icakuti tukamumone?

"Mona, Aleisa mumakumbi, ne linso lyonse likamumona." - Ubusokololo 1:7 (icipande cantanshi).

Bonse abakaba aba mweo ilyo Yesu akesa, bonse aba lungami nababi bakapela ubunte kukwisa kwake.

Bushe nibanga Yesu umwine ayebele ukumona uko akesa?

"Napali ilya nshita ifilangilo fya mwana wa muntu fikamoneka mu lwelele, ne nko shonse ishapano isonde shika losha. Bakamona umwana wa muntu aleisa mumakumbi ya mumulu, namaka no lulumbi ulukalamba." - Mateo 24:30.

Umuntu onse uwamweo mu calo akamona Yesu aleisa.

(4) Nibani bakaba na Yesu ilyo akesa?

"Ilyo umwana wa muntu akesa mubukata bwakwe, na bangeli bonse nankwe, akekala pa cipuna cakwe mubukata bwakumulu." - Mateo 25:31.

UKUSANGA

Tontonkanyeni ifyo cikaba ilyo Yesu akesa mubukata bwakwe na shingulukwa naba malaika bonse."

(5) Bushe kuti twalandia inshita Yesu akesa?

"Takuli nangu umo waishiba bulya bushiku nakashita, nangu niba malaika, nangulafye umwana, lelo tata ekafye.... Eico naimwe mufwile ukuba abaiteyanya pantu umwana wa muntu akesa pansiha iyo tamwenekele." - Mateo 24:36-44.

Umuntu onse akamona Yesu, ukwisa ukwa lulumbi, lelo abengi bakaba ababula ukuipekanya, bushe palobe uli uwaipekanya ukuti Yesu ese.

3. BUSHE CINSHI YESU AKACITA ILYO AKESA?

(1) Yesu akalonganika bonse abapusuka (abasalwa).

"Kibili akatuma bamalaika bakwe no lupanga ulukalamba, kibili bakalonganyika abasalwa bakwe ukufuma kumyela ine (4) ukufuma kulutwe lwa mulu ukufika nakukubiye." - Mateo 24:31.

Ngacakutila walisuminisha Yesu ukukupekanishisha kumweo no bumi bobe, ukamuposha ne nsansa ngo mupusushi obe.

(2) Yesu akabusha abashila abafwa.

"Pantu shikulu umwine akeka ukufuma mumulu ne shiwi ilikalamba, ne shiwi iya kwa malaika mukalamba no lupenga lukalamba Iwakwa Lesa na bafwila muli Yesu bakema pakubala." - Abena Tesalonika wa cimo 4:16.

Yesu akeka kumulu no kupunda, ishiwi lyakwe ilya maka likomfwika kucalo conse. Lika lepula inshishi mu manda shonse no kubusha imintapendwa yabantu abasumina Yesu munkulo shonse, we bushiku ukuwama we!

(3) Yesu akacinja bonse abalungami pakwisa kwakwe - te balungami abafwafye iyo, lelo nabamweo.

"Panuma yaifyo elyo ifwe fwe ba mweo tukesa kumana capamo mulwelele ukukumanye mfumu Yesu, elyo tukabe ne mfumu umuyayaya." - verse 17.

Ukutupekanishisha umuyayaya, Yesu akacinda no kupilibula imibili Yesu iifwa mu mibili iisuma iishifwa.

"Umfweni, ndemweba icipapwa: tatwa kafwe bonse, lelo tukapilibulwa, mu kushibashiba, mukukapakapa kwelinso, palupenga Iwakushalikisha. Pantu ulupenga lukalila, nabafwa bakabushiwa elyo tukapilibulwa pantu iconaulwa cikafwala cinshonaulwa, no kufwa kukukana fwa." - Ba Kolinto wacimo 15:51-53.

Ilyo Yesu akesa tukapilibuka bonse, "tontonkanyenipo, takuli ukukalipwa, ubulebe nangula cancer ifipatala kwisalwa nama yanda fa fililo kwisala pantu Yesu aisa.

(4) Yesu akasenda abashila kumulu.

Yesu umwine alipangile ubulayo, "Nkesa nakabili nokwisa misenda ukuba naine." Mung'anda yakwatata (moneni Yoane 14:1-3) Petelo nao alanda pacalo ca ba pusuka "Ati fwasungulwa kumulu imwe." (Petelo wa cimo 1:4) kuti twatemwisha ukufwa ubusuma bwa musumba wa kwa Lesa. Yelusalemu mupia, no kwishiba tata wesu uwakumulu.

(5) Yesu akafumyapo ububi no kucila inshita conse.

Ababi - abo bonse aba kana ubupe bwakwa Yesu ululi luse - bena balaipangila ubupingushi abene beka. Ilyo bamona icinso cakwa Yesu cileisa ukufuma mumakumbi, ukabapokwa imembu shabo kwafinisha ukusunga. Elyo bapunda kumpili no mabwe, "tuponeneni no kutufisa ukufuma kucinso cakwe uwaikala pacipuna no bukali bwa mwana wampanga" (ukusokolola 6:16). Batemwapo imfwa ukucila ukwiminina kucinso cakwa Yesu. Baishiba nomba ati ishiwi ililebulukuta mumulu pansiha imo iyalebapatila mumutelelwe ukupokelela icikuku ca cine. Bonse abailufishe mukubutukila indalamu, ukwangala kwacalo cino nangula mufya bunonshi na macito, nomba baibusha ukutila balilekelesha icintu cimo icikalamba mu myeo yabo. Busokololo ubwa londoloka bwino no kutinya nakuba tapali nangu umo uwalefwaikwa ukuluba

UKUSANGA

no konaika. Lesa umwine tasekela mumfwa ya mubembu (Esekelo 33:11) talefwaya umuntu nangu umo ukwisa onaika, lelo bonse ukwisa kukulapila (Petelo wacibili 3:9). Yesu aletupapata ifwe, iseni kuliine, imwe bonse mwebanaka nefisendo, kabilo ndemipelo kutusha. (Mateo 11:28) lelo ku camupamba bambi balaposa ubwite bwakwe ubwa cikuku.

4. BUSHE ULI UWAITEYANYA UKUTI YESU ESE?

Caliposelwepo umutengo uukalamba ukuti Yesu atupele umweo usuma uwamuyayaya, "Mung'anda yakwatata," paposelwa umweo wakwe no kufwa.

"Yesu aipele bulilambo umuku umofye ukusenda imembu shabantu abengi; nakabili akamoneka umuku wacibili. Temukusenda imembu iyo, lelo kuleta ipusukilo kulyabo bonse abamulolela." - Ba Hebele 9:28.

Umupusushi wenu uwafwile palupanda ukusenda imembu shenu, akamoneka "umuku wacibili," kabilo akaleta ipusukilo kuliabo bonse abamulolela. Yesu aipele bulilambo ukutila engapela ipusukilo kuli cilaamuntu. Lelo ukwabula ukwisa kwakwe ukwacibili, ulupanda amaka yaliko yakapwa. Yesu alefwaya ukutupela ing'anda iyamutende, kabilo iya tuyayaya nankwe. Pakutila ici cicitike tufwile ukusuminisha ukuteka imyeo yesu nge mfumu nakapususha ukutampafye ililine.

Palucelo Iwa 16th August, 1945 akalumendo ka butukilo mukati iya kompaundi wa Shantung mu calo co China kalebilishi ukutila kamonapo indeke mumulu. Bonse abantu abakosa babutukile ponse nokulolesha mumulu. Banamayo nabaume balichula mumyaka yakulekeleshiwa, ukusulwa elyo no kufwaisha, ilyo babikilwe mucifungo pamo nga bantu ba mucalo ca Japan abo baletungania ukuba ifilwani fyabo. Abengi icintu cimo calikele mumitima yabo nesubilo ukutila ubushiku bumo inkondo nangula ubulwi bukapwa. Insansa shaishile pita mulibalya abantu 150 abashelepo ilyo bena balebolekesha nokumona ukuti indeke yaisa mukubapususha. Illy icongo candeke cakulile, umo apunda, "moneni, uluunga (flag) Iwa calo ca America nalupendwa kumbali yandeke, elyo mukulolekesha ukwabula ukusumina, amashiwi

yapundila, moneni baletuposha, nabatwishi, baisa mukutusenda. Pali iinshita insansa shalifilishi isha Bantu aba umwenso walipwile. Abantu balebutuka ukulashinguluka nokupunda apakalamba, bale sunkanya amaboko yabo no kulila. K wipelepele ibumba lya mwene mukupapa elyo pesamba lya ndeke paisuka na Bantu batampa ukufuma muma palashute. Abakuba pususha lelo baisa, ukuba nabo. Ibumba lyabutukile ku mwinshi wa compaundi nokusunka geti. Tapali nanguomo uwa lesakane mfuti, ne fyanso ifyali mulya mu mushi. Panuma yamyaka iingi iya mwenso ne nkumba bulili nomba babutukila kubashilika babo balabemya pa ma peya yabo. Umukalamba wa bashilika ba mulia mukompaundi baishile lekafye aba Bantu ukwabula ne fyongo nangu ukulwa. Icaccine inkondo naipwa, ubuntungwa bwaisa, icalo calebamonekelafye icipya mumenso yabo. Bwangu bwangufye Lesa wesu, kapususha wesu, akeka ukufuma mumakumbi ukwisa tupususha. Ububi ubukulu no bunkalwe ubwa muntunse bwa laisapwa, kukaba ukwanga ukukalamba, ukupunda ukwansansa, pantu aleisa bwangu, kuti namona nabangeli balelisha amapenga." Iciunda cilekulilako ikumbi lyalulumbi lile kashikilako. Lelo teti tuleke ukulolesha pantu alambona, alinjishiba elyo nefwe tukeshiba nensansa ishikalamba ukutila, "uyu eLesa wesu, aleishila ine, teumbi nangu limbi lelo lelofye, inshita ino inefye. Bushe uli uwaipekanya ukupokelela imfumu mubukata bwakwe, ngateifyo, suminisha Yesu engile mu mweo obe ililine, pamofye nge fyo ukwisa kwakwa Yesu pano pacalo kukapwisha amafya yacino calo, efyo no kwisa kwakwe mumutima obe kukapwisha amafya ya mweo obe onse. Uuwishaa amafya kuti amipususha ku cisendo no busha bwalubembu nokukupela umweo wa tuyayaya. Ukwisa kwakwa Yesu mumweo wamumtu kuti kwapilibula umweo pamofye ukwisa kwakwa Yesu kukacinja icalo cino. Kuti mwashintilila pali Yesu. Akakupekanishishako ukwisa kobe nokukupela isubilo ilisuma ilya mweo wa nsansa shape.

KUMULU EKUMWENU

Ilyo Marco Polo abwelele ku musumba wakumwabo ku Venice panuma yamyaka iyingi kukabanga, ifibuswa fyakwe fyatontonkenye ukuti ulu lwendo lwakwe ulutali lwamulengele ukumomeka ngeshilu. Ali ne milumbe iyaku papusha iyo aleshimika.

Marco aile kumusumba uwaisulamo siliva na golide. Amwene nefimabwe ifyafita ifyalebilima, lelo takwali nangu umo uwaumfwilepo palwa malasha. Alimwenepo nensalu isho ishishalepya nomulilo nangula line shingaposwa mucimbilimbili ca mulilo, lelo takwali nangu umo uwaumfwileko ifya mabwe ayembwa pansi ayashaka kumulilo. Alelanda napalwa fiswango ifikalamba ifyalepele intampulo ikumi mubuloli nencendwa shaciko ishikulu isha kuti no muntu kuti bamuminafye onse. Ne mbalala ishikulu kwati mutwe wa muntu ishabuta mukati kwati mukaka, nafimbi ifyalepulika ukufuma mushily ifyo ifyalelenga no kuleta ulubuto. Lelo takwabalile akuba umuntu nelyo umo uwatalile amonapo in'gwena, Ingashi, nangu amafutaya tikama. Ilyo baleumfwa aleshimika ifi fyonse bena balemusekafye. Panuma yamyaka iyingi, ilyo nomba Marco Polo ali mupepi nokufwa, ilyo umuntu umo aiminine mupepi napamusengele wakwe amupanfishe ukusumina kulifyonse ifyo ashimike. Lelo Marco alikene atile fyonse ifyo aleshimika fyali fyachinshinka, kabili nshatalile nshimika ico nshamwene. Bakalemba bafipingo abo abatulanga icimpashanya cha mulu ifyo umoneka balisuminisha imitontonkanishishe yakwa Marco Polo. Mucimonwa balolekeshe icifulo iicakupapusha, ico, ico bengapalanyafye kuka ciputulwafye akanono pafyo bamwene. Na ifwe twaba na mafya kwatifye niyalya ayakwete bachibusa bakwa Marco Polo. Tulingile ukwesha ukwelenganya in'gwena no tumbili ifyo ifyo tushamona, pantu uto utunonofye tusanga mucipingo fitulanga ukuti umulu walichila ukwikala pe kumbi nokulisha amalimba.

1. BUSHE UMULU CIFULO CACISHINKA?

Yesu alatupekanishisha icifulo icacishinka kabilo ino ine nshita ali mumulu uwachishinka uwacine.

"Mwileka imitima yenu ilesakamana, sumuneni muli Lesa, kabilo musumine na muli ine (Yesu), Mung'anda yakwa tata mwaba ififulo ifingi: Acikanabefyo, nganalimweba. Nayamukumupekanishisha icifulo. Nganayamupekanishisha icifulo, nkabwela nakabili, no kwisa mupokelela kumwandi, ukuti uko nkaba naimwe bene eko mukabe." - Yoane 14:1-3. (ibukisheni ukuti amalembelo yonse aya fuma mwibuku lya cilangililo ica NIV).

Yesu alinokwisa umuku wacibili mucalo no kwisa tusenda ku chifulo ico apekanya ku musumba wa kumulu uwa lulumbi ukuchila napamitonkanishishe yesu.

Yelusalemu mupya panuma yakwikala umo imyaka ikana limo Kristu alipekanya ukuleta umusumba wesu uwa kumulu pano chalo.

Ilyo Yelusalemu mupya akalaika, umulilo ube ninshi nauwamya icalo conse. Ici icalo cipyia ichikalaikalamo abakapusuka. (Ubusokololo 20:7-15 ifingi filesangwa mucisambilili 12). Ngafinshi ifyo Yoane uwalembele ubusokololo ena aleyelenganya kuntanshi?

"Nganamwene umulu upya ne chalo cipyia, pantu umulu wantanshi ne chalo cantanshi fibe nafipita takwali nakabili ci Bemba. Namwene umusumba wa mushilo Yelusalemu mupya aleika ukufuma kumulu kuli Lesa, uwapekanishiwa kwati ni nabwinga uleya kumanya wiba. Nakabili naumfwile iciunda ceshiwi ukufuma kicipuna ca mushilo lileti, nomba umusumba wa mfumu uli na bantunse kabilo ali no kuba nabo. Bakaba abantu bakwe, na Lesa umwine ali nokuba nabo pamo no kuba Lesa wabo." - Ubusokololo 21:1-3.

Panuma yakupilibulwa no mulilo, bushe niani Yesu alaile ukwikala muchalo cipyia?

UKUSANGA

"Balishuka abafuka: pantu bena bakapyana ichalo." - Mateyo 5:5. (Moneni nakabili ubusokololo 21:7.)

Kristu alilaya ukutwesha ubusuma bwa chalo ngafintu cali mwibala lya Edeni, nabafuka bakapyana ichalo.

2. BUSHE TULI NO KUBA NEMIBILI IYA CISHINKA KUMULU?

Elyo Yesu amonekele kuba sambi bakwe atutubwike no mubili wa lulumbi, ailondwele shani?

"Lolesheni amaboko na molu yandi. Nine winefye! Njikateni nokumona. Ichiwa tacawkata mubili na mafupa, ngafintu mumwene ine." - Luka 24:39.

Yesu alifye nomubili ngaifwe. Elyo aipusha Tomasi ukumwikata (Yoane 20:27). Pali iyi ine nshita Yesu aingile mu ng'anda no kulanda na Bantu no kulya pamo nabo (Luka 24:43).

Ifiwa tafikala kumulu, lelo mwaikala abantu abo abasansamuka no mweo wa mupashi wamushilo kibili abo abakwata umubili uwalulumbi.

"Lelo ifwe ubwikashi bwesu bwaba kumulu. Kibili tulolela umupusushi wesu ukufuma kumulu. Shikulu Yesu Kristu, uyo, kumaka ayo ayakalenga ukuleta ifili fyonse mumaka yakwe. Akabula imibili yesu iya pano chalo nokuipalanya kumubili wakwe uwalulumbi bana." - Filipo 3:20, 21.

Tulingile ukuba abacetekela ukuti imibili yesu iyakumulu ikabafye nga Kristu no mubili ashikwike nao munindi. Tuli no kwishiba no kwibukisha abalupwa ljesu nefibusa kumulu.

"Pali in nshita tumonafye icimpashanya cesu mu cilola, lyena tukamonana impumi ne mpumi. Nomba naishibafye panono, nomba nkeshibisha ngomo Lesa anjishibila." - 1 Kolinto 13:12.

Kumulu tukaba no bwishibilo ubwashika. Tukomfwikisha no kwikatana umo no munankwe ukuchila nefyo twaishibana nomba muli cino calo. Abasambi bakwa Yesu bena balimwishibe mumubili wakumulu necalengele nipamulandu wa micitile yakwe (Luka 24:36-43). Maliya wena alimwishibe ku mulandu we shiwi lakwe ilyo amwitile pe shina (Yoane 20:14-16). Abasambi bakwe babili ku Emmausi balimwishibe pamulandu wakumupashanya. Ilyo bamwene ifyo umweni wabo apalile icakulya, balimwishibe ukuti uyu nishikulu mumimonekele yakwe (Luka 24:13-35).

Abapusuka balishinkisha cikaba cakupapusha ilyo bakamonana amenso na meno kumulu. Ingilileno mubuseko bukabe mukukumana namu kumwentula kwa mutemwikwa, na mukwitwa kwa mwana obe uwafwile kale, nangu ukuba no bwishibilo bwa myendele imo imo iya bacibusa batemwikwa tukakwata ukwikalilila ukwashika mumweo uwawamisha uwaikatana no kukusha ukumfwana muli bucibusa pamo no wapulamo waku sansamusha bumuntu mulwelele.

3. FINSHI IFYO TUKACITA MUMULU?

Tukakwata imilimo iyingi kumulu. Ukutontonkanya pafyo ninga kula ing'anda yandi?

"Moneni nkalenga umulu upya ne calo icipya. Nkasansamukila pali Yelusalemu no kukwata icilumba mabantu bandi. Baka kula amayanda no kwikalamo abene, bakalimba ifimuti fya myangashi nokulya ifitwalo fyaiko. Abasalwa bandi bakasansamukila imilimo yakumaboko yabo." - Isaya 65:17-22.

Yesu alitampafye kale ukutupekanishisha umwakwikala umo umo mu musumba wa mushilo, Yelusalemu mupya (Yoane 14:1-3; Ubusokololo 21). Aya yene malembelo yalandu nakabili ifya kwelenganya nokukula amayanda nayambi - nalimo ayawamisha muchalo, ukuya pashanya nayabufumu bwakumulu. Nga ninani uwaishiba imipekani yapamulu necifulo cikamoneka kwati myangalile ya mwana ule fwaisha ukwashiba ifya mung'anda yakwa tata. Bushe walitemwa ukupoma kwa menshi ukatalala kwebala ilikalamba iya limwa bwino. Ukwisushiwa ne mpanga iya mfula yatemba, na maluba ayatemba.

UKUSANGA

"Icine cinefye Shikulu akalangulukilako umusumba wa Sioni, akapanga amatololo ukuba ngebala iya Edeni ne mpanga iyaonaika nkaisangula ukuba nge bala lyakwa Shikulu. Ukwanga ne nsansa fikasangwamo. Ukutotela nokulumbanya mu nyimbo." - Isaya 51:3.

Lesa umwine akalula ichalo ngefyo chali kukutendeka kwa Edeni, takwakabe ukwitika kwa mafuta na fubefube, ba bembba ba kabafye abapabuka, imiti iyayemba nempili ishayemba.

Tekuyenbafye kwa calo, lelo na maka yesu aya bwishibilo yakalakoseleshiwa cikaba kwati niulya umuntu uwalwele ukwanshita itali elyo aisa umfwa bwino no kufumina panes. Mutushitafye tunono utwakubalilapo mukushininkisha cikatwalilila mumatontonkanyo ya muyayaya. Bushe mulasansamukila mufintu ifipy? Ukusambilila? Ukupanga?

"Imitonkanishishe yakushifwa tayakaleke ukukana elenganya ukusansamuka apakalamba mumaka yabubumbo, mufinjelengwe fyaku bwesha ukutemwa. Amano yonse yakakushiwa, imitonkanishishe ikakulilako. Ukufwaisha kwamano takwakatuchushe nangu ukupwisha amaka yesu. Ukusansamuka kwesu kukatwalilafye kuntanshi, ukufwaisha kwa mikalila yesu kukafikilishiwa, no kufwaisha ukwachilapo nako kukamoneka; nakabili kukema ukufwaisha ukwachilapo ifipapwa ifipy fikatemwikwa, ifishinka ifipy fikamoneka imitonkanishishe ipya iketa amaka ya matontonkanyo no mupashi no mibili. Ifyuma fyonse ifyaba mulwelelefikesulwa kukusambilila ifya bupususho bwakwa Lesa." - Ellen G. White mumakambisho (Nampa, Idaho; Pacific Press Publishing Association 1950) page 672.

4. BUSHE IMPULUMUSHI SHIKATINYA UMULU NAKABILI?

"Takuli icamuselu icikengilako, nangufye uuli onse uucita ifyansoni nangu kabepa, kanofye abobonse abo amashina yalembwa mucitabo campanga iya mweo." - Ubusokololo 21:27.

Lesa akakanda impulumushi nefitwalo fya shiko nakalya nakalya tashakatale ashimoneka nakabili. Ilyo Yesu akamoneka tukaba nga wena (1 John 3:2) pacifulo cakwansha amaka yakwipaya, ubupupu, ubufi nangu ubulalelale, tukatwalilila ukufwaisha icifulo ca kumulu.

"(Lesa) akakumuna ifilamba kumenso yabo. Takwakabe imfwa no kulila nangu ubukali, pantu ifintu fyakale nafipa nafiya." - Ubusokololo 21:4.

Nangufye umulwani, imfwa ikapwa mucalo cakumulu umo abapusuka tabafwa (1 Kolinto 15:53) abai kala mumusumba taba kacutukike kukukota. Umulu tawakonaulefy ulubola lwa mpulumushi kulufumishafye, tontonkanyeni ifyo cili nokuba kufilema ifyo ifyaculile mumweo wabo onse, impofu shikamona bankoma matwo nabo bakula umfwa ifi lema nafyo fikenda fikalatombauka nge nsebula, naba cibulu nabo bakalapunda ne nsansa (Isaya 35:5, 6).

Kuli umo ou ubusuma bushipwa, ubucetekelo bwakwe no mutekatima no luse tafipwa ishina lyakwe lilumbaniwe.

5. CHINSHI ICAKUPAPA ICIKASUNGUSA UMULU?

Tontonkanya ukumona Shikulu mulwelele amenso na meno.

"Nomba Lesa akulaikala pamo nabantu, akulaba pamo nabo. Nao akulaba ni Lesa wabo." - Ubusokololo 21:3.

Lesa wamaka yonse alilaile ukuba naifwe kabilis kasambilisha. Ninsansa shaba shani pakwikala pa nkasa shakwe! Tontonkanya ifyo kemba alefwaya ukuposa aka shita kanono an Beethoven atemwa Mozart. Tontonkanya ifyo shing'anga engasansamuka ukwikala pamo na Albert Einstein, nangufye ifyo kapenta cingaba ukulanda kuli Michelangelo nangu Rembrant. Tontonkanya ifyo abapusuka bakakwata insambu isha muyayaya ukulanshanya nakapanga wa nyimbo, fibumbwa nefya kulenga ukumfwana

UKUSANGA

namatontonkanyo ya shika mumutima mulwelele. Noku kumfwana kukafika naku mapepo. Panshiku nkulu iya kumoneka kwa mweshi onse upya naku ubiye ukufuma kwiSabata wa mushilo naku libiye abantu bamitundu yonse bakesa mukupepa nemfumu, Imfumu ya sosa (Isaya 66:23). Pakati ka musumba wakumulu paiminina icipuna icabuta icakwa Lesa chashinguluka no mukolamfula wamabwe ya emalodi, impumi yakwe ibengeshima ngolubingu lwa kasuba pansi yamakasa yakwe cibemba capabuka caendelelafye kumbali shonse pamulu wa cabengeshima icibyabyatafyel ululumbi lwakwa Lesa abapusuka balongana kukwitila amalumbo yansansa ayacilamo. No bupususho bwakwa Shikulu buli nokubwela. Bakengila mumusumba wa Sioni ne nyimbo nokutemwa ukwamuyayaya cikaba ecitebo icikafwikwa kumitwe yabo. Insansa ne cimwemwe fikatwalilila, ubulanda ne nkumbabulili ninshi nafipwa (Isaya 35:10).

6. TULI NOKUBAKO

Yesu alefwaisha kulya kumonana kwa meno na meno. Ecilya cince alefwaisha ukupususha iwe ukufuma kwisambi pa mutengo ukalamba. Ufwile we mwine wekafye ukuba ne cilumba pali ubu bupe. Ufwile ukuipela kuli Kristu nga Shikulu kabili umulubushi. Nulinga ubwelelo ubwapelwe pa lupanda, pantu takwakabe nangu cimo ica muselu icikengila (mu Yelusalemu mupya) atemwa uyo onse ucita ifyanson nangu kabepa, kanofye uyo ue ishina lyakwe lya lembwa mucitabo ca Mpanga ica mweo (Ubusokololo 21:27). Yesu alatufumya kumpulumushi, te mumpulumushi. Tuli nokwisa kuli wene ukupitila mumaka yakwe muli ifwe no kutupatula ukufuma kufyamuselu ifishili fya mushilo. Yesu eshiwi lyacishibili mu bufumu bwakwe ubuli mupepi no kwisa.

Nabulya bufumu kuti bwakwata intendekelo nombalinefyemumitima yenu. Ilyo Kristu akatulubula ukufuma kwi sambi. Alikula umulu unono mukati kesu atwafwa ukulwisha amafya, ubukali, ulunkumbwa, umwenso ne milandu ya cikuku muli ifwe. Isubilo lya mulu telingatufumya ku macushi ya mupashi, catwafye ukukula imyulu naimbe pano chalo.

Nomba linefyekwali icilangililo icalelanga ukuti "abo abasumina mu mweo panuma yakufwa imyeo yabo yaba iya sansamuka no kucetekela abantu apakalamba ukucila pali bambi." Takwingaba nangu cimo icakupapusha icacilapo mweo obe nomba linefyekwali ukucila mucetekela muli bu cibusu twakwata muli Yesu Kristu. Umfweni ifyo Petelo alondolwele amaka ayaba mu cicetekelo.

"Nangulafye mushamumona, mwalimutemwa; nangufye tamumona nomba, mwacetekela muli wena no kwisushiwa namalumbo ya nsansa isho mushingalondolola, pantu mulepokelela itoni lya cicetekelo cisumino cenu. Ipusukilo lya mipashi yenu." - 1 Petulo 1:8, 9.

Ifi fyonsen pamo nomulu, mwalisanga imibeleya bwingi bwa mweo Kristu afwaya imwe ukukwata? Namupapata mwifuma ku bwite bwa cikuku cakwe.

"Mupashi wa mushilo nanabwinga baleti, 'Iseni' Nauyo onse uleumfwa asose, 'Isa' uyo uli ne chilaka, lekeni ese; na uyo onse ulefwaisha lekeni apekelele ubupe bwa bulele ubwa menshi ya mweo." - Ubusokololo 22:17.

Nomba Yesu ali naimwe, alelanda ku mitima yenu ilyo mulebelenga aya mashiwi. Alemwita imwe "Iseni!" "Iseni!" Tekuti abe nokufwaisha sana, nokupamfya sana. Nga cakuti tamulati mucitefyino nshita ukucila pali bambi bonse inshita ya kulengula ubupe bwakwe.

Cinshi ico mushinga mwebela ukupokelela ubusuma bwa bupe no kufwaisha ukuposa ubumi pamo nankwe? Mwebeni ati mwalimutemwa. Mutotele palifyonse ifyo amucitila nafyonse ifyo acili ale mupekanishisha. Ngacakuti kulicimo pakati kenu na Lesa, mwipusheni ukuti alenge ukuti cifumishiwo. Illelo, ilyo muleumfwa ishiwi lyakwe, ilyo umutima obe ucili uleumfwa, ipele we mwine kuli wena umupwilapo, Inamika umutwe obe pansiha ino ine no kusosa ati, "Yesu, we Shikulu, naisa. Naipelafye onse kuli iwe. Nakulaba obe umuyayaya."

BUSHE UKWISA KWA KWA YESU KULI MUPEPI?

Abantu abengi pano calo balafwaisha sana ukwishiba ifikacitika kuntanshi yamyeo yabo. Bafwaya nokwishiba ifyo kumulu kwaba. Abengi abatunganya ifya kumulu bali filwa ukulanga ifileisa kuntanshi yesu nangu ifyo kukati kamulu kwaba. Tufilwa nokulondolola imibebe yabushiku bukonkanyapo bwa mwela. Lelo kwaba umuntu umo uwo ubusesemo bwakwe bwaba ubwacinshinka ecafakapo. Uyu ni Yesu Kristu ukupitila mumashiwi yakwe engatulondolwela ifyo kuntanshi yacalo cino kukaba. Ena aba akasambilisha kibili katungulula musuma.

Mucisambililo cino twalasambililamo efyo Yesu alanda pakwisa kwakwe ukwacibili. Ewaishiba bwino pamulandu yampela yacalo cino pantu kibili ewacibumble.

1. IFISHIBILO IFYAKUMWENAKO ATI KRISTU ALINOKWISA MUNSHIKU SHAMIKALILA YESU

Elyo Yesu aebele abasambi bakwe ati akabwela umuku wacibili (Mateyo 23:39) bushe abasambi bamwipwishe icipusho nshi?

"Baipwishe ati twebe bushikunshi ukabwela kuli ifwe babili fishibilo nshi tukamwenako ukuti impela yacalo cino yafika?" - Mateyo 24:3.

Ukulingana nefyalembwa muli mateyo icipandwa 24 na Luka icipandwa 21 ati ifyakumwenako kukwisa kwakwe ukwacibili ifyo kukaba. Amashiwi yambi yamucipinga ayabusesemo nayo yalandu nokulondolola efyo cikaba, efyo imibebe yabantu mucalo ikaba ilyo Kristu talati ukwisa umuku wacibili pamo ngefyo twasambilila ubusesemo bwalembwa nokufilikilishiwa mu meno yesu no kushininkisha ukuti ukwisa kwa kwa Yesu ukwacibili kulimupepi.

Icishibilo Cantanshi

Ifyantanshi ifishibilo tungamwenako ukuti Yesu ali mupepi ilyo tuli munshila yesu iya bwina Kristu bwakuya kumulu, amacusho, ukwipayana ne fipapwa.

"Ukupitila pamyaka ikana napabula Yesu apele ubusesemo ubwakulanda pafyo kumpela yacalo kukaba ifipapwa fikacitika kukasuba, umweshi nentanda pano pe samba lya calo ifyalo fikakwata amacusho ayalekana lekana nefipapwa ifingi mumikalile. Abantu bakakwata umwenso nokufwaya ukwishiba ifintu ifikacitika kuchalo pantu nefya bikwa kumulu ifyo tumona ifikapilibuka. Napanuma yaiko umwana wamuntu bakamumona aleikila ukufuma kumulu mumakumbi na maka nolulumbi ulwacilapo. Icipingo citila ngamwamona fyonse ifipapwa namacusho yalacitika. Koseni mubusumino no kulolekesha pantu ubupususho bwenu ninshi buli mupepi." - Luka 21:25-28.

Ngapalwakonaika kwacalo ilyo Yesu talaisa ku fyanso ifikalamba ifilepangilwa nefyalo ifyalekana. Bushe ababalwani teti bonaule icalo cino nefyanso fyabo? Ala nangu cibe ifyo Yesu alilandile pafya buteckelo bwesu muli ino nkulo yabulanda. Icimfulunganya cili mucalo cones, amalanda nefipapwa filenshininkisha icishinka cakuti ukwisa kwa kwa Kristu kuli mupepi. Abantu abengi nabasakamana lelo bakasambilila ne ciprogo bena kuti baimya amashiwi yabo ayakutila moneni uyo uuleisa kucalo.

Icishibilo Cabubili - Ifinkunka

Bushe ifinkunka filecitika ifyakonaula icalo filelanga shani mamicitile yampela ya calo?

"Kukaba ifinkunka ifyakutensa icalo ifikalamba, insala namalwele muncende ishalekana lekana elyo nefyakutinya nefishibilo ifikalamba ukufuma kumulu. Ngamwamona ifi fintu filecitika ishibeni ukuti ubufumu bwa kwa Lesa ninshi bulimupepi nokuwa." - Luka 21:11, 31.

UKUSANGA

Lolekesheni pa lwa cipowe mucalo conse efyo nabana abengi tabalekwata icakulya icisuma, amafumo yabo nga mwayamona yalelanga ukuti balelwala amalwele yansala. Ifi fintu tulemwena na meno yesu umo bwacela. Bushe teti mupape ifyo ifyalo filetuma abantu ku mweshi na bamashini abamutengo uukalamba lelo balefilwa ukulisha abantu babo? Yesu alishibe ifyo icipowe mucalo cikatwalilila nefyo bukitemwe bwabantu bukakula kumpela yacalo. Ifinkukuma nafyo pamo ngefyalembewe muli Almanac ya 1999 ukuti munkulo nenkulo isha mibele yabwina Kristu ifinkukuma ifikalamba nafilundapo ukucitika. Mumukulo walenga ikumi na mutanda, ifinkukuma fyacitike mucalo ifikalamba fyali mutanda (6), munkulo yalenga pabula (7). Ifinkukuma fyacitike mucalo fyali cine napabula. Munkulo ya makumi yabili ifinkukuma fyacitike fyali umwanda umo (100). Namukupwa kwanshita tuli no kumona ifinkukuma ifikacitika fikaba ifingi uku cilapo. Ifi fyonse filefikilisha ubusesemo bwakwa Yesu. Ifipowe ne finkukuma ifikalamba filecila mu cipimo. Icine ubufumu bwakwa Lesa buli mupepi. Bushe umukulo wenu ilyo taulapwa tulinokumona ifinkukuma ifingi ukucilapo nangu kwisa kwa mfumu ya shamfumu kuli nokucitika?

Icishibili Cacitatu - Ukufula kwa Cuma Muchalo

Bushe cipilibula shani ngabalelanda ati icuma nangu ubunonshi bwa cuma bulesangwa mubantu abanono mucalo nabengi basangwike abapina?

Mwibuku lyakwa Yakobo 5:3 icipingo citila ati ifya golide fyenu nefya silfere fyenu mwafitutikila inshiku sha kulekelesha. Nangu cingaba ati incito shabunonshi nashifula muno calo abantu abanono balesangwa nefyuma no kulundapo nabashakwata ubupina bulelundapofye. Icipingo cilanda ati "Ukusanga kwa bunonshi kubantu abanono kulenga ati ukwisa kwa kwa shikulu kuli mupepi." (icilundwa 8)

Icishibili Cakulenga Cine - Ukubula Umutende Pakati

Kabantu

Bushe ababomfi nabo kukana sekela mumalipilo yabo ninshi kwakulila bwangu? Icipingo ciletila "Moneni! icilambu cababomfi abasepele amabula yenu ico mwabapusula cilekuta ne nkuta yaba kasepa yafika mumatwi yakwa shikulu wa mucalo" Nipamulandu wakukana linganya amalipilo necinto abantu balebomba ecilenga ukana kwata umutende pakati ka bantu mucalo. Ici naco ciletulangilila ifyo ukwisa kwakwa Shikulu kuli mupepi.

Icishibili Cakulenga Cisano - Ukonaila Kwamicitile Isuma

Yabantu

Mulandu nshi imikalile isuma yabantu mucalo yacepela?

"Icipingo citila ati lelo ishibeni ici ukuti munshiku shakupelekesha mukesaba inshita ishayafya pantu abantu bakaba abatemwa, abatemwe ndalamu, abamataki, abamiya, aba miponto, aba bucintomfwa kubufyashi, abashitolata, aba shashila, abaonaula abatalama, abalwambo, ababula ukuiteka, abankalwe, bakaba abashatemwa busuma, bashikantu, bacintalika, abamikwa, abatemwokwangala ukucisha ukutemwa Lesa, abantu abakwata mimonekele yabukapepa lelo abakana amaka yabuko. Lelo abantu babifi kabilu abafutika baka lundulukila ku kubipo ukucila, abalufya, kabilu abalufiya." - 2 Timote 3:1-5, 13.

Nga mwalolekesha imibile, ifibumba mukwete, ifyuma, imibile yakonaula abana abanono kubakulu, abana abanono ukukana umfwila abafyashi, abana abanono ukusangwa mumilandu yakwipaya Bantu. Fyonse ifi filelanda namaka ukuti ukwisa kwakwa Shikulu kuli mupepi.

Icishibili Cakulenga Mutanda - Ukusabankana Kwakufwaya Ukucita Ifisunguko Fyabuloshi

Mulandu nshi tulemwena abantu bonse ukufwayo ukumona ifisunguko fya buloshi? Icipingo calilanda ati:

UKUSANGA

"pantu ba Kristu wabufi naba kasesema wabufi bakema, no kulange fishibilo fikalamba nefya kupapa ifya kuti balufye na basalwa bene nga cabe cingacitwa." - Mateo 24:24.

Ayamashiwi yaelanga ifyo munshita shampelelekesho ifya kupapa nefishibilo ifikaba ifyabufi mukumwenekesha amaka ya mupashi wakwa Lesa. Indoshi nabakapanga wafyakupapa bantu baleilanga apabuta tutu, nabakashitisha wamiti yakupanga ifipapwa ukupitila mumipashi ya kwasatana nabakumana icalo conse. Ifi fyonse fili nomba fya kupangilamo ifyuma. Nefi filenga apabuta amashiwi Yesu alandile ukuti tuli pansiha iyo umwana wamuntu aleisa.

Icishibili Cakulenga Cine Napabula (7) - Ubwishibili Ku Calo Conse

Bushe imibele yakwitatanya icalo conse cifikile kwia pamulandu wacalo abafita (Africa) kukabanga kapakati (Middle East) kukabanga bababuta, naba kukapanda katali? Icipingo citila ati 'Inko shibuke;

"Posenimo icikwakwa pantu nafipyia ifya kusepa pantu bwalifulo bubi bwabo!" bacinkupiti, ukubolokota kwaba cinkupiti mumupokapoka wa kuputwilamo umulandu. Pantu buli mupepi ubushiku bwa kwa Yehoba mumupokapoka wa kuputwilamo umulandu." - Yoele 3:12-14.

llelo kufyalo fyakapinda katali na mucalo caba fita, kukabanga kababuta abantu bonse nabashibuka muminicile yabo ifyo tacali kale mulandu wakuti ubushiku bwakwashikulu imfumu buli mupepi.

Icishibili Chalenga Cine Konsekonde - Amapekanyo Yakuleta Umutende Pacalo No Kulwa Inkondo

Twaikala mucalo icakupapusha. Kibili bonse balisumina ukuti kufwile kwaba mutende pacalo. Lelo ilyo abantu balelanda mutende kuli bambi kule citwa ubunkalwe no kutendeka ukulwana. Bakasesema bakwa Lesa Mika na Yoele basosele ati ilyo abantu bakalandia ifya kufwaisha ukuleta umutende pacalo (Mika 4:1-3) ukukana kwata ubucetekelo mubena mupalamano fikalenga abantu ukufwaya ukulwana munkondo (Yoele 3:9-13). Icipingo naco kalefyne calilandile pamulandu wakufwayo mutende kibili nokupekanishisho ukulwa inkondo mubwikalo mwanshita shampelelekesho no kushininkishafye ukuti umutende wacine ukaletwafye elyo Yesu akesa.

Icishibili Calenga Cine Lubali - Ubuyantansi Muli Kanokashita

Mulandu nshi panuma yamyaka iyafula sana iyapita kunuma kano kashita kena eko twamonamo ukusabanta kunchende ishitali noku landashana no muntu uuli ukutali kwacefyesha icalo?

Mwibuku lyakwa Daniele 12:4 icipingo casosa aciti **"Lelo ine we Daniele kake ifyebo ifi komenena nebuku ukufika panshita yakumpela, bakasabanta abengi no kwishiba kukafula."**

Ubu busesemo kibili bulelondolola napa mulandu waku bomfyia ifibombelo ifya pangwa mukwangufya incito tuli nayo yonse uno mukulo. Imishibile iyafintu iyalekana lekana nayo naifula mukwangufyanya fye mumyaka iyunono iyakunuma yesu. Ifintu ifingi ifya cinjishiwa mumyaka amakumi yasano ukucila ifyacitike kale mumyaka amakana yabili ayapita kunuma. Abengi bakenda ukuya uku noku mukuleta ubwishibili. Kunuma wamwaka wa 1850 abantu balebomfyia inama mumyendele yabo lelo shino nshiku kuli indeke ishendesha sana isho babomfyia kukwenda kuncende ishalekanalekana nafimbi ifya kwendelamo ifyakuya nafyo kumwensi. Ukwenda kwabantu ukwile pantansi nefyakupanga panga ifingi fyonse filepela bumboni ati tuleikala munshita shakupelekeshako.

Icishibili Cakulenga Ikumi - Imbila Nsuma Kuchalo Conse

Yesu Kristu asosele ati panuma ilyo talaisa umuku wacibili imbila nsuma ikafika kucalo conse.

"Nembila nsuma iyi ya bufumu ikabilwa kufyalo fyonse kukabo bunte kunko shonse elyo impela ikesa." - Mateo 24:14.

Mumyaka iyingi iyakunuma munchende umwingi muchalo imbila nsuma tayaishibikwe kubantu. Munchende umo tabalefwaye mbila nsuma ifintu fyalipilibuka pamo nga kukapinda katali aka calo. Mukwangufyanya imbila nsuma naifika kuncende pakati kacalo conse. Icinecine imbila nsuma ili nokufika konse ukwapela calo ifyo tacali kale.

UKUSANGA

Ukupitila mulibamashini bakusabankanishisha mo amashiwi ya calo amashiwi bwine Kristu nayo yalesabankanishiwa mupepi nefyalo fyone. Tuleikala mukashita ako Yesu alandilepo. Imbila nsuma ikashimikilwa kucalo conse elyo impela ya calo ikesa.

2. BUSHE UKWISA KWAKWA YESU KULI MUPEPI?

Panuma yakulondolola ifishibili fyakumwenako ukuti Yesu alimupepi nokwisa alekelesheko namashiwi ayo alembwa muli Mateo 24:34 "**Ndemweba icine cine, ndeti, inkulo ino tayakapite, fikasuke ifi fyone afiisa.**"

Cintu cabula nokutwishiwa ukuti inkulo iyo fyone ifishibili fyabusesemo fikafikilishiwako ebakamona Yesu abwela umuku wa cibili pano chalo. Tacapose inshita iitali alinokufumyapo ulubembu pano calo no kucula elo akemike no bufumu bwakwe ubwamuyayaya. Napali ici Yesu atile ati "Lelo ulwabushiku bulya nakashita takuli uwaishiba nangu nibamalaika ba mumulu nangu mwana kano Tata." (Mateo 24:36). Kabili akonkenyepo nokutila ati:

"Eco naimwe mube abaiteyanya pakuti umwana wa muntu akesa mukashita mushicetekeli." - Mateo 24:44.

3. YESU, ICICETEKOLO CA CALO CONSE

Kristu ecicetekelo cakushalikishako icilekabila ca calo cones pantu ena ekacimfyा walubembu lwaonaula icalo. Yesu awilile pakalifali ukuleta amaka yakucimfyा ububi no bupususho kuli bonse abalepokelela ubupe bwakwe ubwa bupususho.

"Kuli uyo uucito lubembu wakwa kasebanya ico abembuka fye ukufuma kukutendeka. Eco amonekele umwana wa kwa Lesa icakuti asopolole imilimo yakwa kasebanya." - 1 Yohane 3:8.

Lesa apangileko inshila iyakutupusushishamo ukupitila mukupela bulilambo bwamubili wakwe no mulopa. Elyo na Yesu umo wine uukaleta umutende pacalo ukupitila mukonaula ulubembu naipeleshe no kufuta umulandu walubembu ukufuma kumweo wenu. Tekwebati mulolele mpaka Yesu akses umuku wacibili pakuti musange umutende wamacusho mumweo wenu. Yesu ali uwaipekanya nomba line ukumpela umutende mulekabila. Umukashana umo ilyo asangilwe kukulongana kwamashiwi yakwa Lesa umupashi walimwitile pakumfwa imbila nsuma umo bailondolwele. Kabilli aumfwile nefyo nokwisa bwangu bwamupusushi kukaba. Ici camoneke ukuba icamano. Elyo atile ena pansiha iitali alefwaya fwaya, ukutemwa, insansa, no mutende muncende shabubifi. Yesu ekalubula. Ubushiku bwakonkelepo ilyo kashimikila pamo nakomfwa wakwe bailemutandalila umukashana uyu abalondolwele amacusho yantu apitilemo mumweo wakwe. Ubumi bwakwe bwali bwabu cakolwa wa bwalwa nokucita ubulalelale. Panuma yakulondolola amacusho yakwe atampile ukulila nokutila ati amashiwi kashimikila alandile ubushiku bwapitilepo yalelanda maka maka pamicitile yamumweo wakwe. Ishiwi lyafikile ku mutima wakwe lishiwi lyakwa Lesa. Lyalesosa amashiwi yakunasha umutima wakwe. Uyu mukashana asalile ukuleka imicitile yabipa nokupela umutima wakwe kuli Kristu imfumu katula no kukosa mubucetekelo cakulolela ukwisa kwakwe wa bucibili. Mumilungu

yakonkelepo ena amwene ifyo iminsoshi yakwe no kukabila kwakwe uko alemona ati kuti kwafumishiwapo mukukolwa nomba kwasango bupususho mukusenda inshita yakulanda na Yesu mumapepo. Yesu atampile ukumulubula kufyabipa fyone ifyo ifya leonalula mweo wakwe. Mumweo wakwe acitile ifintu ifingi ifyo ifisha muletele insansa iyoo. Lelo uluse lwa kwa Kristu no bwelelo bwaletete amaka ayakosa muli wene no kucimfyा ukusebana kwamweo wakwe. Imibele yacitike kucipondo catanikwe na Yesu palupanda fyaletete amatontonkanyo yappy muli ena. Makamaka pamulandu wabucushi no kumona ifyo ali mupepi no kufwa apilibwiye kuli uyo uwalecula kumbali yakwe palupanda uushacitile po nangu kamo akabi no kwipusha ati mwe Yesu munjibukishe ilyo mukesa mubufumu bwenu (Luka 23:42).

Yesu bwangubwangu ayaswike nokulaya kukapondo palupanda incende pamo nankwe mu paradise (Luka 23:43). Umo wine Yesu ukupitila muluse lwakwe apele ubwelelo bwa membu yakapondo palupanda imwe mweka alemipela ubupusukilo, ubwelelo ubwafikapo no mutende ku mutima wenu. Pokeeleni ayamapalo ilelo line mweka kabilo nemwe kuti

UKUSANGA

mwapepelapo nakapondo kalefwa palupanda nokutila ati "Mwe Yesu munjibukishe ilyo mukesa mubufumu bwenu" Na Yesu aleasuka nokutila ati ndinokwisa nakabili naiwe ukaba naine mu paradise.

AMAKA AYABEELA MU BUMI BWANDI

Mu mwaka wa 1929 Frank Morris aninine icibwato icaleya ku Switzerland. Alefwaisha apakalamba ukwima ubu bulendo lelo bwaalwike imono. Kasunga wakwa Frank atampile ukula mwisalila mukamuputule cila bushiku. Panuma yakulya umwikulo, Frank alecita ifya kukosho mibili wakwe lelo aleimona uwatumpa ukulatungululwa mu cibwato. Ilyo lyonse balemwipusha ukwendaukako kasunga alekana nokutila ena eka fye ewali no kusunga Frank.

Frank ali umukalamba uwali ne mibelo yawkata umuntu uli oonse fye, iya kufwaisha ukwishiha ifile citika elyo ne mibele fye iya mukalamba. Lelo ali nimpofu e ico kasunga alemona ati teti aisunge umwine. Frank asungilwe nge cipe icakusenda konse kuntu umwine aleya.

Ilyo aali mu Switerland umweo wakwa Frank walyalwike. Ilyo ali kulya asambilile ati kwaliba imbwa ishasambilishwa ukuntugulula impofu. Ukuleta imbwa "kakumba waku Germani" iye shina lya Buddy kucalo ca United States, catungulwile Frank ukumona icilonganino citwa "Seeing Eye" (Amenso Ayamona) icili kabungwe kesonde lyonse.

Nomba na Buddy mupepi, Frank kuti aya ukuli konse, pansiha yonse, nomuntu uli oonse. Alyumfwile uwakaluluka. Pabulangisho bumo ibumba iyabakalemba mumisebo ya New York Street, Buddy atungulwile Frank mumisebo uku noku lyo imyotoka yale petuluka fye.

Pantu aliceteketele Buddy, Frank afikile ukwabula ubwafya. Pantu wakufula kwe myotoka, elyo no bwingi bwamisebo, bakalemba abameso balikwete ubwafya; ubwa kutoloke misebo ukuya kwishilya. Abengi balombele banamutekenya bamytoka uku bensha ko ukubatwala kwishilya.

Mumabula ayanono ayalakonka po, twala sambilila efyo umupashi wamushilo, aba ni katungulula uufwaya ifwe ukubike mweo yesu mumaboko yakwe. Bonse twalilemana kubuntuse, twali pofula kufintu ifikankala. Tulafilwa ukubika imyeo yesu muli uyu katungulula. Lelo icipapwa cakutila: tukasanga ubuntungwa ubwacine na maka ukupitila mu kushintilila pali mupashi wamushilo nga katungulula wa myeo yesu.

1. KEMININA WA KWA KRISTU PANON ISONDE

Ilyo Yesu ali mupepi nokuya ku mulu, alayile abasambi bakwe icabupe icabulo umutengo:

"Lelo ine ndemweba, ca cine cine, nati, camuwamino kuti ine nje. Pantu nga shiile, Ubukota tabwakese kuli imwe; lelo nga naya, nkabutuma kuli imwe... lelo ilyo akesa ulya, UMUPASHI WA CINE, akamutungulwila mu cine conse; ULYA AKACINDIKA INE; ico akabule fyandi, no kufilondolola kuli imwe." - Yohane 16:7, 13, 14.

Mu bupekanishisho bwamushilo, Yesu alefwaika ukubwelelamo ku mulu ngo mwiminishi wesu ku cipuma cakwa Lesa no "kumonekela kucinso cakwa Lesa" (Aba Hebre 9:24) Ilyo umulubushi wesu uwatanikwe ale twimininako kumulu naifwe natukwata mupashi wamushilo nga KASANSAMUSHA kibili NTUNGULUSHI pano pesonde. E mwiminishi wakwa Yesu. Ilyo Yesu ali pano calo, alebombela mu mibili wabutunse ecalengele ena ukukana ba konse pansiha imo ine. Ilyo Yesu ni keminina wesu kumulu, pansiha imo ine natukwata umupashi wa mushilo uuli ni kafundisha elyo ne ntungulushi yesu munshila isha yana pano calo. Mupashi wamushilo ni keminina wakwa Yesu pano calo. Ilyo Yesu ali pe sonde, aishile mubuntu, Lelo mupashi wamushilo takwata mupaka, wene kuti wasangwa mucende ishingi pansiha imo

UKUSANGA

ine nge ntungulushi kubantu abengi mu ncende ishingi pakashita kamo. Kristu alakumanisha ubufwayo bwesu ukupitila mu mupashi wamushilo.

2. MUPASHI WAMUSHILO NANI?

Fwebengi kuti twaikumika kuli Lesa Tata nga twa mutontonkanya nga uusakamana, kibili umufyashi usunga. Kibili kuti twa elenganya Yesu umwana, pantu aikele pakati kesu ngo muntunse. Lelo Mupashi Wamushilo alyafya ukwelenganya no kuikumikako. Tatwakwata cakumupalanyako. Icipingo, kwena calitupela amashiwi palwa Mupashi Wamushilo.

Ngo muntunse. Yesu alelumbula Mupashi Wamushilo ngo muntu, umo uwamuli Ba Lesa batatu, pamo na Lesa Wishi na Lesa Mwana.

"...kalengeni aba nko shonse ukuba abasambi, mulebabatisha mwi shina iya kwa TATA ne iya MWANA ne iya MUPASHI WA MUSHILO..." - Mateyo 28:19.

Mupashi alikwata imisango ya buntu: amatontokanyo (Abena Roma 8:27); Amano ya bwishibilo (Abena Korinti 2:10) ici temwiko kuli ifwe (Abena Roma 15:30); icikonko nga twabembuka (Abena Efeso 4:30) amaka yakufunda (Nehemia 9:20); na maka yakututungulula.

Ukuisansha mu bubumbo. Mupashi Wamushilo ali isanshishemo mukupange calo pamo na Wishi no Mwana.

"Mukutendeka Lesa abumbile umulu ne calo.... Elyo no MUPASHI WAKWA LESA aleshunda pamulu wamenishi." - Ukutendeka 1:1, 2.

3. IMILIMO YA MUPASHI WAMUSHILO

1. Uku pilibulo mutima wamuntu. Ilyo ali na Nikodema, Yesu akokomeshe umulimo wa Mupashi Wamushilo iya kupilibula umutima wa muntu.

"Yesu alyaswike, ati, ndekwebe icine cine nati, ngo muntu tafyelwe ku menshi na ku MUPASHI, te kuti engile mu bufumu bwa kwa Lesa." - Yohane 3:5.

"Ukufyalwa ku mupashi" Cipilibula Mupashi ukutupela intampilo iipy. Cacila pakupilibula imisango yesu panono. Mupashi alatupilibula ukutampila mukati na kunse, no kwisusisha ubulayo bwakwe: "Ndi no kumupela umutima uupya" (Esekiele 36:26).

2. Ukutulanga ulubembu Iwesu nokutupela ubufwayo bwa bu mupashi:
"Kibili ulya ilyo akesa, akashinina aba pano isonde ulwa lubembu, no Iwa bulungami, no Iwa bupingushi..." - Yohane 16:8.

Nga waumfwa imfila ya muntu umo uwali cilende apilibuka ku micitile yakwe iyatapa no kuba umwina Kristu elyo no kubo umukashi uwa cetekelwa nagu umufyashi umusuma, ibukisha ukuti cila ntampolo ya kupilibuko ku mupashi wamushilo e wale tangilila.

3. Ukututungulula mu mweo wabu Kristu. Kristu alanda naifwe ukupitila mu "kalishiwi akanono" aka Mupashi.

"Kibili ilyo mwapatukila ku kwa kulyo nangu ku kwa kuso, amatwi yenu yakomfwe cebo cafuma ku numa yenu, icileti, iyi e nshila, e mo mwende." - Esaya 30:21.

Ukupitila mukusabakanya kwa pa mwela, ifitunshi tunshi fyesu Lyonse fileta ifikope ne mpumi ukufuma ukutali ukuleta mu muputule wakutushishamo. Mupashi Wamushilo abomba nga kasabankanya wa pa mwela uwa kwa Lesa, ukuleta ubwina Kristu pano calo ukufuma kumulu, ukumupalamika kuli ifwe panshita tule mufwa (Yohane 14:15-20).

4. Ukutwfwa mu mweo wamapepp.

"Lelo UMUPASHI na o ifyo fine utwafwako mu kunaka kwesu; pantu tatwaishibo kupepe fyo tufwile ukupepa, lelo Umupashi wine utupapatila no kuteta ukushingasoswa,... umwalola kufwaya kwa kwa Lesa." - Abena Roma 8:26, 27.

Ilyo tulefwaya amshiwi yakulanda, mupashi alatupepelako. Ilyo twanashiwa no kulilila kuli Lesa, Mupashi alakusha ukulila kwesu mwipepo iiyamaka ku cipuma cakwa Lesa uko Yesu atumikila.

5. Ukukula mu mikalile ne mibele ya bwina Kristu. Mupashi alalenga abantu abashawkato mupashi ukufunda nge imiti no kutwala ifisabo.

UKUSANGA

"LELO IFISABO FYAMUPASHI kutemwa, icongue, umutende, ukuteko mutima, ubusuma, ukuikanya." - Abena Galatia 5:22-23.

Ukukwata ifisabo fya mupashi filanga ukutila twaliba mu mwangashi wacine, Yesu (Yohane 15:5). Yesu kuti aikala umweo wakwe uwafikapo muli ifwe ukupitila mumaka ya Mupashi.

6. Ukutupekanya nge nte: Yesu alilaya:

"MUKAPOKELELA AMAKA ILYO MUPASHI WAMUSHILO aisa pali imwe; elyo mukaba INTE SHANDI... ukufika na kumpela ye sonde." - Imilimo ya Batumwa 1:8.

Bonse abalefwaya kuti babe nte ukupitila mu maka ya Mupashi. Teti tukwate amasuko yonse lelo Mupashi kuti atupela umulumbe uwingensha imitima naba bongo bongo. Mupashi kuti atupela umulumbe uwingansha imitima naba bongo bongo ba bantu. Abasambi balikwete ubwafya bwakulanda pantansi ya Pentekoshito, lelo panuma yaku pokelela Mupashi bashimike Kristu namaka icakuti "bapilibwile icalo" (Mulimo 17:6).

4. IFYABUPE FYA MUPASHI

Amalembo yalapusanya pakati ka bupe bwa kwa Lesa ku wasumina oonse pakwikala umweo wabu Kristu uwakucimfy, elyo na ma bupe aya lekana lekana ayo Mupashi apela abasumina kukubile mbila.

"Ilyo wene (Kristu) aile kumulu, asendele bankole mubuyo bwakwe no KUPELA AMABUPE ku bantu.... Ni wene ewapele BAMO UKUBA BASAMBI, bamo BAKASESEMA bambi BAKAKUMBA naba KAFUNDISHA, ku kupekanishisha abantu bakwa Lesa kumulimo uusuma." - Efeso 4:8, 11-12.

Uwasumina tapokelela amabupe yonse iyo, lelo bambi kuti bapokelela ayengi ukucila abanabo; mupashi "apela umo, ukulingana nobufwayo" (Abena Korinti 12:11) Mupashi apekaninshisha cila umo umo ukulingana no bwa nshiko bwaka Lesa. Lesa alishiba inshita iyakupelelapo amabupe ayakupala abantu ne cilonganino. Nayambi amabupe ya mupashi ayasangwa muli 1 Abena Korinti 12:8-10 ni aya: "icebo ca mano,... icebo ca kwishiba,... citetekelo,... ifya bupe fya kuundapila,... ukutukute fisunguko,... ukusesema,... ukushininkishe mipashi,... indimi isha misango misango,... ukwilule ndimi."

Paulo atukoselesha "ukufwaya amabupe ayacilamo", elyo ukulundapo atila, "ndemilange nshila cilamo" (1 Abena Korinti 12:31). Icipande ca kutemwa (1 Abena Korinti 13) icikonka pa cipande twafuma mukubelenga cakoncomesha ukuti "inshila iycilamo" ninshila yakutemwa. Elyo ukutemwa ci sabo cimo pa fisabo fya ku mupashi (Abena Galatia 5:22).

Ubufwayo bwesu kufwaya icisabo ca mupashi elyo nokuleko Mupashi apele amabupe "kukulinga nokufwaya kwakwe" (1 Abena Korinti 12:11).

5. KWISUSHIWA KWA MUPASHI PA PENTECOSHITO

Pa bushiku bwa Pentekoshito Mupashi atilwe ukwabula ukufilwa, ukufkilisha ubulayo bwa kwa Yesu:

"Mukapokelela amaka ilyo Mupashi wa Mushilo aisa pali imwe; elyo mukabe nte shandi... ukufikila nakumpele ye sonde." - Imilimo ya Batumwa 1:8.

Pa Pentekoshito Mupashi alengele abasambi ukulande mbila nsuma mu ndime sha lekana, "ku fyalo fyonse pesamba lya mulu" (Milimo ya Batumwa 2:3-6).

Abasambi bamo bapalanya ukwisa kwa Mupashi ku kupona kwamfula yakwamba ne ya kulekelesha mu Paleshitani (Yoele 2:23). Ukupona kwa Mupashi pa Pentekoshito kwali nge "mfula yakwamba" iilenge mbuto ukumena nokupela umulyo ku cilonganino mu 'bunya' bwaciko.

6. IMFULA YE KUNTE NSOKE IYA MUPASHI

UKUSANGA

Ubusesemo mu Cipinga butweba ubushiku ubuleisa iyo Mupashi wakwa Lesa ukapongolwelwa pa cilonganino ukupela amaka ku filundwa ukube nte (Yoele 2:28, 29). Imyaka iyangi yapita iyo ilyashi lye pusukilo lyasabakanishiwa pe sonde. Ino ni nshita "yamfula yekunte nsoke" ukupisha ifisabo, ukuleka fisepwe: Ilyo Yesu talaisa, Lesa akapekanishesha abasambi ba cishinki aba kuya kumulu, ukupitila mukubapongolwelwa Umupashi. Bushe ulepokelela "imfula yakwamba: iya Mupashi iyo iipekanishisha icilonganino ku "mfula ye kunte nsoke" iya Mupashi? Bushe wikala umweo uwaisushuwamo Mupashi? Ilyo wapela amaka ya Mupashi, kuti waleka Lesa akubomfyia ukusabankanya imbila yakutemwa kwakwe no kwisa kwakwe?

7. IFI FWAIKWA PA KUPOKELELA UMUPASHI

Pa Pentekoshite Mupashi alengele abo abomfwile mbila ukupunda ati, "Bamunyina tulecita shani?" (Milimo ya Batumwa 2:37).

"Petelo ayanswike ati, 'LAPILENI NO KUBATISHIWA, cila umo, mwishina lyakwa Yesu Kristu ku kulekelelwa imembu. ELYO MUKAPOKELELA UBUPE BWA MUPASHI WA MUSHILO.'" - Milimo ya Batumwa 2:38.

Ukulapila-ukufuma kulubembu no kupilibukila kuli Kristu - e cifwaikwa pa kupoakelelo Mupashi. Pakupoakelelo Mupashi, tufwile intansi ukulapila nokupela imyeo yesu kuli Kristu. Yesu na o akoncomeshe ukumukonka nokumumfwila mu kuitemenwa nge cintu ci fwaikwa pakupoakelela ubupe bwa Mupashi Wamushilo (Yohane 14:15-17).

8. UMWEO UWAISUSHIWA NO MUPASHI

Ilyo talasha icalo, Yesu aebele abasambi:

"...ukuti befuma ku Yerusalem, lelo balinde ico Wishi alaile; atile, E cintu mwaumfwile kuli ine; ica kuti Yohane WENA ABATISHE KU MENSHI, lelo imwe MUKABATISHIWA KU MUPASHI WA MUSHILO." - Imilimo ya Batumwa 1:4, 5.

Lyonse Lyonse amalembo yalanga ukuti abena Kristui bafwile "baisushiwamo na Mupashi Wamushilo (Imilimo ya Batumwa 2:4; 4:8, 4:31, 6:3, 6:5, 7:55; 9:17, 13:9, 13:52; 19:6). Umupashi Wamushilo ulalenga umweo wa muntu wasumina ukuba uusuma pantu umweo uwaisulamo Umpashi ulasanga ubufayo bwakwa Kristu. Ilyo alelondolola umweo uwaisulamo umupashi Paulo apepelele oonse uwa sumuna ati:

"...Mpapato kuti, ku bucindami bwa bukata bwakwe, AMUPE UKUKOSHIWA AMAKA KU MUPASHI WAKWE mu buntu bwa mu kat; ku kuleka Kristu ekale mu mitima yenu pa mulandu wa kutetekela; ukuti, pa kuba abalimbwa kabilo abakulwa mu kutemwa.... Nomba ku ULI NA MAKAYA KUCITA NO KUFUSHAKO UKUCILA IFYO TULOMBA ATEMWA TWELENGANYA, umwalola a maka yakwe ayabombela muli ifwe,..." Abena Efese 3:16, 17, 20.

Nga Frank Morris nentugululushi yakwe Buddy, na ifwe nga twa tungululwa no mupashi kuti twacita ifyakupapa. Ukuba no bufyayo ubupya elyo namaka ayapya kuti twaya kutansi nokupama mukubombela shikulu.

Umweo uwa isula mo Mupashi kuti wapelwa kuli ba ifwe cila bushiku ukupitila mwi pepo elyo na mu ku sambilile cipingo. Ipepo litulenga ukuba mubwampano na Kristu, elyo ukubelenga icipingo cesu citulenga ukaba aba iluka pa mifwaile yakwe. Ifi filenga fyonse ifitucilikila kuli Kristu, ifilenga ena uku kana tupela icabupe cabula umutengo icili bupe bwa mupashi, ukufuma po. Ifi efyo tukula nokushe misango iibi. Abena Roma 8 itupela ubulondoloshi bwa mweo uwa isushiwamo na Mupashi. Belengapo nga cinga citika, elyo umone ne miku Paulo asonteles ku "Mupashi" nga amaka ya mweo ya wa sumina.

Bushe walisanga ubusuma bwa mweo wa isushiwamo Mupashi? Bushe walisakamana ukubapo kwa Mupashi mu mweo obe? Bushe ulomfwa amaka ya mweo wa mupashi? Isula umweo obe kumaka ayapulamo pe sonde.

UKUSANGA

DISCOVER
online

UMUPUSUSHI USANGWA INSHITA YONSE

Ilyo umulumento we shina lya Petelo uwamutundu wa Scottish alubile mu mpanga pabushiku ubwa mfifi iyatola, Lesa alimwitile peshina ati "Petelo!" Ilyo ishiwi lyamulu lyatile nakabili, Petelo aiminine munshila, alolesha pansi, no kusanga ati kwashelle fye ulutampulo lomo ukuponena mucilongoma icalekeleshiwa ica nswakala.

Bushe teti cibe icayana nga cakuti cila umo aumfwa Lesa alemwita pe shina? Teti cibe icikankala nga twaba ifibusa - nga cakuti twaikala pamo nokulanda pa filoto no kulwisha twawkata.

1. UKUYA KULI YESU UKWABULA CAKUCILIKA

Sumina nangu kana, kuti twaba mupepi na Yesu nomba ukucila nga ali pamo mubuntu. Ukuba na Yesu mubuntunse mufifulo fyesu kuti cawama nomba tontonkanya ibumba ilingalalwila ukumumona. Tontonkanya pansiha yakwe. Kuti twacita bwino nga twabulile nshita ukulanda nankwe mu mweo wesu. Yesu alafwaya ubwampano na cila umo. Eco ashilile isonde ukuba no butumikishi mumulu ubwamulenga ukuba apepi na cila umo cila bushiku. Pantu Yesu taba fye muncende imo ngefyo ali pacalo, ukupitila mu mupashi wamushilo aba apepi ukutungulula onse uwaipela. Mashiwi nshi ayankoshio yantu Yesu apele iyo talaya ku mulu?

"NAKULABA NAIMWE LYONSE, ukufika nakukupwa kwa nshita." - Mateyo 28:20.

Cinshi ico Kristu alecita mumulu icalenga aleba "naiwe lyonse"?

"Eico, apo TWALIKWATA SHIMAPEPO MUKALAMBA uwaba mumulu, YESU UMWANA WAKWA LESA, natwikatilile ku citetekelo ico twaitwako. Pantu tatwaba na shimapopo mukalamba ushingalangulukila ukunaka kwesu, lelo twaba nowatunkilwepo, nga ifwe - lelo ukwabula ukubembuka. Natuye kucipuna cakwa Lesa abapama, pakuti tupokelele uluse no kusanga icikuku icakutwafwa mumafya."
- Hebele 4:14-16.

Mona ubukata bwakukwata Yesu nga umwiminishi kumulu: "Ukweshiwa munshila yonse, ngaifwe." "Alalangulukila ubunake bwesu." "Alatwafwa mu nshita yakukabila." Na Yesu nga shimapopo mukalamba tatwaputulwako ku mulu; Kristu kuti atutwala kucinso cakwa Lesa. Eco twaebelwa "ukuya ku cipuna cakwa Lesa ne cikuku no kupama." Cifulo nshi Yesu akwata kumulu?

"Lelo iyo uyu Shimapopo (Yesu) apelele ilambo lya lubembu, aikele KUKULYO KWA KWA LESA." - Hebele 10:12.

Kristu uwamweo - umfwikisha - emwimishi wesu pa cipuna "ku kulyo kwa kwa Lesa."

"Eco abela MUNYINA munshila yonse, pakuti abe uwacikuku kibili shimapopo wacitetekelo mu mulimo wakwa Lesa, nokuti apele ilambu imembu sha Bantu. Pantu aliculile iyo antunkilwe, ALAFWA abatunkwa." - Hebele 2:17, 18.

"Munyinefwe" uwakanyako ubuntunse kibili "uwatunkilwe" ngaifwe, eshimapopo mukalamba wesu kukulyo kwakwa Lesa. "Uwalengwa" nga ifwe, alishiba ifyo tupitamo. Alyumfwapo insala, icilaka, ukutunkwa no kunaka. Alyumfwile ubufwayo bwa kulangulukilwa no kumfwikishiwa.

Pali fyonse Yesu alinga ukuba Shimapopo mukalamba wesu pantu alifwile "pakukonslwela" imembu shesu. Alipile amalipilo ya membu shesu pakufwila mucifulo cesu. li embila, imfila nsuma ku mutundu wamuntunse inshita yonse. Umukalamba we sukulu lya cipingi akana naifwe ici: "Ilyo umwana wesu uwacepeshepo umukashana ali ne myaka itatu,

UKUSANGA

aifinike umunwe mu cipuna ca kufunga, ukutobo ifupa. Ilyo twalemubutushisha kuli Shing'anga, ukulila kwakwe kwatulepwile imitima. Kwaikete no mwana uwali ne myaka isano. Nshakalabe amashiwi yakwe ilyo Shing'anga nabeta icilonda cakwa nkashi yakwe. Alilile ati yaku, tata kansi ngamunwe wandi!"

Ilyo umutundu wamuntunse wacenekwe no lubembu nokweba ukufwa, Yesu atile, "Iye, mwe tata, kansi nga nine." Nawishi apele Yesu ubufwayo bwakwe pa lupanda. Kalubula wesu alipita mu bucushi tupitamo no kucilapo!

2. IMBILA MUCIPINGO CAKALE

Ilyo abana ba Isuleli bali mwisamba lyalupili Iwa Sinai, Lesa aebele Mose ukukula itempele iyakwensha ilya mapepo "ukulingana nefyo ine (Mose) walaebwa pa lupili" (Ukufuma 25:40). Imyaka imyanda isano kuntanshi elyo, Imfumu Solomoni akulile itempele lyabwile ilyabulile ipunda iyetempele iyakwensha. Ne tempele lyakulilwe ukulingana nefyo iyakwensha lyali. Ilyo Yehoba akambishe Mose ukukula itempele, finshi ali nafyo mu matontonkanyo?

"Nabankulile itempele, pakuti NJIKALE PAKATI KABO." - Ukufuma 25:8.

Ulubembu Iwalekenye abantu na Lesa kabumba. Itempele yali ninshila yakwa Lesa iyakwikala pakati ka Bantu. Icinyumbanyumba elo Itempele, yali emutoto wamapepo mu nshita ya ciprogo cakale. Ulucelo ne cungulo abantu balekolongana ukushinguluka icinyumba nyumba nokulanda na Yehoba mwipepo (Luka 1:9, 10), ukufwaya ubulayo bwakwe: "Nkamikumanya" (Ukufuma 30:6).

Icipingo cipyapamo neciprogo cakale cifundisha imbia imo ine iyepusukilo. Fyonse fibili filangisha Yesu uwatufwilile kabilii uletutumikila nga Shimapepo mukalamba mu Cinyumba nyumba caku mulu.

3. UBUUTUMIKISHI BWAKWA YESU BWASOKOLOLWA MU CINYUMBA NYUMBA

Umulimo wamu cinyumba nyumba ulanga ifyo Yesu alecita mwi tempele lyamu mulu, nefyo alecita pesonde ukunonkesha nokutungulula ifwe bonse mu myeo yesu cila bushiku. Ico icinyumba nyumba capesonde cikope cetempele mumulu, cilangisha icinyumba nyumba camu mulu umo Yesu aletumikila Ukufuma 25-40 ilondolola umulimo iyaleika mu cinyumba nyumba camu ciswebebe. Ifyalesangwa mu cinyumba nyumba filamonekamu ciprogo cipyapamo:

"Nomba iciprogo cantanshi calikwete amafunde yamipepele pamo ne cinyumba nyumba capesonde Mumuputule wakwamba mwali ifyakutekapo inyali, itebulo no mukate; uyu muputule wamushilo. Bwishlya bwa cipempe cacibili kwali umuputule wamushilo wamushilo, umwali icipailo ca golide ica cifikilo elo na alaka uwakupilwe na golide. Alaka akwete--- ifi pampa fya mabwye ya ciprogo (apo Yehoba alebelle amafunde ikumi (Malango 10:1-5). Pamulu wa alaka pali kelibu wa lulumbi, ukufimba icakukonsolwelapo (icipuna caluse)." - Hebele 9:1-5.

Icinyumba nyumba cali nemiputule ibili, umputule wamushilo elo no muputule wamushilo wamushilo. Mu lubansa Iwali kuntanshi ya cinyumba nyumba. Mulubansa emwali icipailo ca butale apo bashimapepo balepelela ilambo elo no musambi umo balesamba. Amalambo ayalepelwa pa icipailo cabutale caleiminina Yesu, uyo uo imfwa yakwe pa Kalufali aishileba "Impanga yakwa Lesa, iilesenda imembu shesonde!" (Yohane 1:29). Ilyo umubembu aisa ku icipailo necelambo no kutuula imembu shakwe, apokelela ukwelelwa nokubutishiwa. Munshila imo ine umubembu ilelo aeelwa nokubutishiwa mumulopa wakwa Yesu (Yohane 1:9).

Mu muputule wakwamba nangu umputule wamushilo, ifyakutekapo inyali cinelubali fyale aka lyonse, ukwimininako Yesu nga "ulubuto lwe sonde" ulushifilwa (Yohane 8:12). Itebulo lyamukate lyaleiminina ifyo atupela icakulya caku mubili naku mupashi nga "umukate wa mweo" (Yohane 6:35). icipailo ca golide icacifutumwino caleimininako ubutumikishi bwa mapepo bwakwa Yesu mu cifulo cakwa Lesa (Busokololo 8:3, 4).

UKUSANGA

Umuputule wa cibili, nangu umuputule wamushilo wamushilo, mwalesangwa alaka wa golide uwa cipingo. Ci imininako icipuna cakwa Lesa. Ica kukonsolwelapo, nangu icipuna caluse, ciminina ubwiminishi bwakwa Klistu. Shimapepo mukalamba wesu, ukwimininako umutundu wamuntunse uwalubembu uwatoba ifunde lyakwa Lesa. Ifipampa fibili apo Lesa alembele amafunde ikumi yalesungwa pe samba lya cipuna caluse. Keribu wa golide alesangwa pa cipuna ca luse kumpela ya alaka konse konse. Ulubuto ulwalulumbi lwale aka pakati kaba keribu icileplibula ukubapo kwakwa Yehoba umwine. Icipempe ecalefisa umuputule wamushilo ku Bantu elyo bashimapepo baletumikila kuli bene mulubansa. Icipempe cabubili kuntansi yamuputule wamushilo wamushilo yalelesha bashimapepo abaleingila mu muputule wakwamba.

Ilyo Yesu awfile palupanda, cinshi cacitike ku cipempe?

"Pali ilya nshita icipempe ca mwitempele calepwike pakati." - Mateyo 27:51.

Umushilo wamushilo washele pambilibili ilyo Yesu awfile. Panuma yamfwa yakwa Yesu takuli icipempe pakati kakwa Lesa wamushilo no wasumina; Yesu, Shimapepo wesu Umukalamba, atutwala kucinso cakwa Lesa (Habele 10:19-22). Tulafika ku muputule wakcupuna caku mulu pantu Yesu e shimapopo mukalamba kukuboko kwakulyo kwakwa Lesa. Yesu atulenga ukwisa kucinso cakwa Lesa - mu mutima wakwa wishi uwa citemwiko. Eico "natwise apepi."

4. UBUSOKOLOLO BWA MFWA YAKWA KRISTU IYA KUTUPUSUSA

Ifyo icinyumba nyumba capesonde calelangisha itempele lyakumulu uko Yesu aletumikila ifwe, eico umulimo uwalecitika mu cinyumba nyumba capesonde cali "finshingwa cafya mu mulu" (Hebele 8:5). Lelo paliba ubupusano: Ba shimapopo abaletumikila mwi tempele lyapesonde tabaleelela ulubembu, lelo palupanda Yesu "amoneke limo kuli bonse kukupwa kwa nshita kuku pasa ulubembu pakupela bulilambo" (Habele 9:26).

Icitabo cabena Lebi ica mucipingo cakale calilondolola umulimo uwalebombwa mu cinyumba nyumba. Ifyalebombeka fyaba mumbali shibili: ifya cila bushiku elo nefya pamwaka. (Katungulula 13 alanda pabutumikishi bwapa mwaka).

Mubutumikishi bwa cila bushiku, bashimapepo balepela ilambo lya cilamuntu elo nelya lukuta. Ilyo umuntu abembuka, ali nokuleta inama iyabula akalema nga ilambo lyalubembu, "abika amaboko pamutwe welambo lyalubembu pakukoma pancende yacakuninikapo" (BaLebi 4:29). Ukucimwa kwa mubembu kwaleya panama iyabula akalema paku yebelela imembu nokubikapo amaboko. Ici caleiminina Kristu ukusenda ulubembu pa Kalfali; ushaishibe ulubembu asangwike "umubembu" (2 Kolinto 5:21). Inama yelambo yaleipaiwa no mulopa waiko ukusuma ukusonta kufyo Kristu aculile palupanda.

5. CINSHI UMULOPA?

"Ukwabula ukusumya umulopa takuli ukulekelelwa ulubembu" (Habele 9:22). Ifyalecitika mu cinyumba nyumba ca mucipingo cakale calesontelela ku kupususha kwakwa Kristu. Ukufwila ulubembu ljesu, aingile muncende shamushilo "kumulopa wakwe, atupokelele ukupususha kwa tuyayaya" (Apakubelenga 12). Ilyo umulopa wakwa Yesu wasumine pa membu shesu,

"icipempe camwi tempele (mu Yelusalemu) calepwike pakati" (Mateyo 27:51).

Pamulandu welambo lyakwa Yesu pa lupanda, ilambo lyanama talili ilyafwaika.

Ilyo Yesu asumishe umulopa palupanda, apele umweo wakwe kuli ifwe. Ilyo wishi no mwana babalekenye pa Kalifali, wishi ashile umwana mu kushikitila elo umwana awfile no mutima uwalepuka. Lesa mwana alangishe ubusano bwaba mukucita ifyabipa. Alekelela umubembu ukwabula ukumona pabunono bwa lubembu. Kristu apangile "icibote mumulopa wakwe, uwasumine palupanda" (Kolose 1:20).

6. UBUSOKOLOLO BWAKWA YESU WAMWEO KU KUTUPUSUSA

Mulimo nshi uwa cila bushiku uwa kwa Yesu mwitempele lyakumulu?

UKUSANGA

"Eico alapususha mukupwililika (lyonse) bonse abesa kuli Lesa muli Yesu, pantu ABA NO MWEO LYONSE KU KUTWIMININAKO." - Hebele 7:25.

Yesu nomba "aba no mweo" pakupela umulopa, ilambu palubali Iwesu. Pali nomba alebombela ukukakula umuntunse ku fikakilo fya lubembu. Bambi mukuluba batila, nga umwiminishi nangu kawicishanya, Yesu ali mumulu ukula papatila Lesa ushilefwaya ukutwelela. Mucituntulu, ni Lesa mu nsansa eupokelela ilambo lyakwe palubali Iwesu.

Nga Shimapopo mukalamba mu mulu, Kristu nawene alapapatila umutundu wamuntunse. Abamba ukulenga bacaibela ukulolesha pa cikuku umuku wacibili, ababemba abaletwishika ukukwata isubilo mu mbila, nokwafwilisha abasumina ukusanga ubukankala mwi shiwi lyakwa Lesa namaka ayakalamba mwipepo. Yesu alekula imyeo yesu ukulingana nobufwayo bwamafunde yakwa Lesa nokutwafwilisha ukukwata imisango ya nshita yonse.

Lesa atulile umweo wakwe pamulandu wamuntu fye onse uwaikalapo pesonde. Nomba, nga Shimapopo mukalamba nangu kawicishanya "Aba no mweo Lyonse" ukutungulula abantu ukusumina imfwa yakwe palubembu Iwesu. Nangula awicisha isonde iyawa ku mwine pa lupanda, teti atupusushe kano twasumina icikuku cakwe. Abantu tabakalufiwe pantu babembu, lelo pantu bakana ukusumina ukulekelelwa kwa lubembu kuntu Yesu atupela. Ulubembu Iwaonawile ubwampano bwali pali Adamu na Efa elo na Lesa. Lelo Yesu, nga impanga Lesa afwilile ukupususha umuntunse ku lubembu nokubwesha ubwampano ubwaluba. Bushe walimusanga nga Shimapopo obe mukalamba, uyo uwamweo pakusunga ubwampano mupepi kibili ubwa kambuka?

Ilambo lya mfwa yakwa Kristu lyaliibela. Ubutumikishi bwakwa Kristu mulu tabwinga palanishiwa nangu kumo. Ni Kristu fye euleta Lesa mupepi naifwe. Ni Kristu fye eucilenga icayana ku mupashi washila ukwikala mu mitima yesu. Ailongolwele pakutwisushamo. Cifwaikwa naifwe ukumubombela. Natumusumine mukupwililika nga umupusushi kibili Shikulu mu myeo yesu.

UKUFUMA KULI BUMPULA MAFUNDE NO KUBA UWAELELWA UMULUNGAMI

Takwali fifwati fyaminwe. Takwali filwilo fyasangilwe. Takwali uwamwene kepaya aingila mu ofeshi yakwa shing'anga. Takwali no wa umfwile ukulila kwa fisase kunse. Lelo shinganga asangilwe nalantama kunuma yetebulo lyakwe. Impolopolo shisano esha pitile mwishati lyakwe. Chamoneke kwati misoka. Bakapokola pantanshi tabasangile cinshinka lelo bamwene akalusambo akanono akalekitilila pensulo ya kwa shing'anga petebulo lyakwe. Icikatilo ca pensulo, elyo baisa ibukisha, kansiyea fishile Microphone iyo shing'anga alebomfy a ngalanshanya nabawele pakubo ndapa. Abale fwailisha imilandu bwangu bwangu bafungulwile tape. Kucakupapisha, batampile ukumfwa kuli uyu mulandu ifyo wali. Umwaume we shina lya Antony alingile mu Office atampile no kupanga ifyongo sana na shinganga. Impolopolo shalila shaumfwika. Tape yapwile nokupunda kukalamba kwakwa shing'anga, awfila na pa carpet.

Fyonse ifibi fyalilembelwe. Lelo uwaipeye atontonkenye ifyo umulandu wakwe tawakatale awishibikwa ukabelelefye ica nkama. Ali cenjele sana ukukana shako nangu cimo icishibili. Lelo tape yalandile fyonse ifya citike.

Mu lili sambililo twalasambililamo ubupingushi bwakwa Lesa bwakushalikisha ilyo abantunse "bakapingulwa ukulingana nefyalembwa mumabuku" (Busokololo 20:12). Kuli abo aba shapokelela Kristu ngo mupusushi wabo, likaba lyashi libi. Lelo ubupingulo bukaba lyashi lisuma kuli abo aba sanga Kristu ichakufisamamo.

1. IFYO WINGEMININA KUBUPINGULO KWABULA UMWENSO

Nani akapingula ichalo?

"Wishi takapingule nangu umo, lelo apela amaka yonse muli mwana." - Yohane 5:22.

Nge chapindama chateyenye shani Kristu ukuba kapingula wesu?

"Lesa amupele nge lambo (Yesu) lyakwipailwa, kuputila mu cicetekelo mu mulopa wakwe. Acitile ci ukumulangisha pamo nga kapingula, ... pakuti abe uwalungama kibili umo ungalungamika abo ababa ne cicetekelo muli Kristu." - Abena Roma 3:25, 26.

Imfwa ya kwa Kristu pamo ngo waiminine mucifulo cesu, ei mulenga ukubomba nga kapingula wacine kibili uwacikuku cafulisha uwingelela imembu walapila. Elyo abakumulu abo tamba baipusha ilipusho, "nga kapingula wacishinka kuti alila shani kumuntu wa mulandu ati taukwete mulandu?" Kristu kuti aasuka ukupitilafye mukusonta kufibalo fyakwe muminwe. Alipokelela ubulungami bwesu bwa mpulumushi mumubili wakwe.

Amabuku ya kumulu yalisunga fyonse ifyalembwa pa mweo wa mutnu onse fye, nefi fya lembwa efyo bakabomfy a bupingulo (Busokololo 20:12). Neyi embila yabipisha kuli abo abatontonkanya ukuti ifyo bacitile ifyankama nemilandu tafyakabasange. Lelo kuli imbila ishisuma ishakupapa kuli abo abapokelela mucishinka Yesu Kristu nga ndubulwila wabo kumulu. Umulopa wakwa Yesu... ulatuwamya ukufuma ku membu (Yohane 1:7). Cinshi ico Yesu atupela muku shintishanya pa membu shesu shampulumushi?

"Lesa alengele Yesu ushali namembu ukuba wamembu shesu, pakuti muli wene twingaba abololoke bakwa Lesa." - 2 Abena Korinti 5:21.

UKUSANGA

Umweo wesi wampulumushi washintushiwa pa mweo wakwa Kristu uwa bololoke. Pamulandu wakwa Yesu uwabula umweo wampulumishi ne mfwā, Lesa kuti atwelela no kutucita kwati tatwali nalubembu. Cinshi calenga ukuti Yesu abe ndubulwila wesu nakapingula wesu?

2. LESA AISHILE PANSHTITA

Pakubatishiwa kwakwe, Yesu alisubilwe na mupashi wa mushilo:

"Bwangu Bwangu ilyo Yesu abatishiwe, afumine mumenshi. Pali ilya nshita umulu walisiwe, amwene umupashi wamushilo uleikila kwati cipele no lubuto pali wene. Neshiwi lyafumine kumulu lileti, 'uyu emwana wandi uyo natemwa, muli wena ndesekela." - Mateo 3:16, 17.

Ilyo Yesu bamubatishe na mupashi wa mushilo abasambi bakwe babilishe: **"twasanga mesaya Kristu" - Yohane 1:41.**

Abasambi balishibe ukutila ishiwe lya ci Hebere "Mesiya" ne shina muci Greek "Kristu" fyonse pipilibula uwasubwa. Luka, umusambi wakwa Yesu, alilembele ukusubwa kwakwa Yesu nga mesaya. Awe mu mwaka walenga kumi naisano kuli bumulopwe bwakwa Tiberi Kaisare (Luka 3:1). Kuli ifwe ninshi caba umwaka AD 27. Ukucila pamyanda isano ilyo Yesu talati abe, ubusesemo bwakwa Daniele bwalisosele ukutila Yesu akabatishiwa nga mesaya mu AD 27:

"E ico ishiba, no kushilimka, ukutula pa kufuma kwa cebo ku kulenga Yerusalem ukwikalwamo no kukulwa, ukufika ku wasubwa, cilongoshi, kukaba ba cinelubali cinelubali ba myaka, kibili bacinelubali amakumi mutanda na bibili ba myaka; umusumba ukabwelelamo, no kukulwo musebo ne linga ilili ne mpembwe, mu nshita sha nshita." - Daniele 9:25.

Imilungu cine lubali ne milungu amakumi mutanda nayabili yonse pamo milungu amakumi mutanda na pabula nangu 483 inshiku ($7 \times 69 = 483$ inshiku). Mubumpashanya bwa busesemo mu cipingo ubushiku bumo cimo no mwaka umo (Esekle 4:6, Impendwa 14:34), ekutila inshiku 483 emyaka 483. Daniele asubile ukutila icebo calandilwe cikacitika ica kubwesha no ku kululula Jerusalemu, ukufikila pa myaka 483 ya landilwe, mesaya akamoneka.

Bushe Yesu alimoneke nga mesaya pali ilya nshita yalandilwe? Artaxerxes afumishe i funde lya ku kululula Jerusalemu mu 457 BC (Esra 7:7-26). Imyaka 483 yapwile mu AD 27 (457 BC + AD 27 = 484). (Ifunde lyatwalilile mu mwaka 457 na Yesu alisubilwe mu mwaka AD 27, ukupanga ulubali Iwamyaka kansi inshita yacie kuti yaba 483 imyaka).

Panshita ilya ine yasontelwe mu AD 27, Yesu amoneka ne mbila: "inshita naifika" (Marko 1:15). Ukwisushiwa kwabusesemo bwacipingo bwaku papa nokushininkisha ukuti Yesu waku Nazareti cine cine ni Mesaya, Lesa mumubili wabantu. Ninshita shani Yesu akalanda icine cabulayo bwakwe?

"Akakoshe cipingo ku bengi cinelubali umo wa myaka..." Daniele 9:27, lubali lwa cimo.

Elyo twalanda ukuti umwaka umo bushiku bumo, uyu mulungu ukaba imyaka cine lubali. Ekuti, imyaka 7 - ukufuma AD 27 ukufika AD 34 - Yesu akashininkisha icipangano cakwe, icacitile kuli Adam na Eva panuma yakulungana. Lesa a pangile icipangano, ubulayo, ukuti aka pususha inkulo ya muntu ukufuma kumpulumushi ukupitila mu mfwā yamuntu umo uyo akatuma kwisatufwila pamembu shesu (Ukutendeka 3:15).

Cinshi cali no kucitika pakati kamilungu amakumi cine lubali?

"Pakati ka cine lubali" (Umulungu mu ci Hebere) elyo akesapwisha ilambo no mutulo empela yakulekelesha." - Daniele 9:27, kukulekelesha.

Yesu atanikwe mu AD 31, "pakati kamulungu." Panshita yamfwa yakwa Yesu, Lesa alepwile cisalu ca mwitempele imbalii shibili ukufuma pamulu kufika napesamba (Mateo 27:51). Ilambo lya pelwe ukuti lipaiwe (calesonta kuli Yesu nge "mpanga yakwa Lesa") yafulumwike ukufuma mumaboko yakwa shimapepo. Ici cale langa ukuti Lesa nomba talefwaya umuntu

UKUSANGA

ukupela ilambo lyanama. Ukwisushiwa busesemo bwalembwa, Yesu abikapo impela ukushitwalila ukulapela amalambo. Pantu imfwa yakwa Yesu, abantu bakwata insambu kuli Lesa tekupitila mwilambo ilya nama no muntunse shimapopo iyo, lelo kupitila muli mesaya, ilambo lya kwa Lesa na shimapopo wesi mukalamba.

3. UKUSHININKISHA KWAKWELELWA KWAMPULUMUSHI

Ukulingana no busesemo bwakwa Daniele cinshi ico Yesu awilile?

"...uwasubwa akafumishiapo nomba temulandu wakwe iyo." - Daniele 9:26.

Pamfwa yakwe pacapindama Yesu ali fwile, lelo, "temulandu wakwe" tekufuta pa mpulumushi shakwe lelo kufuta pa mpulumushi she sonde lyonse.

Kuti twaishiba shani ukuti Lesa alitwelela impulumushi shesu shonse?

"Ubololoke bwakwa Lesa bwisa mucicetekelo ca kwa Yesu Kristu kuli bonse abasumina... Bonse balyulungana. Balungamikilwa kukusenamina kwa cikuku cakwe caba muli Yesu Kristu... Mucicetekelo mumulopa wakwe." - Abena Roma 3:22-25.

Icintu icikalamba muli aya malembelo nifi: bonse "twali ulungana" lelo pamulandu "waluse" Iwakwa Lesa bonse balubulwa "abakwata icicetekelo" kumaka yaku tusangulula mu mulopa wakwa Yesu. Elyo twa sangululwa, Lesa atweba ati tatuli bampula mafunde, alafumya impulumushi shesu shintu twachitile kale. Lesa alatulenga ukuba bololoke. "Ubololoke bufuma kuli Lesa ukupitila mucicetekelo muli Yesu Kristu." Alilaya, "iseni kuli ine, bonse mwe bale cucutika nefisendo, elyo nkampela ukutusha (Mateo 11:28). Bonse ifwe fwebali ne fibala fya membu shakale elyo fwebali ne nsone, kuti twasanga umutende no kupwililika muli Kristu.

4. INSHITA YABUPINGULO

Mwu capita 8 muli Daniele umungeli amulanga ubusesemo bukalamba ubukesa citika kuntansi. Daniele amona (1) Sukusuku wapanga, (2) Nasawe nangu mbishi, na (3) Luno lwansengo yambushi. "Akalusengo kamo akanono, ukula kula namaka," (Daniele 9:8-9); ifi filangililo file imininako: (1) Medopersia, (2) Greece, (3) Roma (Daniele 8:1-12, 20-26).

Lubalinshi ulwa cine lwa busesem?

"Nshita shani cikabula icicimonwa ukuti cikesushiwe icimonwa pamulandu wakupela ilambo cila bushiku...? Elyo atile kuli nebo cikabula amakana yabili 2,300 icingulo no lucelo (nangu inshiku mu ci Hebere), Elyo icinyumba nyumba cikesa waminishiwa." - Daniele 8:13-14.

Daniele afwa umutombo, elyo umungeli talati alondolole inshiku 2,300 ulubali lwa busesemo, elyo capita 8 yaisalilwa no bulondoloshi ubu. Lelo umungeli aisamonekela nokulanda ifi...

"Ukumfwikisha cimonwa" amakumi cine lubali (imilungu, mu ci Hebere) e bupingulo (yafumishiko, mu ci Hebere) kubantu bobe no musumba wamushilo ukupwisha ulubembu, ukuleta impela ku lubembu, no kufumyapo ababembu." - Daniele 9:22-24.

Inshiku amakana yabili nemyaka itatu 2,300, inshiku ekutila 2,300 myaka. Ubushiku bumo (ekutila umwaka umo) Esekiele 4:6. 70 imilungu nangu, 490 imyaka yapiilibula ukutendeka kwalubali Iwalepa ulwa myaka 2,300. Iyi nshita yonse yatendeke mu 457 BC elyo Persia apangile funde, ukulubula no kuya kululula cipywa Jerusalemu. Ukufumyako 490 imyaka muli 2,300 imyaka, kwashala 1,810. Ukulundako 1,810 imyaka kuli AD 34, itufisha pa mpela ya myaka 490, ici cituleta kuli AD 1844.

5. ICINYUMBA NYUMBA CHAKUMULU CHAWAMISHIWA - UPINGULO

UKUSANGA

Umungeli aebele Daniele ukutila mu 1844, panuma ya myaka 2,300, "icinyumba nyumba cikawaminishiwa" (Daniele 8:14). Kanshi ici cileplibula shani? Apo AD 70 elyo aba Roma ba o nawile itempele mu Jerusalemu, abantu bakwa Lesa tabakwete Itempele pa calo. E mukuti icinyumba nyumba ciwaminishiwe, ukutendeka 1844, ici tecinyumba nyumba ca pa calo lelo ca kumulu icali cisontelo ca cinyumba nyumba ca kumulu.

Nomba ukuwamya kwa cinyumba nyumba ca kumulu cipilibulanshi? Abena Israel bakale beta ubushiku bwaku wamya cinyumba nyumba ca pa calo YOM KIPPUR. Bwali bushiku bwacine bwabupingulo. Ngefyo twasanga mwisambililo 12, imilimo ya kwa Kristu mucinyumba nyumba yaba ibili cila bushiku:

- (1) abomba nga shimapopo mumuputule wacine wa mucinyumba nyumba, mucifulo camushilo.
- (2) Umulimo bwakwipela bwakwa shimapopo mukalamba, mumuputule wa cibili cila mwaka, mucifulo ca mushilo wa mushilo. Abena Levi 16.

Mucinyumba nyumba capa calo, nga bantu bayebelela impulumushi shabo cila bushiku, umulopa wa nama baipaya wale sanswa kulubali iwa lufuba, elyo watwalwa kucifulo ca mushilo (Abena Levi 4 na 6) ekutila mucimpashanya, cila bushiku impulumushi ishaelwelwa shaletwalwa mucinyumba nyumba, no kubikwa mulya mwine.

Cila mwaka, ubushiku bwa bwelelo icinyumba nyumba calewaminishiwa kumpulumushi shonse isha le elelwa cila mwaka (Ubwina Levi 16). Ukucita ukuwaminishiwa uku, shimapopo mukalamba alepela ili lambo lyambushi. Elyo asenda umulopa ukutwala mucifulo camushilo no kuya sansa, uyu mulopa wakuwamya kuntansi ya cipuna cabwelelo ukulanga ukuti mulopa wakwa Yesu, kalubula ukesa, no ku ipela pa mpulushi shesu. Shimapopo mukalamba mu cimpashanya ale fumya impulumushi sha elelwa ukufuma mu cinyumba nyumba no kubika pa mutwe wa mbushi imbi iyo yale twalwa mumatololo ukuya fwa (Ubwina Levi 16:20-22).

Uyu mulimo cila mwaka ubushiku bwakwelelwa bwale wamya itempele ukufuma ku membui. Abantu baleita ubu bushiku ngo bwabupingulo pantu abo abalekana uku yebelela impulumushi shabo balebatontonkanya ukuti tabali bololoke kibili balifuma kuli Lesa, tabali bantu bakwa Lesa (23:29).

Ifyo shimapopo mukalumbo ale cita cila mwaka, Yesu Kristu acita umuku umo nga shimapopo mukalamba (Abena Hebere 9:6-12). Nomba pa bushiku bukalamba bwa bupingulo alafumya mucinyumba nyumba impulumishi shonse sha abo aba mupokelela ngo mupusushi wabo. Nga twali yebelela impulumushi shesu aka futa impulumushi shesu pali ilya nshita. Uyu mulimo wabupingulo untu Yesu atendeke mu 1844. Mu 1844 ilyo ubupingulo bwakwa Lesa bwambile mumulu,ilandwe lye nshita yabupingulo yatendeke ukulashimikilwa mucalo conse, (Busokololo 14:6-7). Isambililo lya kuntansi likalalande pambile yi.

6. UKULOLESHA PA FYALEMBWA PAMWE OBE PABU PINGULO

Ukfuma 1844 Kristu nga kapingula alefwailisha pamibebe ya muntu umo umo uyo waikala pa calo ukushininkisha nani ukaba pa mpendwa yaba kapusushiwa ilyo Yesu akesa. Nga kapingula wesu, Yesu "akumuna" shonse impulumushi shamololoke ukufuma mufya lembwa kumulu (Imilimo ya Batumwa 3:19).

Elyo ishina lyobe lya isa mubupingulo, cikaba icaanguka pakulolesha pafyalembwa pa mweo obe nga walipokelela Yesu ngo mupusushi obe. Elyo bupingulo bwa bololoke bwapwa, Yesu aka bwela pa calo kukupela icilambu kuli bene (Busokololo 22:12-14).

Bushe uli uwa iteyanya ilyo Yesu akesa? Nangu kwaliba cimo ucili naufisa kuli wene? Bushe waliba uwakaele necishinka noyo uleisa uwalaya ukuti:

UKUSANGA

"ngatwayebelela impulumushi shesu, wene wacishinka kabilu mulungami ukutwelela imembu no kutusangulula ku kulungan konse." - Yohane 1:9.

Ukuyebelela cipilibula kulosha pampulumushi shesu, noku sumina bwelelo bwakwa Lesa, no kusumina ubufwayo bwesu na maka yakwe ne cikuku.

Elyo naletandalila icifungo ku Potsdam, ne mfumu Fredrick William na umfwile impendwa iyingi ukupapata kwakwelelwa. Bonse abafungwa balapile ukutila ubupingulo tabwali bwino bakambone babufi, nangu bakeminina babo bamilandu ebalengele ukuti bakakwe. Ukufuma kucifungo necifungo amashiwi balelanda yakuti bali abakaele. Lelo mucifungo cimo umufungwa takwete ca kulanda. Cakupapa, Fredrick aseka, "Ndesumina nobe uli wakaele." "Iyo mwe mfumu," umuntu aaswike. "Nalicia cilubo ica bipa, nininga ukukandwa pali ici."

Imfumu yapilibwike kuli mushika nokwita neshiwi likalamba, "Isa nokufumya iciciwelewele bwangu, elyo talati ababifye abantu bakaele." Bushe na tuipekanya kubupingulo? Bushe twipekanya shani ukwisa kwakwa Kristu? Bushe ni mukuba ba cishinka nokulapila kwacine: Ine changwaminafye imfwa pa mplumishi shandi, lelo umo alibula cifulo candi elyo nokumpela ubwelelo bwacila po. Ipele na iwe ilelo line nangu kwingaba ifikacitika shani, iwe ukasunga ububile bobo na Kristu ilinso-kulinso mu cichetekeloelyo kumutima-nomutima mucishinka icine cine.

INKAMA YE PEPO ILYA SUKWA

Anatoli Levitin kalemba kibili uwaishiba pafyakale, uwaku calo ca Russia mu kufyalwa, aposele imyaka iingi mu cifulo ca Siberian Gilag umo imipepele yakupapatila kuli Lesa yalemoneka iya fubalishiwa pa mulandu wa kutitikishiwa. Lelo abweleleko ukufuma kuli ici cifulo uwakosa muli bu mupashi bwakwe.

"Icisungusho cikalamba pali fyonse lipepo," efyo alembel. "Mfwile fye mu matontonkanyo yandi ukulungama kuli Lesa, elyo mukukana posa inshita ngumfwe amaka ayeesa mu mubili wandi oonse fye ukufuma ku ncende imo. Ni cinshi ici? Nikwi uko ine, ne mukote kibili uwanaka mubwikashi kibili uwabula nefyo ndi, ninga fumya amaka aya ku mpanga cipy-a-cipy alyo no kumpususha, elyo no kunsumbula ukumfumya panwe samba lya calo? Aya maka yafuma kunse ya mubili wandi - elyo kibili takuli amaka mu calo coonse fye ayenga shaansha aya maka.

Muli ici citabo cakutungulula, tuli no kumona ifyo ipepo linga twafwilisha ukukuula icibusu icakosa na Lesa elyo no kukwata ubwina Kristu ubwakosa.

1. UKULANSHANYA NA LESA

Bushe cuti twa shininkisha shani ukuti Lesa alatumfwa ilyo tupepa?

"Elyo mukalilila kuli ine, kibili mukesa no kupepa kuli ine, naine nkofwa kuli imwe, nga mwamfwaya, mukansanga; ilyo mukamfwaya imitima yenu yonse, nkamoneka kuli imwe..." - Yeremia 29:12, 13.

Kushininkisha nshi uko Yesu apela ukutila akoomfwa nokwasuka amapepo?

"Naine ndetila kuli imwe: lombeni cikapelwa kuli imwe, fwayeni, mukasanga; kunkunsheni, cikeswiwa kuli imwe." - Luka 11:9.

Ipepo lyaba pa mbali shibili ishakulanshanya. Efyo Yesu alaile:

"Mona ninjiminina pa mwinshi no kukunkunsha; ngo muntu aumfwe shiwi lyandi no kwisulako ku mwinshi, ndeingila kuli wene no kuliila pamo nankwe umulalilo, na wene alelila pamo na ine." - Ukusokolola 3:20.

Kuti caba icayanguka shaani ukwikala na Yesu no kukwata icakulya icakulanshanya mu nshita isuma iya bushiku?

Ica kubalilapo ku mweba fyonse ifili mumitima yesu mwipepo. Ica cibili, ku bikako amano mu kumfwikisha. Ilyo twakwata akashita akaibela akakupepa, Lesa cuti alanda naifwe ukwabula ukubomfyia inshila shimbi. Cimbi, ilyo tusenda inshata no kulanda na Lesa ukupitila mukubelenga icebo cakwe, Lesa akalanda naifwe ukupitila mu mapepala ya cebo cakwe.

Ipepo cuti lyasanguka umubela wa mweo wa mwina.

"Pepa Ukwabula ukuleka; sekeleni inshita shonse; pepeni nokukana leka. Muli fyonse toteleni; pantu uku e kufwaya ukwakwa Lesa ukwa kuli imwe muli Yesu." - Abena Tesalonika 5:16-18.

KUTI TWAPEPA SHANI UKWABULA UKULEKA?

Bushe tufwile ukufukama pa makufi yesu inshita fye yoonse nangu tufwile ukukonkanyapo fye ukulabwekeleshapo amashiwi yamo a yamu tatakula nangu aya kupapatila kuli Lesa? Ilyo tefyo cifwile ukuba. Lelo tufwile ukuba no bwikashi ubwa kwi katilila kuli Yesu icakutila cuti twaba aba kakuluka ukulanda kuli wene inshita illi yonse, ukuli konse."

UKUSANGA

"Mukati kebumba, mu misebo, mu nshita yakuba pa mulimo, kuti twatuma ukulomba kwesu kuli Lesa no kupapatila ukutungululwa na bu Lesa... tufwile twakwata umutima uwaisuka lyonse elyo no kukwata ubwite bwesu ubwa kumulu pakutila Yesu engeesa no kwikala mu mubili wesu ngo mweni wa ku mulu." - Steps to Christ, 99.

"Ukwetetula kwandi kube ukwalowa kuli wene, ine ndesamwa muli Yehova." - Amalumbo 104:34

Wila bilima ilyo ule pituluka mufya kulomba koobe ilyo ulepepa. Loleela. Umfwia. Inshita inoono iya kwibukisha ifyo pepa kuti fya kuletelela ubunonshi ubukalamba na Lesa obe:

"Palameni kuli Lesa, na o alapalama kuli imwe." - Yakobo 4:8.

Ilyo twapalamina kuli Yesu, elyo twinga sanga ukubapo kwakwe. Eico mube muntau iya kulanda na Yesu, elyo wisakamana pa fyakulanda amashiwi ayengi tayafwaikwa. Landa fye mu cishinka elyo palwalala. Landa fye pali fyonse. Alipitakale mukucushiwa ne mfwia pakuti enga ba cibusa obe uwacinchinkha.

2. IFYAKUPEPA

Ilyo twakwata umulimo wakupepa, kuti twafwaya ukukonka umusango we pepo iya mfumu, icilangililo cepepo Yesu afundile kubasambi bakwe mukwasuka ukulomba kwabo: "Tufundishe ifya kupepa."

"Eico imwe pepeni ifyo, amuti: shifwe wa mu mulu, ishina lyenu libelwe akatina. Ubufumu bwenu bwise. Ukufwaya kwenu kicutwe pano nse nga mu mulu. Tupeleni lelo ica kulya cesu ca bukaca. Tulekeleleni imisha yes, ifyo naifwe twalekelela abatuliile misha. Mwitutwala mukweshiwa, lelo mu tupokolole ku bubifi, pantu ubufumu bwenu namaka elyo nolulumbi fyenu umuyayaya, Amen." - Mateo 6:9-13.

Ukulingana no musango Yesu apelelemo ili pepo, tufwile ukwisa kuli Lesa nga shifwe uwakumulu. Ukwipusha ukutila ubufwayo bwakwe butungulule imitima Yesu pamo fye ngefyo ubufwayo bwakwe bu ciimfyia mu kati kakumulu lyonse fye. Tula mufwaya pa kutila atupeleko amaka ya fwaikwa mumubili, pa kulekelela, elyo no kukwata icimo ca ku lekelela. Tufwile ukwibukisha ukutila amaka ayakukanya ubupulumushi ya fuma kuli Lesa. Ipepo lya kwa Yesu, lisondwelele na mashiwi aya kulumbanya.

Inshita imbi Yesu aebele abasambi bakwe ukupepa kuli wishi. "Mwi shina lyandi" (Yohane 16:23) icilepilibula ukutila, ukupepa mu kumfwana kwa mufishinte fyakwa Yesu. E mulandu wine abena Kristu pakwisalila mwi pepo besala na mashiwi yakutila: "Mwishina lyakwa Yesu, Amen". Amene lishiwi lya muci Hebere ilipilibula "cibe ifyo fine."

Nangu cakutila ipepo lya mfumu lilapeela inkonka ifyo tufwile ukupepa elyo nefyo tufwile ukupanga ipepo, ukulanshanya na Lesa kulabomba bwino nga cakutila umutima uli uwabatama.

Kuti twapepela cili conse, Lesa alatwita ukupepelela ukulekelela kwa mpulumushi shesu (1 Yohane 1:9). Ukukusha icitetekelo (Marko 9:24), ifi fwaya ubumi (Mateo 6:11), Ukuposhiwa ukufuma muku cushiwa namalwele (Yakobo 5:15), elyo no kupongolwelwa no mupashi (Sekaria 10:1). Yesu alatulaya ukutila kuti twatwala "fyakufwaya elyo nefya kusakamana kwesu kuli wena, takuli iciiwa icinono icotushinga pepelela.

"Amasakamiko yenu yonse biken i pali wene - pakuti asakamana imwe." - 1 Petro 5:7.

Umupusushi wesu aliba uwa kusekela muli coonse ico ica mu myeo yesu. Umutima wakwe ulaba necikabilila ilyo imitima yesu yafika kuli wena mu kutemwa elyo na mucitetelelo.

3. IPEPO LYA MUBU MFINSOLO

Fwebengi twalikwata ifintu ifyo tushinga shinga ukwebako nabanensu sana. Ni pali ici Lesa alatwita ukutuula ifi fisendo mwi pepo lya munkama: Umo na umo na wene. Tecakweba ati kuli amashiwi ayo alefwaya. Uwapulamo wesu alishiba ukutina kwesu ukwa mubumfinsolo, ukutontonkanya kwesu ukwa fisama elyo nefyo tukanya ukucila nefyo twaishiba fwe bene. Lelo

UKUSANGA

tufwile ukwisula imitima yesu kuli uyo uwatwisha bwino-bwino elyo no kututemwa ukwamuyayaya. Ukuposhiwa kuti kwayambako ilyo Yesu aikata pa filaso fyesu.

Ilyo tupepa, Yesu, shi mapepo wesu mukalamba, alaba mupeepi ukutwafwilisha.

"Pantu tatuli na shimapopo mukalamba uushinga tusakamana kuku naka kwesu, Ielo uwaeshiwe kuli fyonse ifyo fine naifwe tweshiwako, no kubulo ku bembuka. Eico tupalamine no kupama kucipuna ca bufumu ica kusenamina ukuti tumone uluse no kusango kusenamina ku kutwafwa pa nshita ya kukabila kwesu." - Ba Hebere 4:15, 16.

Bushe ulomfwa ukusakamana, ukumanama, uwa mulandu? Cibike pali shikulu. Kuti atupela ifya kukabila fyesu.

Bushe tufwile twakwata icifulo icaibela ice pepo lya mubumfinsolo?

"Lelo iwe ilyo ulepepa ingila ne cibi cobe, no kupepa kuli wiso, uli mu bumfisolo, na wiso uumona mu bumfisolo, akakulambula." - Mateo 6:6.

Ukulundapo fye pa kupepa ilyo tuleenda mumisebo, ilyo tuleboomba pa ncito, nangu ilyo tulesansamuka mu kulongana kumo, umwine Kristu oonse awile cila bushiku akwata akashita pa mbali akepepo ilyakwe eka elyo no kusambilila icipingo. Kwata inshita cilabushiku iya kupangaana na Lesa iyo winga yumfwa ukuti uli uwa ipekanya elyo kabilo kuti wa posako sana amano.

4. IPEPO LYA PALWALALA

Uku kumbinkana na bantu bambi mwipepo cilaleta icumfwano ica ibela, elyo no kwita amaka yakwa Lesa mu shila iya ibela.

"Pantu ukuli babili napamo batatu abalonganina mwishina lyandi eko ndi mukati kabo." - Mateo 18:20.

Icintu icikalamba ukucila ico twingacita pamo nga ulupwa kukwata ubumi ubwe pepo bonse pamo. Abana bamone ukutila kuti twatwala ifyo tulefwaya kuli wene ukwabula uku bomfyia inshita shimbi. Bakaba abakusekela muli Lesa ilyo bamona ukwasuka kwe pepo mu kukana filwa mubumi. Pangeni ukupepa kwa mulupwa icintu icansaansa, inshita ya ku tusha mu kwabana iceebo.

5. INKAMA CINEKONSEKONSE ISHE PEPO ILYASUKWA

Ilyo Mose apepele, icimana cakashika ca pabwike. Ilyo Eliya apepele, umulilo wa fumine ku mulu. Ilyo Daniel apepele, umungeli aisele utunwa twa nkalamo ishabonaushi. Icipingo cilatupela ifintu ifingi ifye pepo ilya sukwa. Cilasontelela na kwipepo nge nshila imo iya kupokako ku maka yakwa Lesa. Yesu alilaya:

"Nga mukalombela akantu mwishina lyandi, ine nkacita." - Yohane 14:14.

Leelo cimoneka kwati amapepo yamo ta yomfwikwa. Cinshi? Moneni ifintu cine lubali ifikamwafwilishako ukupepqa mu musango ufwa ikwa:

(1) Ba pepi na Kristu.

"Nga mwaikala muli ine, ne fyebu fyandi fyaikala muli imwe, lombeni ico mulefwaya naco cikamucitilwa." - Yohane 15:7.

Ilyo twa panga icibusu cesu na Lesa nga icintu icakubalilapo, elyo no kuba mukulanshanya nankwe, tukala unfwila no kulalolela amasuko kumapepo yesu, ayo ngatacili fyo, teti yeshibwe ati yacipepwa.

(2) Konkanyapo Ukutetekela.

"Ne fintu fyonse ifyo mwalomba mukupepa namutetekela, kuti mwapokelela." - Mateo 21:22.

UKUSANGA

Ukusumina, nangu ukukwata icitetekelo, cipilibula ukutila mu cishinka tule lolela kuli shifwe wesu uwa mumulu ukutupela ifyo tulefwaya. Nga cakuti wa cushiwa mukubula icitetekelo ibukisha ukutila umupusushi wesu apangile icisungusho ku muntu uwapapatile mukelelwa:

"Kibili apo pene wishi wa mwana e pa kubilikisha ati Ndetetekela: njafweni ku kukanatetekela kwandi." - Marko 9:24.

Nkonkanyapo fye ukulabomfyा icitetekelo ico wakwata: wisakamana pacitetekelo ico ushakwata.

(3) Cimba mumutelelwe ku bufwayo bwakwa Lesa.

"Kibili uku ekupama tuli nako kuli wene, ukwa kuti nga twalomba akantu akalinene no kufwaya kwakwe atuumfwa." - 1 Yohane 5:14.

Ibukisha ukutila Lesa awaya ukutufundisha, elyo no kutupeela ifintu, ukupitila mwi pepo. Inshita shimo "alakana," limbi atulosha muntunga imbi. Ipepo enshila iya kupokelamo ifintu ifingi no kuba mukulanshanya no bufwayo bwakwa Lesa. Tufwile twaba abaku cenjeshanya mukwasuka kwakwa Lesa elyo no kusambililamo fimo. Ukusunga ifyo twipusha elyo ne fitumbukamo kuti cayafwilisha sana.

Umupashi wa mushilo uka kwafwilisha ukucita ifya lungama: "Kibili uufwayafwaya mu mitima aishibo mutima wa Mupashi, ico upapatila abamushilo umwalolo kufwaya kwa kwa Lesa" (Abena Roma 8:27).

Ibukisheni ukuti ukufwaya kwakwa Lesa nga kuti twamona ifyo amona.

(4) Loleela mu mutekatima pali Lesa.

"Ukulolela nalolelele Yehova; na o ateyeme kuli ine, no kuumfwe nkuta yandi." - Amalumbo 40:1.

Icintu icikalamba apa ku toonta fye pali Lesa, ukutoonta koobe kube mu kwasuka kwakwe. Wila mwipusha Lesa ukukwafwa mu bufungau bwanshita imo elyo kibili pa nshita yagoonkapo waesha ukunwesha amacusho yobe mukufwaya ifya kuisekesha. Loleela mu kutekanya pali shikulu; tulafwaisha kulya kusalapulwa.

(5) Wiikatilila ku bupulumushi ubuli bonse.

"Nsaminwo bulungani mu mutima wandi shikulu nga taumfwile." - Amalumbo 66:18.

Ubupulumushi bwaishibikwa bulatupela amaka yakwa Lesa mu myeo yesu; bulatukanya ukufuma kuli Lesa (Esaya 59:1-2). Teti wiikatilile kubupulumushi no kuboko kumo elyo ubomfyе ukubiye ukusanga bu Lesa. Ukuyebelela impulumushi elyo no kulapila ukwacinshika kulapwisha ubwafya.

Nga tatulefwaya ukusuminisha Lesa ukutukakula ukufuma ku matontonkanyo ayabi, amashiwi, elyo ne micitile, amapepo yesu tayakabe na maka.

"Mulalomba kabili tamupokelela, pa kuti mulomba bubi bubi ukuti muposaike mu mangalo yenu." - Yakobo 4:3.

Lesa takasuke ati "ee" kumapepo aya bukaitemwe. Isuleeni amatwi yeenu kwifunde lwakwa Lesa, ubufwayo bwakwe, elyo akesula amatwi yakwe ku kupapata kwenu.

"Uufumyo kutwi ku kuumfwa amalango, ne pepo lyakwe line ca muselu kuli Yehoba." - Amapinda 28:9.

(6) Ukufwaisha ukuba na Lesa.

Lesa alasuka kuli abo abepusha ukubapo kwakwe elyo na maka mumyeo yaabo.

"Balishuka abali ne nsala ne cilaka ca bulungami; pantu bene kakekuta." - Mateo 5:6.

(7) Ukkonkanyapo Mwi Pepo.

Yesu alondolwele ubufwaisho bwakukana leka mukulomba kwesu pakupeela iyashi lwakwa mukamfwilwa umwanakashi uwa konkenyepo fye ukwisa kuli kapingula no kulomba kwakwe: "Lelo pa mulandu wa kupaamfyा uyu mukamfwilwa, nka

UKUSANGA

musosele umulandu, ukuti entendusha pa kwisa pe pe. Awe shikulu atile, Umfweni ico kapingula uushalungama asosa. Lelo bushe na Lesa takasosele abasalwa bakwe umulandu, abalilila kuli wene akasuba no bushiku? Bushe akakokoshio mulandu wabo? (Luka 18:5-7).

Lanshanyeni ifya kufwaya kwenu, ifya kulolela kwenu elyo ne fya mapange yenu na Lesa wenu. Mwipushe amapaalo aya ibeela aya bwafwilisho mu nshita ya kufwaisha. Konkanyenipo ukufwaya, elyo no kumfwa, mpaka fye mwasambilila po cimo ukufuma ku bwasuko bwakwa Lesa.

6. ABANGELI BALATUMIKILA KU FIFWAIKA KULI ABO APAPEPA

Shi malumbo aalisekelele ukutila ukupitila mu mibombele ya mungeli wakwa shikulu amapepo yalyaswike.

"Naifwe Yehoba, na o alinjaswike, na mu fya kunengo munsokwe fyone alimpokololwele. Lolesheni kuli wene, no kubeeke, nefinso fyenu tafyaka fwilame. Umulandu uyu alililile, nao Yehoba alyumfwile, no kumupususha mu fya kumanama fyakwe fyone. Malaika wakwa Yehoba acite nkambi ukushinguluka pa ba mutiina, no kubapokolola." - Amalumbo 34:4-7.

Ilyo tupepa, Lesa alatuma abangeli ukwasuka amapepo Yesu (Abahebere 1:14). Umwina Kristu onse aalikwata umungeli uumulinda.

"Cenjeleni ukuti mwisule kamo ka mutunono utu; pantu ndemweba nati bamalaika ba tuko mu muulu bamone cinso ca kwa tata uuli mu mulu. (Ifyo fine te kufwaya kwa kwa Shinwe uuli mu mulu Ukuti kamo pali utu tunono konaike."
- Mateo 18:10.

"Icongwe cenu cishibikwe ku bantu bonse; shikulu ali mupepi. Mwisakamikwa nangu kamo, lelo mu fintu fyone lekeni ifya kulomba fyenu fishibikwe kuli Lesa mu kupepa no kupapata pamo no kutotela, no mutende wakwa Lesa, uwapulamo mu kwiluka konse, wakulalinde mitima yenu na mapange yenu muli Kristu Yesu." - Abena Filipi 4:5-7.

7. UBWIKASHI BWA MWINA KRISTU

Icipingo cilalondolola ubwikashi ubwaibela bwa mwina Kristu. Ukulingana na Abena Efeso 4:22-24 umwina Kristu awfile afula ubuntu bwakale, ubwamibele yantaanshi ubuleonauka ku lunkumbwa Iwalongolo, awe mulengwe abapya ku myeo ya mitima yenu; no kufwalo buntu bupya, ubwalengelwe mu cipasho cakwa Lesa mu kulungama no kushila kwa cine."

Muli aya malembelo elyo na mwisambililo 6 twasangile ukutila pakufyalwa ukwa cipyia cipyia tula bumbwa nakabili ukuba umuntu uwaibela muli Kristu.

Ili sambililo na masambililo mutanda ayalekonkapo, yaleelenga ubwikashi bwa mwina Kristu ukusokolola inkama ishakuba umwina Kristu uwa nsaansa. Fikakwafwilisha mukukula ukumfwana na Kristu, ico icikatwala mu bwikashi bwa bwina Kristu ubwaibela. Eico toonteeni amenso yenu pali Yesu ilelo elyo no kubamo no lubali muli kulya kusekela kwa ku ciimfyia iyo mutende wakwa Kristu ukateeka ukwabula ukutaakanishiwa.

INKAMA YA KUBA UWANSANSA

Mu mwaka wa 1943, abashilika ba nkondo abaku calo caku Japan ba kambishe imyaanda ya balwani baku America elyo naku Europe ku nkambi iyaku caalo caku China mu ciputulwa ca Shantung. Baali nokushipikisha imyeshi iingi iya buumba iyaku cushiwa mu mano iya kwikala mucintubwingi elyo no kutina. Ubuntunse bwa pumene ubukali bwa kuliileko ukupusana ukushalingile kwalikulileko.

Lelo umuntu umo alilondolwele kuli umo uwaba fuungwa ati "ukwabula ukutwishiwa umuntu uufwaikwa sana kibili uwa cindikwa sana elyo no kutemwikwa mu nkambi" - Eric Liddell, umubomfi we landwe lyakwa Lesa ukufuma ku Scotland.

Cilende uwaku Russia uwali munkambi aishile ibukisha ukutila ni Liddell fye ewacitile icili coonse kuli wene ukwabula ukulipilwa mu nshila iishili ya ndalamu. Ilyo uyu mwanakashi aishile umuku wa kabalilapo munkambi, eka ninshi nabantu bonse nabamataluka, amupangile apakubika ifiintu. Umbi umufungwa na o aibukishe ati, "Alikwete, umusango awansansa uwakupwishishamo ubukali". Pa kulongana kumo ukwabukali ukwaba fungwa, boonse balefwaisha ukutila umuntu umo acitepo cimo pa bana imisepela abale sangwa mu bwafya. Liddell a ishile no bwasuko. Apekenye ifyangalo, ifya kubasa basa, ukusambilila kwa baice, elyo no kulaba na baice aba munshita yabushiku.

Liddell aishile cimfyia mu fyangalo fya kubutauka ifyali mu mwaka wa 1924 uko bamulambwile icilambu ca saabu mu kubutuka kwa tamfu ya myanda ine. (400 metres). Lelo na mu ncende umo aleikala ailangishe ukuba kacimfyia mu lubilo lwa bwina Kristu, ukuba umuntu uwa fwaikwa mubafungwa boonse abamucalo coonse. Cinshi calengele ukuti abe uwaibela? Kuti wasanga inkama yakwe ne nshita ya 6 koloko, cila lucelo. Iyi enhista ilyo ale endela pa tukondo mumutalalila ukupitila abanankwe abali mutulo, aikala pa cintamba no kwasha ilampi ukusanikila pakatabo kakwe elyo ne cipro. Eric Liddell cila bushiku afwaishes icikuuku elyo namaka mubunonshi bwe shiwi lyakwa Lesa.

1. ICITABO ICAKUTUNGULULA KU BWIKASHI BWA MWINA KRISTU

Icipingo calembelwe nge citabo cakutungulula ku mwina Kristu. Caisulamo amalyashi aya bantu abaliko pamo nga ifwe bene abapitile mu bwafya ngefyo tupitamo cila bushiku. Ukwamba ukwishiwa abantu bamu cipro - insansa no bulanda bwabo, amafya yabo elyo no kushuka kwabo fila twafwilisha ukukula nga abena Kristu.

Shimalumbo Dabida apalanya ukushintilila kwesu ukwa cilabushiku peshiwi lyakwa Lesa kulubuto ulwabyata fye panono (ulubuto lwa kuli tochi).

"Icebo cenu ni nyali kumakasa yandi kibili lubuto kunshila yandi." -

Amalumbo 119:105. (Amalembelo yonse muli ici citabo yafumine mu cipro cipyia ica fyalo fyonse (NIV) kanofye apo balembele icitabo cimbi).

Ukusanikila uko tukwata cilabushiku ukufuma kucipro kulabika apa buta ifintu ifyo tufwile twakwata mu myeo yesu elyo ne fikomo ifya kukula mumupashi. No kucilapo, icipro citulangisha Yesu, ulubuto lwa calo. Ubumi bupanga fye ica mano nga cakuti Yesu alesanikilapo.

2. ICIBUSA ICIPILIBULA IMIBELE

Kristu afwaya icipro ukuba icituntulu kuli iwe pamo fye nga kalata yobe ukufuma ku munobe.

UKUSANGA

"Nshamwite abasha kibili ico umusha taishiba ifyo shikulu wakwe acita: lelo namwita abanandi, ico namulenga mwishibe fyonse ifyo naumfwile kuli Tata." - Yohane 15:15.

Yesu atufwaila icacila pali fyonse. Ishiwi lakwe lituleta mukati ka cishilwa: abo abacetekelwa abo umwine eka afundisha.

"Ifi fintu nalanda kuli imwe, ukuti mukabe no mutende muli ine. Pano isonde mumono buchushi, lelo tekeni imitima. Ine nincimfyा aba pano isonde." - Yohane 16:33.

Pakutila tusange uyu mutende, ici cibusa ica chingiliwa na Kristu, tufwile ukubelenga amakalata atutumina. Efyo icipingo caba: ukulembelwa ukufuma kumulu. Wilaleka amakalata ayo ukwabula ukwisula. Ilyashi lya kupilibuka ilyo ulefwaya lisangwa mwishiwi. Ubunte bumo ubwa mulimo wa cipro: "Nalefwaya ubwafwilisho, elyo nabusangile muli Yesu. Ukuwaya konse kwalipelwe, insala ya kumubili yali kushiwe; Icipingo kuli ine busokololo bwakwa Kristu. Nalisumina muli Yesu pantu aba kuli ine umupusushi wa bu Lesa. Nalisumina mu cipro pantu nacisanga ukuba ishiwi lyakwa Lesa kumubili wandi." (*The Ministry of Healing*, p. 461)

3. IFIGOMO IFYA KWIKALILILA MU CIPINGO ELYO NA MUMAFUNDE IKUMI

Ukulolekesha pamafunde ikumi kuti catwafwilisha ukumfwikisha umulandu aya mafunde elyo ne cipro mufula wakkala bwino.

Amafunde yayakanika pafiputulwa fibili. Ayakubalilapo yane yalondolola icumfwano cesu kuli Lesa, elyo ayakushalikisha mutanda yalondolola icumfwano cesu ku bantu bambi. Yasangwa mu Ukufuma 20:3-17.

Ayakubalilapo yabili yatantika icumfwano cesu kuli Lesa naku mipepele yakwe.

- I. "Wilaba na milungu imbi pa cinso candi."
- II. "Wilacita cabaswa, icipasho ca cintu conse ca mu mulu ku mulu , nangu ca mucalo pa nshi, nangu ca mu menshi mwi samba lya calo: wilafishinshimuna..."
- Amafunde ya citatu na cine yatulanga bucibusu bwesu kwishina lyakwa Lesa elyo nakubushiku bwakwe ubwa mushilo.**
- III. "Wilalumbula apafye ishina lakwa Yehoba Lesa obe...."
- IV. "Akwibukisho bushiku bwe Sabata kukubushisha, inshiku mutanda ule bomba nokucitamo umulimo obe onse; lelo ubushiku ubwalenga cine lubali li Sabata lyakwa Yehoba Lesa obe..."

Amafunde ya Cisano na cenelubali yakoselesha icumfwano camu ndupwa.

V. "Ulecindika wiso na noko..."

VI. "Wila cita bucende."

Amafunde mutanda, cine konse konse, pabula elyo ne kumi yatulangilila mukumfwana kwa mikalila yesu.

VII. "Wilatala misoka."

VIII. "Wilaiba."

IX. "Wilashinina mubiyo ubunte bwabufi."

UKUSANGA

X. "Wilakumbwa ng'anda ya mubiyo, wilakumbwa mukamubiyo, nangu mubomfi wakwe umwaume, nangu nicishiko wakwe nangu ni ng'ombe yakwe... nangu conse ica mubiyo."

Amafunde ikumi yalondolola icumfwano cesu kuli Lesa elyo naku bantu bambi. Fishiko ifya bumi bwa mwina Kristu.

4. IFYO YESU ALANDILE PALWA MAFUNDE IKUMI

Ubushiku bumo ilyo Yesu alefunda, umulumento amubutukile no kwipusha, "Mwe kasambilisha, bushe ncite icisuma nshi ukuti mbe no mweo wa muyayaya?" (Mateo 19:16). Kristu amwene ukutila ale Iwishikana no bwafya bwa ndalamo elyo amwebele ukupela ifya bunonshi bwakwe elyo "nokusunga amafunde" (verse 17).

Uyu mulumento ayeseshe ukupituluka mu bwafya Kristu asangile muli wene no kwipusha ifunde iyo Yesu alelandapo. Yesu apitwilike muli yamo pa ya mafunde ikumi (apakubelenga pa 18, 19).

Mukulekelesha, uyu mulumento kateka umukalamba, apilibwike no kuya uwabulanda (apakubelenga pa 20-22). Mu matontonkanyo yakwe alisumine pafya mafunde ikumi, lelo afililwe ukumfwila umupashi we funde pakukana sha ubumi bwakwe ubwa kuitemwa.

Amafunde ikumi yatulanga umupaka apo icumfwano cesu na Lesa, elyo na umo nomunankwe, cinga kula. Yesu asontelete ku cumfwilo nge nshila ya ku nsansa ishituntulu.

"Nga mwabaka amafunde yandi; mwakulaikala mu kutemwa kwandi; ifyo ine nabaka amafunde yakwa Tata, nokwikala mukutemwa kwakwe. Ifi fintu nalanda kuli imwe, ukuti ukusansamuka kwandi kube muli imwe, no kusansamuka kwenu kufishiwepo." - Yohane 15:10, 11.

5. IFIKOMO FYA KU BUUMI UBWA NSANSA

Icitabo ca Lukala Milandu ninsebo shakwa Solomoni mukufwaya insansa. Alemba pafyakufwaisha kwa nsansa mu bunonshi bwa calo: Amayanda ya cipapwa, amabala ya filimwa ayatwalisha, amabala ya misalu ayasuma, elyo namabala ya fitwalo. Afushishe ababomfi. Aisangilwe uwashingulukwa ne fintu fyonse ifyo umuntu enga kabilia lelo insansa sha musengawike, elyo alembele:

"Lelo ilyo nayalukile ku milimo yonse iyacitile iminwe yandi naku kucutika uko nacucutike ku kucita, moneni, conse mupu kibili kufuluko mwela. Takuli icafwa kantu mwi samba iya kasuba." - Lukala Milandu 2:11.

Solomoni apilibukile mukufwaya ifya ku isekesha ifya mu calwe ici mu kusubila ukusanga insansa. Atampile ukunwa umwangashi, ukufwaya abanakashi, elyo no Iwimbo. Mukusondwelela:

"Fya fye, fya fye! Fyonse fi fya fye!" - Lukala milandu 12:8.

Solomoni pansiha imo alyumfwile elyo no kumona ukutila shikulu musuma. Ilyo alepalanya ubumi bwakwe ubwamunshiku shakwa mbilapo mu cumfwilo ku bumi ubwa kuilekelesha mukufwaisha insansa mu fintu fya bupulumushi, ubupingushi bwakwe bwali:

"Ukusupula kwa mulandu onse; fyonse nafyumfwika. Bela Lesa akatina, baka amafunde yakwe; pantu ici e ca buntunse bonse." - Lukala Milandu 12:13.

Solomoni atontonkenye kuti asanga inshila iyipi iya ku nsansa mu bumi ubwalubana. Kumpela ya mweo wakwe, mu buntunse bwakwe, asumine icilubo cakwe. Ukupususha bambi ukufuma kucilubo cimo cine, alembele,

"...lelo uubaka amafunde alipalwa." - Amapinda 29:18.

UKUSANGA

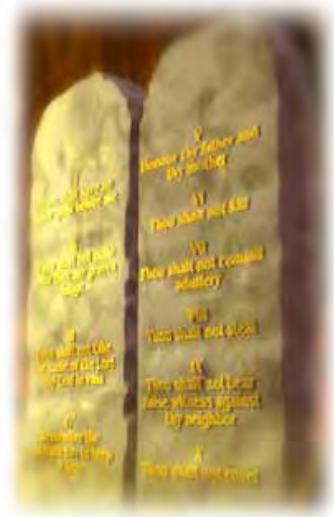
6. AMAFUNDE IKUMI

Mu cipingo cipywa, Yakobo asosele:

"Pantu unto abaka amalango yonse, lelo aipununa muli limo, abo wa mulandu kuli yonse. Pantu uwatile, wilacita bucende, atile ne ci, wilatalala misoka. Nomba nga taucita bucende lelo watale misoka, ninshi wabe mpulamafunde. Soseni, kibili citeni, nga bantu abali nokupingulwa kwi funde lya buntungwa." - Yakobo 2:10-12.

Charles Spurgen, kashimikila uwamaka uwa mucilonganino ca Baptist mu myaka yapita, atile: Ifunde lyakwa Lesa lya mushilo, lya kumulu, lya lipwiliwika.... Takwaba ukukambisha ukwingi, takuli nangu cimo icingaba icinono, teti mu cipalanye lelo ukupwililika kwaiko kumwenesha fye apabuta ukuti lya mushilo.

Yohane Wesley, umo pa bantu bantansi mu kusanga icilonganino ca Methodist alembeli ifi pa muyayaya we funde: "Ifunde lyakwa Lesa ilisangwa mumafunde ikumi-Kristu tafumushe po... iciputulwa conse ica ili funde cifwile uku twalilila pofye ukusungwa kumuntu uli onse elyo na kunkulo shonse." - Sermons, Vol. 1, pp. 221, 222.

Billy Graham, katanda we landwe uwa lukuta lwa evangelical uwaishibikwa kibili uwacindikwa nga nshi, amafunde ikumi ali yasansabika icakuti alilemba ne citabo pabukankala bwa mafunde ku mwina Kristu.

7. AMAKA YAKUMFWILA

Icipingo elyo na mafunde ikumi taficinja, tafifumishiwapo, fikomo ifya kututwala ku bumi bwa nsansa. Lelo imitima icili mu bulwi. Nakulu bantu umo acibikile muli iyi nshila: "Nalisumina amafunde ikumi yacili yalebomba, ndelanda icishinka ukutila ukuyasunga citwala kunsansa. Nalyesha namaka yonse ukuyasunga, lelo ndafilwa. Mukumona kwandi, tapali nangu umo uwinga sunga amafunde umwipwilapo."

Umubela wa buntunse wakwesha ukwikala ubumi ubwa cumfwila kuma funde yakwa Lesa. Lelo mukwasuka kukwesha uku, ukubwekeleshapo inshita ishingi mumutima wamuntu umubembu kufuma ubwasuko ubwaku nashiwa, "teeti ng'umfwile!" ninshi? Pamulandu:

"Pantu umutima uwangwa uwangwa bumubili bulwani kuli Lesa; taucimba ku mbela ya kwa Lesa, kibili tawingacimbako iyo." - Abena Roma 8:7.

Bushe kanshi ninshi amafunde ikumi yabelako?

"Pakuti ku meno yakwe umuntunse nangu umo takalungamikilwe kukubombe fisosa Amalango. Amalango e yalengo kwishibo lubembu." - Abena Roma 3:20.

Umulimo we funde kututungulula mu kwiluka ukuti tuli babembu aba bula ne subilo abalefwaya umupusushi.

"Eico Amalango yali kafundisha wesu ukufika nakuli Kristu, ukuti tulungamikilwe kukutetekela." - Abena Galatia 3:24.

Yesu e bwasuko! Nga cakuti twasangwa pa makasa yakwa Yesu mukupelelwa ukwapwililika, mucitetekelo kuti twapokelela ukwelelwa kwa mpulumushi shesu elyo na maka ukufuma kuli wene pakusunga amafunde yakwe.

8. ICUMFWILO CAKUTEMWA KU MAFUNDE YAKWE IKUMI

Yesu atweba ukutila icimfwilo cifuma mukutemwa:

"Nga mwantemwa kuti mwabaka amafunde yandi." - Yohane 14:15.

UKUSANGA

Nga twali mutemwa Lesa, tukomfwila amafunde yane ayakubalilapo ayalondolola ukumfwana kwesu kuli Lesa; elyo nga twalitemwa abantu, tukomfwila amafunde mutanda ayakushalikisha, ayalondolola ukumfwana kwesu nabantu bambi.

Umuntu utobaula amafunde ikumi alabembuka.

"Onse ucito lubembu ninshi acita nobupulumushi, kibili ulubembu bupulumushi." - 1 Yohane 3:4.

Lelo twatotela Lesa, twalikwata umupusushi uwaishile pano isonde nokufwa, atutubwike elyo nomba acili uwamweo pa mulimo umo:

"Kibili mwaishibo kuti wene amoneke ukuti asende imembu. Muli wene ulubembu tamwaba." - iciputulwa 5.

Umupusushi wesu alelela elyo no kufumya ukubembuka kwesu (1 Yohane 1:9). Elyo kibili alitulaya ukutupela ukutemwa kwakwe, ukutemwa kwa muti ku bumi ubwa kuitemwa kibili ubwa bupulumushi.

"LESA AITILILA UKUTEMWA KWAKWE MUMITIMA YESU ukupitila mu mupashi wa mushilo, uwapelwe kuli ifwe." - Abena Roma 5:5.

Tatwakwata amaka fwe bene ayakubaka Amafundu yakwa Lesa. Ukutemwa kwakwa Lesa kwaitililwe... mumitima yesu esubilo fye Iyesu.

9. UKUSENAMINA KWAKWA LESA ELYO NE CUMFWILO KU MALANGO

Ubupususho cabupe. Teti tucibombele. Kuti twa cipokelela fye kucitetekele. Tupokelela ukusangululwa (ukwiminina aba kaele na Lesa) nge cabupe, ukupitila fye mu citetekelo pa mulandu wa kusenamina kwa kwa Lesa.

"Pantu nikukusenamina mwapusukila, pa kutetekela, kibili te cintu cafuma kuli imwe, CABUPE CAKWA LESA; tacafuma mu milimo, pakuti umuntu tengatakisha." - Abena Efese 2:8.

Teti tubake amafunde mu milimo yesu iyakwesha. Teti tubake amafunde pakuti tukapusuke. Lelo ilyo twaisa kuli Yesu mucitetekelo elyo na mukuitula, elyo twapusushiwa, ukutemwa kwakwe kwisusha imitima yesu (Abena Roma 5:5).

Paulo akomaila mukupelelwa kwa maka yamuntu no kutila "tatuli bena malango" nge nshila ya bupususho, lelo tuli "abena kusenaminwa."

"Bushe tubembuke ico tatuli bena malango, lelo abena kusenamina? Nakalya!" - Abena Roma 6:15.

Cinshi? Pa mulandu wakuti umutima uwa koseleshiwa no kutemwa upanga umweo wa kutemwa kwa cumfwila! (Abena Roma 13:10). Ukutemwa Kristu kumumfwila:

"Ukwete amafunde yandi no kuyabaka, wene ninshi e wantemwa!" - Yohane 14:21.

Eric Liddell alicilangishe ukuti na munshita iya pelwa uwasumina uwaibishiwa mumaka yakwa Lesa kuti aikala umweo uwaikushiwa, uwacumfwila. Liddell alangishe ukusenamina kwa ku cimfyu munshita yakumanama elyo no mwenso. Icitemwiko cakumfwana na Kristu ca mupele amaka na mupashi wa mushilo, nokumulenga ukukwanisha.

"Ubulungami bufwaikwa ubwa malango" (Abena Roma 8:1-4). Ukumfwana kwa kutemwa no watanikwe elyo no mupusushi uwabukile kuti kwaleta kulya kupwililika kwa mweo.

UKUSANGA

Bushe walisanga iyi nkama we mwine weka? Ukutemwa kwakwa Yesu pali iwe kwalengele ukuti apele umweo wakwe pa mpulumushi shobe. Naipelesha uku pela amaka ku kumfwana konse fye no kutemwa kwakwe elyo "amulenge ukuti mupwililile mufisuma fyonse kukucito kufwaya kwakwe" (Aba Hebere 13:21). Ukwasuka kobe kuleti shani?

INKAMA IYI TWALA KUBUTUSHO BWAMUMULU

Pa myaka inono fye iya pita, abantu bambo balesubila ukuti nombaline twalaswa tukwate nangu tube ne nshita yabwanalale ica kweba ati tatwa keshibe ne cakuta nayo. Kwali imilandu iyisuma iyalengele ukukusubila ukwabulamo no kutwishiwa nakalya. Abantu bamwene mumisumba yapano isonde (napano chalo) ifyo imilimo yi kalamba ne yakosa yale bombwa nokuiwpishafye mukashita aka nono fye mukubomfyia ifyela nangu fimachini ifili nga ma kompyuta (computers) imilimo iyingapwa imweshi ukubomba kwakuminwe, fyena fimashini kweshakofye nokupwisha mubufungau bwa kashitafye kamo.

Lelo panuma yaifi fyela nangu fimashini ukulemba, ukwimya noku bomba imilimo iya lekana lekana, elyo cicilile namo umutunse talepema nokupema pamulandu wa kufulisha kwa nchito nangu imilimo shimo. Munshiku shimo abantu tabakwete inshita nelyo panono. No ku chila palifyonse, indupwa shapamayanda tashi kwete nshita nelyo fye panonono. Abalume na bakashi bale cisanga ukuba icintu ichakosa ngansi ukusange nshita iyi suma kibili iyalinga iya kuba nangu ukwikala nabananababo cicile namo ukushikwata inshita yabenebeka umulume nomukashi.

Amasambililoaya kufwailisha yalicitilwe muncende imo umwale ikala abantu abanono kwalangile ukuti abafyashi abaume (bashitata) abengi inshita bekala nabana babo inono sana iyalife mupepi kuputulwa cimo kashita. Twali utubufungau 37 utwa nshita imo (37 seconds). Indupwa sha pamayanda tashikwete inshita yakwikala pamo nelyo iyakumonana abene beka nakalya.

Bushe kuti twanashako shani ukukanaba abapamfiwa inshita shonse pakuti tule ikalapamo noku monana bwino nga aba lupwa lwa panganda imo, ngefylo cali kale?

1. INSHILA YAKUPWISHISHAMO UBWIKASHI BWAMALANGULUSHO

Yesu alomfwikisha ukufina ukwandupwa shapa mayanda ishaba na macusho aya kuba abusakamikwa pamulandu wakuba aba pamfiwa inshita shonse; eico a fwaisha ukuti ifwe bonse ukuti twishibe ifyo ukutusha kwakumupashi chiputulwa no lubali lomo ulukalamba ulwa mubumi bwa mikalile iyisuma kibili iya mutende. Eicho aleti: Iseni kuli ine, bonse mweba cucutika kibili abafininha, na ine nalamupela ubutusho. Sendeni ikoli lyandi nokusambilila kuli ine, pakuti ndi uwafuka kibili uwapetama, pantu ikoli lyandi lyalyanguka, ne cisendo candi calipepuka (Mateyo 11:28, 29, 30). Icipingo chalitupela inshila shibili ishaku sangilamo uku kutusha, ne nshila nishi: ukwisa kuli Yesu cilabushiku elyo no kwisa kuli Yesu cila mulungu.

2. UKWAMPANA NA YESU CILA BUSHIKU

Amabumba yabantu a bale isa kuli Yesu yalefwaisha ukuti Yesu aleba tangata no kuba sakamana. Lelo Yesu alepela no kulanga uuli onse u wale isa kuli wene umupashi uwa mutende no wamutembo nangu umutalalila. Nimumu sangoshi? Alekwata inshita iyaibela iyapambali cilabushiku iya kulanda nangu ukupepa kuli wishi wa mumulu. Pakashita akali konse Yesu ashintilile muli wishi ukutwalilila ukumwafwa nangu ukumupela a maka ayapula mumafya namatunko ya muno mu chalo (Yoani 6:57).

Nga chakuti tuli no kwikala no bumi ubwa shipa mubololoke ngefylo Yesu aikele tufwile fye ukwikaila no kushintilila muli Yesu. Tuleke amashiwi yakwe no mupashi wakwe fiisule muli ifwe nokututungulula kibili fitubumbulule chipya chipya. Inshila fye imo iisuma iyi katatalusha nokutwafwa ukwansha amaka yabubi ayatonaula nokutusantaula no kutulekanya umo umo palupwa lwa pa nganda, kukwata akashita akayana akasuma pambali aka kulanda na Yesu Kristu. Alatweba ati:

"Ikeleni muli ine, na ine muli imwe, ukwabula ine teti muchite nangu chimo." - Yahane 15:4, 5.

UKUSANGA

Ubufwaisho fye bumuo ubwachila muli ino nkulo yesu, cakuti abantu baletapula muka mfuku mfuku ka chuma icha mupashi mukwikatana no kulanda na Yesu cila bushiku, inshita shonse. Neshiwi limo iya fwaikishiwa ukukomailapo nganshi pali bucibusa nokwikatana na Yesu Kristu, no mulimo wakwe untu a pwisishe umupwilapo uwatalupanda. Ukutusha ukwinenene ukwafikapo, ukucingilwa kwa cine cine kuti kwa bapofye pamulandu wamulimo uukalamba uo yesu apilibwile ilyo abilikishe ne shiwi likalamba ilyo aleleka umweo atile: "Nachipwa" (Yohane 19:30). Munshila imbi, emukutila, umulimo wakwe uwakulubula nokupususha fwe Bantu wali pwishishiwa nangu ali upwisha onse umupwilapo. Awe nomba pampela yanshita Kristu alimoneka umuku umo fye kuli bonse kukufumyapo imembu muku ipela nokuitula bulilambo Abene (Hebele 9:26).

Ilyo Yesu afwile, alifumishepo ulubembu. Eico chalandwa aciti: uwasumina nga a yebelela no kuleka imembu shakwe kuti "atusha" mu mulimo uwawpa uwa kwa Kristu. Twali pokelelwa nokusuminishiwa.

Umwenso wakukwata umulandu ne membu wa sendama kunuma ya ntapulo shabumi ubwansansa nobuseko ubwapulambo ubwa mweo yesu ilelo. Lelo Yesu alitufumishapo amachuso ya mwenso wakuba nomulandu walubembu. Uku ufumyapo umupwilapo palya palupanda. Ukubilikisha kwa kwa Yesu ukutila: "Nachipwa" cishininkisho elyo kabili bwakomenwa ubulayo bwakwe ubwa kuti: "Nkamipela ubutusho" pamo ngecikomo icasuminishiwa. Klistu alipwisha umulimo wakutulubula no kutupususha palya pa lunpanda lwa kaluvale (Tito 2:14), elyo atushishe munshinshi pabushiku bonse ubwe Sabata, no kwisa buka ukufuma munshinshi pa bushiku ubwantanshi ubwa mulungu, Sande (pumulungu) kuma caca pamo nga kansha wa bupulumushi, kansha wa lubembu nemfwa. Umu Kristu tenga kwata ubushininkisho ubwa cila pa kutusha mumulimo uwawpa pwee uwakwa Kristu.

"Iseni tupalamine kuli Lesa ne mitima iya cine mu cicetekelo icabusumino ubwfikapo.... Aleni twikatishe ukwabula ukunenuka noku talantanta ku chi cetekelo ico tushimika pantu uyo uwalaile wa cishinka." - Bahebele 10:22, 23.

Pantu uyo "uwalaile wacishinka," kuti twaingila mubupususho no butasho ubo Yesu atulaya. Umutekatima, umutende no kutusha tusanga muli Yesu chila bushiku, tepamulandu wa cintu nelyo cimo ico tu cita, lelo nipa fyo achitile palupanda. Kuti twa tusha muli Kristu pamulandu wakuti ubupususho bwesu buntu bwa shininkishwa. Nobu bushininkisho bula tu sansamusha nokutupela amaka aya kututungilila ukwikala na Kristu chila bushiku, ukula ipakisha nokulya icebo cakwe no kula pema fye umwela wakumulu ukupitila mumapepo. Inshita iya bikwa pambali necifu icaibela icakukuma no kulanda nokupekanya pamo na Yesu kula twafwilisha ukufuma kubumi nemikalile ya kuba aba pamfiwa kabilii amasakamano no kwingila mubumi ubwa mutende no kuyolola kabilii ubumi ne mikalile iyabuyobusuma ubwamano.

3. UKWMPANA NA LESA CILAMULUNGU

Ilyo Kristu na pwisha ukubumba icalo munshiku mutanda (Abena Kalose 1:16-17), a pele ubutusho bwe Sabata. Ilishuko lyesu cila mulungu iya kutusha nokuwamya ukulundana kwesu na wene.

"Lesa amwene fyonse ifyo abumbile no kupanga fyali ifyawamisha. Kibili kwa linecungulo, kwalli noluceelo - ubushiku bwalenga mutanda. Efyo fyapwishiwi umulu na pano isonde, no mulalo onse wafiko. Na mubushiku bwa cinelubali e mo Lesa apwisheshe ukufuma kumilimo yakwe iyo acitile; Kibili mubushiku bwa cine lubali atushishe kufuma ku milimo yakwe yonse iyo Lesa alengele kukucita." - Ukutendeka 1:31-2:3.

Pamo nga kabumba, Yesu "atushishe" pe Sabata iya kubalilapo pamo na Adamu na Eva, kibili "apalile" ubushiku bwe Sabata no "kubucita ubwa mushilo." Lesa abikile no kushimpa ubushiku bwa cinelubali ubwa mulungu uulionse uwaisa, tepe mulandu wakumusekesha umwine eka iyoo, lelo nipamulandu wakwa Adam na Eva na kuli ifwe bonse ilelo. Pamulandu alasakamana nukunga apakalamba a bantu abo abumbile, a bikilepo nobutantiko ubwakuti cila bushiku ubwa cinelubali mubumi nobwikalo bwabo bonse, bushiku bwa kuba na Lesa no kufwaya icinso cakwe. Cila Sabata, pamongefyo ailitile, bwali bushiku ubwa kutusha mumbali shonse shibili, ukutusha kwa kumibili no ku itemuna kwa ku mupashi. Ukwingila kwa bu pulumushi muno chalo, kwalundilepofye ukuti ukutusha kwe Sabata kube ukwa fwaishiwa

UKUSANGA

nganshi mubumi nemikalile ya muntu. Umupusushi umo wine uwa pele Adamu na Eva "ubutusho bwesabata" mupepi ilyo papitile imyaka amakana yabili 2000, apele amafunde nangu amalango kuli Mose palupili Iwa Sinai (Abena Kolinto 10:1-4). Yesu asalile ukubika ifunde lya kutusha kwe Sabata pakati nankati kamafunde ikumi.

Ifunde lya bune litila ati: Akwibukisha bushiku bwe Sabata ku kubushisha no mushilo. Inshiku mutanda ulebomba no kucitamo umulimo obe onse, lelo ubushiku ubwalenga cinelubali lisabata lyakwa Yehoba Lesa obe: wicitamo umulimo nangu umo, iwe, nomwana obe umwanume nomwana obe umwanakashi (cishiko obe) nefitekwa fyobe no mulendo (umulebeshi) uuli nu ng'anda (mumpongolo) shobe, pantu mu munshiku mutanda Yehoba acitile umulu ne calo, na bembra na conse icilimo, no kutusha. Yehoba apalile ubushiku bwe Sabata no kubushisha no mushilo (Ukufuma 20:8-11).

Lesa abikile iSabata ukuba ebushiku ubwa "kwibukisha mo" Imfumu lya "bumbile umulu ne calo" ukutusha kwe Sabata ukwa cila mulngu kula tulundanya kuli kabumba uwa palile ubu bushiku nokubupatula ukubufumya ko kunshiku mutanda.

Ilyo Yesu alipano isonde, abulile ulutampulo mwishuko Lyonse mukukoselesha no kwikatisha ubulundano nokwikatana pamo na Lesa wishi. Alililile noku sangamo cicibwesha mukutusha kwe Sabata kibili no kuya kukupepa cilabushiku bwe Sabata, pamo ngefyo Luka atweba ati:

"Kibili aile ku Nasarete, uko aletelwe, aingile na mwi Sunagoge pabushiku bwe Sabata umwabelele umwata wakwe (akabelokakwe) nokwiminina ku kubelenga." - Luka 4:16.

Nga chakutila umwamweo, uwa mu pashi-umuntunse Yesu eo califwaikishiwa kibili cikankala kuli wene ukutusha mu cheni nangu muchifulo cintu wishi a sangwamo pa bu shiku bwe Sabata, nga kuli ifwe fwe bantu abamubili (abantunse) muchishinka na muchine cintu, icafwaikwa nganshi nokucilapo kuli ifwe. Ilyo Yesu afumishepokokuntamo amafunde yabantu yantu aba yuda balundilemo mwifunde lyakusunga iSabata (Mateyo 12:1-12). Yesu asontelele fwe bantu ukweba ati: Lesa apangile abantu iSabata pakuti bale sekelamo, nokutushamo no kuba icaku batemuna no kusangalila mo. Icakunonsha abantu.

"Atile kuli bene, iSabata lyabelapo abantu (iSabata lya pangilwe abantu) te Bantu a babelapo iSabata iyoo: eico umwana wa muntu Yesu e mwine we Sabata." - Mako 2:27, 28.

Yesu atumpwile, nokulangilila ubucindami nobukulu bwe Sabata nangufye ni mumfwa yakwe. Afwile pali cisano (pakuteyanya), pabushiku bwa kupekanya, ne Sabata lyalife mupepi no kutendeka (Luka 23:54). Epaka shita kene ako a pundile po ukuti: "Na chipwa," e mukweba ati umulimo wakwe u wa kwisa pano isonde (ichalo) no kufwa mu cifulo ca ifwe fwe Bantu wali pwishishiwe. (Yohane 19:30; 4:34, 5:30). Elyo mukusefyawukupwisha kwa milimo intu wishi Lesa amupele ukucita, Yesu atushishe mu nshinshi (inindi) ubushikubonse fye ubwe Sabata. Pamofye ngefyo Yesu ilyo apwishishe ulimo wakwe uwa bu bumbo pabushiku bwalenga mutanda, elyo na kibili atushishe pa bushiku bwa lenga cinelubali.

Pamulungu (ubushiku ubwantashi ubwa mulungu) kacelo celo Yesu aimine ukufuma kubafwa munshinshi, umupusushi kanshya (Luke 24:1-7). Alyebele kabela a basambi bakwe ukutwalilila ukusunga isabata pamo nankwe panuma ya bututubuko bwakwe. Ukulanda palwa konaulwa kwa musumba wa yelusalemu, uko kwa citike mupepi imyaka amakumi yane panuma yamfwa yakwe, aba konkomeshe ati:

"Peppeni (pepesheni) ukuti ukufulumuka kwenu kwikaba munshita ya mpepo nelyo ni pa bushiku bwe Sabata." - Mateyo 24:20.

Umupusushi wesu alefwaya abasambi bakwe na bonse aba ka musumina nangu aba kasumina muli wene Yesu bakatwalilile umusango wakutusha no ku pepa pe Sabata kuntu abasambilishe (Yohane 15:14, 15). A fwaishe kwalululwa nokupusushiwa pamopene nokutusha kwe Sabata. Taba lengele insoni iyoo. Pantu abasambi bakwe balitwalilile ukusunga isabata napanuma yamfwa ya kwa Yesu Kristu (mona muli Luka 24:54-56; imilimo 13:14, 16:13, 17:2, 18:1-4).

Umusambi uwatemwikwa Yohane a sungile ukukuma kwa mulungu no mulungu na Kristu mukupepa cila Sabata. Na mu myaka yakwe iyakulekelesha alebelle ati: Nali mumupashi pabushiku bwakwa shikulu (Ukusokolola 1:10). Ukulingana nokulanda kwakwa Yesu "Ubushiku bwakwa Shikulu" liSabata "Pantu umwana wa muntu Yesu ena e mfumu ye Sabata" (Mateyo 12:8).

UKUSANGA

PaSabata nangu ukutusha kwa pa Sabata, kusefya kwa milimo iikalamba ibili intu yesu atucitile umupwilapo, ukutubumba nokutupusha. Uku kusunga kwe Sabata kukatwalilila namumulu.

"Pantu ifyo imyulu iipyne calo cipyne ifyo nkacita fikekalilila ku cinso candi, icisemo cakwa Yehoba,.... Ukufuma pe Sabata ne Sabata abantunse bonse bakesa ku kushinshimuna ku cinso candi efyo Yehoba asosa." - Yesaya 66:22, 23.

4. UBU NOSHI BWA KUTUSHA PA SABATA

Abantu ilelo bali abaswangana no kunyntilila abanabo mumikalile ya kupikitika, mukucucutika na masakamano yafintu fyamu calo. Indupwa shapamayanda shile salangana nokulekana umoumo pamulandu nokutitikishiwa kufya kicitacita. Lelo Lesa a lilanga no kupela iSabata pamo nge nshila imofye mpoo lya wamisha iya mikalile ya bumi busuma.

Na tu mone pali yamo aya bunonshi ubwa cishinka ubufuma mubutusho bwe Sabata.

(1) Isabata chibukisho ica bubumbo, na mukulisunga nomushilo, tulailundanya ku mushilo ne citendekelo ca mububumbo ubwakwa Lesa ubwa calo. Bushe ninshitansi mwalekelesheko imwe nelyo ulupwalwenu ulwa panganda ukuya mumpanga umwatalala tondolo no kwikala kumbali ya mulonga uwashoka mumpili nemikonko no tusha umwatalala tondolo! Isabata ilatupela inshita iyi suma nganshi iya kwipacisha mukubapamo na Yesu no kukwate shuko ilya kulengela nokumona ifi papwa ifyo a tubumbila no kupanga.

(2) Pa Sabata epotukwata insansa ishakutasha, nokulumpanya nokuikumbinkanya pamo na bambi ukukumbinkana pamo nge bumba lya bakapepa. Isabata ilatupela ukwisushiwamo no kupoka amaka cipyne cipyne nge nsale shamulilo wamupashi.

(3) Isabata litupela inshita iya kubomba imilimo isuma iyaluse, iya kwafwilisha aba le Iwala, abale cula na ba le sangwa mu ma bwafya ayalekana lekana. Bushe pali umwina mupalamano uwalwele mukati kamulungu ilyo tamwa kwete inshita yaku pempula nokumutandalila? Illo cibusu wenu nangu lupwa wenu alefyasha ukumfwia amashiwi ya kumukoselesha panuma yamfwa ya mulume nangu umukashi nangu umwana wakwe? Imilimo yamunshiku shimbi yatutitikisha nokuifilwa ukwafwa balesangwa mumacusho yamusango uyu. Lelo Yesu ali tweba ati: Chisuma ukucito mulimo uusuma pa Sabata (Mateyo 12:12).

(4) Isabata ebushiku ubwa kukosha ukwikatana nokuba pamo ukwalupwa lwa pan'ganda. Illo Yesu alandile ati mubushiku bwe Sabata wila citamo umulimo nangu umo (Ukufuma 20:10) ta kwali cimbi kabilii tekuti kube cimbi icisuma ukucilapo kubafyashi abaume naba fyashi abasendwa mumusango wamibombele yabo iyi shinga ba shilapo inshita ya kwikala pan'ganda. Isabata e cakutwimika cikalamba ukufuma kumilimo yesu. Isabata ebushiku bumo ubo twingga fumyapo ukutitikishiwa kwa ku milimo no kubikapo a mapepo, noku pilibula imilimo yalibe no kubikapofye inseko ukufumyapo imilimo ya ku cucutika no kuptuluka mumatontonkanyo yesu pa fintu ifisuma ifya bubumbo bwa kwa Lesa nefya mupashi. Ubutusho bwe Sabata bupela ulupwa lonse inshita iyisuma iya kwikatana no kulundana Kristu no kwilemena mufintu na mumaka yakwe aya mupashi.

(5) Isabata enshta imo iyo Yesu esa mupepi naifwe nokucila. Ukwikatana na bu cibusu ubuli bonse bufwaisha ukukwata inshita iyisuma iya ibela pakati ka umo no munankwe, cimo cine na pali bucibusu bwesu na Yesu. Ukupela ubushiku bumo bonse kuli Kristu cila mulungu, ninshila imo iyikalamba kabilii iyisuma iya kutwalilila ukumfwana pakati kesu nankwe ukwa yana. Isabata litupela inshita naimbi iya pulamo iya kusambilka kwa cipinga noku pepa. Inshita imbi iya pulamo iya kubafye na Kristu iwe weka mucifulo icatalala no kumfwa fye kuli wene.

Yesu "apalile ubushiku bwa lenga cinelubali nokubulenga ubwa mushilo," no bulayo bwakabanankwe mubushiku ubu (Ukutendeka 2:3). Kuti nomba mwamona ico cabela icafwaikishiwa ukusunga icibelushi ubushiku bwalenga cinelubali ubwamulungu, nge Sabata, nipa mulandu wakuti ebushiku bwalenga cinelubali ubwamulungu, nge Sabata, ni pamulandu wakuti ebu shiku ubo Kristu apatwile ukufuma kububumbo bwa calo, ukuti muliububushiku alalanda naifwe no kumfwananakwe munshila imo iya ibela kabilii iyasalwa. Chatulangilila fye apabuta ukuti illo Yesu abumbile Isabata aletontonkanya palwaifwe. Ici ecifwaikwa mumikalile ya mweo wabantuse, ubushiku ubwa kufuma nangu ukuleka imilimo yesu yonse.

UKUSANGA

Ubushiku bwa kupepa no kutasha mukushinshimuna Lesa Kabumba. Iyakulolesha pa fya bubumbo, no kutonta amenso na mano Yesu pakwkatana, naba cibusa bwa pakati kesu.

(Limbì kuti mwapapa nokuipusha nani a pilibwile ukupepa kwa pa chibelushi ubushiku bwa lenga cinelubali ubwa mulungu nokutwala pa mulungu ubushiku bwantanshi ubwamulungu? Kibili nililali ici cacitilwe? Bushe ni Lesa wa bebele ukupilibula? Aya amepusho na yambi aya pali uyu mulandu yakasukwa muchisambilo calenga 21.)

INKAMA YAKUKULA MULI BUKAMBONI

Abatandashi baile kumwikulo wa kusangalala ku ng'anda ya ba komoli. Pali aba bantu pali no mulumendo umo uweshina lya Larry. Awe kuli cilyafye ilyashi lyafukila, amakabe no mupunga nafyo fya waama elyo abantu nangu abatandashi bambi balasokolola ifipingo fyabo Umwine wa ng'anda epakwipusha Larry ukupeela ishalya lya Baibele ninshi abashala amenso yabo yali na ndwii pali balali capesha na mano. Cikanga Larry asakaminwe.

Nakuba Larry kale alefunda pa cipinga pe sukulu alebombapo ku Japan. Ubusuma bwa lebapo bwakuti ale ipekanishisha kali bela. Nomba pali iyi nshita cali cakupumikishafye. Mumano yakwe Larry aletontonkanya ukuti uku kukumana kwa kwisa sefy fye capamo. Ecalengele wene abulwe nefya kusosa.

Larry kale alyumfwilepo amalyashi ya mucipinga ayengi lelo tayakwete bupilibulo ubwingi kuli ene. Ecalengele nokuti alesangwa mumicitile imo ishalolamo ku meno ya kwa Lesa. Kanshi calimukosele ukulanda kuba nakwe pafya kwaLesa uyo ene ashaishibishe. Mukwi kalisha tondolo pacipuna ilyo amenso yabanabo ya tonteme pali ena, umwenso walimwikete. Nipali iyi yine nshita ilembelo lya bwafwo bwa mupashi wa mushilo ilya ipwishe kupela bunte, lya pitilemu mu matontokonyo yakwe Luka 12:12). AA pepele ipopo lya munkaama ukuti Lesa amafwe. Ici calengele ukuti ebushe ilyashi lya pa mwana walubile.

Chilya aponena mukulondolola ifyo Lesa atemwa abaye ciyeyeye, Larry aisangile alelanda ukufuma kumutima wakwe. Aya mashiwi yalandilwe mmukufume cumi. Na pansiita ya kubalilapo, Larry ashinikinshe ifyo Lesa amutemenwe. Illo aile ku nganda pakusendama Larry afukeme ku mbali lya busansi bwakwe no kuipela kuli Lesa, nakabili uyo uwa sangwiwe uwacine kuli ena. Ukwakana ukutemwa kwa kwa Lesa kwacilile pafibelesho fyonse. Cali li shinte ilya kupapusha.

1. YESU ALEFWAYA IFWE TUKULE MULI BU KAMBONI

Abasambi bakwa Yesu balinankwe pamyaka itatu na citika. Pali iyi nshita baleumfwa amashiwi yakwa Yesu no kumona imicitile yakwe pa mfwia no kusumbulwa kwakwe. Libe ali bwelelamo kumulu Yesu aebele abasambi bakwe ukula mwimininako:

"LELO MUKAPOKELELA AMAKA ilyo ukeso umupashi wa mushilo pali imwe elyo mukabe NTE SHANDI... no kufika ku mpela ya pano nse." - Imilimo yabatumwa 1:8.

Illo abasambi bakwa Yesu baipele umupwilapo kuli wene pa pentekoshito Kristu apilibwile imikalile yabo ku maka ya mupashi wa mushilo. Basangwiye nte telwa kushukuka fye kwakwe no kuya ku mulu, lelo naku maka ya kushukuka kwakwe ukwa letele ubupilibulo mu mikalile yabo. Naifwe nga bena Kristu tulingile ukuba inte kukushukuka kwa kwa Yesu ukwaleta ubu pilibulo mu myeo yesu. Pamulandu wa kutemwa kwakwe uko atutemwa, kibili ifwe pa kuba abafwa mu mampulu atulengele aba mweo pamo na Kristu (niku kusenaminwa mwa pusukila).

"LELO LESA PA KUBO WACINDAMA KU LUSE, PA MULANDU WA KUTEMWA KWA KWE UKWINGI UKO ATUTEMENWE, KABILI IFWE PA KUBA ABAFWA MU MAMPULU, ATULENGELE ABA MWEO PAMO NA KRISTU no kutwikalilika pamo nankwe mu myulu muli Kristu Yesu, ukuti akalange mu nshita sha muyayaya ishikesa ubucindami bwa kusenamina kwakwe mu kutubele congwe muli Kristu Yesu." - Abena Efeso 2:4-7.

Twali lengwa ukuba abamweo muli Kristu, na palico kuti twa langa ubucindami bwakwe. Alitweba ukusalanganya ili landwe lisuma kubantu bonse. Alitulaya no kuti akaba naifwe ukufika na kumpela (Mateo 28:19-20).

H.M.S. Richards, uwatampile umulabasa uwitwa Voice of Prophecy Radio Ministry (umulabasa we shiwi lya busesemo) asosele ati; "nimbona ubupilibulo mu myeo ya

UKUSANGA

bantu aba umfwa ilandwe lyakwa Yesu. Nalyenda muncende umo ishina lya kwa Kristu neshina ly kwa Lesa lishaishibikwa mpaka ukufikila ilyo icilonganino ca twalako iyi mbila. Nimbona ukupilibuka kwa bantu ukufuma ku busali, ku malwele, ku mwenso wa mipashi ya kowela no kuya ku kusansamuka mubwikashi bwa mikalile ya mwina Kristu. Nimbona ukupilibuka mumibele yaba namayo. Nimbona amayandaaya bena Kristu bene bene yapangwa ukufuma mibusenshi. Nimbona ukupilibuka kwa myeo ya bantu konse uko natandalila. Ni njishiba ifyo ilandwe lya kwa Yesu e maka yakwa Lesa ayabupususho" (Aba Roma 1:16). Nalishiba ifyo ilyo ilandwe lyashimikila mumayanda ya bantu elyo fye nemyeo yabo mulaba ubupilibulo. No bupilibulo bulabamo no ku moneka mu myeo yabo abo abaiapelaku bwite. Twalikwatako isenge muli ulu lubali lwa ncito pantu lyonse ilyo twakwatamo isenge, tulakulilako mubusumino. Ubusumino bwesu bufwile ukulangwa nge cine, nga filya Larry asangile ukulanga ubusumino Ici citulenga ukukwata icitetekelo umupwilapo elyo cilenga no kuti tukulileko mu busumino bwesu.

2. TULABA BA KAMBONI BAKWA YESU UKUPITILA MU MIKALILE YESU

Cilumendo umo uwakulile munganda umo bale bomfya amashiwi ya miponto bumo bushiku atile: "Naloleshe pa bafyashi bandi, abo mumikalile yabo tamwali bu Lesa nakalya; ecalengele uku kana kwata icilangililo ica kutemwa." Abantu abatushunglelike balakabila sana sana umo uwinka be sontelelo kuli Lesa. Balakabila umo uwinka balanga imibele ya kwa Lesa. No kucila ubushimikilo ubwafikapo mikalile yesu. Pantu lintu umuntu talati omfwe ifyo waishiba, afwile amone ifyo wasumina mo. Petro atucinkula ko ati:

"Mwende bwino mu bena fyalo; ukuti... bacindike Lesa mubushiku bwa cipempu pakuloleshe milimo yenu isuma... pa kuti na Kristu aculile imwe no kumushila ica kumwenako,... mumaka yakwe 1 Petro 2:12-21.

Napamulandu Kristu aculile ifwe pa Kalivali twalikwata icilangililo ca umo uwatu fwilile pamulandu wa kutemwa. Nga cakuti na ifwe twalanga uku kutemwa mu micitile ku bantu banensu, kuti ca twafwa ukuleta abashasumina kuli Kristu.

3. TULABA BA KAMBONI BAKWA YESU UKUPITILA NA MU MATOTONKANYO YESU

Ilyo kasebanya a belamine Yesu mu matololo, no ku mu bembwila kufya kulya naku cilumba no mutunganya, Yesu amucimfishe ukubomfya amalembelo ya mucipingo (moneni Mateo 4:4, 7, 10). Yesu lyonse ali uwa ipekanishisha pantu aiswile mo ne fishinka ifya mu cipingo. Palici epabela inkama ya kucimfya mu mitontonkanishisha yesu. Amapinda 23:7 yatila "ifyo fine fye (umuntu) atontonkanya mumutima wakwe efyaba". Abena Kristu abakula mucisumino batontonkanya ifya kumulu. Babika amano yabo pakwambula imibele isuma. Pantu nakuba abena Filipi 4:4-9 isosa ifyo: **"Sekeleni pe muli Shikulu,... lelo mufintu fyonse lekeni ifya kulomba fyenu fishibikwe kuli Lesa mu kupepa no kupapata pamo no kutotela; no mutende wa kwa Lesa uwapulamo mu kwiluka konse, wakulalinde mitima yenu na mapange yenu muli Kristu Yesu. Ica kulekelesha, mwe ba bwananyina, tontonkanyeni fyonse ifya cine, ifya mucinshi, fyonse ifya bulungami, fyonse ifyayemba, fyonse ifya mutembo, nga kwabe ca kutasha, tontonkanyeni ifi fintu. Kibili ifyo mwasambilile no kupokelela kuli ine, ne fyo mwaumfwile no kumona muli ine, citeni filya fine; e lyo Lesa wa mutende akaba na imwe."**

Ifyo tulisha amatontonkanyo yesu fila tukuma mufingi. Inga twabikamo ifya buwele wele, fya buwele wele fine efika fuma mo. Inga twabika amashiwi yakwa Lesa ninshi mweo wabu Lesa e ukufuma mo.

4. TULABA BAKOMBONI BAKWA YESU NA MUMIMONEKELE YESU

Ngo mwiminishi wa kwa Kristu, umwina Kristu afwile ukuba uwa cindama na mumimonekele. 1 Petro 3:1-5 itila "...ukuti na bakano kuumfwa ku cebo bakolopekwe ukwabule cebo... pakulolesha imibele yenu ya kaele iya mu katina. Mwiba abasamo kusama kwa ku nse, ukwa kuluke mishishi, no kwa kufwale fya golde, nangu kwa kufwala amalaya ya matak; lelo abasamo muntu uwabelama uwa mu mutima, uwafuka kibili uwatalala, uwabo uwa finisha ku cinso ca kwa Lesa. Pantu efyo... abacetekele Lesa kale baipulamike...."

UKUSANGA

Ukuicefy a mu mifwalile na mumimonekele lyonse cilanga ukufumaluka kwa mibele ya bwina Kristu. Nakuba, bambi bafwile ukubembwilwa kuli baifwe fwe bena Kristu tepafyo tulanda palwa mifwalile, lelo nipafyo imibele yesu ilanda palwa kwa Kristu.

5. TUKWATA ICAKANISHIWO MULI KRISTU MU MICITILE YESU

Li njishikweba, Edward Gibbon aa shimika ifyo ilyo Galerus uwali pa bashilikale abasanshile inkambi sha bena Pesia, aka mufuko akabengeshima umwali ifipe fya mutengo kaponene muminwe ya mushilikale umo. Uyu muntu asungileko akacola no kuposako amabwe yoonse ayamutengo wa patali.

Abantu aba kakatila kufya mucalo pa nshita imo ine bala lekela ko kuli Yesu no Yesu no kuposa ica bupe icacila pamabupe yoonse, babipo kucila na ulya umushilikale. Teshukofye tulufya, lelo bupususho. Eco amalembelo yatwebe ati;

"Mwitemwa pano isonde, nangu ifya pano isonde; ngo muntu atemwa pano isonde, ukutemwa Shifwe tamwaba muli wene; Pantu conse ca pano sonde lunkumbwa lwa mubili, no lwinso lwa meno, na mataki ya mikalile ino, tacafuma kuli Shifwe, lelo ca pano isonde. Kibili pano isonde paleya, no lunkumbwa lwa pako; lelo uucito kufwaya kwa kwa Lesa ekalilila umuyayaya." - 1 Yohane 2:15-17.

Satana ala bombesha pakulenga imibele na masambi ya shaibipila uku moneka ifisuma. Pamo ngo kongwela abantu ku bwalwa na fimb iifikola. Mulifi batemwa uku langisha abantu imisepela, abacimwemwe kwati nalimo mukupumbukila kukunwa mwaliwa isho nsansa. Tufwile ukuba abacenjela ilyo tule ampana na bantu bambi pakuti tatonawile ifyo twasuminamo (2 Corinto 6:14). Nangu cibe ifi, Yesu alafwaisha ukuti tufike no kwampana nabashili ba mubusumino bumo naifwe. Lelo mumone ifyo ici cibusa tacimubwesesh mu fya mampulu yenu aya kale. Nga filya tulandile, ifyo tubika mumano yesu, elyo fye ne fitusekesha fyalikwata makaa pa busumino bwesu. Kanshi tufwile ukuba aba iluka pa fyo tule pela Kumatononkanyo yesu.

"Nshakabike pa mulola wa meno yandi icintu ca bucinangwa; napate milimo ya bapumba, te kuti ilambatile kuli ine." - Amalumbo 101:3.

Nga twa lisha imweo yesu ifisuma, ifintu ifya kowela tafya kasange incende mu myeo yesu no kutubwesesh numa. Ala ukwikatilila kufya bucindami mu mayanda yesu teti fitupusule kufya shala iyo. Nakuba alikwata ifingi ifya ku musansamusha ukucila u uli onse.

"Kucinso cenu kwabo ukusekelela ukwa fikapo." - Amalumbo 16:11.

6. TULABA BAKAMBI BAKWA YESU NA MU MIPELELE

Palubatisho lumo ulo kakumba umuyashi H.M.S Richards acitile, kwalipo umo umulumendo uwali no kubatishiwa uwa kwete indalamu matumba yakwe. Ilyo kakumba amwene ifi aipwishe cilumendo nga cakuti alabilefye uku fumyamo. Pa kwa suka uyu mulumendo atile: "Akabuku kandalama ne ndalamu naine tule batishiwa pamo." Mukumona uyu mulumendo ali wilwa no mupashi uwacine uwa bwina Kristu uwa kupepa mukwafwa bambi. Abena Kristu balakula mu bwina Kristu bwabo ilyo bale pela. Eco umwine Yesu atile "mwaliwe palo mukupela; temukupokelela iyo" (Imilimo 20:35).

Ico conse ico tupela pa kulundako ubufumu bwakwa Lesa ciba ca muyayaya.

Mateo 6:19-21 itila, **"Mwilonganikila fyuma pano isonde, apo icipelobesha ca bushiku ne ndalawa filonaula, apo abapupu batulamo no kwiba; lelo ilonganikileni ifyuma mu mulu umo icipelobesha nangu ni ndalawa tafyonaula, umo abapupu tabatulamo nangu kwiba Pantu ukuli icipao cobe, e kuli no mutima obe."**

"Fya kwa Yehoba pano isonde, ne fyaisulapo" (Amalumbo 24:1). Hagai atila; "Silfere wandi na golide wandi, cisemo ca kwa Yehoba (Moneni Hagai 2:8). Naifwe bene tuli bantu bakwe pantu atupuswishes ku membu shesu pa mulopa asumishe - umutengo ushaikulila (1 Korinto 6:19-20). Fyonse ifyo twakwata fyakwa Lesa pantu eutupela amaka aya kulenge fyuma

UKUSANGA

(Amalango 8:18). Moneni ifyo umupusushi wesu atwita ku kukwata ko icakaniko na wene mu kusalanganya imfila na kuli bambi.

"Bushe umuntunse kuti afinsa Lesa? Lelo imwe mulefinsha ine. Kibili mutila, Ni mu nshi twamufinshisha? Ni mu ca pe kumi, na mu ca musangulo... Leteni ica pe kumi conse mu ng'anda ya cipao, ukuti mubemo ifya kulya mu ng'anda yandi, kibili shi mundabwile kuli ico, e fyo Yehoba wa milalo asosa; mumone nga nshakamwiswile ifipunda fya mu mulu no kumupongolwele palo, kukasuke kukabule incende ya kubapo." - Malaki 3:8-10.

Ice kumi cimo pafya pekumi mu ca cibwesha (Amalango 14:22; Ukutendeka 28:22). Kuba limi nangu abasangwa mu makwebo ica pe kumi cifwile ukufumyapo ilyo fyonse ifya poselwepo fya fumishiwapo. Lelo ku ubomba wene ku fumya pamalipilo ayo awfile ukupoka. Ukupela kwa cekumi kwa suntinkana ne mibele yesu. Mukufilwa ukuleta ice kumi, tulafinsha Lesa. Ice kumi ca kwa Yehoba na palico cifwile ukubomfiwa pa milimo ya ku lundako ubufumu bwakwa Lesa epela (1 Korinti 9:14) no kupwishishisa umulimo wa mfumu yesu Yesu Kristu pakuti engesa bwangu (Mateo 24:14).

Ilyo Yesu aishileikala naifwe, alisuminishe musango wa kula pela ice kumi mu nshita ya cipinga cipy (Mateo 23:23).

Nga pa lwa musangulo, nishani? Umusangulo taba patikisha, lelo ica umo na umo kumu tima wakwe. Moneni (2 Korinti 9:5-7) Luka 6:38 itila "...peleni, lyene kukapelwa kuli imwe icilingiliwo cisuma; icashindailwa, icasunkaniwa, icasempauka, e cikapelwa mu ceni cenu...."

Ubushiku bumo kukulongana, kakumba H.M.S. Richards aitilwe kumuntu umo pambali. Imilimo ya uyu muntu yali kupanga indalamu mukupitila muma kwebo ya bufumfu ntungu. Ba cili balelanda cilumendo afumya indalamu ishingi \$500 apela kakumba ati wene e ce kumi cakwe. Mu kumoneka, uyu muntu ali uwatalalila. Ici capapwishes kakumba. E ico amwipushe ati "ni shani nomba mune ifyo iwe wa kulaikala?" Pa kwasuka atile te shibe lelo wene alifye no tupiya utunono \$6 uto twine Lesa aka musuminisha ukumwafwa. Mucine Lesa alimwafwile. Ukulapila kwa uyu mulumendo kwali ukwa mufuma cumi. Abwelelemo uwa shishiwa kibili uwansansa mubwina Kristu bwa kwe. Lesa ali mwafwile mpaka na mukufwa kwakwe.

Lelo mwibukishe ukuti Lesa talaya ukuti bonse aba bwesha ice kumi mucishinka baka nonka iyo. Nomba twalikwata ubucetekelo no bulayo ukuti Lesa akatupela ifyo tukabila mubwikashi bwesu. Kristu alipela kale kuli baifwe, naifwe na tumupele imitima yesu umupwilapo. Natupele Kristu kuba nensu ukupitila mu mikalile yesu, amatontonkanyo yesu, imi monekele yesu, imicitile yesu, elyo na mu kupela kwesu.

INKAMA YA MIBELE YABUMI

Bakafwailisha bama sayanshi abafwailisha ifya filundwa fyamubili wamuntu chalibafishe nganshi ukuti benga lemba ifishinka ifyo baibele ya landa palwa mubili wamuntu: umuntunse akulwa ne fiputulwa fyonse ifyaikatana. Umubili umo ilingi tulekanya, pamo ngo mubili, amatontonkanyo no mupashi ukube pamo nge fiputulwa ifyaibela mucishinka fyaba fye ifyaikatana mukupango mubili umo, kibili tekuti filekanishiwe nakalya. Munshila imbi kwebati icile cusha amatontonkanyo cile cusha no mubili. Imibele yamupashi wesu ulenga no mubili ukubefyo fine. Twapangwa umubili umo uutuntulu.

Icakumwenako, bakafwailisha bamasayansi ukupitila mu masambililo yabo batila, ukuseka ukwamupwilapo nensansa kulenga ubupusano ubukalamba nganshi mukupela amaka yafilendwa fyamubili ifilesha amalwele. Umubili wamuntu kuti wayafwilishiwa ukulwisha amalwele bwino nga uleba uwa sansamuka Lyonse! Aya masambililo yalanga ifyo amatontonkanyo no mubili fyaikatana mukubombela pamo.

Akale pamyaka amakana aya pita ishiwi nangu icebo cakwa Lesa calangile apabuta uku kwikatana capamo ukwa matontonkanyo no mubili ico icile suminishiwa fye pali nombaline mu masambililo ya bushing'anga (medical theory): ifyo

"umutima wa sansa muti usuma, lelo umutima uwafunshika uumye fupa." - Mapinda 17:22.

Ukulingana ne nsoselo sha musambi Yohane, amatontonkanyo no mubili fyaba ifya yampaña pamo kubumi bwesu; ubumi ubwakumupashi.

"We watemwikwa, ndekulombelo kucibondola muli fyonse no kubo butuntulu, ifyo no mutima obe wacibondolo." - 3 Yohane 2.

Kabumba wesu afwaisha ifwe bonse ukuba no mutende uusuma. Ichebo cakwa Lesa kuti catupela akafukauka aka bumi pamo pene nakafukauka kamweo wamuyayaya. Pantu ubumi bwa mubili namatontonkanyo nomupashi fyendela capamo. Eco Paulo aletwebela ati

"E ico nga mulelya nalimo mulenwa, nalimo cones ico mulecita, citene fyonse ku kucindika Lesa." - 1 Abena Korinto 10:31.

Mu mbila nsuma mwaba fyonse fibili: ukuba capamo ukwa mubili nomupashi. Imikalile yabumi busuma kuti ya twafwilisha ukuba abena Kristu ab fikapo.

Ifi efikomo cine konse konse ifya kukonka nga cakuti mulefwaisha ukuba ababumi busuma nokubomba bwino ukwamubili.

1. UMWELA USUMA UWABULAMO IFIKO

Umwela usuma ulafwaikwa kubumi busuma. Inshita yakasuba nelyo twasendama mutulo ubushiku ukukwata umwela uwingu kabili usuma mumayanda yesu namumiputule intu tubobelamo: Ulenga umulopa mumibili yesu ukusalanganya bwino umwela wabumi mufilundwa fyonse. Ukupema kwa kukula umwela uwingu mumibili mulucelo iyo tuleenda musango umo uusuma. Ukupela umubili obe umwela wabumi cintu icisuma ukukana ishiba umwela tulepema nga wa musangonshi. Tufwile ukuba aba ibukila ukushipema icushi nelyo umwela usangwamo utushishi utuleta amalwele.

Ukupepa fwaka kulonaula umwela kabili ekepaya wabantu abengi muli shino nshiku. Mukufwailisha kwa Sayansi kwasanga ukuti ukupepa fwaka kuleta amalwele ya kansa, ukukula kwamishipa yamwela iya muli pwapwa nangula ukufimba kwa pwapwa namalwele ya mutima. Elyo nikotini uwaba mulifwaka alenga umuntu ukutekwa ubusha kulifwaka icakuti cilafyanganshi umuntu ukuleka. Kibili casangwa ukuti ukupepa fwaka kukepaya abantu ukufika iminshipendwa ikumi naibili (12,000,000) cila mwaka ukufika na mumwaka wa 2020.

2. AKASUBA NANGU ULUBUTO LWAKASUBA

UKUSANGA

Mwaliba ubusuma ubwingi mulubuto Iwakasuba: ukontela akasuba pama:

- i. Mineti 15-30 cilabushiku ulucelo ne cungulo cilafwilisha umubili ukupangila vitamini D iyo ififaikwa nganshi munkanda. Vitamini D eyafwilisha umulopa ukupanga kashamu na fosifolasi ifyo ifipanga amafupa kabili efilundanya amafupa ngacakuti naya funika.
- ii. Akasuba kalafwilisha ukufumya ubusungu nokwipaya utushishi twamalwele.
- iii. Akasuba kalafwilisha ifilimwa ukupanga ifilyo. Ukwabula aya maka ya filimwa ukula panga ifya kulya inama nabantu kuti bonse bafwa pamulandu wa kukana kwata ifilyo.
- iv. Akasuba kabili kalafwilisha abantu ukushiba mumfimfi ne nchito sha mumfimfi nokuba lenga ukushiba abatondobala ukuletwa pamulandu wa kukana ba mulubuto Iwakasuba munchende shimbì umo ubushiku tabuca pansiha iyitali iyipwa nemyeshi. Ishiwi lya bucjenjesho: Akasuba limbi kuti kaonaulo mubili.

Ukuyanika pansiha itali sana mukasuba kuti kwaoca inkanda yamibili: Nokucila banensu aba bute nkanda, no kusha ubusano bwakutwale kansa wamunkanda, nokonaula amenso, nokulenga utushishi twapa meno.

Ififyonse muli ububusoko fisangwa mwibuku ilitwa "Inuka ube nobumi" (*Look up and Live*).

3. UKUTUSHA

Umibili ufwile ukutusha pakuti winga kwata amaka. Tufwile ukukwate nshita iya kwangala nokutusha pakuti umibili waba uwatalapuka ukufuma kukufininha kwa nchito no kufuma kukupilikita nama sakamiko ya palupwa lwa pa ng'anda.

Ukwabula ukutusha bwino abantu abengi balaba abasakamika, no kutondobala kabili abasantuka. Amasakamano ya musango uyu yatwala kukulwala. Elyo ilyo umuntu alwala elyo aishibo kutusha, ngacakuti aletusha teti asangwe mu kulwala uku. Takwaba icinga bula icifulo cha kutusha mukusendama utulo ubushiku.

Ukubikamo aka cipyä cipyä mumabatili yesu ayamupashi cila bushiku nako kwaliba ukwa fwaikwa nganshi mumaka yamibili. Ninsambu yamwina Kristu cilabushiku iya kutonta amatontonkanyo mufya mupashi. Ukusambilila kwa cipingo namapepo filaposha amalwele ya mibili nayakumupashi pamopene. Twalilinga no kuya pali cuti ukufuma kuncito shesu isha nshiku shonse, ubushiku bumo cila mulungu ubwa kutusha na cuti wapamwaka nangu iciputulwa camwaka.

4. UKWENSHA KWAMUBILI MUFYANGALO NOKUBOMBA KWAMILIMO

Ukwensha umibili kulafwaikwa kubumi bwamibili.

1. Ukwensha umibili kulafwilisha ukwenda kwa mulopa bwino mumibili.
2. Ukwensha umibili kulafwilisha ukusalanganya nokutwala umulopa mufiputulwa fyonse ifya mibili ukulenga utuputulwa twamibili onse ukuba utwa kaba.
3. Ukwensha umibili kulapwisha icipyu nokubweshe chefu bwangu mu mikalile ya buntunse no kwafwilisha ukumfwa bwino mubumi bobe. Ukwensha umibili ilingi line waliba muti uusuma kukuposha amasakamiko yakumutima nokwafwa umibili ukumfwa ichibote nokutusha.
4. Ukwensha kwamibili kupela ama ya nsale shamulilo kulibongo bongo naku mishipa. Kabili kube ubumi busuma mukukoselesha amaka yamumibili aya lwisha amalwele. Ilyo umibili wasungwa bwino muku bomfyia bwino bwino amatontonkanyo yabafye ayaibukila na mukwelenganya bwino no kubomba bwino.
5. Cila fwilisha na mu mimonekele isuma iyamibili nenkanda.
6. Ukwensha umibili kulafwilisha umuntu ukuba uwamaka. Kabili nokukana naka bwangu kumibili namumatontonkanyo.

UKUSANGA

7. Kulalundapo amaka yabongo ukupanga amenshi yamuti ulenga umuntu ukumfwa bwino no kukusha amaka kukana umfwa ubukali namaka. Nga cakuti ta ule ensha umubili ufwile ukutampa panono panono nokuya ulelundapo ukuya ulekushako ukukanafiklapofye nampuu. Limbi kuti cawamisha ukwipusha shing'anga ilyo taulati utampe icipingo cobe cakwensha kwamibili pamo ngamukwenda intanfu imo, mailosi umo muma mineti 15 imiku ine nangu ukucilapo mumulungu umo.

5. AMENSHI

Pantu amenshi yalafwaikwa mufilundwa no tuputulwa tonse utwa mumubili wa muntu (ama selo) tufwile ukunwa amenshi ayengi.

1. Kukufina umubili wa muntu wakwata ifiputulwa 70 pafi putulwa 100 fya menshi ayaba mumubili.
2. Umubili ufwaya mupepi 2 1/2 quarts aya menshi, mupepi amakapu 8 ayamenshi yakunwa pabushiku bumo. Aya menshi yalafwilisha mu milimo pamonga ukushinguluka kwa mulopa mumubili onse, ukufumya ifiko mumubili, ukusenda ifilyo nokufisalanganya mumubili onse, noku sungulula ifyakulya mumala.
3. Umuntu akwata pakati ka 15 na 40 amakana yaminshipendwa (15-40 billion) ya ma selo... utuputulwa utwakulwa pamonge ncelwa shang'anda. Cila kamo kakwata ukufuma pa 70 ukufika pa 85 patputulwa 100 utwa menshi: (70-85% yamensi) pafwaikwa amensi ayengi ukupela cilakamo aka utu tuma selo pakuti umuntu engaba uwaibukila inshita shonse, noku kana tondobala, noku kalipa bwangu.
4. Ukusamba nako kulafwaikwa amenshi ayatalala nangu aya cifwe cifwe. Ukusamba cila bushiku kulafwilisha ukwenda kwamulopa. Ilyo umulopa wa enda bwino ulapela amaka kumubili na ku matontonkanyo. Ukusamba kulalenga nemishipa ukunakilila bwino pantu nga te ifyo kuti caleta amalwele mukunasha amaka yamubili ukulwisha amalwele mumubili. Kabili ukusamba kula fumye fiko pamubili nokukana umfwa sana impepo.

6. UKULYA IFILYO IFISUMA

Pabubumbo Lesa ayebele Adamu na Eva ukulya inseke ne mbuto nefisabo (Ukutendeka 1:29). Panuma ilyo Adamu na Eva na bolungana elyo ba balundilepo ukulya umusalu (Ukutendeka 3:18). Panuma ye lyeshi lyakwa Nowa Kabumba alundilepo abantu ukulya ifya mweo ifya sanguluka (inama, fyuni nesabi ifyasanguluka) Ukutendeka 7:2-3, 9:1-6. Mu minofu ya nama mwaliba amafuta nomusungushi ifilenga amalwele mumubili warnantu nga alya inama: amalwele pamo ngo kubutukisha kwa mulopa, amalwele ya mutima, ukupona, nefilundwa fyamubili ukuleka ukubomba, ifya kumena mena mumubili. nokwina sana ukwa bulwele, nobulwele bwa shuga namalwele yambi ayengi. Muli shino nshiku bashing'anga abengi bakasambilisha ukulya fye inama iyabula amafuta "iyakuba" kabili ukwipika sana inama nangu isabi, kabili ukulya fye panono panono, kabili telyonse iyoo.

Pantu abantu aba shilya ifya mweo abalya fye ifya musalu baliba nobumi ubusuma kabili tabafwa bwangu balekalisha pachalo, abengi abasambilila mufya milile nefya bumi balatweba ati tufwile ukutontonkanya pafya kubwelela kumilile iyo Lesa apele umuntunse ukufuma pabubumbo: iya kulya inseke, ne mbuto, nefisabo nomusalu. Nga cakuti watemwa ukutampa ukula lya fye ifyamisalu nokuleke nama uwfile ukubalilapo ukwishesha no kusambilila ifyo wingala kwata ifilyo fyonse ififwaikwa mumubili kubumi ubwamuntu ukwabula ukulya ifya mweo (inama). Mufwile ukulalya imiku isano nangu imiku mutanda pabushiku bumo. Ukutobenkanya ngefi - ifisabo, inseke, imbuto no musalu nefilinga chilemba, ilanda no musalu. Umusalu uwa mutundu wa katapa katapa no wamutuntula pamo ne fisabo ifili nga amachunga ifi fila fwaikwa sana. Mule bomfyia ubunga bwangano ishituntulu ukukana fumyako amakapa, ishishapepulwa lelo isha twiwa na makapa pamo pene. Kabili mubonfyie nomupunga uwa fitulukila mucifulo ca mupunga uwabuta. Mulelya ifyakulya ifya kwatamo umulyo uwabango musunga pamo nga mataba, kalundwe, umupunga no mukate nefyakulya ifya bambo no mulyo wa nsukale, pamo ngefyumbu. Ufwile ukulya imiku mutanda noku chilapo pabushiku bumo. Mu chifulo chakulya amafuta yanama nefya lowesha pamo nga kilimu, jamu nama switi, mulelya amafuta ayapangwa ukufuma ku musalu. Ifyakulya ifya musango uyu fyalinga fye bwino bwino ukwa bulo kulya inama.

UKUSANGA

Elyo kulyabo abengasala ukutwalila ukulye nama mufyakulya fyabo bafwile balelyafye inama isho icipingo calanda ukuti shintu sha sangululwa isho Lesa asuminishe abantu ukulya inama panuma ya lyeshi lya kwa Nowa. (Ukutendeka 7:2-3, Abena Lebi 11:47), alilondolwele inama isha sangululwa isha linga ukulya nenama ishi shasangululwa ishishalinga ukulya. Belenga mwibuku lya bena Lebi 11 ne buku lya Malango 14 no kutantikwa kwa fyoni, inama, ne sabi ifyo Lesa aitile ukuba ifi shasanguluka kibili ifisha suminishiwa ukulya. Ukulingana na ya malembelo inama isha sangululwa shifwile ukukwata imondo isha patuka nangu amabondo aya panduka pabili, kibili iibukule nsaku iya mu namashibiye eyo mulelya. Isabi lya sangululwa lifwile ukukwata fyonsse ifi fibili: amamba no tulebelebe. Ifyoni ifilya inama ishabola pamo nga makubi na mwankole tefyakwesha ukulya tafya sanguluka.

Pakati kanama ishi shasangululwa kapoli eyo balumbulapo sana sana ukuba iya makankamike ne ca muselu pantu alikowela. Amalango 14:8. Impendwa ikalamba mumibili yabantu yalingililwa notushishi utwamalwele utusangwa munama ya kwa kapoli. Pali nomba amasambililo ya sayanshi yalesanga no kuleta apabuta umulandu Lesa aitile inama shimo ukuba ishakowela. Umulandu umo kuti waba mulandu wabusanso bwa kuleta amalwele, pamo ngobulwele ubuletwa no tushishi tu sangwa munama yakwa kapoli. Nomulandu umbi kuti waba pamulandu wa mafuta aya timba ayonaula imibombele ya mumala kuku gaya ifyakulya.

7. TALUKENI KUBUSANSO

Busokonshi buntu icipingo cipela pamulandu wakunwa ubwalwa nangu ifyakunwa ifikola? "Umwangashi wa miponto, ne ca kunwa icikola ca mpoma; onse uupumbukilamo taba na mano." Amapinda 20:1.

"...Nangu abakolwo bwalwa, nagu baNelyo abango nangu nibakaitemwe nelyo niba chakolwa wabwalwa ne abamisoka nelyo abasende aba nabo ifintu muchengeshi tabakapyane ubufumu bwakwa Lesa." - 1 Bakolinto uwa chimo 6:10.

- i. Ificingilila umubili kumalwelwe: Ifyakunwa ifikola fyonaula ifilundwa ifyamubili pamo ngefi: ukupwisha amaka yatukapaso utwabuta utwa mumulopa ukulwisha nokwipaya amalwele mumubili yabantu. Ici chilenga ukufusha amalwele yatulaso, ichifuba cha ntandabwanga, ubulwele bwafilonda fya kumabu nokufimba amabu elyo nefya kutumba tumba mukati kamubili.
- ii. Ukunwa utubotolo tubili nelyo tutatu pabushiku bumo kuli bana chifyashi kulakusha nangu kulaundapo ubusanso ubwaku ponya amafumo nokufyala utupopo na bana abafwa, nokufyala utwana utushilakosa ukwabula ukukumanya imyeshi.
- iii. Ukwenda kwa mulopa mumubili kulonaika pamulandu wakunwa ubwalwa, no kuleta amalwele ya ku mutima, uku cefya shuga ya mumulopa nokufusho amafuta ayatimba mumulopa, ne ci cilenga ubulwele ubwa mulopa ukubutukisha.
- iv. Ukunwa ubwalwa kulafulunganya mumala nokufululukamo utulonda notupusu e cilenga no mulopa ukula sasa mumala.... Ukunwa kwa lyonse kulenga namabu ukufimba nokukwata amafuta sana namalwele ayengi aya kumabu.

Ubwalwa e bulenga imfwa ishingi isha pa misebo, abantu abengi ukuikulika, ukonaula kwabana banono, ne misoka iyangi icitika pama yanda.

8. UKU CHETEKELA MUMAKA YAMUPASHI WAMUSHILO

Umuntu uwa mwenso kuti a cisanga ica yafya ukufwalisha ukwafikapo pe ntembapulo shabumi isho shitantikwe pamulu. Lelo umuntu uwasumina muchine no mubusumino ubwfikapo muli Lesa ena akakwata akafukauka akafikapo akabumi ubusuma.

"We mutima wandi, cindika Yehoba, kibili wilaba fya kutesa fyakwe fyonsse; e ulekelela amapulu yobe yonse, e uposha amalwelwe yobe yonse, e ulubulo mweo obe ku nindi...." - Amalumbo 103:2-4.

David Larson, mpanda mano uwapesukulu lya kusambilila pafya bumi bwa bongo bongo mucalo ca ku America, ukupitila mu masambililo, afailishe ubwampano ubwaba pakati ke cebo cakwa Lesa nemikalile yabumi busuma.

UKUSANGA

Amasambililo yakwe yalangilile ukwkatana ca pamo pakati ka mwina Krisitu no bumi ubusuma. Cali musungwishe nganshi ukusanga ukuti abo abaya mufilonganino kupepa Lesa balekala imyaka iyengi pa calo ukucila abo abashipepa Lesa. Abo abaya ku filonganino mukupepa Lesa telingi basangwa namalwele yakumutima, ukukosa kwamishipa yamulopa, ukubutukisha kwamulopa, namalwele ayengi tabakwata. Abo abakwata ubusumino muli Lesa bekala mubumi ubusuma no kubomba imilimo iyengi iya kuwamya nangu ukutwala imikalile yabantu pantansi pantu telingi baba aba tondobala, nokutekwa ubusha no bwalwa, nangu ukuba mufi fungo pamo ngefyo caba kuli ba ntalamisoka, kibili telingi basangwa mufyupo ifishili fyansansa. Ukuchetekela mumaka yakwa Lesa ayamupashi enkama nangu umuti uwakwikala ababumi busuma kibili ubwansansa.

Mupepi nokufika kumpendwa iya makana amakumi yasano (50,000) ayalolela ukwisa kwacibili ukwakwa Krisitu bali bulilwepo isambililo pamo nge chaku mwenako, mumusumba wa California pamwaka ukucila amakumi yatatu. Casangilwe ukuti abaume abapepa mulici cilonganino balekala imyaka cine konse konse nangula imyaka pabula (8.9) abanakashi nabo imyaka cinelubali na citika (7.5) ukucilapo pa bantu fye abashala abashili ba mulici cilonganino. Amasambililo yamo yene yalicitilwe mucalo ca Holland naku Norway, naku Poland monse muli ifi fyalo casangilwe ukuba umusango umo wine. Abamasambililo ya kufwailisha fwailisha batila ati icalenga ba Chimpempe ukwikala imyaka iyengi ukuchila abantu bambi nipamulandu wa fikomo fyabo chine konse konse, ayabumi yantu bakonka nangu ukukonkapo yamo aya muli aya cine konse konse ayo yalumbwilwe muli cino cisambililo. Abo aba konka ifi fikomo fya bumi tekwikalafye imyaka iyengi pachalo kweka iyoo, lelo nokukwata ubumi ubusuma. Ukukonka amafunde yamu cipingo kubumi cilenga ubupusano mumisango yonse iya mibombele nemicitile. Ici cilanga fye apabuta nokwabula ukutwishiha ukuti ubwina Krisitu e cintu fye cimo ubwa mano ukucila amafundisho yonse ayashala pe sonde Lyonse. Ubwina Kristu bula pilibula abantu nemitonkanishishe ne mibombele yabo yonse kibili bukuula nemikalile yabumi bwa bantu.

Pamulandu wakwampa pamo ukwaba pakati kamatontonkanyo mumubili no bumi bwesu ubwa mupashi, aba Kristu bene bene abenda munshila shakwa Lesa ukulinga umwabela amashiwi yakwa Lesa balafwaisha ukusunga ifikomo ifileta ubumi busuma mumikalile ya myeo yabo ilyo bale iteyanishisha ku kwisa kwa kwa Yesu ukwa cibili (1 Yohane 3:1-3). Kristu tafwaya fye ifwe ukupekanya ku kumukumanya ilyo akesa lelo afwaya noku wamishako imibebe yabumi bwa mikalile yesu iya pali nomba. Kuti twabombela pamo nankwe mukukonka ifikomo fya bumi busuma ifya kwa Lesa mumibebe nemikalile yesu.

Yesu alitulaya ukutupususha no kutupokolola ukufuma kumibebe yabipa ukupitila mumaka yakwe ayabomba muli ifwe (Abena efeso 3:20). Nga cakuti uleesha uku cimfyia imibebe ya mubili iyabipa iyili pamo ngo kupepa fwaka nangu ukunwa ubwalwa ne fyakunwa fyonse ifikola, amapange yenu yonse aya kufwaisha ukuleka ilingiline tayabomba, Lelo mumaka yakwa Lesa ayabomba muli ifwe Lesa kuti atupela amaka aya kuchimfyia. Amashiwi yakwa Lesa yali tulaya ati "Ndi na maka aya kucita fintu fyonse mu ulenkoselesha" (Abena Filipi 4:13).

UKWINGILA MUBWIKASHI BWA BWINA KRISTU

Moneni inkalata yakusansamusha ukufuma kuli keminina wesu uyu uli musambi wape sukulu lya cipingo mu Africa:

"Pamyaka yapita ukulingana naisano, napokelele ubwipusho ukufuma kwishiwi lya busesemo (Voice of Prophecy) ukuti ningayatandalila umufumgwa mucifungo uyo uwali musambi wacipingo ukupitila mukutuma kwa nkalata. Natwele uku kwipushiwa kubakalamba ba cifungo abo muci kuku bapele insambu. Pamulandu wakuti uyo musambi akwete ukufwaisha ukwashiba ukuti engasambilila icipingo, nalementandalila ilingi line.

"Imyeshi pepi na mutanda panuma yakutandala kwandi intanshi, aipwishe ukuti enga batishiwa nokuilunda ku cilonganino. Intungulushi shapa cifungo shasumine ukupela fyonse ifyale fwaikwa pakuti ulubatisha kwingabako mucifungo. Aba lolekesha pa bafungwa pamo nabafungwa bambi balongene ukwisa pela bumboni kulubatisha uko ukwali kumo kwa mbatisho isha ikatishe mitima uko nshatungululapo. "Papitile fye akashita kanono panuma yaifi, muninane bamufumishe mucifungo, nangula ali ne nshita ilingile ukubombela icifungo. Ilyo naipwishe ninshi, banjebele ati imibele yakwe yali pilibwike mukampampa, kabilo ali ni uyo kambone wa mupusushi wakwe nolukuta lwakwe ukuti tali nelyo pamo uwaku tontonkanishiwa ukuba pamo ngomufungwa, nangula ukumusenda pamo ngefyo. Uyu muntu abwelele ku lupwa lwakwe kabilo pali ino nshita ali nintungulushi mucilonganino cimo pa filonganino fyesu ifikalamba."

1. BUSHE UBUPILIBULO BWA LUBATISHO CINSHI?

Ilyo uyu mufungwa aishileba umwina Kristu ne mibebe yakwe ya pilibwike umupwilapo, ninshi cabelele icikankala ukuti engabatishiwa?

Mukulanshanya na Nicodemus, umukalamba wa mushi uwaishile kuli Yesu ubushiku, Yesu alondolwele bwino ubukankala nobupilibulo bwa lubatisho:

"Takuli nangu umo uwinga mona ubufumu bwa kwa Lesa kano afyalwa cipyia cipyia..."

"...kano afyalwa kumenshi nakumupashi." - Yohane 3:3, 5. (Kano fye ngapali apakwiluka, fyonse ifya kubelenga mucipingo mucisambililo fya

"UKUSANGA muli baibele ilileitwa New International Version of the Bible (NIV) - ici cilapilibula ati ici cipingo kuti ca bomfiwa mufyalo fyonse pali nomba).

Eico ukulingana na Yesu tufwile ukufyalwa "Ku menshi na kumupashi." Ukufyalwa ku mupashi, cile iminina ukwingila umweo upya ukupitila mukupilibuka kwa mitontonkanishishe no mutima. Pantu ukwingila mu bufumu bwa kwa Lesa kuba me mibebe iipyia mu bwikashi, te kukambika fye umweo wakale nakalya; ici citwa ukufyalwa cipyia cipyia. Ulubatisho lwa mu menshi cishibili cakwe icile langa ukupilibuka kwa mukati. Keminina wesu abatishe umufumgwa ico cakumwenako pa busumino akwete muli Kristu elyo ulubatisho lu langa ukupilibuka kwa mibebe ukupitila mu maka ya mupashi wa mushilo.

2. CINSHI NINGA BATISHIWA?

Ipusukilo lyesu lya shintilila pa fintu fitatu ifyo Yesu acitile:

"Kristu AFWILILE imembu shesu umwabela mamalembo;... ALISHIKILWE,... ATUTUBWIKE pabushiku ubwalenga shitatu umwalola amalembo;..." - 1 Abena Korinti 15:3, 4.

Kristu alengele ipusukilo ukuba ko ukupitila mumfwa yakwe, ukushikwa kabilo nokututubuka.

UKUSANGA

"Bushe tamwaishiba ukuti ifwe bonse fwe ba batishiwe muli Kristu Yesu twa BATISHIWE MU MFWA YAKWE? E ico twa SHIKILWE PAMO NANKWE UKUPITILA MULUBATISHO mu mfwा YAKWE pakuti, PAMO NGE FYO KRISTU ABUSHIWE mu bafwa ku bukata bwa kwa Wishi, IFYO FINE NA IFWE TWENDE MU MUSANGO UPYA WA MWEO." - Abena Roma 6:3, 4.

Kristu afwilile imembu shesu, ashikilwe, elyo aimine munshinshi uku tupela umweo upya uwa mushilo. Pakuba ababatishiwa tuli aba lubali mumfwa, ukushika ubumi bwesu ubwa kale muli Yesu eno kututubuka ku mweo upya muli Kristu. Ulubatisho cipilibula ukufwa ku lubembu muli Yesu, elyo ukufuma mumenshi cimininako ubututubuko 'ukwikala umweo upya muli Kristu'. Imfwa yakwa Yesu nokututubuka kwa kwe caba nimfwa nokututubuka kwesu. Lesa kuti atulenga ukuba abafwa ku membü, kwati fye twali tanikwe. Kuti atulenga ukuba abomi kufintu ifya mupashi, kwati twalibushiwa kubafwa.

Ulubatisho tumona mukutantika lu le imininako intampulo sha bu pilibulo. Intanshi, twatumpikwa mu menshi, twaibishiwa umupwilapo, pamo nga bantu abafwile balebishiwa munindi noku shikwa. Ici cile sosa ukuti tuli abafwaisha ukufwa na Yesu nokushika imibele yesu iyakale. Ulubatisho kulosha, ukulaya kwa bwickashi umo ulubembu lwaba cibelesho. Elyo twasumbulwa pamulu ukufuma mu menshi kuli uyo ulebatisha, pamo ngo muntu uyo alebushiwa ukufuma munshishi. Ici cilesosa ukuti tuli "cilengo cipy," umupwilapo ukupelwa "kumweo upya" unto Lesa atupela.

Ukwibishiwa epela e kwinga londolola ubupilibulo bwacishinka ubwa lubatisho - ukufwa, ukushikwa, elyo no kufyalwa libili. Ulubatisho lwakusansa talulanga bwino ukufyalwa kupya. Bushe kanshi cipilibulanshi ukufwa na Yesu?

"Pa kwishiba ici, ukuti ubuntu bwesu bwa kale bwa tanikwe pamo nankwe ukuti umubili wa lubembu ufubalishiwe, twiba mu busha kibili mu lubembu iyo;..." - Abena Roma 6:6.

Kunse. ulubatisho lwiminina ifyo umuntu awfile ukucita mukati:

Cimbila fyonse kuli Kristu. Nga twaikatilila ifili fyonse kuli Lesa, lyena tuli aba enekela ukushala "abasha kulubembu." Nga twa cimba umupwila po kuli Kristu, ukufwaisha kwesu ukwa bubifi "kwalapokwa amaka." Elyo nokupilibuka kwala tendeka.

Nani ali namaka paku pilibuka uko ukule citika?

"Nintanikilwa pamo na Kristu; te ine ndi no mweo nomba, ni Kristu e wabo mweo muli ine; no mweo ndi na o nomba mu mibili ndi na o MU KUTETEKELA U MWANA WA KWA LESA, uwantemenwe no kuipela pa mulandu wa ine." - Abena Galatia 2:20.

Nga naibukisha ukutanikwa kwa kwa Kristu ukupitila mulubatisho, ndeta amaka aya kalamba mukati ka mweo wandi - "Kristu ekala muli ine."

Pakuti ubike umweo obe mu maboko yakwa Yesu, intanshi lolesha uko Yesu alefwa palupanda. Wi lolesha palubembu ulule kutinya, wi lolesha pa mweo obe uwakale. Lolesha kuli Yesu. Umone imfwa iya cikuku elyo nemfwa yakwe pakalivali, nenkoshos asos at: "Ukupitila mumaka ya lupanda: nalaya ukwiminina na Yesu. Ukufuma ilelo nka laikala umweo uwa kucetekela muli mwana Lesa, uwantemenwe nokuipela bulilambo kuli ine." Lintu twa shintilila pa mfwa no bututubuko bwakwa Yesu tu mona ubusuma bwakwe.

"E ico ngo muntu ali muli Kristu, abe cibumbwa cipy: ifya kale na fiya; moneni fya yalulwe fipy." - 2 Abena Korinti 5:17.

Ukupitila mu lubatisho tu langa ifyo tufwaisha ukwikatana amaboko na Yesu nokwikala umweo upya kibili usuma "muli Kristu." Yesu alacita muli ifyo fintutufwile ukucita fwebene. Tula tutubuka mumenshi "icilengo cipy"; Atupela amaka ya kuba no mweo "uupya".

3. CINSHI YESU ABATISHIWE?

UKUSANGA

Pa Pentecost, Petro aebele abo bonse abale fwaya uku kakulwa kububi "Ukulapila no kubatishiwa" pakuti Yesu "engelela imembu shenu" (Imilimo ya Batumwa 2:38). Apo Yesu ta bembwika po, kanshi ninshi asuminine ukubatishiwa?

"Elyo YESU AFUMINE ku Galili aile ku YORDANI kuli Yohane, ku kubatishiwa kuli wene... Lelo Yesu alyaswike ati, LEKA CIBE IFI NOMBA; PANTU E FYO CATUYANO KUFISHO BULUNGAMI BONSE." - Mateo 3:13, 15.

Yesu tali na lubembu. Talefwaikwa ukulapila ku lubembu nangu lumo. Abatishiwe pamulandu umbi: "ukufkilisho bulangami bonse." Paku batishiwa, Yesu apele icilangililo kuli ifwe fwe ba naka kabilis aba memb. Yesu teba abasambi bakwe ukuya kuntu wene tatala fika. E ico iyo abasumina babatishiwa mu menshi ya lubatisho, balekonke ntampulo shakwa Shikulu wabo.

Pantu Yesu afwilile imembu shesu, nomba kuti atupela ubulungami bwakwe.

"Lesa a lengele uu shaishibe ulubembu, amucitile ukubo lubembu pa mulandu wa ifwe; ukuti ifwe tube ubulungami bwa kwa Lesa muli wene." - 2 Abena Korinti 5:21.

Uku pilibulwa mu meno ya kwa Lesa ukufuma mu babembu ukuba abashila, tukula "mu bulungami" elyo no kuba no mweo upya muli Kristu.

4. CINSHI NINGA BISHISHIWA?

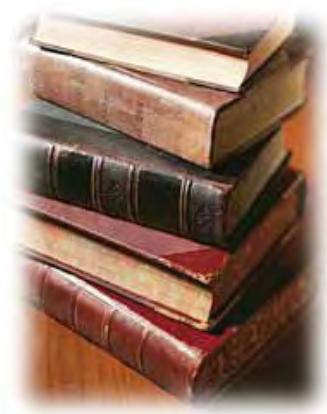
Yesu aibishiwe pa lubatisho Iwakwe, tasanshilwe na menshi. Yohane amubatishe mu mumana wa Yordani. "Pantu mwali AMENSHI AYENGI" (Yohane 3:23). Ilyo Yesu alebatishiwa, a ibile pansi mu menshi, kabilis "ilyo fye Yesu abatishiwe (ukwibishiwa, Greek), aimine pamulu ukufuma mumenshi" (Mateo 3:16).

Nga twa umfwikisha ubupilibulo bwa cine ubwa lubatisho, kuti twa kwata ubwafya ubunono ukwibisha ulubatisho ulufwaika. Ishiwi fye "ukubatisha" iyafuma kucigiliki ilya "baptizo", kabilis lipilibula "ukutumpika", atemwa "ukwibisha" (ukubika munshi).

Ilyo John Wesley atandele mu America mu 1737, icilye ca cilonganino ica bashibantu amakumi yatatu nabane (34) bamwesesh pabupingushi bushalibukaya "pakukana batisha umwana wakwa Mr Parker, kanofye ukwibisha" ili camoneka ukuti wishi wa ntampulo (Methodism) abatishe abo bonse aleplibula ukupitila mukwibisha.

Ilyo uwa pilibwike John Calvin atile: "Cili ica ishibikwa ukuti ukwibisha ecali ulutambi lwa cilonganino ca kale." Isukulu lya fya bwina Kristu (*Institutes of the Christian Religion, Bk 4 Chap. 15, Sec. 19.*)

Umulumbe wa cilonganino ca pa kubala ulondolola apa buta ukuti ulubatisho lwa pilibwile ukwibisha. Dean Stanley, uwa cilonganino caku England, alembele: "Amakana ikumi nayatatu ayantansi, mupepi fye no mupwila po we calo conse, bonse balekonka ulubatisho lulya tubelenga mu cipingi cipy, ico acali ubupilibulo fye bweshiwi 'batisha' - ukuti bonse aba bali bishiwe pe samba, mu menshi, ukwibila umupwilapo, kabilis ukwibila onse mu menshi." - *Christian Institutions, p.21.*

Ba kabatisha mukwibisha abale pilibuka basangwa mu filonganino ifingi ifyo fya kulilwe ukufuma mwikana lya cine (4th) nelye kumi na ine (14th) mu Europe na Asia, icilonganino pamo nga Cathedral mu Pisa, Italy, na St. John's icilonganino ca cila fyonse mu Rome.

Mpaka ukutendeka kwa mwaka wa 1600 (15th century) elyo bakatolika basumine ulubatisho lwa kusansa no ku cibula icalinga ngo lubatisho lwa kwibishiwa mu menshi. Mukwipusha ifyo icilonganino cicita, tatulingile ukukonka ifyo umuntunse alesambilisha, lelo kano ifyo Kristu nabasambi bakwe bafunda.

UKUSANGA

Abengi abena Kristu bacishinka bala sumina ku lubatisho lwa bana abanono, elyo no kupela besu kuli Lesa nge cintu icawamisha. Lelo icipingo ca lilanda apabuta tutu ukuti umuntu alingile asambilile inshila yabupususho elyo tala batishiwa (Mateo 28:19, 20), ukuti umuntu afwile ukusumina muli Yesu ilyo tala batishiwa (Incito 8:35-38), kabili umuntu afwile ayebelela imembu nokumwelela ilyo talati abatishiwa (Incito 2:38). Akanya takakwata amaka yakusumina ukuleka ububi, nangu ukuyebelela, ifi efifwile ukukonkwapo nolubatisho.

5. NINSHI CABELA ICIKANKALA UKUBATISHIWA?

Ukulinga na Yesu, ulubatisho lulafwaikwa kuli abo abafwaya ukuya kumulu:

"...Nde kwebe cine cine, nati, ngo muntu tafyelwe ku menshi na ku mupashi, te kuti engile mu bufumu bwa kwa Lesa." - Yohane 3:5.

Yesu afumyako fye umo: Akapondo palupanda "kafyelwe kumupashi", elyo takwali inshita iya kuti kenga fuma palupanda no kuya ibishiwa mu menshi nge cishibili ca kupilibuka kwa mutima wakwe. Na Yesu alaile ati akaba na o mu bufumu bwakwe (Luka 23:42, 43). Akapondo, "ukufyalwa kumenshi nakumupashi" cile iminina umulopa wakwa Yesu uwa itike ukumusamfyu ku membu shakwe. Augustine amwene ifyo: "Kwaliba umulandu umo uwa lembwa palwa 'kuyebelela pa busansi bwa mfwa', ubu bwa kapondo aka pilibwike, kanshi kwiba nagu umo uwa kusakamikwa, elyo kabili peba no wakutunganya." Yesu umwine apele ubu busoko:

"Uwatetekela no kubatishiwa akapusuka , lelo uushitetekela aka sekwa." - Marko 16:16.

Pa kutufwila pa Kalifali, Yesu alangile ku cintu bwingi ukutemwa kuntu atukwatila. Tufwile ukwasuka pacintu bwingi, ukuyebelela ukwabula insoni uku ipelesha kuli Kristu ukupitila mulubatisho. Bushe walitendeko umweo upya muli Kristu? Bushe walibatishiwa? Nga tefyo, ninshi ushingaipekanishisha uku batishiwa mu nshiku shileisa?

6. ULUBATISHO NI NTENDEKELO FYE

Ulubatisho lule iminina ukufwaisha kwesu ukwikala ubumi bwacina Kristu. Lelo ukucimba kwesu pa lubatisho kwa muyayaya. Umwana nga afyalwa, ukusefya kulifye bwino. Panuma yabushiku bwakufyalwa ukusamwa konse kulaya kule cepa. Umwana alafwaya ukumulisha lyonse, ukusamba lyonse, elyo no kusakamana ifyo umwana alekabila. E cimo fye no lubatisho. Paulo atile pa lwa mikalile yakwe, "Ndafwa lyonse" (I Abena Korinti 15:31). Pa kukana ba abakuitemwa, tukwata amaka aya kupalamina ku mfumu Yesu.

Ulubatisho, pamo fye ngo bwinga, cilangililo fye ukuti bucibusa ubwacishinka nabutampa ko ukukula. Ukuti tukule cila bushiko, tufwile ukula ipele kuli Yesu cila bushiku, ukupitila mu mapepo elyo no kubelenga kwa cipingo.

7. ICILENGA UKUSEKELELA

Ukubatishiwa cilengo kusekelela ukukalamba pantu abo bonse aba bika icicetekelo cabu muli Kristu balibalaya umweo wamuyayaya "... uwatetekela no kubatishishiwa akapusuka..." (Marko 16:16). Nga twabatishiwa, tuli abapimpila ukuya kunsansa sha pe.

Ulubatisho kabili lusefya insansa pali ino nshita ilyo tuli na Kristu. Aalaye cilambu cabula umutengo ica mupashi wamushilo kulyabo aba batishiwa. (Imilimo ya Batumwa 2:38). Ukupitila mu mupashi tulapokelela "ifisabo fya mupashi" - "ukusekela, umutende, ukutekanya, icongwe, ubusuma, icishinka, ukunakila, ukuteko mutima; takuli mbela ya kupinkana na bacite fi" (Abena Galatia 5:22, 23).

Uku kwata Yesu ukwikala muli ifwe mu mupashi wakwe citupela ukwiluka kwa mibele yesu. "Mupashi wine uleshimikilo bunte... ukutu tuli bana ba kwa Lesa" (Abena Roma 8:15,16).

UKUSANGA

Uku kwampa na Lesa cituletela ubunonshi ubwingi, lelo ta cile pilibula ukuti ta twakalesangwa na mafya mubwikashi bwesu. Mu cishinka fye, umulwani ilingi line alesha na maka ukuposa amafya yakalamba palyabo abasala fye ukubombela Kristu.

Nangu cibe fyo, ilyo tuli mu maboko yakwa Shikulu, natwishihe ukuti Lesa akabomfya fyonse ifi tuponekela, cibi cisuma nangula ububi, uku tufunda elyo no kutwafilisha ku kukula mu bwina Kristu (Moneni Aba Roma 8:28).

Cikashana umo asalile ukupela umweo wakwe kuli Yesu no kubatishiwa, nangula umulume wakwe ale mutinya ati icupo cikapwa. Alefwaya ukufumya mo ukucetekela kupya ukwa mukashi wakwe, lelo akakatile kuli Yesu nokuba uwacitemwiko ca cilapo pamo ngomukashi ukucila kale. Panshita imo umulume alengele ifintu ukukosa mung'anda. Lelo baishile museka ku katalikana kuntu afililwe ukwasuka: umweo wamukashi wakwe uwa pilibwike. Ilyo shikulu bantu apele umweo wakwe kuli Yesu kibili na o wine abatishiwe.

Uku kakatila kuli Yesu nangu tucule shani cika tulenga ukuba ifibombelo fya maka mu maboko yakwe. Kuti twapela imyeo kuli wene apafye pantu atutemenwe kale ilyo alipile umutengo wa membu shesu palupanda. We shuko we kuli ifwe icile tulenga ukumupela ici temwiko cesu ne mibele yesu! Nga taula cite fyo, ninshi teti upele umweo obe kuli Yesu nomba? Mwipushe uku lengo mweo upya muli iwe ukupitila mu mupashi wamushilo, elyo kibili ubatishiwe muli Kristu.

INKAMA YAKUKULA UKUPITILA MUBWAMPANO

Mu myaka yaku balilapo muli ba 1960, munyine fwe Andrew uwaku Holland, afyushishe muli VW inkunkula lubansa yakwe ifipingo ifingi ukwingisha mucalo ca Romania. Ailebebetta mung'anda yabweni no kutampa ukupepa ukutila Lesa amutungulule ku tu mabumba twa bena Kristu abenga bomfyia ifi fitabo.

Pa mpela ya mulungu, Andrew aile mona na kalemba wamu ng'anda ya bweni. Alimwipwishe ukwinga sangwa icilonganino. Kalemba aishile mushuluka no kumwasuka ati, "Namwishiba aba bantu tabafula kuno. Nakuba taumfwa no lulimi." Andrew ayaswike ati, "Bushe tawaishiba ukuti aba Kristu bonse basosa ululimi lumolwine." "Owe lulimi nshi?" "Lwitwa agape" ukutemwa ukwafikapo. Kalemba tatalile omfwapo ulu lulimi, lelo Andrew amwebele ukutila lulimi ulusuma nganshi, kibili Iwacila indimi shonse pano calo.

Andrew aishile sanga utu mabumba twaba Kristu. Aishilepekanya uku kumanya kateka na kalemba abalukuta lomo ifi. Kucamupamba, nangula Andrew naba bantu babili balishibe indimi shakubulaya ishingi, tapali nangu lomo ululimi ulu bonse baishibe. Kanshi bonse ba cenjemenefye, balaloleshanya. Andrew aendele imilundu iingi ne ntamfu iitali umwali amasanco, nomba camoneke kwati aendele ibusha elyo nokusendela ifipe fyakwe ifyauma umutengo apafya. Cali icayafya ukutila eshibe nga cakutila aba bantu nga bali abena Kristu aba mufuma cumi, nangula bali niba matwimatwi ababuteko. Mukulekelesha aishile mona Baibebe iya Roma petebulo mwi offeshi. Andrew aishilefumya icipingo cakwe mwitumba, neci cipingo cali ca Dachi, akupukula namu Bena Korinti wacimo 16:20, aimya ne cipingo ukusontelela peshina lya cipingo. Ilyo bonse bamwene ifinsa fyabo fyali ifya cimwemwe ilyo basangile icipande ne cisemo fimofine mu fipingo fyabo ifya ci Roma. No kubelenga: "Bamunyinefwe bonse kuno bamutumina umutende, poshanyeni nokuitomona ukwashila." Aba bantu baloleshe Andrew, naumo uwamuli bena akupukwile muli Mapinda 25:25 muli Baibebe yakwe, na Andrew nao apasangile nokubelenga: "Nga menshi ayatalala kumutima uwa uma efyo yaba imbila ukufuma kuchalo ica kutali." Bapwile citika ukulanda nokwakana icebo munsansa nokuputaula imipaka yonse pafya ntambi, kibili basekele icakuti nefilamba fyala fuma.

Aba abena Romania balitemenwe pakulangwa umwina wfipingi kuli Andrew, na o ashininkishe ukuti asangile bamunyina. Mu cungulo kalemba wapang'anda ya beni aebele Andrew ati, "Shikulu, nimfwaya ishiwi lya Agape mu dikishonali tamwaba. Takwaba nolulimi ulwakwata ili shina, lishina fye ilya ci hela ilipilibula ukutemwa. Andrew atile, "Walasa.Nsosele muli ulululimi kasuba konse." Bushe namusanga ulu lulimi ulusuma? Mulu ulu lupapulo mwalamona ifyo Lesa engaleta ifwe bonse mucishilwa cakutemwa.

1. ICILONGANINO CALENGELWA UBWAMPANO

Yesu aimike ulukuta pakwisushisha ifyo umuntu awaya ukukula no kutungililwa ku mupashi. Bonse twalikwata ifya ku kabilia, ne cilonganino ca bela po ukuloleksha palifi, ukutwampanya noku twafwa ukuti tule awfana nabanensu. Amalembo yalitusokolwela palwa cilonganino ca batumwa ica yampene icakuti na Lesa alitemenwe:

"Ico twamona no kumfwa eco tulanda kuli imwe, ukuti na imwe mube ne senge pamo naifwe. Kibili isenge tuli nalyo lili pamo na Wishi, kibili pamo no Mwana wakwe Yesu Kristu. Kibili tulelembe fi fintu ukuti ukusekelela kwesu kufikepo." - 1 Yohane 1:3, 4.

abantu abampana capamo bakwata icongwe elyo basosa nensensa elyo nokutemwa. Abena Kristu bailunda mulupwa ulukalamba, baba aba bwananyina elyo nobwana nkashi muli Yesu pantu bali nomupashi umo wine. Elyo ubwampano bwakulilako ubwacitetekelo cabu efyo nemyando yakuba kakanya pamo nga ba Kristu ikoselako. Ifilundwa fya nkuta shabena Kristu isha imikwe naba sole balundene mubusumino, ukutemwa kwabo pali Lesa, nekabilo lyabo ilyakwakanyako icalo icikuku cakwa Lesa. Ecalengele naka akalibumba akanono akabula amaka kibili akale pakaswa kasunkanye calo conse.

2. ICILONGANINO YESU AIMIKE

UKUSANGA

Bushe Kristu alikwata icilonganino, atemwa ilangulushi lya kukwata icilonganino litontonkanyo lya muntu? Yesu ayasuka:

"Pali ili libwe epo nkakula icilonganino ne mpongolo sha ku Mbo tashaka twanshe." - Mateo 16:18.

Yesu e nanka kibili e libwe lyapa cifutu lya cilonganino cakwe. Nga kansi libumbashi lyapangile ulubali lumbi ulwa mufula?

"Ukukula pa mufula waba Tumwa naba Kasesema, na Yesu umwine ngelibwe ilya pa cifutu." - Abena Efese 2:20.

Ninshi Yesu afikilishe ilyo imbila nsuma ya bililwe?

"Kibili Shikulu alalundako ubushiku no bushiku abalepusuka." - Imilimo ya Batumwa 2:47.

Ilyo Kristu a imike icilonganino, alaile ukuti amaka ya ku mbo taya kacimfyé (Mateo 16:18), ne cilonganino caba Kristu cicili ekocili. Cali pakaswa na maka yaci Roma elyo naba kateka balu fyengo, lelo umulopa wabafwila Kristu walengele icilonganino cikoseleko. Ilyo ba oca umo atemwa ukumuposa muninga ya nkalamo, abantu abengi bale ilundanya kulukuta uku bula ififulo fyabo. Lelo icine caci Kristu cile cifyanya necalo ca ndakai.

Ubwafya ubukalamba bwaishile bako ilyo ubuteko bwa Roma bwasumine imipepele ya cilonganino ukuba umufula. Icilonganino cali sumbwiye lelo casangilwe mubwafya. Camoneke kwati cafwa ku mupashi munkulo ya bena Kristu ukuba mukupakaswa. Nomba nangu cibe ifi, abana bakwa Lesa babengeshime nge ntanda mubusumino bwabo mubushiku bwa mfifi.

Paulo apashanya ubwampano bwakwa Yesu no lukuta ku mwaume necitemwiko cakwe ku mukashi (Abena Efese 5:23-25). Icilonganino lupwa umo cila cilundwa capanga ubwampano nefilundwa fimbì nokuleka fyonse fyende bwino (Abena Efese 2:19). Paulo atila, icilonganino cili ngo mubili na Yesu ngo mutwe (Abena Kolose 1:18). Ilyo twabatishiwa tubisha icitetekelo cesu muli Yesu nokuba ifilundwa fya mubili.

"Pantu bonse twabatishiwe mumupashi umo elyo no mubili umo." - Abena Korinti 12:13.

Ulupapulo Iwa Busokololo lulanga icikope cakwa Yesu uwaima kubafwa aleenda pakati ka filonganino alelanga ifyo ena afitemwisha (Ukusokolola 1:20, 12, 13). Kristu tatala alekelesha abantu bakwe, elyo kibili takatale acite ci.

3. ICHILONGANINO NE BUTUKILO

Ukusangwa kukulangana cikankala ku mwina Kristu, pantu pakutila tukule nokukosha icitetekelo cesu tulekabila ukutungililwa na ba nensu. Icilonganino cibomba mumbali shittatu ishili pesamba:

- (1) Icilonganino cila cingilila icishinka ngo "Lupanda kibili ishintililo lya cine," icilonganino cisumbula no kucingilila icine (1 Timote 3:15), kuntansi ya calo. Tulekabila amano ya cina bwingi, abasumini uku twafwa ukutonta pafi shinka ifya lembwa mu cipingi.
- (2) Icilonganino cilanga ifyo icikuku cakwa Lesa cinga citila aba bembu. Ukwaluka kuntu Kristu aleta ku bamusumina, kulanga apabuta efyo Lesa atupokelela ukufuma mu mfimfi no kutwingisha "mulubuto lwakwe ulwapesha mano." (1 Petro 2:9).
- (3) Abantu bakwa Lesa ni nte shakwe mukati kacalo. Ilyo fye aishile bwelelamo mukati ka mulu apangile ubu bulayo kubasambi bakwe:

"Lelo mukapokelela amaka ilyo mupashi wa mushilo akesa pali imwe, elyo mukabe inte mu Yelusalemu, namu Yudeya, namu Samaliya, elyo nakumpela yacalo conse." - Imillimo ya Batumwa 1:8.

Lishuko ilikalamba kucilonganino ukutwala imbila ya kutemwa kwa kupapa ku calo conse.

UKUSANGA

4. UKULONGANIKWA KWA MAKΑ

Ulukuta luntu Yesu aimike Iwakwete ubwanshiko ubwaibela. Umo kuti abikwa mukati ke bumba, atemwa ukufumishiapo (Mateo 18:15-18). Calikwete intungulushi, icifulo cikalamba ica calo conse elyo nencende umwa kukumanina (Imilimo ya Batumwa 8:14; 14:23; 15:2; 1 Timote 3:1-13). Abasumini ilyo nababatishiwa, ba ilundile kwi bumba lyabantu abailonganya capamo (Imilimo ya Batumwa 2:41, 47). Icilonganino cabelapo ukukoselesha ifilundwa.

"Katumone ifyo twingatungulula mukutemwa na mu micitile isuma. "Twiba aba leko kulongana ifyo wabo musango wa bamo, lelo tukonkmeshanye, pali bufi apo mulemono bushiku bulya bulepalama." - Aba Hebere 10:24, 25.

Ici mukulekelesha, ifi efyo icilonganino cisuma cibomba. Ifilundwa fyaciko filakulana mu busumino namu citetekelo. Lesa a imika icilonganino cakwe ukutila cile koselesha abantu bakwe nokupususha icalo. Kuti twabomba ifingi ilyo tuli abenge ukucila ilyo tulifweka. Tubule icilonganino ca bakalolela. Twalikwata imilimo yafya bumi mufyalo ifingi elyo namu fila, amasukulu nga *Loma Linda University*, nayo nayafwilisha ukulenga abantu babe nemikalile isuma. Tulapela ifilyo nefya kufwala kubali nefipowe nabaponenwa na mafya ukupitila muli ba *ADRA*. Ifilonganino nafyo filafwilisha mukusunga abana banshiwa na babulwa amayanda. Naba kalolela abengi mutumabumba utwingi bale bila imbila ku bantu kucila napa myanda ibili. Paulo nabasole na Yesu, bapashenyne icilonganino kumubili nefilundwa ifingi fyonsé ukubombela pamo (1 Abena Korinti 12:21-28). Ifilundwa fya mubili fibombela pamo nangu line fyalipusana pusana, ilinso teti libombe lyeka iyo. Ukuba mucilonganino cila tukoselesha ifwe bonse.

5. INSANSA SHAKULONGANA (UKUSHINSHIMUNA)

Mukati ka mitima yesu tulafuluka ukushinshimuna Lesa, nomba uku kushinshimuna ukukanafwa mu mitima yesu kano twa kulanga mumicitile yesu. Bushe shi Malumbo aumfwile shani ilyo aengenye pakuya kucifulo ca kushinshimwinako?

"Nasaminwe ilyo basosele kuli ine, abati tuleya ku ng'anda yakwa Yehoba." - Amalumbo 122:1.

Lubalinshi inyimbo shi bomba mukulonganana kwa cintu bwingi?

"Bombeleni Lesa ne nsansa; iseni kucinso cakwe na kapundu." - Amalumbo 100:2.

Icipingo catweba ati ukupela ubupe cikankala nganshi mukupepa Lesa.

"Leteleni shikulu ica bupe, mu mansa shakwe emo mwingle no mushilo." - Amalumbo 96:8-9.

Ne pepo line likalamba mukulonganana.

"Iseni natushinshimike no kukontama natufukame ku cinso ca kwa Yehoba uwatulenga." - Amalumbo 95:6.

Ukusambilila icipingo e nanka wa mu cipingo cipywa, ukufuma pa bu shimikilo bwa kwa Petelo pa pentecoste ngefyo calembwa mu Milimo Ya Batumwa 2. "Pantu icebo cakwa Lesa ca mweo kabilis ca liluma nokutwa ukucilo lupanga lonse ulwatwila kubili" (Ba Hebere 4:12-13).

6. CINSHI CILUNGEME KU CILONGANINO?

Bamo basosa ukuti mu cilonganino mwaialisa incita tubi. Ukulingana ne nsoselo ya kwa Henry Beecher cishinka: "Ukuti icilonganino tecifulo caba Kristu abapwililika lelo lisukulu lya bantu abashapwililika." Apo nangu umo tapwililika, necilonganino cine tacakatale a cifikapo. Na Yesu mumu lumbe wakwe umo atile "kalolo amena mu ng'ano" (Mateo

UKUSANGA

13:24-30. Nga twapenda inkalata sha kwa Paulo mu Cipingo cipy, tule sanga ifyo na mu cilonganino cabatumwa calikwete amafya aya kakata. Efyo nalelo cili. Nomba ibukisheni ukuti tapali nangu cimo cakalema icinga fumyapo ilibwe lyapa cifutu Yesu Kristu wine. Tulingile ukutonta pa mulubushi ututumikila. Nangu icilonganino cibe ne filubo tonteni amenso pali Kristu.

"Ifyo na Kristu atemenwe ulukuta no kuijela pa mulandu wa luko, ukuti alushishe pa kulusangulwila ku musambilo wa menshi mu cebo, ukuti akaipele umwine ulukuta lwa bukata, ulushaba na fiko nangu lukanshi nangu kantu ka musango uyu, lelo lube ulwa mushilo kabili ulwabulwa akalema." - Abena Efese 5:25-27.

Icilonganino cikankala kuli Yesu, "Icakuti acifwilile" elyo atufwilile umo umo, elyo nakabili nge cilonganino ca pamo. Ukuba cilundwa ca cilonganino cikankala. Bushe uli cilundwa ca mubili wakwa Kristu?

7. UKUSANGA ICILONGANINO

Bushe Yesu akwata yanga ama buctekelo ya cine muno calo?

"Kwaba umubili umo no mupashi umo,... Imfumi imo, icitetekelo cimo, ulubatisho lumo." - Abena Efese 4:4-5.

Yesu akwata fye "icitetekelo cimo". Kuti twaishiba shani icitetekelo cakwe?

"Ngo muntu afwayo kucito ukufwaya kwakwa Lesa, akeshibo iwe sambilisho nga fyafuma kuli Lesa atemwa nsosa fye ifyafuma kuli ne mwine." - Yohane 7:17. (Moneni na Yohane 8:31-32).

Ilyo twaipelisha mukucito bufwayo bwakwe, Lesa akatwafwa ukwishiha nga cakuti ubufundisho bufumini kuli wene nangula ni ku muntu fye. Icikomo mukufwaya icilonganino kulolesha ukucindika kwaciko kwishiwi lyakwa Lesa. Bukaapepa bwa cine bwa kulwa pa malembo, te pa muntu fye uwakuti alesesema nokuwilwa na mupashi uwaibela elyo te pacikulwa ca lulumbi. Twalilileni ukusanga ifingi ukupitila muli aya mapepala, endeni mulubuto Lesa alesokolola mu cipinga, elyo akamilanga pabuta ubufwayo bwakwe kuli imwe. Umu Kristu uulekula, untu esula umutima wakwe no kupokelela icine iyo Lesa ale cisokolola mucebo cakwe.

BUSHE ICINABWINGI KUTI CA LUBA?

Mwisambililo 16 casangilwe ifyo icibelesho cakusunga isabata nokutusha cilafwilisha umuntu ukwikala umweo uusuma. Pantu Lesa alomfwa ukukabila kwesu abikilepo isabata pakuti lingaba lya kutushamo kumubili elyo nokukula kwa ku mupashi. Panuma yakubumba icalo pa nshiku mutanda, "atushishe" pabushiku bwalenga cine lubali no "kubupala" no "kubushisha" (Ukutendeka 2:1-3).

Ilyo Lesa apele abantu bakwe amafunde ikumi abikilepo icikomo cakusunga ubushiku bwe Sabata pakati ka mafunde ikumi (ukufuma 20:8-11) ukulingana ne funde, isabata cibukisho ca maka ya bubumbo aya kwa Lesa, ukulolesha pafintu ifisuma nefi papwa ifyo abumbile. E ico naifwe bushiku buntu twibukishishamo ububumbo noku palama kuli kabumba pakuti twingaampa nankwe.

Ilyo Yesu ali panwe sonde ngo muntunse nao wine alisungile Isabata (Luka 4:16), kibili asuminishe ukuti bwingaba bushiku ubusuma kuba Kristu (Marko 2:27-28). Amalembo ayengi mwibuku lya Milimo ya Batumwa yalitweba apabuta tutu ifyo abasambi bakwa Yesu baile kumapepo panuma Yesu natutubuka kubafwa (Acts 13:14; 16:13; 17:2; 18:1-4, 11).

1. ICIPUSHO CA KUPAPA

Ici catu leta ku cisambililo cimo ico abantu abengi basanga icakupapusha. Ifilonganino fyaba Kristu ubwalelo fisunga inshiku shibili isha ibela. Bamo basunga sondo, ubushiku bwantanshi ubwa mulungu nge cibukisho cakushukuka kwa kwa Yesu Kristu ukufuma kubafwa. Bambi nabo basunga ubushiku bwalenga cine lubali nge Sabata nge fyo icipingo casosa.

Bushe cilapanga ubupusano pa bushiku ubo ulesunga nge Sabata? Inga abantu abacishinka tufwile ukwishiha icishinka noku ipusha fwebene ati "Bushe cinshi ico Yesu Kristu alefwaya ine ukucita?"

Ukwisa mukusala ukuli ngo ku, ifikomo fimo fimo fifwile fyalondololwa bwino bwino. Ninani wapilibwile ubushiku bwe Sabata ukufuma pa cibelushi, ubushiku bwalenga cine lubali, no kutwala pa sondo, ubushiku bwantanshi ubwa mulungu? Nga efyo, bushe Lesa nangu Yesu atemwa abatumwa cinshi tabapilibwile inshiku? Natuye pantanshi nokulolesha pafikomo fimo fimo ifinga twafwako.

2. BUSHE LESA ALI PILIWILE UBUSHIKU?

Bushe kwalibako ukusosa kumo ukufuma kuli Lesa ilya kupilibula isabata ukufumya pa bushiku bwalenga cine lubali no kutwala pa bushiku bwantanshi ubwa mulungu?

Aba Kristu abengi basamina mu mafunde ikumi nga umubela wakwikalilamo. Amafunde ikumi embila fye iyo Lesa alembele ne minwe yakwe ku mutundu wamuntunse. Yaliba aya kankala, alembele pelibwe ne minwe yakwe (Ukufuma 31:18).

Pefunde ilya lenga cine, Lesa atweba ukuti:

"Akwbukisho bushiku bwe Sabata, ku kubushisha. Inshiku mutanda ulebomba no kicitamo umulimo obe onse; lelo ubushiku bwalenga cinelubali lisabata lya kwa Yehoba Lesa obe: wicitamo umulimo nangu umo, iwe, no mwana obe umwaume no mwana obe umwanakashi, umubomfi obe umwaume na chishiko obe, ne fitekwa fyobe, no mulebeshi uuli mu mpongolo shobe; pantu mu nshiku mutanda Yehoba acitile umulu ne calo, na bamba, na conse icilimo, no kushikitala mu bushiku bwalenga cinelubali; ni pali ici Yehoba apalile ubushiku bwe sabata, no kubushisha." - Ukufuma 20:8-11.

UKUSANGA

Ilyo Lesa apele amafunde ikumi kubantu bakwe apele ubusoko ifyo takuli umuntu nangu umo ukupilibula amalembo yakwe ayafuma mukanwa kakwe.

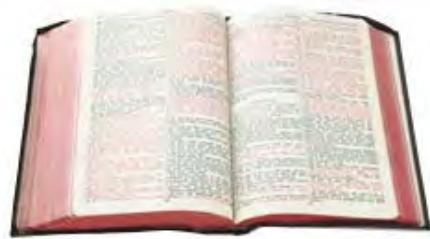
"Te kuti mulundeko ku cebo ico ndemweba, nangu kufumyako, ku kuleka muumfwe amafunde ya kwa Yehoba Lesa wenu ayo ndemweba." - Amalango 4:2.

Lesa umwine alilaya ukukana pilibula amafunde:

"Nshakafulunganya icipingo candi, kibili icafuma mu kanwa kandi nshakacitelule." - Amalumbo 89:34.

Icipingo nacilanda fye apabuta ifyo Lesa takatale apilibula Isabata ukufumya pabushiku ubwalenga cinelubali ukutwala pa sondo ubushiku ubwantanshi ubwa mulungu.

3. BUSHE YESU ALI PILIBWILE SABATA?

Ukulingana na Yesu, amafunde ikumi fipope ifishinga pilibulwa.

"Mwilatila naisa ku konaula Amalango nagu bakasesema: nshaisa ku konaula, lelo ku kufisha, pantu ndemwebe cine cine, nati, takwakapite akalitoni nangu akasongo kamo ka mu Malango fikasuke afipita umulu ne calo, kano fikasuke fyonse afifishiwapo." - Mateo 5:17-18.

Mwisambililo 16 twasanga ifyo wali mwata wakwe Yesu Kristu ukulapepa mwi Sunagogo pa Sabata (Luka 4:16). Kibili twasanga ifyo Yesu alefwaisha abasambi bakwe ukutwalilila umubele uwakusunge sabata ilya cishinka (Mateo 24:20).

Imifundishishe ne cakumwenako ukufuma kuli Yesu ciletulanga ifyo tufwile twatusha pa Sabata kumilimo yesu yonse nokulanshanya na Lesa epela.

4. BUSHE ABATUMWA BALI PILIBWILE ISABATA?

Yakobo, intungulushi ya cilonganino cantanshi ,alemba palwa mafunde ikumi:

"Pantu untu abaka Amalango yonse, lelo aipununa muli limo, abo wa mulandu kuli yonse. Pantu uwatile, Wilacita bucende, atile ne ci, Wilatala misoka. Nomba nga taucita bucende lelo watale musoka, ninshi wabe mpulamafunde." - Yakobo 2:10, 11.

Luka, shing'nga kibili we landwe mucilonganino cantanshi atile:

"Pa Sabata twafumine kunse yamusumba ukulola ku mumana, uko twalecetekela ukusanga incende iya kupepelako. Twaikele panshi nokwamba ukulanshanya naba namayo abalongene kulya." - Imilimo ya Batumwa 16:13.

Mucipingo cipyia cine mwibuku lya Milimo ya Batumwa balumbulamo imiku amakumi cine konse konse na fine uko abatumwa bakwa Yesu basungile Isabata, ifyo fyonse fyacitikwe ilyo papitile imyaka ikumi na cine apo Yesu ashikwike kubafwa: Amasabata yabili pa Antioki (Imilimo ya Batumwa 13:14, 42, 44). Isabata limo pa Filipi (Imilimo ya Batumwa 16:13); Masabata yatatu ku Tesalonika (Imilimo ya Batumwa 17:2, 3); Amasabata amakumi cine lubali na cine konse konse ku Korinti (Imilimo Ya Batumwa 18:4, 11).

Yohane uyo uwalekeleshe ukufwa pe bumba lya basambi bakwa Yesu alisungile Isabata, alembele ati:

"Nali mu mupashi ubushiku bwa kwa Shikulu." - Ubusokololo 1:10.

Ukulingana no bulondoloshi bwa kwa Yesu, ubushiku bwakwa Shikulu lisabata:

UKUSANGA

"Umwana wa muntu e Shikulu we Sabata." - Mateo 12:8.

Ukukonka nefya kufwailisha fyasokolola ifyo abatumwa tabatalile abesha ukupilibula ubushiku ubwakwa Lesa ubwakutusha ukufumya pa bushiku bwalenga cinelubali ukutwala pa bushiku ubwantanshi ubwa sondo. Icipingo cipy calumbula po fye ubushiku ubwantanshi ubwa mulungu imiku cine konse konse epela. Pamiku iyi icipingo tacalandapo ukuti ubushiku bwantanshi ubwa mulungu ebushiku ubwa mushilo nangula kuti twafwayapo ubushiku bumbi ubo twingala pepa po. Ukulolekesha sana pamalembelo aya cine konse konse ayalanda pa lwa sondo yaatila:

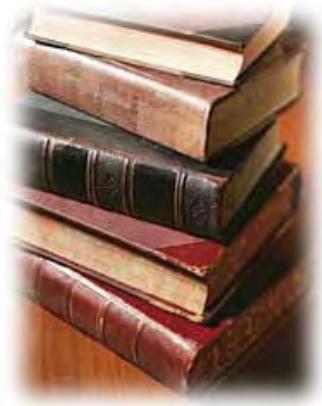
- (1) Bana mayo baishile ku nshinshi pabushiku ubwantanshi ubwa mulungu (Mateo 28:1).
- (2) "Ilyo Isabata lyapwile" bana mayo batwalililepo imilimo yabo iyaku mubili pabushiku ubwantanshi ubwa mulungu (Marko 16:1, 2).
- (3) Yesu Kristu amonekele kuli Maria umwina Magadala kumaca pabushiku ubwantanshi ubwa mulungu (Marko 16:9).
- (4) Abasambi bakwa Yesu batwalililepo ne milimo yabo pa bushiku ubwantanshi ubwa mulungu (Luka 24:1).
- (5) Maria aile kunshinshi yakwa Yesu nokusanga talimo pabushiku ubwantanshi ubwa mulungu (Yohane 20:1).
- (6) Abasambi ba kolongene pamo ukutina aba Yuda pabushiku ubwantanshi ubwa mulungu (Yohane 20:19).
- (7) Paulo aipwishe ifilundwa fya cilonganino ukusunga icipao bwino, nokubika pambali indalamu shakwafwilisha aba busu mu Yerusalem pa bushiku bwantanshi ubwa mulungu (1 Abena Korinti 16:1, 2). Ici tacile landa ifyo aba Kristu balikolongene mukupepa iyoo.
- (8) Mu milimo ya Batumwa 20:7, Luka alanda pafyo Paulo ale shimikila pa bushiku bwa ntanshi ubwa mulungu kwi bumba pa bushiku bwakulayana. Nakuba Paulo aleshimikila cila bushiku, naba tumwa baleputaula umukate cila bushiku (Imilimo ya Batumwa 2:46).

Amalembelo yonse aya tayalelanda ifyo abatumwa bali kele ukusunga isabata. Abatumwa taba landilepo ukupilibula isabata ukufumya pa bushiku ubwa lenga cinelubali ukuya pa bushiku bwantanshi ubwa mulungu. E ico takuli ilembelo nangu limo mu cipingo cipy ili le sumunisha ukupilibula Isabata ukufuma pabushiku bwa cinelubali ukutwala pa bushiku ubwantanshi ubwa mulungu. E ico ukupilibula kwe funde kwaishile panuma Yesu na batumwa tababapo. Nomba natuloleshe kunuma nokumona nililali kabilii cali shani pakuleta ubu bupilibulo.

5. BUSHE UBUSHIKU BWA SONDO BWAFUMINE KWISA?

Abatumwa balatusoka ifyo aba Kristu bambo baka tena mu kusunga kwa malango no kufuma ku mipepele ya micipingo cipy ica ba Kristu: "Eico beni abalola" (Acts 20:29-31). Nefi efya citike. Ingishikweba (abamano) balondolola ifyo abena Kristu batampile ukufuma mu mipepele iya cishinka iya Batumwa. Ifishilano na mafundisho yantu Paulo, Petro naba Kristu bantanshi bashasuminishe yaingile mukati ka cilonganino.

Ukupilibula kwe Sabata no kusunga sondo kwa yambile panuma ya cipingo cipy nacipwa nabatumwa bonse nabafwa. Ifyalembwa fitila abena Kristu baya mbile ukufuma mukupepa no kutusha pabushiku bwalenga cinelubali nokwamba ukusunga ubushiku ubwantanshi ubwa mulungu. Abasumini tabalekele ukusunga ubushiku bwa cinelubali ubwe Sabata mu milungu imo lelo bayambile panono panono ukulasunga sondo ngo bushiku bwakwa Shikulu. Ukupilibula kwa kusunga sondo kubena Kristu kwatampile mu Itali panuma yanshita ntali aba Kristu abengi balesunga inshiku shonse shibili elyo bambi nabo balesunga fye Isabata epela. Pabushiku bwa lenga cinelubali mu mweshi wakutumpu mu mwaka wa imyanda yitatu makumi yabili na umo (321 AD) umuntu uwe shina iya Koshitantino apele icipope cakubalilapo ukulasunga sondo, nokweba abantu bonse ukufumyako fye bashimafamu ukulatusha pa sondo. Ici, uku bikapo na yambi amafunde yasano yasuminishiwe na Koshitantino palwa mulungu, ekwali ekutampa kwa kusunga ubushiko bwa mulungu nge ca suminishiwa ukufika na lelo. Munkulo iyalenga bune aka bungwe ka Lodeciya kakenye aba Kristu abo abashale bomba pa bushiko bwa cinelubali ukuti benga twalilila ukubomba elyo ka ipwishe aba Kristu ukushisha sondo no kukana bomba pa sondo. Ifyalembwa fitila ukusunga sondo kwaletelwe fye no muntu. Icipingo tacapela ifunde ilya kukanya umuntu uli onse ukukana sunga Isabata iyalenga bune pa mafunde ikumi. Kasesema Danieli alisobele ifyo inshita ya cilonganino caba Kristu kukema amaka ayakwesha ukupilibula ifunde iyakwa Lesa (Daniel 7:25).

6. NI NANI WATAMPILE UBUPILIBULO?

UKUSANGA

Bushe ninani waseseshe isabata ukufuma pa bushiku bwa cinelubali no kutwala pa bushiku bwantanshi ubwa mulungu? Icilonganino caba Katolika cisosa ukuti ecaseseshe. Pakuti cingakwata ubutungulushi ubwafikapo, abakalamba bafileonganino basuminishe ukupilibula ubushiku bwa kupepa po ukufumya pa cibelushi ukutwala pa mulungu.

Akatabo kabakatolika aka Katikishimu katila:

"Bushe ubushiku bwe sabata nibwisa?"

Ubwasuko: "Pacibelushi ebushiku bwe Sabata."

"Nomba, Cinshi tusungila sondo ukucila ukupepa pa cibelushi?"

Ubwasuko: "Tusunga sondo ukucila ukupepa pa cibelushi pantu katolika alifumyapo bumushilo pa cibelushi nokutwala pa sondo." Abalembele ni ba Petelo Gelemani mukatabo aketwa Katikishimu wa mi pepele ya ba Katolika." Akalembelwe mu mwaka wa 1957, pebula namba 50.

Bakatolika basabankenyi ukuti intungulushi sha filonganino ukubomfysha ubuntunse fyali pilibula ubushiku. "Ubushiku ubwa mushilo ubwe Sabata nabupilibulwa ukufuma pacibelushi ukuya pa sondo... tacafumine mukati akamalembelo ukufuma mu cipingo lelo ukubomfysha fye amaka ya buntunse. Abantu abo abatontonkanya ifyo amalembelo ya mu cipingo yafwile yakonkwa bena bafwile baba niba kalolela no ku sunga ubushiku bwa cinelubali no mushilo. Abalembeleaya mashiwi niba Kadino Maida, ba Arkbishopo ba ku Detroiti, uku niku Amerika pa bushiku bwa pa 21 May 1995.

7. BUSHE IFILONGANINO IFISUSA IMIPEPELE YA CIKATOLIKA FITILA SHANI?

Ifipepala ifya cishinka ifisangwa mu filonganino fisusha pa mifundishishe yabakatolika fyalikana ukuti mu cipingo tapaba apo basuminisha ukupepa pa sondo.

Martin Luther uwa tampile icilonganino ca Lutherani alembelwe mwipepala lya kuyebelela mo, pe bula 28 mucipande capabula: "Bakatolika batila Isabata lyali pilibulwa ukuya pa sondo ngo bushiku bwakwa Shikulu ukupusanako nefyo amafunde ikumi yasosa,... Elyo bena bala itakishisha po pa kupilibula Isabata. 'Fwe mpalume', efyo basosa, 'icilonganino cesu cali kwata amaka ayakalamba aya kupilibula ne funde', baitakisha pantu bali posa po ifunde limo pa mafunde ikumi aya kwa Lesa."

Ingishi kweba shibili (Amos Binney na Daniel Steele) isha mucilonganino ca 'Methodist' shalolekeshe ukuti: "Cishinka takwaba ifikomo nangu ikambisho ililanda pakubatisha 'utunya'... nangu ku sunga sondo ubushiku ubwantashi ubwa mulungu." (*Theological Compend New York: Methodist Book Concern, 1902*, pp 180, 181).

Na imbi, ingishikweba shing'anga Summerbell uwasambilile pafya basambi bakwa Yesu ne cilonganino ca kutendeka, alembelwe: "Icilonganino caba katolika caliwa...paku pilibula ifunde lya bune nokufumyapo isabata lyakwa Lesa nokubikapo sondo ngo bushiku ubwa mushilo." (Ifyalembwa ifya cine pa bena Kristu elyo ne cilonganino ca bena Kristu, ibula 417, 418).

8. BUSHE ICIKALAMBA ICILIPO CINSHI?

Ici caesha ukutuleta icinso ne cinso ne cipusho: Cinshi abaKristu abengi basungila no kupepa pa sondo libe icipingo tefyo casosa? Nangula, Bushiku nshi tufwile twasunga? Bushe kuti nakonka abo abatila "Tapaba ubupusano pabushiku ubo mfwile nepepapo cikulu fye nabulapo ubushiku bumo mumulungu." Kuti caba cikankala ukubula ubushiku ubo Yesu kabumba apele ukupepapo elyo nobo Lesa asonteles mumafunde yakwe "Ubwa cinelubali e Sabata."

Apa tulelanda fye ukusunga kwa kunse, nomba bushiku nshi ubwachishinka ukulingana ne cipingo? Icikalamba icili apa cumfwila kuli Yesu. Kabumba wesi alibika pambali ubushiku bwe Sabata ngo bwa mushilo ukuti twinga tushamo ne ndupwa shesu. Bushe ninani mfwile naumfwila? Bushe mfwile naumfwila Yesu umwana wakwa Lesa nangu umuntunse? Ubusalo bulifye ubwatambalala: Amafundisho ya mutu nangu ifunde lyakwa Lesa. Ukumfwila icebo ca mutu nangu icebo cakwa Lesa. Ukupilibula kwa mutu nangu ikambisho ilya shila. Kasesema Daniele alipela ubusoko kuli abo bonse "abali no kwesha ukupilibula inshita namafunde" (Daniele 7:25). Lesa aleita bantu bakwe ukubwelela ku

UKUSANGA

cumfwila. Alebeta ukuti benga sunga isabata nge cishibilo ca cumfwila no kutemwa Lesa.

Yesu atile: "Nga mwantemwa kuti mwabaka amafunde yandi" (Yohane 14:15). Alaya ukutemwa, ukwapwilila kuli abo bonse abamutemwa no kusunga ifunde lyakwe (Yohane 15:9-11). Twalikwata kapususha umusuma. Alefwaisha ukuti ifwe bonse twingamona ukutemwa kwakwe ukwa pwililila. Umutima uufwaisha icumfwila waba uwaisuka kukutemwa kwa kwa Lesa. Mwibala lya Getsemani Kristu aipeleshe ukucita ukufwaya kwa kwa Wishi nangula ali nokukumanya ulupanda ne membú sha bantu bonse. Ilyo alilile kuli Wishi "Lekeni ulukombo ulu lumpite" ali uwa kuinasha mukupapata elyo atwalilile ukulanda ati "Lelo, te ico ntemenwe ine, kano ico mutemenwe imwe" (Marko 14:36).

Kristu alafwaisha ifwe ukukwate fibelesho apela kuli abo aba cimba imyeo yabo pa nkasa shakwe. Elyo alafwaisha ifwe ukukwate fibelesho nesansa shisangwa mu butusho bwa pa sabata. Alefwaya ifwe uku mucetekela elyo no kumufwila muli fyonse ifya mweo wesu. Nga waasuka ubwite bwakwa Lesa no kulama amafunde yonse ayakwe, ubulayo bwakwa Yesu ubu sosa ukuti insansa shakwe "shibe muli imwe" elyo "nensansa shenu" shikabe "isha fikapo" (John 15:11).

BUSHE LESA WAMULINGANYA?

Umulumendo umo, mukati kamusumba ba mwipaya kucipolopolo ca mfunti icaleipitilafye lintu alebomba umulimo pa itebulo ilikalamba ilya mung'anda. Namayo umo uwa caice, mwikomboni, asanga ukuti umwana wakwe naambula ubulwele bwa AIDS. Ukuufuma mukubikwa kwa mulopa umwali utushishi, amacusho yaleila ko fye pantanshi mucalo. Tulekabila ubwasuko kuli fyonsen. Bushe Lesa alikwi muno calo camacusho ne mfwa? "Kashika wamalumbo atukoselesha bonse ukuti icalo ici mwaisula ukutemwa ukushiifilwa" (Amalumbo 33:5).

Lelo, nga cakuti ici cacishinka, ninshi Lesa tapwisha amacushi nefinkunka? Icipande camakumi yabili mwibuku lya busokololo liletulanga ifyo Lesa ali nokupwisha ulubembu no kucula mwisonde.

1. IMYAKA IKANA LIMO YASOKOLOLWA

Icipande camakumi yabili mwibuku lya busokololo cashintilila pansiita imwaka ikana limo, ukukonka no kwisa kwakwa Yesu Kristu ukwa cibili. Ificititwa fyonsen ifyapali iyi nshita, ficitwa fyakulekelesha ifya bulwi pakati kakwa Kristu na satana ukufuma fye ilyo ulubembu lwaishile ingila mwisonde (icalo). Ubulwi bwa ambile fye kumulu lintu lucifa akwete akalumwa kuli Kristu, pamo naba Ngeli (bamalaika). Lucifa balimutamfishe ukumufumya kwibumba lyaba ngeli kumulu nokumutamfishe mu calo cesu. Ubulwi bwakonkenyepo fye napano calo mwibala lya Edeni. Kibili kwtwalilile pamyaka iingi ukufika fye nakukutunkwa kwa bantu kuli satana pakutanika Kristu (Kuti ukumona ili lyashi lya bulanda mwisambililo lya butatu (3)). Ubulwi bulino kufika fye naku mpela ya myaka ikana ilyo icalo calubembu ici cili nokuwamishiwa elyo nokutungululwa na Kristu. Ubusokololo icipande amakumi yabili yatulanga ifyo inshita yamyaka umwanda umo fyayakanishiwa nama tutubuko yabili. Bushe nibani Lesa abusha ukufuma kubafwa mubututubuko bwakubalila po pa myaka ikana limo ilya kubalila po?

"Balipalwa nokushila abo ababa mwibumba lya bututubuko ubwakbalila po. Imfwa yacibili tayawkwata amaka pali bene, kibili balinokuba bashimapepo bakwa lesa na Kristu elyo nokuteka pamo nankwe pamyaka ikana limo." - Ubusokololo 20:6.

Baliba abapalwa nokushila ni abo abapokelela Kristu ngo mupusushi wabo. Kibili bakamonekela mu kututubuka kwakbalila po. Nga cakuti abalungami bali nokuteka na Kristu munshita yamyaka ikana limo bafwile babushiwa pakbalilapo kwa myaka ikana limo.

Bushe nibani bakabushiwa mubututubuko bwa cibili mupepi nenshita ya ikana limo lya mwaka?

"Abantu bambo abafwa tabakatutubuke mpakefyne pampela yamyaka ikana." - Ubusokololo 20:5.

Bamo abantu abafwa kuti twabapashanya kubafwa kumupashi pantu abacita ifisuma, nabapalwa elyo nabashila balitutubuka pakwamba kwa myaka ikana limo. Kanshi emukutila inshita ya myaka ikana limo yawkwata amatutubuko yabili: Ubututubuko bwa balungami pakbalilapofye elyo no bututubuko bwa balubembu pa mpela yanshita.

2. UKUTUTUBUKA PAKWISA KWAKWA KRISTU

Ukututubuka kwakbalila po ukwa balungami kuka citwa pakwisa kwa cibili ukwakwa Kristu. Ukwisa kwakwa Lesa ukufuma ku mulu, akesa nepenga lyakwe, nabafwila muli Kristu bakabalila po ukwima. Elyo kibili ifwe bonse abatuntulu abashala tuli no kukuminkana capamo nabena mumakumbi elyo nokukumanya shikulu mulwelele. Elyo kibili tuli nokwikala

UKUSANGA

na Lesa umuyayaya (1 Tesalonika 4:16, 17). Ilyo Kristu akesa mucalo nakabili alinokwimya abafwa muli Kristu nokubasendela pamo nabalungama abatuntulu ku mulu.

Ababembu abatwalilila ukwikala mulubembu taba keminine ku cinso icakwa Lesa, eico balinokonaulwa pakwisa kwakwa Kristu (Luka 17:26-30). (Limbi kuti mwateremwa ukupituluka mwisambililo cine lubali konse konse; ifi citwa fya pakubwela kwakwa Kristu).

3. SATANA AKAKWA NO MUNYOLOLO MUCALO PAMYAKA IKANA LIMO

Ilyo imyaka ikana ikamba, abalungami bonse nga baya ku mulu ababembu bonse ninshi balifwa. Bushe nomba cinshi cikacitika mwisonde lyonse pa myaka ikana?

"Namwene malaika aleisa ukufuma ku mulu, nakwata no lufungulo lwa kumbo elyo kibili muminwe yakwe mwali umunyololo uukalamba. Aikete satana no kumukaka imyaka ikana limo. Bamuposele mucilindi icabula impela. Noku mwisalila pakuti eetwalilila ukulabepa abantu mpaka fye panuma yamyaka ikana limo." - Ubusokololo 20:1-3.

Pakwisa kwakwa Yesu, satana ninshi alikakwa mu munyololo nokwikala mulyamwine pamyaka ikana limo. Bushe nimwi akakilwa satana? Nimucilindi cabula impela ifitabo fyakwa Lesa fyalondolola satana nga uwakakwa kumunyololo uukalamba. Uyu munyololo tewamu buntunse fye nakalya, cilangililo ukuti satana akashala eka, nokuti satana ekatwalililapo ukulatunka abantu pa myaka ikana. Lelo teti asange abantu abaololoka ababembula pantu bonse bali kumulu. Satana teti asange abantu abanaka abakutungulula pantu bonse balifwa balilala mu lukungu lwa calo. Ukwabula ubepa okutunka umuntunse, kasebanya (satana) akalaenda fye mu calo cabulamo icintu nangu cimo.

4. ABALUNGAMI BAPINGULA ABABEMBU

Inshita ya myaka ikana, kibili ninshita ya bypingushi. Lelo ibukisheni ukuti ubupingushi buli mufipande fine:

- (1) Ubupingushi bwa balungami panuma yakwisa ukwa kwa Kristu ukwacibili.
- (2) Ukupelwa ifilambu abalungami pakwisa kwa cibili ukwa kwa Kristu.
- (3) Ukupingula kwa babembu pansiha ya myaka ikana.
- (4) Icilambu cakwa satana nababembu pampela yanshita.

(Limbi kuti mwateremwa ukupituluka mwisambililo ikumi limo naftatu ililanda pa fipande fyabupingushi cimo, nafibili; ukufwailisha necilambu cabalungami).

Nomba twalalolesha pafipande ifyalenga butatu elyo necipande icalenga fine, ukufwailisha necilambu caba bembu. Abalungami abafwila muli Yesu kibili balitutubuka elyo nabalungami abatuntulu bonse balinokusendwa ku mulu pakwisa ukwa cibili ukwa kwa Kristu. Bali nokuba kumulu pansiha yamyaka ikana. Bushe bakalacita cinshi?

"Bushe tamwaishiba ukuti abapusuka ebakapingula icalo? Bushe tamwaishiba ukuti ifwe tuli nokupingula abangeli?" - 1 Kolinto: 6:2-3.

Namwene ifipuna fya bufumu apekala abantu abapelwa amaka yakupingula - Balitutubwike nokuteka pamo na Kristu imyaka ikana limo (Ubusokololo 20:4).

Pamyaka ikana limo abalungami bakapituluka mu milandu yabantu abanaka kulubembu elyo pamofye nabangeli abafuma kucinso cakwa Lesa elyo ukubikapo fye na satana. Lesa ali peela inshita kubantu bakwe abakana ifyebo fyakwe ukuti batituluke muficitwa fyabo kuti limbi twakwata amepusho ayengi, pamo nga: Cinshi ico bamukayama tababelele kuno? Pantu balemoneka ngo muntu umusuma. Lelo nga twalolesha mufyalembwa ifyasungwa pamicitile yabantu noku onula abafwa ukulingana nefya lembwa mumabuku (12) kuti twamona ukuti Lesa mulifyonse

UKUSANGA

wamulinganya ku muntu onse. Twalamona ifyo umupashi wa mushilo upeela inshita iitali pakufwaya Lesa. Elyo nomulinganya wabupingushi uukabafye uwatambalala.

5. SATANA AKAKULWA ILYO IMYAKA IKANA LIMO YAPWA

Pampela ya myaka ikana limo, Baibele yasokolola ukuti:

"Namwene umusumba uwashila Yelusalema mupya, aleisa ukufuma kumulu kuli Lesa. Aleisa nganabwinga uwapekanishiwa ku mulume." - Ukusokolola 21:2.

Uyu musumba uusuma waliba eng'anda yesu pamyaka ikana. Nomba uuli musumba umwikala Kristu nabantu abo apususha, bafuma mumulu nokwisa ikala muno calo. Bushe satana akacita shani panuma yamyaka ikana limo? Elyo imyaka iyi ngayapwa, satana alinokukakulwa mu cifungo nokuya mukubepa abantu mucalo conse, nokubalwishanya ubulwi. Mumpendwa baba nga umusensenga uwaku mbali ya cimana. Bali nokwendauka mu bwipi bwa calo elyo kibili balinokushinguluka abantu bakwa Lesa, kibili umusumba uwatemwikwa (Ubusokololo 20:7-9).

Abalubembu bakabushiwa mubututubuko bwa cibili mupepi nemyaka ikana (verse 5). Ilyo abalungami bakesa mu calo mumusumba uwa mushilo elyo ninshi ababembu bakatutubuka elyo ninshi satana akakulwa fye pansiha inono (verse 3). Nakibili satana akakwata abakutungulula, lelo abalungami ebo akalefwaya ukonaula. Ukwabula ukupisha inshita, alatampa ukupekanya abantu bakwe abalubembu ukupanga ibumba ilikalamba ilya nkondo. Satana alepela ifipope fyabantu bakwe ukwalukila umusumba wamushilo, uwa Yelusalemu mupya (verse 9) ninshi abantu balinokulaba, kibili ukulobeleta umuyayaya.

6. ICIFULO CABUPINGUSHI BWA KULEKELESHA

Apa, umuku wakbalilapo, imitundu yonse iyabantu ikakumana icinso -necinso, Kristu akapususha abana bakwa Lesa abali mukati ka musumba uwa mushilo. Satana nao akatungulula abantu bakwe abali kunse wa musumba uyu. Pansiha iyi iyashupa, Lesa akacita ubupingushi ubwa kulekelesha elyo ababembu bakapoka ubushiku bwabo mu cilye icamilandu. Kibili namwene icipuna icikalamba icabuta napekala umuntu, kibili namwene abafwa, abakalamba naba nono, nabemanina kuntanshi ya cipuna. Abafwa balibapingwile ukulingana nefyo balecita ifyo ifyalembelwe mumabuku. Ukusokolola icipande amakumi yabili ibeshi lya ikumi limo nacimo ukushinta pa ikimi limo nafibili (Ukusokolola 20:11, 12).

Ilyo ababembu bermanine kuntanshi ya cipuna cabupingushi icamulinganya, ukupitila mufyalembwa mumabuku Kristu kapingula wa cishinka alino kulondolola ificitwa fye fyonse kubaume nabananakashi elyo nabangeli. Icalo conse cili nokulolesha ifyo Kristu akalalanga bunte kuficitwa fya muntunse. Asokolola ukuti aishile mukufwaya nokupususha abaluba. Aishile mucalo ngo muntu, aikele mucalo ukwabula ulubembu, Ali pakulwisha, kibili nokwansha amesho, Aipele bulilambo pa capindama, no kubomba nga shimapopo mu kalamba mumulu. Icakulekelesha, ilyo Kristu akalilesha luse luse nokupingula abo bonse aba kana uluse lwakwe bonse mucalo bali nokwishiba umulinganya wa bupingushi.

Bonse tuli nokwiminina kucipuna cabupingulo. Calilembwa ukuti: Ilyo ndimucalo umutuntulu Lesa ati: Ikufi lyonse likalombe ubwelelo kuli Lesa (Abena Roma 14:10-11). Kristu ali uwacumfwila kumfwa yakwe elyo fye nemfwa yapa musalaba. Mwishina lyakwa Yesu Kristu, ikufi lyonse lifwile ukufukama, mumulu elyo napanwe sonde (Icalo). Akanwa konse kafwile ukulapila ikuti, Kristu ni Lesa ukupitila mumalumbo yakwa Lesa tata (Filipo 2:5-11).

Ukutampafye nakale ulubembu lwalyamba. Satana alabifa ishina lyakwa Lesa ukuti taba na mulinganya. Nomba amepusho yonse nayasukwa, nokutwishiwa konse nakupwa. Bonse abantu mucalo nabeshiba ukuti Kristu, mwana wakwa Lesa, alilinga ukutemwa elyo nokumulumbanya. Ukutantika nemipekanishe yakwa Lesa yonse yalisokololwa. Tebapusuka beka, lelo nabangeli bakwa satana elyo no mwine satata ali nokulapila ukuti inshila yakwe yacilubo lelo inshila yakwa Lesa yacishinka. Bonse nabamona ukuti ubupondamishi nabukaitemwe butwala kubulanda. Kibili tabufwile ukutwalilila.

UKUSANGA

7. ULUBEMBU LWAKUMANYA IMPELA YALUKO

Nangula satana nabantu bakwe basumina ukuti Lesa mulungami imitima yabo taipilibwike nakalya imibele yabo yabafye mububi. Elyo panuma ubupingulo nabu citwa ababembu: bakolongana pamo nokushinguluka umusumba wa bashila. Elyo umulilo wafuma kumulu no kuboca bonse. Na satana uwalebatunka aposelwe muli bemba wa mulilo ulepya... infwa no lubola lwaluko fyaposelwe muli bemba wa mulilo. Bemba wa mulilo emfwa yacibili. Inga umo ishina talisangilwe mwibuku ly a mweo aposwa mumulilo (Ukusokolola 20:9-15).

Mubupingushi bwakulekelesha umulilo wakwa Lesa uli nokonaula ulubembu nabantu bonse abaikalilamo. Satana nabantu bakwe balinokonaulwa kumfwia yacibili yamuyayaya. Imisango yabo iyakusangulila ifunde yabalenga ukukana kwata insansa icapwililila pantu bali nokonaaulwa na satana nabangeli bakwe. Umuliolo ukufuma kumulu waisa wamya isonde ukufuma ku bupulumushi. Lesa akwata icalo icasanguluka nakabili ubulwi bwa busuma no bubi, Yesu na satana nomba nafipwa. Yesu nomba aleteka. Ifyakale fyonse nafiya nomba kwaisa icalo cipywa umuli ubusuma bweka bweka.

8. ICALO CAWAMISHIWA NOKUCIPANGA ICIPYA

Ukufuma kubupingushi ubwakulekelesha, Lesa alepanga icalo cipywa.

"Eico namwene umulu ne calo, pantu icalo cakubalilapo no mulu nafiya - Namwene umusumba uwamushilo elyo na Yelusalemu mupya fileisa ukufuma kumulu kuli Lesa. Nomba ipusukilo lyaisa kubantu kibili akekala nabo. Bakaba abantu babo ba Lesa alinokuba pakati kaboo. Kibili akasumuna ifilamba fyabo mumenso. Takwakabe imfwa nangu ukulosha nangula ukulila no bukali. Pantu ifyakale ninshi fyonse nafiya." - Ukusokolola 21:1-5.

Ukulingana no busuma bwacalo nomba caba cifulo icisuma pa myaka nemysaka. Icalo nacifuma kuli bukaitemwe, ukulwala na macushi. Nomba twakwata icalo umo twailunda kuli Kristu nokwikala pamakasa yakwe, nokumfwia, ukusambilila elyo fye nokutemwa. (Belengeni Isambililo pabula, 9). Bushe wapekanya ukuba kwi bulya bushiku? Bushe nausala ukuba na Kristu mukati ka musumba nokumbombela umuyayaya? Nangu wasala ukuba nkunse yamusumba ukwabula Kristu nokuloba umuyayaya?

Ngacakuti naubika umweo obe muminwe yakwa Kristu, taufwile mwa ampana nabo ababa kunse yamusumba abo abaluba kucinso cakwa Lesa nga mwabika iminwe yenu kuli Kristu muli bulelo, ninshi kuti mwaikala na Kristu nokukwata ipusukilo. Nga tamula cita ico, peleni imitima yenu kuli Kristu lelo line fye. Kibili ali nokumupela ukutemwa no bwelelo. Ino enshita yenu, kibili ebushiku bwe pusukilo.

BUSHE INGEHENA CINSHI KABILI YABA KWI?

Ukulila kwamfuti icililelile kwalicitike ilyo umwana wesukulu umo aile ingila musukulu no kwipaya abanankwe alesambilila nabo abengi. Umuntu uwaitemwa ilyo bamutamfishe incito yakwe abwelele nokwingilila abakalamba bancito nokubalasa imfuti. Nyinefwe umo asunkile motoka yakwe mulibembba nabana bakwe babili mukati banwina nokufwa.

Mufyalo ifikalamba fibili amakana namakana yabantu baipaiwa pamulandu wa kusangululwa kwa mutundu. Ukutula fye nakunkulo shakale ukulaka kwa mitundu kwaleta ubwafya. Abaume, abanakashi, abaice notwana baipaiwa ne mfuti, baptaulwa, bapumwa elyo banamayo babapatikisha ukuulungana nabo.

Buntala misoka ubwamusango ifi ubupingulo kwipaiwa. Amabumba ayengi yalima ukususha ubupingushi bwakwi pawiwa nokubwita ati tebuntunse iyoo "fyabututu sana." Elyo baipusha, Bushe aba bakepaya bena teti ba pusushiwe? Bushe cinshi cawaminako ukwipailako ntala misoka? Bushe cipuna camalaiti? Bambi batontonkanya ifyo inshindano yamuti ukali uwipaya eisuma. Bambi nabo abati ukubakulika kwawamapo.

Lelo ukukulanda konse palwa kipingula ukwipaiwa kwa ba icintu cimo ico tabatontonkanyapo ukuti intala misoka ifwile yacushiwa apakalamba ilyo tabalaipaya. Tapaba naumbi uwatontonkanyapo ifyo intala misoka ifwile ba yoca mumulilo mpaka yafwa. Lelo abaKristu abacishinka batila ifi efikacita Lesa kumpula mafunde. Mpulamafunde awfile acushiwa pakuti ashininkisha pa membu shakwe. Icabipishapo kumona icikope ca kwa Lesa alekanda imbifi mu mulilo wape. Bushe finshi fyacitika kumbifi? Bushe amacushi yabo yasuminishiwa shani muktemwa no mulinganya uwakwa Lesa? Natumone ubwasuko mucipingo.

1. UKULEPUKA KWA MUTIMA UKWA KULEKELESHA UKWA KWA YESU

Pamyaka amakana mutanda Lesa alepapata abaume na banakashi

"ukulingana nefyo naba, efya sosa Lesa wamilalo, nshisekela mumfwa ya mubifi, lelo ukuti imbifi ifume kufya bipa no kuba no mweo." - Ezekiele 33:11.

Ulupanda Iwasokolola ifyo Lesa alefwaya ukupususha umuntunse. Ilyo Yesu alilile palupanda, "Tata mubelele, pantu tabeshibe ico balecita," aiswile umutima wakwe uwaleshikitika (Luka 23:34). Yesu Kristu apopene aleka no mweo bambi batila awfile no mutima uwalepuka kucikonko (Yohane 19:30, 34).

Nangula Yesu Kristu alangile ukutemwa ukwa kupapa abantu abengi tabafwaya ukuya kuli Yesu ukulingana nefyo ubupulumushi bwaba mukati kesonde umuntuse akalaikala umweo uwabulanda. Eico ubupulumushi bufwile bwa onaulwa. Bushe Lesa ali no kupwisha shani ubupulumushi?

"Ubushiku bwa kwa shikulu buleisa.... Imyulu ikafumishiwapo kucibulumo elyo nafyonse ifyabamo fikapy." - Petero wa cibili 3:10.

Lesa kulipele pele ali nokuwamya isonde ilya bupulumushi ukufumyamo ulubembu. Kuli abo abaikatilila ku lubembu nabo bene baka pya kumulilo uwapekanishiwa ukonaula cibanda satana, na bangeli bakwe. Yangu! ukulepuka kwa mutima ilyo Yesu amona abantu bakwe balepya abo aishile fwila ukuti engabapususha.

2. BUSHE NIKWISA KABILI NILILALI INGEHENA IKAPYA?

UKUSANGA

Ukupusana nefyo abantu abengi balanda Lesa takwata umulilo ulepya kucifulo uko beta ati ku ngehena uko aba mpulumushi ngabafwa baya. Ingehena ikabako ilyo ici calo cikaba muli bemba wa mulilo. Lesa alikatilila ubupingushi bwa mpulumushi mpaka pabushiku bwa kulekelesha panuma ya myaka ikana limo (Ukusokolola 20:9-15).

"Lesa alishiba ifya kupususha abantu bakwe ukubafumya kumatunko nokuleka abampulumushi paka pabushiku bwa bupingushi." - Petelo wacibili 2:9.

Utontonkanye, kabiili ale wamya icalo no mulilo.

"Imulu ne sonde lino fyonse filelolela ubupingushi bwa mulilo uyo uwa sungwa mpaka pabushiku bwa bupingulo." - 2 Petelo 3:7.

Lesa tateyanishisha abantu ukufwa mu mulilo iyoo. Lelo ilyo abantu bakana ukufuma kuli satana lyena bali noku pokelela icilambu cakusala kwabo.

"Elyo akasosa kubakukuso ati 'fumeni kuli ine, mwalitipwa kabiyen'i mu mulilo uwapekanishiwa kasebanya naba ngeli bakwe." - Mateyo 25:41.

Ukulingana na Yesu bushe umulilo wa ngehena ukabako lilali?

"Nefyo amankumba yanukulwa nokocewa mumulilo efyo cikabanokupwa kwa calo. Umwana wa muntu akatuma abangeli nokufumyamo mubufumu bwa mumulu conse ico icileta ububi no bupulumushi, bonse abacita ububi bakaposwa mu mulilo umo umukuba ukulila no kusumanya ameno." - Mateyo 13:40-42.

Mankumba nencitatubi bakocewa pampela ya calo. Elyo ici tacilacitika icalo conse cifwile cashininkisha ifyo Lesa aba wamulinganya. Ngefyo cilandilwe mwi sambililo 22, mu bulwi ubukalamba ubo ubucili buletwalilila pakati ka kwa Klistu na satana, satana alefwaya ukulanga icalo ifyo ubupulumushi enshila iyisuma iyakwi kalamo, Yesu aletulanga ifyo icumfwila enkama yakwikala umweo uwawililila.

Pampela ya myaka ikana limo ici cikesa ilanga apabuta tutu ilyo satana, abangeli bakwe nababembu bakocewa. Panuma amabuku nayesuka ukulanga imilimo cilamuntu abombele pano isonde, Lesa akaposa satana, imfwa, inshinshi nabo bonse abo amashina tayakasangwe mwibuku lyamweo muli bemba wa mulilo (Ukusokolola 20:14-15). Ukulingana ne lembelo mukusokolola 21:1, Lesa awamya icalo ukufuma ku lubembu no mulilo, apanga imyulu iipyne ne calo icipy.

3. NINSHITA NSHI UMULILO UKAKOKOLA UKUPYA MUNGEHENNA?

Abengi balisumina ilangulushi lyakutila umulilo ukalapyu umuyayaya mu ngehena. Natuloleshe pa malembelo ayalanda pafyo Lesa akacita ubupulumushi elyo no muntu ukasangwa no bupulumushi.

"Akakanda bonse abo abashamwisha elyo nabo abakana icebo cakwa Yesu. Bali nokukandwa umuyayaya no kufumishiwa kucinso icakwa Lesa." - Abena Tesalonika wa cibili 1:8-9.

Moneni ukuti "ukukandwa kwa tuyayaya" tacile pilibula "ukulapyu mukati akamulilo umuyayaya." Petelo alanda pabushiku bwa bupingushi "ukukanda incita tubi" (Petelo wacibili 3:7).

Ukulingana na Yesu "umupashi no mibili" fikonaika mu mulilo wa mungehena (Mateyo 10:28). Mubushimikilo bwapa lupili, Yesu alandile paka cipata akakamfye mfye "akatwala ku mweo" elyo nenshila iyasalala "itwala kubonaushi" (Mateyo 7:13-14). Muli Yohane 3:16 Yesu alondolola ukuti Lesa "apele umwana wakwe umo fye mpo" kutila bonse abamusumina tabakonaike lelo bakabe no mweo wamuyayaya. Yesu alondolola ifintu fibili ukuti "umweo wa tuyayaya" "nokufwa ukwamuyayaya" tacilepilibula ukulapyu fye umuyayaya iyoo. Eico twasanga ifyo ingehena yalikwata impela ilyo umulilo ukashima ninshi ababifi bonse nabapyu nokufwa.

UKUSANGA

Ifishinka mukati kamalembelo yaletweba ifyo umubembu ali nokonaulwa. "Umubembu ali nokufumishiwa po" (Amalumbo 37:28), bali "nokonaulwa" (Petele wacibili 2:12), "bali nokuloba nge cushi" (Amalumbo 37:20). Umulilo ukapwa ukabasha imito (Malaki 4:1-3). "Amalipilo yabupulumushi nimfwa" lolo te mweo wa muyayaya mumulilo wangehena. Icabupe ca kwa Lesa mweo wamuyayaya (Abena Roma 6:23).

Ubukalamba bwa bupingushi bwakulekelesha mu mulilo wa ngehena koca ubupulumushi. Icili icakosa ukwelenganya ukuti Klistu uyo uwaponeshe ifilamba pako naula Yelusalema nokwelela abo aba mwipeye aposa inshita iyitali ukulolekesha pakucula kwaba bembu. Ingehena mucine yalikwata impela. Pampela ya myaka ikana limo, Lesa akaponya umulilo wamfula no kocha satana, nabangeli bakwe, ne mpulumushi abo abaikatilia ku bupulumushi.

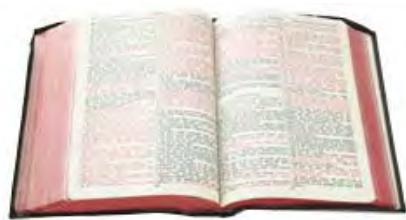
Umulilo wafumine kumulu nokonaula bonse (Ukusokolola 20:9). Ukulingana na Yesu, umulilo "taushima" (Mateyo 3:12). Takuli bakashimya ba mulilo abamuli calo abenga shimya uyu mulilo mpaka fye wapwisha umulimo wauko. Lesa alitulaya ukuti panuma yamulilo wakuwamya icalo akabumba "icalo cipy" umo ifyakale tafyakebukishiwe elyo "nokulila nokulosha tamwakabe" (Esaya 65:16-19). Bukaba bushiku bwakupapa, conse ici cusha umuntu takwakabe. Lesa akaposhia ifilonda fya bupulumushi ku mitima yesu nenseko fye umuyayaya.

4. "UMUYAYAYA" MUMALEMBELO

Muli Mateyo 25:41 Yesu alanda ifyo "umulilo wamuyayaya wapekanishiwa satana nabangeli bakwe." Bushe "Umuyayaya" cilepilibula ukuba mungehena umuyayaya ukwabula ukufwa? Yuda 7 alanga Sodomu na Gomora "nge misumba iyo iyakandilwe no mulilo wa muyayaya" cine cine iyo misumba tailepya nanomba. Lelo umulilo wali wa muyayaya pamulandu wakuti waletete ubonaushi ubwamuyayaya.

Muli Petelo wacibili 2:6 nakabili twabelengamo umulilo wa muyayaya. Lelo ili lembelo lilanda ifyo Lesa alikanda imisumba ya Sodomu na Gomora ukuyoca icalenga ifyo Lesa ali no kucita kumpela ya calo. "Bancitabu bamu Sodomu tabali mumulilo nanomba tulewita ati umulilo wamuyayaya kufyo wa onawile imisumba nabantu. Pamulandu we buku lyakusokolola lyabomfyia ifintu ifya kumwenako namashiwi aya malembelo. Icakumwenako UKusokolola 14:11. Ifilanda abaluba, Ne cushi ca kushikitika kwabo cilelola mumulu umuyayaya." Ici cile umfwika kwati kucula kwa muyayaya. Lelo natumone ifyo amalembelo yalaesha ukulondolola amalembelo yanankwe.

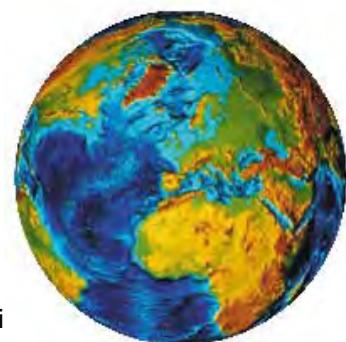
Ukufuma 21:6 yalandu umubonfi bamutula icipunda kukutwi icilepilibula ukuti afwile abombelafye shikulu wakwe "umuyayaya" Pali ici "umuyayaya" tacilepilibula ukuti uyu mubomfi akalabombela fye shikulu wakwe mpaka akafwe. Yona uwaikiele munda ya cisabi pa nshiku shitatu (Mateyo 12:40) alanda ukuti ali munda yesabi "umuyayaya" (Jona 2:6). Ukukana twishika inshiku shitatu munshita shamfimfi cimoneka kwati muyayaya.

Eico tufwile twacenjela noku mfwikisha amalembo ilyo yabomfiwa mumapinda. Icushi cilelola kumulu ukufuma kuli bamba wa mulilo ninsoselofye iyitila "ukucula kwamuyayaya." UKusokolola 21:8 Bamba wa mulilo ulepya nemingu ya mulilo "nimfwa yacibili." Ingehena yalikwata impela. Ababembu babepaya.

5. NINSHI KWABELA INGEHENNA?

Pakutendeka Lesa alengele icalo icapwililika. Lelo ulubembu lwaishilemo nokuleta amacushi ne mfw. Ngacakuti waile kung'anda icungulo bushiku cimo wasanga ing'anda nabasansa nokonaula bushe kuti waishafye ifyo fine umuyayaya? Awe cakan. Uli nokupyanga ifisoso nokuwamya ing'anda yonse, ukulungisha ifya onaika. Lesa nao efyo akacita. Akawamya icalo icikonaika ukucibumba cipy-cipy. Ubwanshiko bwakwa Lesa ubwakuwamya isonde nomulilo kukekanya kwakwisa panga icalo icisuma umwabula ulubembu kuli abo abakapusuka. Lesa nakwata ubwafya pantu ubupulumushi bonauba ubwampano na Lesa nabantu banensu. Umuntunse atwalilafye imisango iyibi ili nga ukulungana notwaice, ukwipaya, ukutamba ifikope fyabantu bali ubwamba nefintu ifingi ifyo naua amatontonkanyo yesu. Lesa ubushiku bumo akonaula ubu pulumushi pantu ubupulumushi bule onaula abantu. Ubwafya bukwete Lesa ni ubu: Bushe kuti aonaula shani ubupulumushi ubuli mu kati ka muntu ukukana onaula umuntu uuli no bupulumushi? Lelo

UKUSANGA

inshila fye Lesa asanga mu muntu uukwete ubupulumushi kuya kuli Yesu uyo uwaishile fwila palupanda pakuti onse uuli nobupulumushi nga atwala kuli wene takonaulwe.

"Nga twa lumbula imembu wena wacishinka ali nokutwelela imembu nokutusangulula ukufuma kumembu shonse." - Yohane wa cimo 1:9.

Lesa apela ubwasuko kubwafya bwalubembu apabula ukulipila kuli onse. Lelo ku ca mupamba abantu bambo bacili nabekatilila kubulwele bwa lubembu. Lesa takapatikishe abantu ukusala inshila yakwe iya mweo wamuyayaya. Abo abakana ubu busalo kupelepele bali nokonaulwa. Umulandu kwabela ingehena nici:

"Pantu nali itile lelo tawayaswike, nalilandile tawaunfwile. Wacitile ulubembu ku cinso candi ico icishansekeshes."
- Esaya 65:12.

Waiputwile we mwine ukufuma kuli Yesu, eico wasanga ifyo ubusalobobe nimfwa yamuyayaya.

6. BUSHE CINSHI UKANONKAKO NGA WA LOBA?

Amalembelo tayaletusambilisha ukuti umulilo wa mungehena ukalapya fye umuyayaya, lelo ciletulanga ifyo umubele wakuloba atemwa ukufwa ukaba. Ababembu bali nokupuswa umweo wamuyayaya. We mutima ubukali ilyo umubembu amona ifyo apuswa umweo wamuyayaya, no kukwata ubwampano na Lesa umuyayaya.

Ilyo Kristu afwa palupanda ne membu she sonde lyonse isho ishaleta ukuputula ubwampano na wishi nokumfwa ukuti naluba. Ilyo umubembu alolesha kuntanshi ukwafita ena amona fye imfwa iyamuyayaya ilemupembela. Afwile afwa ukwabula nesubilo lya bututubuko bwa cibili. Panshita imo ine ababembu bamona ifyo bakene Kristu inshita ilyo aleisa kuli bene mukutemwa. Mukulekelesha bafukama kuli wene nokusumina ukuti Lesa ubupingushi bwenu bwa cishinka kabili bwa kutemwa (Abena Philipo 2:10-11).

Yesu.

Eco bakalemba bacipingo batusokela ukuti tufwile twapanga ubusalobwakukonka

"Tulemikambisha ukuti mwipokelela icikuku cakwa Lesa apafye. Pantu alisosele ati 'munshita yabusalonalmiumfwile, elyo nobushiku bwe pusukilo nali mwafwile' ndemyeba, ino enshita yakupanga ubusalobilelo ebushiku bwe pusukilo." - Abena kilonto wacibili 6:1-2.

Nshinga tontonkanyapo icintu icakupapusha mumweo wa muntu ngo kuposela Yesu inshita iyakufwa palupanda ilyo umuntu asala ukuloba. Ubusalo buletelwe kuntanshi yesu buli fye apabuta ni ubu: Ukonaika kwamuyayaya nokufuma kucinso cakwa Lesa penape nangula ukupanga bucibusa na Yesu penape. Cinshi walasalapo we mwine? Cinshi teti usale umweo mwa muyayaya mubwalelo?

UMUNTU NGA AFWA, CINSHI CIKONKAPO?

Cilatuponya pa musao ilyo umwaice abalilapo ukwipusha ati, "Bushe cipilibula nshi ukufwa?" Tatufwaya ukulandapo nangu ukutontonkanya pa mutemwikwa wesu ukufwa. Imfwa e mulwani wa bantu konse fye. Bushe masuko nshi ku fipusho ifyakosa palwa mfw? Bushe kwaliba umweo panuma ya mfw? Bushe tukamona abatemwikwa bwesu abafwa nakabili?

1. UKULELENKANA NEMFWA UKWABULA UMWENSO?

Bonse pa kashita kamo, panuma yamfwa yakwa chibusa nangu umutemwikwa, twalyumfwapo ukupepuka mu mala, inkumba bulili iisa pakati kesu, ilyo twalolesha pa mpela ya mweo?

Mu mulandu uukalamba, uwaisulamo ukukana shipa, nikwi uko twingasambilila icishinka ca cicitika ilyo twafwa? Mucituntulu, citiko wa mulimo wakwa Kristu wali wakulubula abo bonse abo imyeo yabo yali muli bunkole bwaKUTINA IMFWA (Aba hebele 2:15) Nakabili mu ciprogo, Yesu apela imbila yakatalalika, elyo namasuko aya yana ku mepusho yesu palwa mfw elyo no mweo kuntanshi.

2. IFYO LESA ATUBUMBILE

Pakumfwikisha mu ciprogo pa cishinka ica pa mfw, natutampile pa kutendeka no kumona ifyo kabumba atulengele.

"Yehova Lesa abumbile umuntu (Adamu, Hebele), ukufuma ku LUKUNGU (Adamu, Hebele) no kupuuta mumyonu yakwe UMUPU WA MWEO, no muntu asangwike ICIBUMBWA CA MWEO (UMUPASHI, Hebere)." - Ukutendeka 2:7.

Pa bubumbo Yehova abumbile Adamu ukufuma "ku lukungu." Akwete bongobongo uwali uwaipekanisha ukutontonkanya; umulopa mu mishipa uwali uwaipekanisha ukwenda. Elyo Yehova aputile mu myona yakwe "Umupu wa mweo," elyo Adamu asangwike "icibumbwa ca mweo" (Hebele, "umupashi uwamweo"). Mona bwino, icipingo tacilesosa ati Adamu apokelele umupashi; lelo cileti Umuntu asangwike umupashi wa mweo. Ilyo Yehova aputile muli Adamu, umweo watampile ukulasela ukulafuma kuli Lesa. Ukusashiwa kwa mibili elo no "mupu wa mweo" calenga Adamu ukuba, "umupashi wa mweo." Eico kuti twalemba ukulinganya kwa muntunse nga ifi:

"Ulukungu" + "Umupu wa mweo" = "Umupashi wa mweo"
Umubili wabula umweo + Umupu Ukufuma kuli Lesa = Icibumbwa ca mweo

Cila umo-umo uwamuli ifwe aliba no mibili elyo na bongo bongo uwakutontonkanya. Ilyo tukakanyapo ukupema, tulakonkanyapo ukuba ifibumbwa fya mweo, umupashi wa mweo.

3. CINSHI CICITIKA ILYO UMUNTU AFWA?

Pakufwa icapusana ne nshila ya bubumbo iyalondololwa mu kutendeka 2:7 ecicitika:

"Elyo no lukungu lwabwelela kwiloba kuntu lwafumine, elyo no Mupashi (UMUPU WA MWEO) wabwelela kuli Yehova uwaupee." - Lukalamilandu 12:7.

Icipingo ilingi line cibomfyia ishiwi iyaci Hebele "Umupu" nangu "umupashi" muku cinjanya. Ilyo abantu bafwa, imibili yaabo isanguka "ulukungu" elyo no "mweo" ("umupu wa mweo") wabwelela kuli Yehova, kapeela wauko. Nomba cinshi cicitika ku mupashi?

UKUSANGA

"Mucishinka nga naba no mweo, efyasosa YEHOVA wamaka yonse, UMWEO ONSE wandi.... UMUPASHI UUBEMBUKA EUFWA." - Esekiele 18:3-4.

Umupashi ulafwa! Tawaba uwakwikalilila - ulonauka. Kukulinganya icafumiwa mu Kutendeka 2:7. Ilyo Yehova atubumbile, cilaipilibula pamfwa.

"Ulukungu Iwe sonde" + "Umupu wa mweo" = "Umupashi uwafwa"
Umibili uwabula umweo + umweo kuli Lesa = Umibili uwafwa

Imfwa kulekana kwa mweo. Umibili wabwelela ku lukungu, elyo umupu, nangu umupashi, wabwelela kuli Yehova. Tuli mupashi wa mweo mu mweo wesu, lelo mumfwa icitumbi fye, ukuba uwafwa abaafwa tabeshiba kantu. Ilyo Yehova apokolola umupu wa mweo uo atupeela, imipashi yesu ilafwa. Lelo ngefyo tuli nokumona kuntanshi muli ici cisambilo, ukuba na Kristu mwaliba isubilo.

4. BUSHE NIFINGA UWAFWA AISIBAPO?

Panuma yamfwa ubongobongo bulafumushiwa po; teti bwishibe nangu ukwibukisha icili conse. Fyonse ifyamalangulushi fipwa pa mfwa.

"Ukutemwa kwabo, ulupato na kalumba fyonse fyapwa...." - Lukalamilandu 9:6

"Abafwa tabeshiba, kanshi tabeshiba kantu nangu kamo...." - Lukalamilandu 9:5.

Imfwa yaba nga ukulala ukwabula iciloto, icipingo caita imfwa "utulo" imiku amakumi yasano na fine. Yesu afundishe ukuti imfwa yaba ngo tulo. Atiile kubasambi 'Cibusa wesu LAZARO NALALA, lelo ndeya kulya mukumubusha.' Elyo abasambi bakwe batile, Kasambilisha, nga nalala ali nokubuuka. Yesu alelanda pamfwa yakwe, lelo abasambi bakwe batile tulo fye. Eico lyene abebele mucituntulu, Apo "LAZARO NAFWA" (Yohane 11:11-14).

Lazaro alifwile papita nenshiku shine iyo Yesu talafika. Lelo iyo Yesu aile ku nshinshi, alandile ati, tacili icayanguka kuli Lesa ukwimya abafwa. Lelo iyo Yesu aile ku nshinshi, ashininkishe. Alelenga nga ati ukwimya abafwa.

Caliba icisuma ukwishiba ukuti ifibusa "fyesu," ukuti 'nabalala,' ukutusha mucibote muli Yesu, Ubulendo bwamfwa, ubo ifwe tuli nokupitamo pamo nga ukatalala tondolo, elyo no tulo utwa mutelelwé.

5. BUSHE LESA ALALABA BONSE ABALALA MUMFWA?

Ukulala utulo utwamfwa tempela ye iyashi. Ku nshinshi, aebele malita, nkashi yakwa Lazaro:

"NINE KUBUKA no MWEO. ONSE UWASUMINA MULI INE AKABA NO MWEO, nangu afwa." - Yohane 11:25.

Bonse abafwa "muli Kristu" balilala munshishi - lelo balikwata ubuya ntanshi. Uyo uupenda umushishi ku mutwe nokutwikata mulipi lwakwe takatulabe. Kuti twafwa nokubwelela ku lukungu, lelo ifyalembwa pali ifwe filashala mu matontonkanyo yakwa Lesa. Elyo nelyo Yesu akabwela, akabusha abalungami abafwa, nga fintu acitile kuli Lazaro.

Tatulefwaya imwe ukuba abakukana ishiba ulwa abo ABALALA UTULO, NANGU UKUSAKAMANA NGA ABANTU BAMBI, ABABULA ISUBILO.... Pantu shikulu umwine akeeka, ne shiwi ilikalamba, ilya kwa malaika ne ntandala yakwa Lesa, elyo NABAFWILA MULI KRISTU BAKABALILAPO UKUBUUKA. ELYO, IFWE FWEBASHALAPO TUKOLWILWA CAPAMO MU makumbi ukukumanya imfumu mu lwelele. Elyo tukaba na shikulu pe. EICO KOSELESHANYENI MU MASHIWI AYA" (1

UKUSANGA

Tesalonika 4:13, 16-18).

abapokelela Kristu nga umupusushi, bakabushiwa ne shiwi lyakwe ilisuma ilikalaisa pe sonde.

Isubilo lyakushukuka lyalikwata icibusa: isubilo lya ng'anda ku muulu uko Yehova "akafuuta ifilamba ku meno." Takwakabe imfwa, nangu ukulosha nangu ukulila nangu ukukalipwa kibili iyoo" (Busokololo 21:4). Abo abatemwa Lesa tabafwile ukutiina imfwa. Kuntansi yamfwa kwaaba umuyayaya wa kwisushiwa kwa mweo muli Lesa. Yesu ewakwata "imfungulo sha mfwa" (Busokololo 1:18). Ukwabula Kristu, imfwa kuti yaba ninshila iyapwila mucimfulunganya, lelo muli Kristu mwaba ulubuto isubilo ilyapwililika.

6. BUSHE TULI ABAKUKANA FWA?

Ilyo Lesa abumbile Adamu na Efa, ababumbile abakufwa, emukuti abena mfwa. Abekalilila mu cumfwilo kuli Lesa nga tabafwile, Lelo ilyo babembwike, bapeele insambu shabo isha mweo. Pakukana umfwila basangwike abena kufwa. Ulubembu Iwabo, Iwaambukile umutundu wamuntunse, elyo apo bonse balibembuka, bonse tuli bena mfwa. (BaRoma 5:12). Tamwabapo nangu pamo apo icipingo catila ati umupashi wamuntu ulashala uutuntulu palwauko weka pamuna yamfwa.

Icipingo tacalandapo palwa mupashi ukukana fwa. Amashiwi muci Hebele ne Cigiliki aya "Mupashi" "Umweo" na "umupu" fisangwa mu cipingo imiku ikana limo ne myanda cine lubali (1,700). Lelo takwaba inshita iyo umupashi, umweo, nangu umupu wamuntu fyasontwako nga ifishifwa. Pali ino nshita ni Lesa fye eushifwa.

"Lesa ... EKA EUSHIFWA." - 1 Timote 6:15, 16.

Amalembo yalande apabuta ukutila muli uno mweo abantu benakufwa: baba pesamba lya mfwa. Lelo ilyo Yesu akabwela, umubele wesu ukacinqjishiwa.

"Umfweni ndemweba icankama: TATWAKALALE BONSE, Ielo TUKA ALULWA - mu kashita akanono, mulukapakapa kwa lins, PANTANDALA YAKULEKELESHA. Pantu intandala ikalila, ABAFWA BAKABUUKA abakukana bola, ELYO TUKALULWA. Pantu icibola cikafwaala ukukana bola, no KUFWA UKUKANAFWA." - 1 Korinto 15:51-53.

Nga abantunse, tatwaba abakukana fwa, lelo ubulayo bwa bwina Kristu bwakuti tukasanguka abakukana fwa ilyo Yesu akesa kibili ubulayo bwakukana fwa bwlangishiwe ilyo Yesu aiswile inshinshi elyo:

"ACIMFISHE IMFWA elyo... NOKULEETA UMWEO NO KUKANA FWA PABWEELU ukupitila mu mbila." - 2 Timote 1:10.

Ubufwayo bwakwa Lesa pampela yamuntu bwaba ubwatambalala: imfwa ya muyayaya kuli abo abakana Kristu nokwikatilila ku masambi yabo nangu ukukana fwa nga icabupe ilyo Yesu akesa kuli abo abamupokelela nga shikulwibo kibili umupusushi.

7. UKULELENKANA NE MFWA YA MUTEMWIKWA

Umwenso uo tulanao palwa mfwa ulamwensekesha ilyo umutemwikwa afwa. Inkumbabulili elyo nokulufya filacilamo. Ubwasuko fye ku kushikitika ukuletwa nokulekana no mutemwikwa kuleba fye noku talalikwa ukupelwa fye na Kristu. Wibwishe ifyo umutemwikwa obe nalala utulo, elyo no mutemwikwa obe uutusha muli Yesu akeema mu "kubushiwa kwa mweo" ilyo Yesu akeesa.

Lesa alepekanya ukukumana kibili ukwawama. Abana bakapelwa ku bafyashi babo, Abalume na bakashi bakakumbatana. Ukuleka kwa mweo takwakabe. "Imfwa ikaminwa mu mukucimfiwa" (1 Korinto 15:54). Bamo balafwa ukulekana no mutemwikwa wabo apakalamba icakuti balafwaya ukuba pamo nabo ukupitila mu mipashi yabipa nangu

UKUSANGA

mucakupitilamo cankulo ipya. Lelo icipingo cilatusoka mu katalalika ubukali bwa mfwा muli uyu musango:

"Ilyo abantu bakwe ba kwipusha ku mulele ne mipashi, ifimantomanto, bushe abantu tabengetpusha kuli Yehova wabo? Cinshi wingepushisha abomi ku bafwa?" - Esaya 8:19.

Nakuba, mulandu nshi? Icipingo cilanda apabuta ukutila abafwa tababa na mweo. Ubwasuko fye ku kushikitika ukulefwa no kulekana nomutemwikwa kwaba mu busuma ubo Klistu fye eeka apela. Upose nshita ukulanda na Kristu enshila fye iya bumi iyakukula ukupitila munshila yakushitikitika. Lyonse uleibukisha ukutila ukubukulushiwa ukwisa kuli abo abalala muli Kristu ciunda cawkisa kwa Kristu ukubusha abafwa!

8. UKULELENKANA NEMFWA UKWABULA UMWENSO

Imfwa ilatwibila nalimo fyonse fye. Lelo icintu cimo ico taingapokolola kuli ifwe ni Kristu, elyo Kristu kuti abweseshapo fyonse nakabili. Imfwa tayakateke lyonse muli cino calo. Kasebanya, ababifi, imfwa elyo ne manda shabo fikaloba muli "bembwa wa mulilo" ii ni "mfwा yacibili" (Busokololo 20:14).

Apa pali ifikomo fine ifyamaka palwa kulolenkana nemfwा ukwabula umwenso:

- (1) Ukwikala umweo uwesubilo muli Kristu, kuti waba uwaipekanishisha ukufwa inshita illi yonse.
- (2) Ukupitila mu mupashi wa mushilo, ukubela amafunde yakwa Kristu, elyo ukaba uwaipekanishisha ku mweo wabubili emo tawakafwe kabilii iyoo.
- (3) Tontonkanya imfwa nga utulo uko ishiwi lyakwa Yesu lika babusha ilyo akeesa.
- (4) Temwa isubilo ilyo Kristu apeela ilya ng'anda ku muulu pamo nawene ukwa tuyayaya.

Ifishinka fyamu cipingo filakakila umuntu ku mweo wa mfwा pantu cisokolola Yesu, uyu, uo imfwa tayacimfishe. Ilyo Yesu aisa mu myeo yesu, aleta umutende mu mitima yesu:

"Umutende eo namushila; umutende wandi eo namupeela... Imitima yenu isakamikwa." - Yohane 14:27.

Yesu alatupela inkosho mu nshita yakulufya umutemwikwa wesu. Yesu aendele "mu citengusha camfwa;" Alishiba amabwafya tupitamo.

"Apo abana baba ne minofu no mulopa, nawene alaisanshamo mu buntunse pakuti MUMFWA YAKWE kuti aonaula uyo uwakwata amaka yamfwa - emukuti - ciwa - elyo NOKUKAKULA ABO BONSE IMYEO YABO YALI MULI BUNKOLE BWAKUTIINA INFWA." - Hebele 2:14, 15.

Dr. James Simpson, shing'anga uwaishibikwa, uwatampile anesthesia, alufishe apakalamba ilyo umwana wakwe umukalamba awfile. Ashikitike apakalamba nga umufyashi uuli onse. Lelo asangile isubilo. Pa manda ya mwana wakwe uwatemwikwa aimikepo icishibili nokulembapo amashiwi yalandile Yesu palwa kushukuka; "Nangu cingaba ifi, ndi no mweo."

Ici casosa fyonse. Amabwafya limo yalonaula no muulu. Lelo nangu cibe ifi Yesu wa mweo! Imitima Yesu kuti yalepuka; lelo nangu cibe ifi Yesu wa mweo!

Muli Kristu twaaba be subilo lya mweo panuma yamfwa. E "bututubuko no mweo." (Yohane 14:19). Kristu esubilo lyesu panuma yamfwa. Ilyo Yesu akabwela akatupela ukukana fwa. Tatwakekale nakabili pesamba lya cinshingwa camfwa, pantu tukaba no mweo wa tuyayaya. Bushe nausanga ili isubilo lyakupapa ilyo tusekelamo munshita yamfimfi? Nga cakuti tawapokelela Yesu nga shikulu kabilii umupusushi, teti ucite ici nombaline?

BUSHE KUTI NASANGA ICILONGANINO CAKWA LESA ILELO?

Inshita ne nshita Lesa alakwata imbila ukulingana ne mifwaile ya nkulo; imbila yakwafwa Adam na Eva lintu babembwike, imbila ku calo ilintu mulamba wa citalawe talaisa, imbila ku bena Israeli iyakusoka abantu libe abena Syria nangu abena Babylon tabala basansa. Lintu Yesu aishile pe samba lyacalo alikwete imbila kuba muli ulya mukulo. Ilelo Lesa nakwata imbila ya uno mukulo. Nga mwabelenga Ubusolokololo 12 elyo na 14 emo mwalasanga imbila intu Lesa akwete ku nkulo ino. Mul i cino cisambilil 12 elyo nefisambilil ifilekonkapo emo twalasambilila pambila intu Lesa akwatile inkulo ino.

1. YESU APANGA ICILONGANINO

Imikalile elyo nemifundishishe yakwa Yesu yalengele ukwikatanye cilonganino. Abasambi baikatene buumo muli Yesu. Paulo apalenye uku kwikatana buumo nga filya ciba mu cupo 2 Abena Korinti 11:2 pasangwa aya mashiwi "...Pantu na mulengele ukukobekelwa kuli Kristu ukuti nkamupele ku mulume umo ngo ushatala opwa, uwa musangwela."

Ukulingana na Paulo icilonganino ni namayo uuli ninacisungu uuli na bwinga wakwa Yesu, ici cilangilil ica yana pa cilonganino ca temwikwa na Yesu.

Mucipingo cakale twaumfwa ifyo Lesa asalile no kutemwa uluko lwa bena Israeli no kweba uluko lwa bena Israel ati "Nga nabwinga walintemwa" (Yeremia 2:2); elyo "naine ndimulume obe" (Yeremia 3:14).

Mwibuku lya busokololo namo icilonganino bacipashya ku mwanakashi: Busokololo 12:1 pali amashiwi aya "kabili mumulu mwamwenwe icishibili cikalamba, umwanakashi akupene (afwele) akasuba, no mweshi mwi samba lya makasa yakwe, napa mutwe wakwe icilongwe ca ntanda ikumi na shibili."

-
- (1) "Namayo naikupa akasuba" Ici capilibula ukuti icilonganino cilebengeshima nga kasuba kumulandu wa bukata bwakwa Yesu uuli mukati ka cilonganino. Yohane 8:12. Yesu atila ati "Nine lubuto lwacalo" ulu lwine lubuto lubengeshima ukupitila mu basambi mucilonganino, nabo basanguka lubuto lwa calo (Mateyo 5:14).
 - (2) "Umweshi mwisamba lya makasa yakwe" Umweshi ulepilibula icinshingwa nangu ifilangilil fya mbila nsuma ifyo fintu fyalecitwa ukusobelwa ukwisa kwa kwa Yesu mu cipingo cakale.
 - (3) "Icilongwe cantanda iuimi na shibili" Ishi ntanda ikumi nashibili shimininako balya abali basambi bakwe Yesu, impalume she nte pali Yesu abo amashiwi yabo yacili yalebengeshima ukufika ne lelo.

2. ICITAMBA IFYO SATANA ACIMFISHIWE

Ukulingana no kulondolola kwakwa Yohane ukwisa kwa mwanakashi pa cintamba kwa leta uluntu pafili no kicitika:

"Ali ne fumo, kabili akuta pakukomwe fumo no kucula pa kupapa. Elyo mu mulu mwamwene icishibili cimbi; moneni cing'wena cikalamba icakashika icaba ne mitwe cinelubali ne nsengo ikumi, na pa mitwe ya ciko ingala cinelubali; kabili umucila wa ciko wakule icakaniko ca pali fitatu ca ntanda sha mumulu, no kushiposa pe sonde. Awe icing'wena caiminine ku cinso ca mwanakashi uwala swa apape, ukuti ilyo apapa cilye umwana wakwe. Wene apapile umwana, umwana umwaume uuli no kucemene nko shonse ku nkonto ya cela; Kabili umwana wakwe aliulwiliwe kuli Lesa, na ku cipuna cakwe ca bufumu." - Busokololo 12:2-5.

Apa twamonamo ifintu fitatu ifikankala mu cintambe ci:

UKUSANGA

(1) Umwanakashi uyo uuli cilonganino cakwa Lesa.

(2) Umnana umwaume afyalwa kumwanakashi uyo "walwiliwe kuli Lesa na ku cipuna ca bufumu" uyo uwali "nokwisa teka inko shonse." Ni Yesu fye-mpo e mwana uwafyelwe pe samba lya calo uyo asendelwe ku mulu no kuya ikala pa cipuma ca bufumu uyo uuli nokwisa teka inko shonse isha pano isonde.

(3) Icing'wena cile mininako kasebanya uuli ni satana. Awe kwabukile ubulwi mumulu, Mikaele naba malaika wakwe baile no kulwa ne cing'wena, naco calwile, naba malaika wa ciko, lelo balifililwe kabili tabala tampa caposelwe panshi icisoka icikote icitwa kasebanya, kabili satana icilufya bonse abaikala mu calo conse ca poselwe pe sonde na ba malaika wa ciko baposelwe pamo naco (Busokololo 12:7-9).

Ici cimonwa cibe ca anguka ukumfwa nga twaishiba umulolele ifi fisontelo. Lintu satana nabangeli bakwe "ba lufishe apakwikala mu mulu," ba ba "sukushile pe sonde." Lintu Yesu afyelwe ici cine cing'wena ca eseshe ukuti cinga mwipaya, lelo califililwe mpaka Yesu "ba musompolo" no kuya ikala pa cipuna icafulmu mu mulu.

Ukufwaya kwa kwa satana ku pase cilonganino cintu Yesu ashile. Lintu Yohane alelemba ubusokololo alimwene mucimonwa inkondo pakati kakwa Yesu na satana. Lintu inkondo yafikile pali nanka na Yesu ali pa musalaba, Yohane aumfwile ishiwi ukufuma mumulu lilet:

"Nomba fyaise pusukilo na 'maka, no bufumu bwa kwa Lesa wesu, no lupaka lwa kwa Kristu wakwe: ico aposelwe kashinina wa bamunyinefwe, uubashinina ku cinso ca kwa Lesa wesu akasuba no bushiku." - Busokololo 12:10. (Moneni na Yohane 12:31 elyo na Luka 10:18).

Imfwa yakwa Yesu palupanda yaponeshe satana pa musau. Imfwa yakwa Yesu palupanda yashinikinshe ubuteyanishisho bwe "pusukilo" no kupela "amaka" yaku cimfyu ubucenjeshi bwa kwa satana. "Ubufumu bwa kumulu" bwaisa pabwelu na maka yakwa Yesu ukuba ndubulwila wesu mumulu elyo no kube mfumu fya fikilishiwa.

"Nomba ipusukilo lya isa" cile landa ukuti ubukabilo bwa nkulo nomba na bwisa. Ukufyalwa kwakwa Yesu, kalubula we calo conse, kwafkilishiwa (apakupenda 5). Nangu amatunko yakwa satana yafulle shani, Yesu acimifishe yonse amatunko mu bwikashi bwa kwe, ne mfwia no bututubuko bwakwe filanga fye uku cimfyu (apakupenda 10). Satana bali mucimfyu, calipwa (apakupenda 7-9). No lupanda lwa sanikilwa mu maka aya fikapo.

Ukubilikisha ukulelando kuti, "ubupususho na bwisa" tabwaseskeshe Yphane fye eka, iyo, lelo isondo lyonse:

"Eico sangalaleni mwe myulu na mwebaikalamo, kalanda kuli imwe mwe calo na bembia! Pa kuti kasebanya naikila pali imwe, ali ne cipyu cickalamba, pa kwishibo kuti ali ne nshita inono fye." - Ukusokoloa 12:12.

Imyulu yonse yasekelele ukucimfyu kwa kwa Yesu. Imfwa yakwa Yesu palupanda ya o nawile amapange yonse yantu satana apekenye ayakwikala kumulu pakashita kamo kene alufishe na maka ye sonde lino.

3. INKONDO PAKATI KA CILONGANINO NA SATANA

Libe Yesu talaya kumulu alipangile icilonganino (icileitwa umwanakashi). Imfwa yakwe Yesu palupanda yapele amaka ku cilonganino ukucimfwa satana.

"Kabili bene bamucimfisha ku mulopa wa mwana wa mpanga nakucebo cabu nte bwabo; kabili tabatemenwe imyeo yabo ukufika na ku mfwia." - Busokololo 12:11.

Imfwa yakwa Yesu yapela amaka ku cilonganino pamo nge cisabo cakucimfwa kwakwe. Imfwa yakwa Yesu palupanda ya cimfishe satana eico ne lelo uku kwine

UKUSANGA

kucimfyा kucili kule twalilila ukupitila mu cilonganino. Kuli ifintu fitatu ifyo icilonganino ca ba kacimfyा cilanga munkulo sha bwina Kristu ishapita:

(1) Bacimfishe satana ukupitila mumulopa wamwana wampanga. Yesu aliya ikala pa cipuna cabufumu kumulu ukuba ndubulwila wesu. Ena kuti apase mpulumushi shesu shonse ukupitila mu mulopa untu asumishe palupanda. (1 Yohane 1:7), elyo nokutupela amaka yakwila ubumi umwabula akalema.

(2) "Tabakwete bukaitemwe no kutina imfwa." "Umulopa wa mwana wa mpanga" walengele ukuti benga tula imibili yabo nge lambo. Lesa aaculile apakalamba, ecalengele neshi mpalume ukuipela ku kucula ngafintu Yesu aculile no kufwa ngafintu awfile. Ici calengele ne misepela nabo ukuipela mukulwile cilonganino. Umulumbe ula landwapo pa wakwa na mayo umwina Kristu uwa poselwe mu ninga ya nkalamo ku bena Roma pantu asumine muli Yesu ukukana sumina mubuteko bwa ciRoma. Umwana umukashana muchifulo cakuti abutuke nangu ukufulwa no kulosha uko ba nyina balelikwa ku nkalamo, nao aisa ima nokupunda ishiwi likamba nokuti "Ala naine wine ndi mwina Kristu." Bwangu bwangu abashilika ba ciRoma bamwikete no kumuposa mu ninga ya nkalamo.

(3) "Bacimfishe satana kwi shiwi lya bunte." Temukusosa bacimfishe lelo mubu nte bwa mikalile yabo. Ukulingana no mwabela amaka yambila nsuma iya kwa Yesu.

Munshita yakupakaswa ukufuma ku bakalamba ba cilonganino cantanshi ukwisafika na kuli ba protestanti baptile mumacushi ayalekana lekana lelo bena baanshishe aya machushi ukupitila fye muli bunte bwa mikalile yabo.

Mu Busokololo 12:11 twamona ukuti iclonganino ciswile nabakacimfyा: abasambi bakwe Yesu, impalume, elyo ukubikapo nabalya abacetekela no kusumina muli Yesu. Icikuku, icicetekelo, elyo no kushipa kwabo no kucimfyा kula buluma ukufika ne lelo elyo kwatenkanya isonde Lyonse.

Apo Satana alifilwe ukonaula nangu ukwipaya Yesu linti ali pano calo, ilelo amaka na mano yakwe yonse alefwaya ukonaula icilonganino pantu emwaba amka yakwa Yesu.

"Kabili ilyo cing'wena camwene ukuti caposelwe pe sonde, calamete umwanakashi uwafyele umwana waume. Lelo ku mwanakashi kwapelwe amapindo yabili aya kapumpe mukalamba, ukuti apupuke aye ku matololo ukul icifulo cakwe, e ko alishiwe inshita imo, ne nshita shimbi na citika wanshita, ukutaluka ku cinso ca cisoka. Ne cisoka calukile mu kanwa ka ciko amenshi ngo mumana ku numa ya mwanakashi, ku kumulenga asendwe ku mulonga; lelo icalo cayafwileko umwanakashi, cayasamwine akanwa ka ciko no kumino mumana uyo cing'wena calukile mu kanwa ka ciko." - Busokololo 12:13-16.

Ngafintu casobelwe munshita shakupakaswa kwa bene Kristu satana aletele "amenshi" pakuti icilonganino cingasendwa kuli mulamba. Satana ico alefaya konaula icilonganino pantu mucilonganino emwashala amaka yakwa Yesu kabili abomfyा imingalato iyingi nganshi. Icing'wena cile imimina satana. Satana abomfyा utubungwe twalekana lekana, ukusansa abantu bakwe Lesa. Nga mwaibusha bwino, satani aa bomfesha imfumu yabena Roma Herodi mukufwaya ukwipaya Yesu lintu fye afyelwe. Mukubomfyा ubuluku na kulumwa mpaka kwipelepele basuka ba mutanika. Imfwa yakwa Yesu palupanda yalengele satana ukwiluka ukuti ubuyo bwakwe bwapwa.

Mucifukushi ico aishiba ukuti ubuyo bwake tapali, Satana abikile ubukali bwa kwe bonse pa cilonganino cintu Yesu ashile. Panuma ya makumi yamyaka panuma yamfwa yakwa Yesu, abantu abengi nganshi bali pakeswe ku buteko bwa ci Roma munshila isha lekana lekana. Uku kupakaswa kwatampile notubungwe utwalekana lelena. Panuma ya mfwa ya sambi mucilonganino mwaingila ulubola, panono panono batampa ukulapilibula amafunde. Mukuya kwa nshita mufilonganino ifingi baleplibula ifishinka fintu Yesu na basambi balefundisha. Intungushi shatampile ukulaipaya balya abalefwaya ukuti bengatwalilila nefya lefunda Yesu naba sambi pamo nge fyali mucipingo cipyा.

Ingishi-kweba babikile mpendwa pamintapendwa amakumi yasano (50 million) abantu abaipaiwe ku mulandu wacisumino. Mukufwaisha ukonaula icilonganino ciwa atumine "amenshi" ayo ayali macusho pakuti icilonganino cisendwe "kuli mulamba." "Lelo icalo ca yafwile namayo.... No kumena amenshi" ya kupakaswa elyo no mbila ya bufi.

Pali iyi nshita yakupakaswa elyo no bufundisho bwa bufi cilonganino cafulumukile "kumatololo eko camwene apa kwikalapateyanishwe na Lesa, ku kuleka bamulishe inshiku ikano limo ne myanda ibili na makumi mutanda (1,260) Busokololo

UKUSANGA

12:6. Ubu busesemo bwafikilishiwe panuma ya myaka ikana limo ne myanda ibili namakumi mutanda pantu ukupakaswa kwa tendende mu A.D 538 ukufika mu AD 1789 (Mubusesemo ubushiku bumo bwiminina umwaka Esekiele 4:6).

Muli ishi nshiku shakupakaswa icilonganino calibutwike no kufisama mu ncende ishalekana lekana, pamo nga mu mupoka poka wa Waldensia uwapakanya icalo ca itali elyo na Fransi.

4. ICILONGANINO CAKWA LESA ILELO

Nomba apa twafika nipa cilonganino calelo icatampile mu mwaka wa 1798. Pamo nga fintu twaishibe satana acili no bukali ku cilonganano ca kwa Lesa. Ubulwi bwakwa ubukalamba pa cilonganino bucili buletwalilila. Na kuba, Satana akalwisha icilonganino apakalamba mupepi fye no kwisa kwa kwa Yesu.

"Kabili cing'wena cali ne cipyu pa mwanakashi, no kuya ku kulwa na 'basheleko ku bufyashi bwa mwanakashi, ababaka amafunde ya kwa Lesa noku kwato bunte bwa kwa Yesu." - Busokololo 12:17.

Ubu busesemo bwaisa kuli ifwe ilelo. Satana nakalipa e ico naimya inkondo kuba shalapo ku bufyashi bwa mwanakashi, nefishibili fya bashalapo kubufyashi bwa mwanakashi nifi:

- (1) Nyabo aba konena ku bunte bwa kwa Yesu naku cishinka ce shiwi lya kwa Lesa. Bashimika ubunte bwa kwa Yesu mu mikalile yabo.
- (2) Icilonganino calelo ca ba busesemo. "Uku pokelela ubunte bwakwa Yesu" ...kwalengele Yohane ukulemba ibuku lya busokololo (Busokololo 1:1-3). Ibumba lyakushalikisha nalyo lika pokelela ubunte bwa kwa Yesu nge cabupe, ubunte ukufuma kuli Lesa ukupitila mubatumwa. Ubu bupe bwa busesemo buka sonta pali Lesa no busokololo bwakwe palwa mibombele yabo elyo no buyo bwabo ubwa mpela.
- (3) Aba bene aba shalapo niabo "abasunga amafunde yakwa Lesa." Tabakacingilile fye amafunde lelo bakayakonka. Ukutemwa kwakwa Lesa mumitima yabo ekwalenga ukuti balekonka amafunde yakwa Lesa (Abena Roma 5:5, 13:8-10).

Aba bena Kristu bashalapo ba konka muntampulo shintu Yesu aendelemo elyo no mwaendele icilonganino cantendekelo mukukonka amafunde. Ici calikalifya satana ecalenga no kuti emye inkondo pa bana ba mwanakashi "abashalapo" pantu ubunte bwabo bulanga ukuti ukutemwa Lesa kuleta icimfwilo mu basambi. Ngefyo Yesu asosele:

"Nga mwantemwa kuti mwabaka a mafunde yandi." - Yohane 14:15.

Imikalile yabena Kristu ba lelo ilelenga apabuta ukuti cintu caanguka ukutemwa Lesa no mutima onse elyo no kutemwa umunobe ngefyo waitemwa wemwine. Ukulingana nefyasosele Yesu atile ati... Muli aya mafunde yabili e mwashintilila Amalango yonse na bakasesema" (Mateo 22:35-40). Pamafunde ikumi lya cine litila ulesunga isabata, ubushiki bwa cine lubali. Pantu ukutemwa kwa kwa Yesu kwalenga ukuti bakakatile amafunde mu mitima yabo, baitwa ukuti niiba kasunga we sabata.

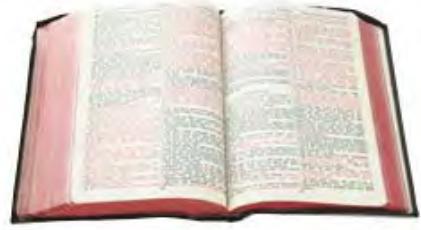
Isabata embila intu Lesa ali nayo kubantu bakwe iya kulekelesha iyili mibusokololo 12, 14:6-15. Amaka yonse ayamulu nayapongolwelwa pa bashalapo abakwete ifi twalondolola. Yesu uyo uwamweo enkoshio yabo, na mupashi wamushilo ena "aba pela maka mu mweo wabo." Ubulayo bwacine, bali noku cimfyia satana ukupitila mu mulopa wa mwana wampanga, nokupitila mubunte (Busokololo 12:11).

Bushe ukukabila kwenu kuba nga bashalapo abasunga amafunde yakwa Lesa no kukakatila kubunte bwa kwa Yesu? Ninshi teti musale Yesu ilelo?

BUSHE LESA NAKWATA IMBILA IYAIBELA MUNSHIKU SHESU SHINO?

Ramon Umashankar afyelwe kulupwa lwa bena Brahmini. Munshita sha bupungwe ifikolwe fyakwe fya lemufunda ukuti wene ali ni lesa, elyo pakuti ena enga sanga bu mushilo alingile ukwikwala uwashikatala kibili no ku languluka pafya bu lesa. Ngo mupungwa, Ramon alelanguluka nga cakuti kuti asanga Lesa uwacine ukupitila mu kupepa utulubi utwalekana lekana mwi tempele iya ci Hindu.

Romani atampile ukula fwayafwaya palwakwe. Wene alicindikishe Yesu pa mulandu wa kuicefyia kwakwe, lelo Romani aumfwile ukuti uyu Yesu ale itunga ukuba mwana Lesa uwaibela ukufuma kuli bonse. Kibili amwene ukuti aba Kristu abengi bamoneka ukuba no mutende uwo imyaka iingi aposele mu kulanguluka namu kushikatala tayamupele uyu mutende. Nangu cibefyo Romani ali uwaipelesha ukusanga icishinka mubusumino bwakwe ubwa ci Hindu. Lelo ilyo atambile ubunkolanya ubwalangile umweo wa kwa Kristu, umuku wa kwamba ashinikinshe ukuti Yesu aliculile kibili ali no mwenso pamo ngo muntunse. Kunuma uku wene aletontonkanya ukuti Yesu abomfeshye amaka ya bu Lesa pa kucimfyie mfwa no bukali bwa kutanikwa. Nomba afililwe ukulondolola ulupanda. Apapilefye: Nga uyu Yesu apitile shani muli ubu bwafya ubwabipisha pa mulandu wa muntu umupulumushi? Illo Romani awalile ukulalangulukila pa fya mfwa ya kwa Kristu ali ketwee kumutima pa kutemwa kuntu Yesu alangile. Asalile ukufuma no kusha ubusumino bwakwe ubwacindama ubwa bu bulahim (Brahim) no kupilibukila kuli Yesu, umulubushi. Mukupashanya icitemwiko ce lambo cakwa Yesu, Romani atile, "fyonse ifya shala fya ponenefye insasalile."

Uyu musepela waci Brahim asangile nanka ya cine iya bu Kristu: Yesu, umulubushi wa calo.

1. BUSUMINO NSHI BWI NGAPUSUSHI

Yesu enshila - inshila imo mpo - iya bupususho.

"Nepusukilo talili muli umbi nakalya nangu ishina limbi takuli mwisamba iya mulu iya pelwa ku muntu." - Imilimo ya Batumwa 4:12.

Icipingo cilafunda bwino bwino ukuti bonse twaliluba mu lubembu tuli basha balubembu necilambu calubembu ni mfwa (Abena Roma 6:23). Bonse nababembuka (Abena Roma 3:23), e ico bonse bali no kufwa. Elyo Yesu eumofye- umofye uwinka tulubula ukufuma ku lubola lwa lubembu.

"Uyo onse uwa lolesha kumwana nokusumina muli wene akaba no mweo wa tuyayaya no kuti nkamwimwa mu bushiku bwa kupelekesha." - Yohane 6:40.

Kwaliba fye ubusumino bumo ubwa cishinka.

"Shikulu umo, UKUTETEKELA KUMO, ulubatisho lomo." - Abena Efeso 4:5.

2. BUSHE LESA NAKWATA ILANDWE ILYA IBELA KUBENA KRISTU MUNSHITA YAMPELA?

Ee, nakwata- Ili landwe lyaba patatu lilesangwa mwibuku lya Ukusokolola 14:6-16. Ukubila kwa mbila ya bangeli batatu kwa kumanina pano no kwisa kwa cibili ukwakwa Yesu (Amabeshi 14-16).

(1) Imbila ya mungeli wa ntanshi.

"Elyo namwene malaika umbi alepupuka mukati ka mulu akwete imbila nsumma iya tuyayaya iya kubila pa baikala pesonde naku luko lonse no mukowa no lulimi na bantu. Asosele ne shiwi likalamba ati; Tineni Lesa

UKUSANGA

nokumupela umucinshi pakuti na isa inshita ya bupingushi pepeni uwa citile umulu ne calo na bemba no tumfuka mfuka twamenshi." - UUkusokolola 14:6-7.

Nangu ifilembelo fya mucipingo fyalangilila bwino bwino ishi mbila shitatu ishabamalaika batatu shilelangilila ukuti abantu bakwa Lesa e nkombe ishiletwala ili lyashi ku calo. Ta bale shimikila ilandwe lipya "lelo ilandwe lya tuyayaya" ku calo conse, kunko shonse, kumutundu, kululimi na bantu. "Ilandwe lya tuyayaya," ilyakwa Yesu limo line ilya bupusukilo lintu abantu ba pokelela "mu citetekelo" (Abena Yuda 3:16-19; 4:2; 11:1-40). Ubufundisho bumo bwine buntu Kristu umwine abilile, ilandwe limo line lintu abasambi ba shimikile pakwanshisha Kristu icalo. Ilandwe limo line ilya bililwe mumyaka iingi ya bu Kristu.

Ubufundisho bwakwa Yesu bwapene bushibantukile mumyaka ikana limo iya ishibikwa nge myaka ya mfimfi (Dark Ages), lelo ukuwalula kwa mipepele nokwesha ukuwamya imipepele mu cilonganino (Reformation) ya puswiche icilonganino. Nabantu bakwa Lesa ilelo balashimika umulumbe uyu icalo conse. No mungeli wa ntanshi alebila imbila iyi imo ine lelo alebila mu cifulo icaibela-iyi calo conse-ku bantu abale ikala pali ndakayi elyo Yesu talaisa umuku wa cibili. Abo abapokelela ilandwe li baisanga na betwa ku "kutina Lesa no kumupela ululumbi" (calangilila imibe yakwe). Balange calo imibe yakwa Lesa iya kutemwa, te ku mashiwi yabo yeka iyo, lelo na mu bunte ubwa maka. Bapela uUkusokolola ubwakwensho mubili pa fintu ifyo Lesa enga cita ukupitila mu bantu abaisula mo no mupashi wakwa Kristu.

Nililali iyo iyi mbila ya bangeli batatu ikashimikila ku calo conse? Ilintu akashita "Kabupingushi bwa kwa Lesa nakesa." Icisontelo 13 cilondolola ukuti Yesu atendeke umulimo wa kupingula pantansi talaisa umuku wa cibili mumwaka wa 1844. Mu mwaka umo wine uwa 1844 Yesu aputile mupashi mabantu icalo conse ukuti ba tendeke ukushimikila imbila ya muli Ukusokolola 14.

Imbila iletwita ifwe bonse ukuti "tumupepe uyo uwalengele imyulu ne calo" Ukusokolola 14:7). Lesa ale twipusha "ukwibukisha ubushiku bwe Sabata no ku busunga no mushilo pantu munshiku mutanda shikulu alengele imyulu ne calo" (Ukufuma 20:8-11). Mu 1844 lintu Darwin ale sabankanya amatontonkanyo yakwe aya kuti ububumbo bwaishilefy palweka takwali Lesa, Lesa aleita abantu bakwe no kuba bwshe ukuti ba mupepe nga "Kabumba." Mukashita kamo kene aka abo abaleshimikila ilandwe lya Bangeli batatu basangile ukuti ubushiku bwa cine lubali e Sabata bwa shiwi lya kwa Lesa, nabene batendeke ukula busunga mu kucindika kabumba wa mulu ne calo.

(2) Imbila ya mu ngeli wa cibili.

"Kibili no mungeli walenga babili akonkelepo ati 'Nawa, nawa Babuloni Mukalamba uwanweseshe inko shonse sha benafyalo umwangashi wa cipyu cabulale lale bwakwe.'" - Ukusokolola 14:8.

Umungeli wa cibili nasoka ukuti: "Nawa ni Babuloni mu kalamba." Ukusokolola 17 ile langisha "Babuloni" - ubu Kristu bwa bufi - pamo ngo mwanakashi cilende (icakusontela 5). Wene aiminina ukupusana mu mibele no mwanakashi uwa shila untu alembwa mu Ukusokolola 12 uyo uuleiminina mu cifulo ca cilonganino ica shila ica ba Kristu. Umwanakashi uuleiminina mucifulo ca Babuloni mwanakashi uwawa uyo uwalenga inko shonse ukunwa umwangashi ukolesha uwa bulale lale bwakwe.

Umwangashi wa bufundisho ubwawa bwa lingila muli iyi misango ya ci Kristu ca bufi. Imbila ya mungeli wa cibili ile ita abantu bakwa Lesa ukukanisha ukufunda kwa bu Kristu bwa bufi.

Babuloni aiminina icinkumbaile ca buKristu bwa bufi. Aliba umwanakashi uwakutinya nganshi pantu ena afulunganya imimonekele yakwa Lesa mu misango yabipa nge yi: Lesa ngo wa cilandishi no upatikisha nangu ukuti Lesa pamo nga shikulu uushitontonkanya aliwamisha uushi nga pamfyia uuli onse pa membubu shakwe. Icilonganino ca bumi cilanga Lesa ne mibele yakwe yonse elyo chilange fyo ichikuku no luse lwisa pamo mu cishinka na mucine ukuti Lesa kutemwa.

Lesa aleita abantu "ukufuma mo" mu Babuloni (Ukusokolola 18:4). Ukubukana ubufundisho ubushili bwa mu cipingo elyo no kuti bakonke ukusambilisha kwa kwa Kristu.

UKUSANGA

(3) Imbila Ya Mungeli Wa Citatu.

"No mungeli wa citatu ali bakonkele no kubila ne shiwi likalamba ati, 'Ngo muntu apepa iciswango ne cimpashanya caciko no kupokelela ululembo pa mpumi yakwe napamo pa cisansa cakwe wene akanwako umwangashi wa cipyu cakwa Lesa uwaitilwa uushasankaniwe mu lukombo lwa bukali bwakwe.... Kibili tabakwete ukutusha akasuba no bushiku aba pepe ciswango ne cimpashanya caciko na bonse abapokelelo lulembo Iwe shina iya ciko.' Ici cilefwaikwa ukushipikisha kwa kunakila kulubali lwa ba shila abo abomfwila amafunde ya kwa Lesa no kushala abacishinka kuli Yesu." - Ukusokolola 14:9-12.

Imbila ya mungeli wa citatu yapatula icalo conse mu mabumba yabili. Kulubali lumo kwaiminina aba Kristu ba bufi abatotela iciswango necimpashanya cakwe no kupokelela ululembo lwakwe pampumi nelyofye pa kuboko. Kulubali lumbi nako kwiminine abo abakana amaka no buteko bwa ciswango, "Abashila aba cumfwilo kumafunde ya kwa Lesa no kushala abacishinka kuli Yesu."

Lolewsheni pakupusana kwa mabumba aya yabili aya shushanya. Abo abapokelela ululembo lwaciswango niba ngwila bulime abakonka no kulapepa ukulingana na matontonkanyo nefibelesho fya muntunse. "Abashila" balikwata ica ku beshibilako icaishibikwa bwino "kushipikisha kwa kutekanya," kumfwila kumafunde ya kwa Lesa, kibili "baikala ababusmino muli Yesu."

Panuma yaishi mbila shitatu nashisabankanya mu calo conse Yesu akesa no kwisa "sepa" aba pusushiwa:

"Kibili naloleshe, kuntansi yandi kwa moneke ikumbi iya buta no waikele po "apalile umwana wamuntu" ali ne cilongwe ca golide pa mutwe wakwe ne cikwakwa icatwa muminwe yakwe. Kibili namwene umungeli umbi afumine mwi tempele alebilikisha ne shiwi likalamba kuwaikele pe kumbi ati, 'bula icikwakwa cobe ulelobolola, pantu na isa inshita ya bulobololo fya pano isonde.' No waikele pe kumbi aposele icikwakwa cakwe pe sonde pali lobolwelwe." - Ukusokolola 14:14-16.

3. ICILONGANINO CAKWA KRISTU MUNSHIKU SHAMPELA

Bushe watala uku kumbwapo nangu ukutasha umu Kristu uwa kosa, ukupapa pa mipepele yakwe, bu nteka mutima bwakwe, elyo no busumino bwakwe, elyo no kufwaisha ukuba nga ena? Lesa apele iyi mbila iyaibela kuli ifwe abaleikala muli shino nshiku Ukusokolola 14. Ilandwe ili kuti lyatupela ifibelesho fimo fine.

Ngefyo tusambilile mucisambililo 25 Ukusokolola 12:17, ifi fyatulangisha umu Kristu wa munshiiku shampela pamo ngabamo abakwata icumfwilo ku mafunde yakwa Lesa elyo no kwikatilila ku bunte bwakwa Yesu." Ukusokolola 14:12 kule londolola ibumba limo line nga "Abashila abo abakwata icumfwila ku mafunde yakwa Lesa no kwikala mu citetekelo ca kwa Yesu."

Natumone mu bwipi imibile ya bena Kristu munshiku sha mpela.

(1) "Na bekatilila kubunte bwa kwa Yesu." Nangu cibe cakuti kang'umba aleta ubukali bonse pantu bali "benababa fye aba busumino muli Kristu." Ubusumino bwabo te bwa kuipangila abene. Bupe fye ubwakufuma kuli Lesa (Abena Efeso 2:8). Icilonganino cakwa Lesa ica munshiku sha mpela cilemona Kristu bwino bwino mu misango yakwe iya cine na mucikuku ukupitila mu busumino baba nimpanda sha mupashi wa kwa Kristu uwaikala mukati kamutima.

(2) "Basunga.... Ubusumino bwakwa Yesu" (Ukusokolola 14:12). Icitetekelo Yesu akwete, icitetekelo cintu afundile, icitetekelo cintu aikele naco, ici nomba e citetekelo caisula mukati kamitima yabo. Tecishinka ceka cintu bakwata lelo bala cikonka no kucita. Kuli bene icisumino e mweo, icisumino cali suntikanya ne micitile, elyo isubuli lyasuntikanya ne cumfwilo. Be kala mu "Busumino bwakwikala na Kristu." Balisanga ukuti ubufundisho bwa mucipingo, nga kwakonkwa no kucitwa cila bushiku kukalera ukwikala kwa bwina Kristu ubwakosa. Bena balisanga ukuti ifi fishinka fikankala ifya mucipingo filalera ukutemwa no kupeiasha kuli Kristu uko ukusansamusha ifintu umuntu akabila no ku fwaisha mu mweo wa buntunse.

(3) Bali kwata icumfwilo ku mafunde yakwa Lesa - Amafunde ikumi. Ifunde iyamibebe ya kwa Lesa. Ne ca cila pali fyonse bafwaisha ukucita ubufwayo bwakwa Lesa bonse, ikambisho lyonse. Balangilila ukutemwa Lesa wabo no kutemwa abantu

UKUSANGA

bambi. Baciteci pa kukonka no kucita amalango yonse aya kwa Lesa ukubikapofye ne funde lya lenga yane iyi tutungulula mufya kupepa Lesa kabumba wesi ukupitila mu kusunge lsabata, ubushiku bwa cine lubali.

(4) Bena ba lakana imbila ye "Ilandwe lya tuyayaya" kucalo conse (Ukusokolola 14:6). Ilandwe lilanda apabuta ukuti Yesu awfile pa mulandu wa membu shesu elyo atutubwike ku nindi pakuti naifwe tukwate ukupusuka nankwe.

Icilonganino ca kwa Yesu camunshinta shampela cileita abantu mumbali shonse isha calo ukufumamo mu kupepa kwa lubana no kwisa ampana na Yesu mukupepa uko kwa shintilila pa cine cine ica mu cipingi.

(5) Balesunkiwa ne tontonkanyo lya mu kampampa pantu "inshita ya kulobolola na isa ico naipisha ifya kulobolola fya pe sonde" (Ukusokolola 14:15), na makana tabala sanga Kristu.

(6) Nabekatitilwa no kutumwa kwa kubombela Lesa kuntu abapela umwine. Pantu "Babuloni mukalamba nawa", balepapatila abo bonse abacili baleikalilila mu busumino ubwa lubana. "Fumeni mo muntu ali mwe bantu bandi" (Ukusokolola 18:4). Balefwaisha ukwakana ukwampana kwakupapa na Yesu elyo ne nsansa no muntu fye uuli oonse.

Ifi nafimbi po ifingi fileleta pamo imitima ya ba makana ya ba Kristu baleikala mu nshiku shampela abo abaitwa ne mbila ya bangeli batatu. Umweo wabo uwa nsansa ulebatungulula ku kuilundanya ku mutumwa Yohane ukuleta ubu bwite kuntu uli:

"Tulebila kuli iwe ifyo twamona no kumfwa pakuti naiwe wi ngatukonka. Bu cibusa bwesu bwaba na Tata pamo no mwana Yesu Kristu. Ifi twofilembela pakuti ubuseko bwenu bube uwawililika." - 1 Yohane 1:3-4.

Ukupitilila mu mupashi na muli ici cilonganino Yesu alekwita ukuti wise no kucimba fyonse kuli wene.

"Mupashi na Nabwinga (Icilonganino) baleti isa na uyo uuleumfwa ati "isa." Uyo onse uuli necilaka ese, na onse uulefwaya abulepo ica bupe amenshi ya mweo." - Ukusokolola 22:17.

4. UKULOBOLOLA KUBILI

Imbila yabangeli batatu yafkilishiwa lintu Yesu abwela kuno ku kusombola aba pusuka aba munkulo shonse (Ukusokolola 14:14-16). Yesu akolonganya bonse abapusuka no kubasenda ku mulu uko akwata "ififulo ifingi" (Yohane 14:1-3). Nafumyapo umupwilapo ububi bonse, amalwele ne mfwa. Abashila batampa ukulaikala umweo wa lulumbi na Kristu, mu tuyayaya (Ukusokolola 21:1-4).

Yesu akalobolola pamo nababi ilyo akesa.

"Na umbi umungeli afumine mwitempele kumulu na o pamo na kwata icikwakwa icatwa. Nakabili na umbi umungeli... abilikishe ne shiwi likalamba ukwita umungeli uwali necikwakwa icatwa ati, 'ingisha icikwakwa cobe kukutungula ifisepo fya mwangashi wa pano isonde pantu naipisha ifisabo fyaciko.' Awe umungeli aposele icikwakwa cakwe pe sonde akungwile ifisepo fya mwangashi nokupiposa mu mwakukamina umwangashi wa bukali bwakwa Lesa. Yali nyantawilwe mucakukamina umwangashi kunse ya musumba no mulopa wa fumine muca kukamina mo." - Ukusokolola 14:17-20.

Iyi ikaba ni nshita ya mpela ya bonaushi iya malanda aya kutinya, icintu icabulanda kuli Kristu pantu wene alingile ukonaula bonse abo abakana abene ukupusushiwa.

Yesu acili uwanakilila kuli iwe, talefwaya nangu umo ukonaika lelo umuntu onse ese kukulapila (2 Petro 3:9). Lintu Yesu aisa ku kusepa ifisabo fya calo, bushe iwe nimwibumba nshi ilya fiseleo ukuba? Bushe iwe ukasangwa mwibumba lya fiseleo ifyapya pamo nabapusuka ukufuma mi mikulo yonse? (Ukusokolola 14:13-16). Nangu bushe ukuba mwi bumba lya myangashi ya bukali bwakwa Lesa ibumba ilyaluba?

Imilandu yonse naisansamukwa bwino bwino fye. Kulubali lumo Yesu na fungulula amaboko yakwe ayalaswa ne musumali ukula kupapatila ukuti naiwe wine ube pamo na "Bashila aba cumfwilo ku mafunde ya kwa Lesa naba sunga ubusumino bwa kwa Yesu." (apakupenda 12). Nakulubali lumbi, nako kulifye amashiwi ya bantu yawe yowe abale kansana ukuti ukuba na katina ku cipingi conse nakumafunde yonse aya kwa Lesa cafye, te cikankala iyo.

UKUSANGA

Icintu bwingi icasangilwe mung'anda ya kwa Pilato iya kupingwilamo imilandu nayo yakwete ubupingushi ubwapalana no bu ilelo. Kulubali lumo kwali Yesu umushilo- ubuntunse Lesa - umuntu. Kulubali lumbi kwali Balaba, umuntu uwabulwa amaka aya kuyafwilisha umwine eka, nangu ukwafwa abo bonse abali mwibumba abali ni nte kufintu fya bulanda nganshi ifya citike. Lelo ilyo ishiwi lya kukambisha ilya kwa Pilato lyafikile pa bantu nokubepusha ukuti "Ninani uwa aba babili untu ninga mikakwila?" Amashiwi ya cintu bwingi ya bilikishe no bukali no kwasuka Pilato ati "Balaba." Nomba "calaba shani" efyo Pilato aipwishe ati, "Inga Yesu nalacita nawene shani?" Uyu wene bamwita ati Kristu Ne shiwi limo Icintu bwingi capamo cabilikishe, "Mulekeni atanikwe." Na Yesu uwa bulo mulandu atanikwe na Balaba ntalamisoka ba mukakwile aya ngo muntungwa umuntu uwakaele. (Belengeni muli Mateo 27:20-26.)

Ninani mwalasalapo ilelo, Balaba nangu Yesu? Bushe mule salapo ukukonka amano na ma sambilisho ya muntu ayo aya shayana na mafunde yakwa Lesa, aya shayana ku mbila nsuma iya kwa Yesu iya muyayaya wa pe nape? Nangu ulefwaisha uku kwata "icumfwilo ku malango ya kwa Lesa no kwikalila mu citetekelo ca kwa Yesu?" Ibukisha Yesu uwalaile ukutuma mupashi wa mushilo ukwisa pwisha ubwafya bonse buntu wa kwata, no kuposha amalwele yonse yantu wakwata no ku kulenga ube uwasantamuka mukufwaisha kobe konse.